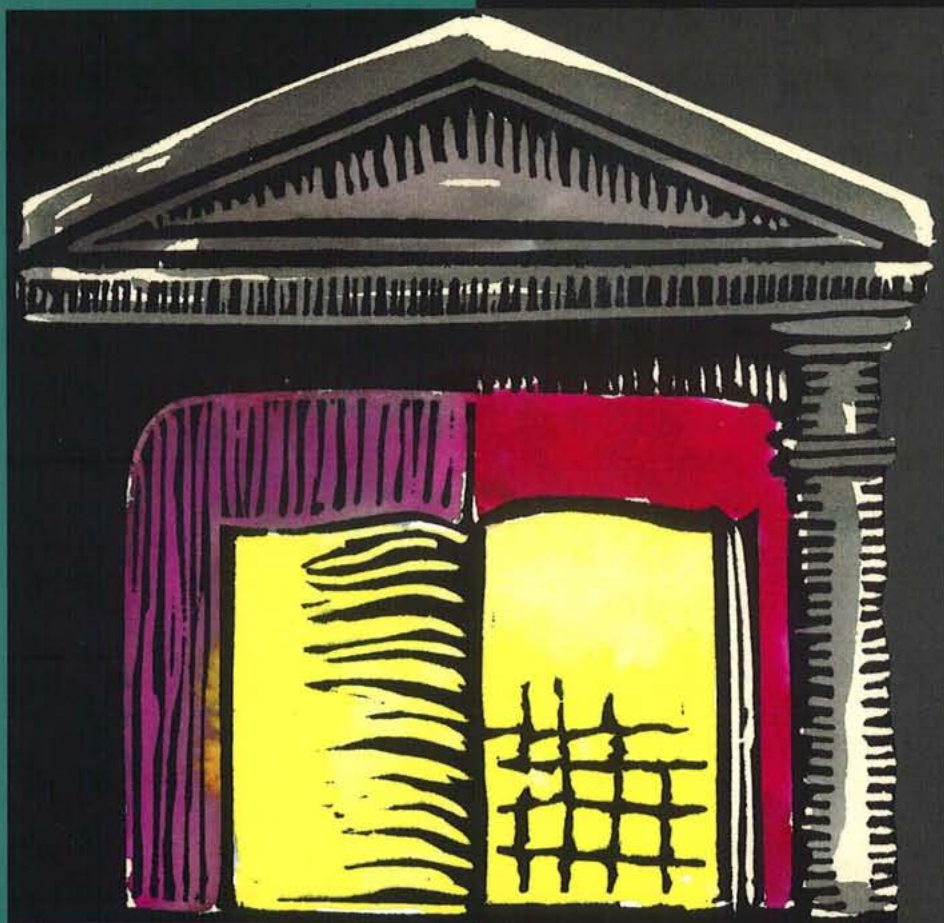

*Emakumezko
unibertsitarien
baloreak
eta jarrerak*

EMAKUNDE
EMAKUMEAREN EUSKAL ERAKUNDEA
INSTITUTO VASCO DE LA MUJER

Erakunde Autonomiaduna

Organismo Autónomo del

EUSKO JAURLARITZA

GOBIERNO VASCO

M.^o LUISA SETIÉN SANTAMARÍA
LOURDES DE BLAS BILBAO
M.^o JESÚS EMAZABEL LECUONA
EDURNE GANDARIAS EIGUREN
ARANTZA LÓPEZ MARUGAN

*Emakumezko
unibertsitarien
baloreak
eta jarrerak*

EMAKUNDE
EMAKUMEAREN EUSKAL ERAKUNDEA

Vitoria-Gasteiz 1993

IZENBURUA:	"Emakumezko unibertsitarien baloreak eta jarrerak"
EGILEA:	EMAKUNDE/Emakumearen Euskal Erakundea Manuel Iradier, 36. 01005 VITORIA-GASTEIZ
AUTOREAK:	M. ^o Luisa Setién Lourdes de Blas M. ^o Jesús Emazabel Edurne Gandarias Arantza López
DATA:	Iraila 1993 (Lehen argitalpena)
ALE ZENBAKIA:	1.000
DESKRIPTOREAK:	Hirugarren mailako ikasleak, hezkuntzako sarbidea, denboraren erabilera, portaera sexuala, famili harremanak, jarrerak, inkestak, datu estatistikoak.
IRUDI DISEINUA:	Ana Badiola eta Isabel Madinabeitia
ILUSTRATZAILEA:	M. ^o José Gamboa
FOTOKONPOSATZAILEA:	RALI, S.A. Particular de Costa, 12-14. 48010 BILBO
INPRIMATZAILEA:	Gráficas Santamaría, S.A. Bekolarra, 4. 01010 VITORIA-GASTEIZ
I.S.B.N.:	84-87595-16-2
LEGE GORDAILUA:	VI-521/93

AURKIBIDEA

AURKEZPENA	9
SARRERA	11
1. EMAKUMEA, UNIBERTSITATEKO IKASLE BEZALA	
1.1 Emakumezko Unibertsitariak Espainian	15
1.2 Unibertsitateko ikasketak Euskal Herrian	17
1.3 Unibertsitari taldea Bizkaian	20
2. EMAKUMEZKO UNIBERTSITARI GAZTEEI BURUZKO AZTERKETARAKO DISEINU KONTZEPTUALA ETA METODOLOGIKOA	
2.1 Denboraren erabilera	23
2.1.1 Denbora motak	23
2.1.2 Astialdia eta aisia kontzeptuak	24
2.2 Bizitzaren ikuskerak	26
2.2.1 Balorearen eta balore sistemaren kontzeptua	26
2.2.2 Balore motak	27
2.2.3 Jarrerak, jomugak eta interesak	29
2.3 Sexualitatea eta afektibitatea	31
2.3.1 Familia eta ezkontza	31
2.3.2 Familiako elkarbizitza	32
2.3.3 Sexualitatea: Jarrerak eta Jokabideak	33
2.3.4 Sexu bereizkeria	35
2.4 Azterketaren helburuak	37
2.5 Metodologia	39
2.5.1 Erakuskari diseinua	39
2.5.2 Tokian tokiko lana	41
2.5.3 Datu bilketaren protokoloa	41
2.5.4 Galdesortaren egitura	42

3. BIZKAIKO EMAKUMEZKO IKASLE UNIBERTSITARIEN EZAUGARRIAK

3.1	Egoera errollda-demografikoa	45
3.2	Sineskerak eta Ideologiak	49
3.3	Kokapen soziala	54

4. BIZKAIKO KANPUSEKO EMAKUMEZKO UNIBERTSITARIEN DENBORA

4.1	Funtsezko beharretan ematen den denbora	67
4.1.1	Elikadura	67
4.1.2	Higienea eta apaintze pertsonala	69
4.2	Kontrataturiko eginbeharretan ematen den denbora	70
4.2.1	Ikasteko denbora	70
	• Klasetara joatea eta ikasketa pertsonala	70
	• Unibertsitatez kanpoko ikasketak	74
	• Ikasketengatiko joan-etorriak	76
4.2.2	Lan ordaindua	79
	• Lan ordaindua astegunetan	79
	• Lan ordaindua asteburuetan	81
	• Lan ordainduarekin zerikusia duten joan-etorriak	82
4.3	Etxeke lanak eta beste eginbehar batzuk	83
4.3.1	Etxeke lanak	83
4.3.2	Beste eginbehar batzuk	85
4.4	Astiaaldia	86
4.4.1	Astiaaldia astegunetan	86
4.4.2	Astiaaldia asteburuetan	88
4.5	Emakumezko unibertsitarien denbora	89
4.6	Astiaaldiaren erabilera eta balorazioa	91
4.6.1	Astiaaldietako iharduerak	91
4.6.2	Baldintza pertsonalak eta sozialak	93
4.6.3	Astiaaldietako jomugak eta balorazioa	97
4.7.	Oporrak	97
4.7.1	Oporlekuak	97
4.7.2	Oporakideak	99

5. EMAKUMEZKO UNIBERTSITARIEN BALOREAK, JOMUGAK ETA ITXAROBIDEAK

5.1	Balore motak	101
5.1.1	Balore pertsonalak eta horien hierarkia	101
5.1.2	Balore sozialak	106
5.2	Jokabideak	108
5.2.1	Gizartean parte hartzea	108
5.3	Jarrerak	113
5.3.1	Konfidantza Erakundeetan	113
5.3.2	Bizitzarekiko sentipena	115
5.4	Jomugak	118
5.4.1	Nola ikusten duten gerora emakumezko unibertsitariak beren burua	118
5.4.2	Zein arlotan espero duten atsegina aurkitzea	122
5.5	Interesak	124
5.5.1	Falta direla somatzen diren elementuak	124
5.6	Berarizko balore arloak	125
5.6.1	Lana	125
5.6.2	Arrakasta lortzeko kalitateak	127
5.6.3	Erlijioa: Traszendentziaren zentzua	129

6. BIZKAIKO EMAKUMEZKO UNIBERTSITARIEN SEXUALITATEA ETA AFEKTIBITATEA

6.1	Bizkaiko emakumezko ikasleak familiaren, ezkontzaren eta familiarteko bizikidetzaren aurrean	131
6.1.1	Familiarteko bizikidetza	131
6.1.2	Emakumezko unibertsitariak ezkontzaren aurrean	139
6.1.3	Emakumearen eginkizunak familiaren barnean	144
6.1.4	Familiari eta ezkontzari buruzko jarreraren egitura	145
6.2	Sexualitatea: Jokabideak eta Jarrerak	149
6.2.1	Sentipen eta sexu arloko harremanak	149
6.2.2	Praktika sexualak	151

6.2.3	Sexuari buruzko informazio iturriak	154
6.2.4	Antisorgailuen erabilpena	156
6.2.5	Beste praktika sexual batzuk	158
6.2.6	Sexualitateak sortarazten dituen sentimenduak	158
6.2.7	Sexualitateari lotutako alderdi batzuei buruzko jarrerak	161
	• Ikuspegia	161
	• Sexualitatearen gaineko jarreraren egitura	163
6.3	Emakumea eta bereizkeria	169
6.3.1	Bereizkeriaren oharren subjektiboa	169
ONDORIOAK		171
BIBLIOGRAFIA		189
ERANSKINAK		191
A.1.	Taulak	191
A.2.	Itaunketa	196

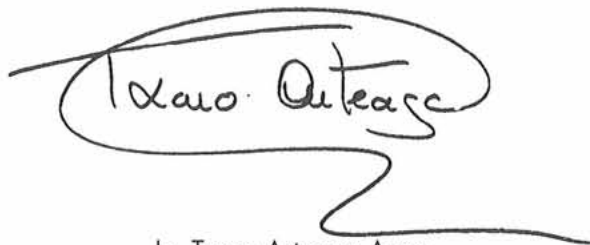
“Emakumezko unibertsitarien baloreak eta jarrerak” ikerketaren bitartez ikuspuntu zabal bat eman nahi da giza-talde honen errealitateari buruzko kontzepzioaz, denboraren erabilera eta sexu- eta afektibotasun-alorreko jokabideez. Hein berean, emakume-talde horrek etxean, lan- eta politika-alorretan eta abarretan egun duen egoera aztertuko da era laburrean.

Ikerketa honen arabera unibertsitateko emakumezko ikasleek bereizkeria-egoerak jasaten jarraitzen dute familian zein gizartean, lanpostua bilatzeko orduan edo lansari berdinak lortzerakoan. Hala ere, nolabaiteko hurbiltzea nabari da “gizonezkoen” bizi-ereduei dagokienez, emakumezkoek lanari eta ikasketei eskainitako iharduera-aldia gero eta handiagoa baita.

Gure unibertsitatean ikasten ari diren emakumezkoen heinekoa gizonezkoenen antzekoa da, % 46,7 hain zuzen ere. Dena den, emakumezkoen kopururik ugariena teknika-osagai gutxien dituzten goi-mailako karreretan, lanbide-etorkizun urriena dutenetan eta emakumezkoenak berariaz izan ohi diren iharduerekin lotuta daudenetan ematen da. Unibertsitate-ikasketak aukeratzerakoan eragin handia dute gizarteratze-prozesuan barneratutako jokabide eta jarrera estereotipuek. Sexuaren arabera bereganatutako jokamolde horiek zeharo baldintzatzen dute bai gizonezkoen bai emakumezkoen ikasketa— eta lanbide-etorkizuna. Bestalde, eskaintzen den curriculumak gizonezkoengan oinarrituta egonik ez dator bat gizarte honetako gizonezko eta emakumezkoen esperientzia eta motibazioekin.

Alderdi horri “Euskal Autonomi Elkarte 1991-1994ko Emakumeentzako Ekintza Positiborako Planean” ekin dio Emakundek. Plan horretan honako xede hauek biltzen dira: batetik, emakumezko ikasleek ohizkoak ez diren karrera eta lanbideak aukera ditzaten errazteko ikasketa-orientabideak suspertzea eta, bestetik, sexuaren araberako lotura horiei buruz ikerketak egin daitezkeen bultzatzea zenbait jakintza-gaitan, gizonezkoengan oinarritutako zientzia-pentsamoldea gainditzeko asmotan.

Illo horretan, interesgarri deritzogu ikerketa hau argitaratzeari, unibertsitatean dabilzan emakumezkoen buruzko argibide hobeak eskaintzen baitizkigu, hala nola, nola pentsatzen eta jokatzeko duten; ohizko unibertsitateko ikasle-eredu batean edo eredu hausle batean kokatzea dakarten eragileak, norberarenak, ideologiazkoak edota ekonomia eta gizartekoak, zein diren, etxeko heziketak mugatutako jokamoldeen onarpen mailaren arabera; sexuaren arabera aurki ditzaketen bereizkeria egoerak zein diren; hau da, unibertsitateko emakumezko ikasleen taldearen arazoak antzematea eta berorien ezaugarriak, gizonen eta emakumezkoen artean arlo honetan ematen diren desberdintasunen aurka politika eraginkorrei ekiteko oinarri gisa erabil daitezkeenak, aztertzea.

Iz. Txaro Arteaga Ansa
EMAKUNDE/Emakumearen
Euskal Erakundeko Zuzendaria

Azken hamarkadetan zehar egoera ekonomiko, politiko, kultural eta sozialetan hain azkar gertatu diren aldaketek, mendez mende bizitzaren aurrean emakumeek izan dituzten egoera, eginkizun sozialak, jarrerak eta jokabideak ere aldaerazi dituzte, era berean. Emakumearen eginkizun eraldaketak eragina izan du giza ihardueraren arlo garrantzitsuenetan.

- Legegintza arloan, sarri askotan legeek era latzean mugatu dute emakumeen eginkizuna, bat etorri emakumeen bizimoduarekin, hau da, emakumeak bizi guztian egon dira gurasoen, senarraren edo beste senitartekoren baten menpean. Legegintza eguneratzeak eta lehendik dauden legeei interpretazio berri bat emateak aldaketak sortu dituzte emakumeen egoeran, bai familia barruan eta baita beren jabetzapeko ondasunak erabiltzeko eskubideari eta legezko transakzioak burutzeko eskubideari dagokienean ere.
- Osasunean, medikuntzan aplikatzen ari diren tekniken eta antisorgailuak agertu eta erabiltzearen ondorioz, emakumeak askatu egin dira biologiak markatzen dituen haurdunaldi usu eta askotan nahi gabekoak izatetik.
- Komunikabideak ildo berriak ari dira irekitzen tradiziozko hesietan, are eta komunitate bakartienetan ere. Komunikabideek, bai prentsa, irrati edo telebistak, zabaltzen dituzten emakumezkoen irudiak oso tresna indartsu eta aldi berean sotilak dira, eta gizartean eragin handia dute aldaketak bizkortzeko edo gera erazteko. Komunikabideek barreiatzen dituzten emakumezkoen jokabide ereduak, oro har, eredu kontserbadoreak izan dira. Gaur egun, haatik, sentsibiltate piska bat erakusten ari dira aldaketa sozialekiko, neurri batean bederen interes komertzial edo politikoak, komunikabideak kontrolatzen dituztenak, ohartu direlako aldaketa hori beren interesen alde datorrela.
- Emakumeen lan ordaindua, lanaren kalitatearekin eta lansariaren zenbatekoarekin batera, emakumearen lekua gizartean erabakitzen duten faktoreen artean garrantzitsuenetakoa da. Emakumeak beren etxeetatik ateratze horrek haien eginkizunak birplanteiatzera darabmatza eta kanpoko munduarekin erlazio berri batean jartzen ditu. Gainera, emakumeak ez du lan merkatuaren presioengatik soilik lan egiten, baizik eta "konturatu delako gizon bat eta familia bat bi seme-alabekin zaintzea, egungo egoeran, ez dela nahikoa bizitzako urte luzeak betetzeko" (Myrdal eta Klein; 1973; 29).
- Familia ere sakonetik aldatu da. Familiaren formula tradizional, autoritario eta dena kontrolatzen zuen hark ez du gaurko balio eta egokitzen ari da garai hauetara: jasapen maila handiagokoa da, librea, eta familia osatzen duten bakoitzak independentzia gehiagorekin.

Bertan, emakumea denen menpean egoteaz gainera harentzat lan bakarra etxeko lana izan ohi zen eta beste eratako lanik ez zuen egiterik, hori gaur egun ez da jadanik dogma bat. Familia modernizatzean "beste rol batzuk bateragarriak ezezik beharrezko ere bihurtu dira etxekoandre edo etxeko alaba pertsona gisa osa dadin" (Foessa; 1983; 32). Horren arrazoia, haur gutxiago izatea izan da, elektratresnak erabiltzea, eta guzti horrek etxeko zeregina arindu du, etxekoandrearen eginkizun batzuk betetzen dituzten zenbait zerbitzu gehitu direlako (haurtzaindegiak, eskolako jangelak, jatetxeak, autozerbitzuak...) nahiz eta kopuruz gutxi diren eta ekonomikoki denen eskueran ez egon.

- Familien aldaketak eta sekularizazio prozesuak lagundu dute zentzu erlijiosoko moral sexuala eraisteko. Haurtzaroan, eta batez ere nerabearoan, sexuen arteko harremanetan zegoen urruntasunaren ordeztu elkarbizitza eta lagunarteko giroa nagusitu da. Ezkontzaz aurretiko eta kanpoko harremanen tabua hautsi egin da. Emakumearen "ohorearen" ideia, lotsa eta kastitatea, eta ezkongaien kasuan, gainera, birginitatea ziurtatzearena, atzera egin du.
- Politika erabakiak hartzen dituzten zentruetako ordezkarietan berdintasunera joatea da erakuskaririk adierazgarrienetakoa, emakumeek gizartean partaidetza osoa eskuratzen ari direla erakusten bait du. Emakumeak ia nazio guztietan legearen aldetik gaituak daude dagoeneko zeregin politikoetan eginkizun bat betetzeko, baina inon ez dute eskubide hori erabiltzen daukaten kopuruari legokiokkeen neurrian. Hala ere, emakumeak gaur egun lehia horretan egoera aski normalizatu batean sartu ahal izate hori seinale da sexuen arteko ohizko eginkizunetan oinarritutako bazterketa desagertzen ari dela.

Aldaketa prozesu honetan garrantzi handia du emakumezko populazioaren kultura eta heziketa mailak gora egiteak. Heziketa mailarik gorena Unibertsitateko ikasketak dira, horregatik, ikasketa horiek egin dituen emakumezko populazioa, dirudienez aldaketari aurre egiteko egoera hobean dago. K. Newland-ek dioenez (1982), heziketak gaitasuna ematen die emakumeei eginkizun ugariago eta independenteagoak bereganatzeko eta gainera horixe da, hain zuzen, askatasun faktore bat, zeini ohizko mentalitateak erresistentzia gutxien jartzen dion.

Illo horretatik, hasi dugun lanaren ardatza euskal emakume gazte mota hau izanen da: Emakumezko ikasle unibertsitarioak. Konkreteki hiru arlo aztertuko ditugu, bizimodu eta pentsamoldeak isladatzeko funtsezkoak bait dira. Gai hauen bidez gizarte konplexuetako talde ezberdinak bereiz daitezke:

- Denboraren erabilera
- Baloreak, bizitzarekiko ikuskerak eta itxarobideak

– Jarrerak, sexualitatean eta familiko elkarbizitzan

lkerketaren toki eremua Bizkaiko Kanpuseko ikasle gazteen taldera mugatzen da.

- Denboraren erabileraren azterketak erakusten digu, eguneroko bizitzatik ateratako datuen bidez, nola mamitzen diren aldaketa sozialak. Denboran zehar nabarmen agertzen dira taldeen arteko aldeak, bai denbora kantitateari nola hartaz egiten den erabilpenari buruz, eta horrela erakusten zaigu aisialdietan zein diren betebeharrak eta hobespen pertsonalak. Gazteriak adierazten ditu hobekien gizarte baten aldaketa soziokulturalak, batez ere aisialdietan gazte bakoitzak egiten dituen hautapenei erreparatuz.

Denboraren erabilpenari buruz, helburu nagusia ikasleek dituzten denbora kantitateak, banaketa eta erabilpena ezagutzea izango da.

Lehenbizi, ikerketa honetan zentratuko gara unibertsitateko, bai astegunetan nola asteburuetan, beren gain hartu behar dituzten betebeharrak ematen duten denbora (ikasketak, lan ordaindua, etxeko lanak...). Ondoren, astialdia aztertuko da, kantitatea eta erabilpena, eta azkenik emakumeek berek nola baloratzen duten aisialdiaren erabilpena.

Halaber oporraldiko denboraz arduratuko gara, horixe baita pertsonak beren bizi erritmoa aldatuz bat bederaren gustoekin lotuago diren aktibitateak egitera abiatzen direneko garaia.

- Baloreek funtzio garrantzitsuak betetzen dituzte gizartean:

- Gizabanakoen jokaera gidatzen dute, bai maila pertsonalean eta baita sozialean ere. Horregatik balore berriak bereganatu eta barneratzeak lehengo jokabideak ez bezalakoak sortarazten ditu.

- Aldaketa sozialeko tresnak dira. Baloreen aldaketak jokabide sozialean aldaketak sartzen ditu populazioaren parte handi batek bere egiten dituenean, eta denbora joan ahala, instituzionalizatu egingo dira.

- Gizarteratzeko laguntza ematen dute. Balore horien inguruan adostasun sozial zabala sortzen denean, lagungarri izan ohi dira gizarteratzeko eta kolektibitatean parte hartu ahal izateko.

- Pertsonari batasun psikikoa ematen diote. Nork bere buruaz eta munduaz ohartzeko kohesioa eta integrazioa indartzen dituzte.

Horregatik guztiagatik, badirudi inportantea dela eta justifikatua dagoela indarrean diren baloreak agertzen ari direnak eta horietan gertatzen diren aldaketak aztertzea. Balore sozialak ezezik pertsonalak ere aztertu dira, eta orobat partaidetza sozialei buruzko gaiak ere.

Jokaerak gidatzen dituzten jarrerak, jomugak eta interesak baloreekin duten lotura dela eta, arretaz aztertu dira.

- Jarrera eta jokabideen errealitatea sexualitate eta harreman afektiboen arloan aztertzerakoan, kontutan hartzen dugu ez une konkretuko egoera soilik, baita sexualitate, ezkontza, bikote eta familiari buruzko erizpide ezberdinek hartzen ahal dituzten norabideak ere.

Aurrenik emakumezko unibertsitarien famili egoerari jartzen zaio arreta, norekin bizi diren, nolakoak diren haien famili harremanak, bai eta beraien adostasun maila familian dagoen elkarbizitzarekin. Ondoren helduko diogu gazteek etorkizunerako duten bizi proiektuari, hots, familia bat eratu nahi duten, zein motatako lokarri afektiboa iruditzen zaien egokiena, ezkontzarekiko eritzia, bikote batek ongi funtzionatzeko zer baldintza bete behar diren eta emakumearen etxeko eginkizunak.

Bizitza sexualaren gainean, sexu informazioaren iturriak, antisorgailu metodoen erabilpena nola dagoen hedatua, eta berebat bizi izandako esperientzia sexualak ere ezagutu nahi dira. Era berean kontuan hartuko ditugu abortoarekin, birginitatearekin, homosexualitatearekin eta abarrekin erlazionatutako alderdi sexualen azpian dauden jarrerak. Azkenik go-goan izango dugu egun emakumeak errealitate sozialeko esparru ezberdinetan bizi duen egoera: etxean, lantokian, legeak, politika..., eta erlazionatuko dugu emakumeak izan dezakeen diskriminazioarekin.

- Lana sei kapitulutan antolatu da. EMAKUMEA, UNIBERTSITATEKO IKASLE BEZALA izenburuko I. kapituluak emakumea Estatu espainiarreko hezkuntza eta unibertsitateko barrutian kokatzen du, zehazki aztertuz Ikastetxeetan nola dauden banatuta eta ikasketa motak, bai Euskadi osoan eta baita Bizkaian ere.

II. kapituluan ikerketak ukitzen dituen hiru gaien kontzeptu teorikoak mugatzen dira, eta helburuak eta erabilitako metodologia zehazten dira. III. kapituluan, Bizkaiko EMAKUMEZKO IKASLE UNIBERTSITARIEN EZAUGARRIAK, azterketaren gai den taldearen egoera errolda-demografikoa, sozioekonomikoa eta ideologikoa deskribatzen da.

IV, V eta VI. kapituluek lan enpirikoaren enborra osatzen dute, eta horietan DENBORAK, JARRERAK ETA ITXAROBIDEAK aztertu dira zehatz-mehatz, bai eta Bizkaiko EMAKUMEZKO UNIBERTSITARIEN SEXUALITATEA ETA AFEKTIBITATEA ere.

ONDORIOETAN ikerketaren ekarpen nagusiak biltzen dira. Horien atzetik datorren atala BIBLIOGRAFIARI eskaintzen zaio eta ERANSKINETAN zenbait datu sartu dira, azterketarako erabili direnak, eta horiekin batera ikerketaren oinarri izan den Galdesorta ere bai.

1.

Emakumea, unibertsitateko ikasle bezala

1.1

EMAKUMEZKO UNIBERTSITARIAK ESPAINIAN

Espainiako hezkuntza sistemaren barruan, irakaskuntza unibertsitarioak dira Unibertsitatean integratutako edo adskribatutako ikastetxeetan ematen direnak, bai lehenengo ziklokoak eta baita bigarren eta hirugarrenekoak ere, hau da, Unibertsitate Eskolak, Fakultate eta Ikastetxe Unibertsitarioak eta Goi Mailako Eskola Teknikoak.

Irakaskuntza unibertsitarioek bi motatako ikasketak hartzen dituzte: ziklo bakarrekoak (3 urte), Unibertsitate Eskoletan kurtsatu ondoren Diplomatu, Arkitekto Tekniko edo Ingeniari Teknikoaren tituluak eskuratzen baitira. Hire ziklokoak, Fakultateetan eta Goi Mailako Eskola Teknikoetan ematen direnak.

Azken urteotan, unibertsitateko ikaslegoaren gehikuntza Espainian ikusgarria izan da. Hain zuzen ere, 70eko erdialdetik 80ko erdialdera bitarteko hamarkadan ikasle kopuru osoa %54¹ gehitu zen, gorakada hori, batez ere, emakumeen gehikuntzari zor zaiolarik. Emakumeen matrikulazioa %103 hazi da eta gizonezkoena %26. Gertaera honen ondorioz bi sexuetako ikasleen proportzioan zegoen diferentzia murriztu egin da. 1975ean emakumezkoak %36,7 ziren bitartean 1984ean %48,3.

Unibertsitatean emakumezkoak era ikusgarrian gehitzearen arrazoiak modu askotakoak dira:

- Batxilergoa egiten ari diren nesken gorakada, kopuru horretatixe hartzen baitu Unibertsitateak matrikularik gehienak.
- Karrera berrien sortzea eta ikastetxe berriak eraikitzea Espainiako eskualde guztietan barrena, horrela etxetik kanpora joan beharra izaten zuten ikasleen ikasketen kostua merketu egi-

¹ Atal honetako datuak Durán, M.A.ri jasotakoak dira. (1984). Emakumea eta Hezkuntza. Emakumearen Erakundea. Madril.

ten delarik. Emakumezkoen kasuan, familiaren egoitza ikasketak egiten dituen zentrutik hurbil egoteak eragin handiagoa izaten du ikasketak aukeratzeko garaian gizonezkoen kasuan baino, bada, familiaren babes nabariagoa izaten baita alaben alde.

- Gure gizartean Unibertsitateko Tituluei gero eta garrantzi handiagoa ematea. Gaur egunean tituluak eskatzen dira lehen behar ez zuten lanpostuetarako, horrek gero eta interes gehiago sortu du klase ertain eta apaletan beren seme-alabeei tituluak eskura erazteko, haien sexua aintzat hartu gabe.

- Gazteentzako lanpostu aukerarik eza, horrekin irakaskuntza bihurtu delarik sozialki positibotzat jotzen den zeregin bakarra. Ikasketek gero eta gehiago irauteen dute, ez baitute lanposturik aurkitzen ikasketen ziklo normala bukatzen dutenean.

Baina agian, emakumezko ikaslegoaren hazkuntza gizonezkoena baino handiagoa, berdintzera ere iritsi dena, zergatik gertatu den argitu dezakeen faktorea emakumearen zeregin sozialaren itzarobideei buruzko aldaketa ideologikoa izan daiteke.

Adierazi da 1984ean Espainiako ikaslego unibertsitarioaren erdia kasik emakumezkoa zela, baina diferentziak zeuden ikasketa motak aukeratzeko. Emakumezko 100 ikasleetatik ia 3/4k ikasten zuten Fakultate edo Ikastetxe Unibertsitarioetan, 1/4k Unibertsitate Eskoletan eta %2 inguruk Goi Mailako Eskola Teknikoetan. Gizonezkoen artean portzentaia bera zen Unibertsitate Eskoletan, Fakultateetan %64era jaisten zen, eta Eskola Teknikoetan %11 ziren.

Espainiako Fakultate eta Ikastetxe Unibertsitarioen barruan emakumezkoen partaidetza handieneko ikasketak (%60tik gora) hauek ziren: Farmazia, Filosofia eta Letrak, Filologia, Filosofia eta Hezkuntza Zientziak, Geografia eta Historia eta Psikologia. Emakumezko ikasle gutxien zutenak (%40tik behera) Zientzia Fisikoak eta Informatika ziren.

Unibertsitate Eskoletan, ikasle emakumezko eta gizonezkoen portzentaia berdintsua da, baina banaketa ez da homogenoa karrerari dagokienean. Emakumezkoek gehiengoa dute laguntza izaerako ikasketetan (Erizaintza, Gizarte Lana, OHOk irakasletza) eta gutxiengoa berriz Ingeniaritza Teknikoko Eskoletan.

Goi Mailako Eskola Teknikoetan ordea, emakumeak %13 ziren, graduatzera %8 baizik iristen ez baziren ere. Goi Mailako Eskola Teknikoen artean emakumezkoen matrikula gehien Arkitekturak zituen. Dena den, sumatzen den joeragatik emakumezkoen partaidetza gora doa emeki-emeki. Pentsa bestela, 1940an Unibertsitatean matrikulatu ziren emakumeetan bat ere ez zegoela karrera teknikoetan eta 1975ean Ingeniaritza edo Arkitekturako ikasle-en artean ehuneko bost baizik ez zirela emakumeak.

Gizonen eta emakumeen banaketa hau, batzuk eta besteak tradizioz "gizonezkoen" eta "emakumezkoen" karreretan, OCDEko nazio guztietan gertatzen da, eta dirudienez denean sumatzen da orekarako joera indartuz doala. Gizonezkoen gotorleku omen zirenak, esate baterako Zuzenbidea, Medikuntza, Enpresa Zientziak eta Arkitektura, gaur egun, nazioen arabera, %50, gutxi gora behera, emakumezko ikasleek osatzen dituzte. Goi Mailako Ingeniaritzak dira artean ere oso urrun gelditzen direnak, nazio guztietan, ikaslegoaren proportzioa sexuaren arabera orekatzeko.

Karrera hautatzeko izan ohi diren lehentasunak aztertzerakoan interpretazio eta hipotesi anitz sortzen dira. Erlaziona daiteke nesken aldetik independentzia, sormen eta agresibitate eskasiarekin (zenbait lanbide aukeratzeko beharrezkoak), eta hori izan daiteke haur-sozializazio ez oso erakargarri baten ondoren eskuratutako estereotipo sexualengatik (Giani-ni Belotti), edo babestuegia izan delako (Safilios-Rothschild), edo besterik gabe horren zergatia gusto pertsonaletan kokatzen da "gizonezko" edo "emakumezko" multzoarekin erlazio berezirik gabe (Carabaña)².

1.2

UNIBERTSITATEKO IKASKETAK EUSKAL HERRIAN

Euskal Herrian ikasketa unibertsitarioak ikastetxe publikoetan egin daitezke (Euskal Herriko Unibertsitatean eta hari atxikitako zentruetan), eta baita ikastetxe pribatuetan ere (Deustuko Unibertsitatean eta Arrasateko Ingeniaritza Eskolan)

Goi Mailako Ikasketa Unibertsitarioetan³ eta ez bestetan zentratuz, horiek baitira gure azterketa honen helburu espezifikoa, zentru pribatuetan ikasketa hauek egin daitezke: Ingeniaritza, Informatika, Filosofia eta Hezkuntza Zientziak (FIHZ), Filologia eta Geografia eta Historia (Letrak), Ekonomia eta Enpresa Zientziak, Zuzenbidea, Teologia, eta azkenik, Politika Zientziak eta Soziologia.

Ikastetxe publikoetan eskaintza zabalagoa dago, zeren goian aipatutakoez gain, egin daitezke Arkitektura, Arte Ederrak, Zientziak (Biologia, Geologia, Fisika, Matematika, Farmazia eta Kimika barne direla), Medikuntza eta Odontologia eta Gizarte eta Informazio Zientziak.

² Aipamenak: EMAKUMEAREN ERAKUNDEA (1988). Emakumeen presentzia hezkuntza sisteman. Kultura Ministeritza. Madril

³ Fakultate Unibertsitarioetan eta Goi Mailako Eskola Teknikoetan ematen direnak.

Gogoan izanik unibertsitate publiko bat eta pribatu bat ditugula, galdera batzuk egin daitezke: zein izan da ikaslegoaren bilakaera?, bi mota horietako zentruetan badute alderik edo antzik?, emakumezkoen kopuru erlatiboa gehitu edo murriztu egin da?, zein motatako ikasketetan dago emakumezko ikasleen portzentaia handiagoa?

1. TAULA. Ikaslegoaren garapena, ikastetxe mota eta sexua kontutan hartuta. (Portzentaia horizontaletan)

IKASTETXE MOTA	82/83		84/85		86/87		88/89	
	G	E	G	E	G	E	G	E
Pribatua	48,7	51,3	47,6	52,4	46,1	53,9	45,7	54,3
Publikoa	52,1	47,9	52,0	48,0	51,8	48,2	52,3	47,7

Iturria: Estatistikako Euskal Erakundea. "Irakaskuntzako Estatistikak". Eusko Jaurlaritzza.

Denbora joan ahala, emakumezkoen presentzia erlatiboa unibertsitate pribatuan publikoan baino handiagoa dela somatzen da. Unibertsitateen artean feminizazio-maskulinizazioari buruzko joeran ere aldeak areagotu egin dira. Emakumeen portzentaia erlatiboa gora joan da azken urteotan, 1983an %51 zena %54 izatera pasatu da 1989an. Alabaina, unibertsitate publikoan, emakumezko unibertsitarien portzentaiak zertxobait igo zuen 83tik 87ra, gero 1988-90 ikasturtean jaitsi egin zen 1983ko mailaren azpitik jarri arte. Gero eta emakumezko unibertsitari gehiago badaude ere, haien pisu erlatiboa txikiagoa da unibertsitate publikoko ikasleen taldean.

Emakumezkoak unibertsitate pribatuan gehiago izatea esplikatu daiteke, besteak beste, ikastetxe horietan ematen diren ikasketengatik. Unibertsitate pribatuak gehien eskaintzen dituen karrerak Letretako eta Humanistikoak dira, "emakumezkoenak" alegia, adibidez: Filosofia eta Hezkuntza Zientziak, Filologia eta Historia, Politika Zientziak eta Soziologia... ikastetxe pribatuetan egiten ahal diren 10 ikasketa motetatik 6 letretako karrerak deritzetenak dira. Unibertsitate publikoak, aldiz, zientzietako karrera gehiago eskaintzen ditu, hala nola, Arkitektura, Matematika, Fisika, Biologia, Medikuntza... tradizioz "ginonezkoen" karreratzat hartu izan direnak.

Gaur egunean orekarako joera dakusagu emakumezko eta gizonezko ikasle kopuruen artean zientzietako zenbait karreratan, Medikuntza eta Zientzietan behintzat bai, non emakumeak 1988-1989 ikasturtean %58 eta %50 bait ziren. Halaz ere, beste batzuetan, Ingeniaritzan (%14) eta Arkitekturan (%29) bide luzea dago egiteko oraindik.

2. TAULA. Emakumezko ikasleen garapena, ikastetxeak eta ikasketa mota kontutan hartuta. (Portzentaietan)

IKASTETXEAK	PRIBATUAK				PUBLIKOAK			
	83	85	87	89	83	85	87	89
Arkitektura	-	-	-	-	21,1	21,6	25,1	29,4
Ingeniaritza	7,5	9,3	12,0	14,1	6,6	7,2	10,9	13,7
Arte Ederrak	-	-	-	-	60,5	58,9	59,0	50,0
Zientzak	-	-	-	-	49,0	48,9	49,1	49,6
Informatika	43,8	45,9	48,5	46,1	40,5	38,6	39,2	37,5
Medikuntza	-	-	-	-	54,1	55,5	57,8	58,2
Gizarte eta Informazio Z.	-	-	-	-	48,6	51,1	53,2	51,3
FIHZ	75,8	78,0	80,5	80,2	66,0	68,2	70,7	71,1
Letrak	67,9	67,8	69,2	69,9	61,8	63,6	65,9	64,3
Teologia	13,2	16,8	18,9	-	-	-	-	-
Soziologia	58,3	66,4	67,7	68,5	-	-	-	52,3
Enpresa Z.	32,0	31,6	40,1	44,9	34,7	35,4	40,4	42,7
Zuzenbidea	43,5	46,1	51,3	54,4	41,1	43,0	46,3	47,8

Iturria: Estatistikako Euskal Erakundea. Eusko Jaurlaritza.

Oro har, ikastetxe publikoetan bezala pribatuetan ere, 80ko hamarkadan zehar emakumezko ikasle kopuruak goranzko joera erakutsi du kasik Fakultate eta GET guztietan. Salbuespenak gutxi dira, Arte Ederrak, Informatika eta Gizarte eta Informazio Zientziak, zeinetan gizonezko ikaslegoarekin alderatuta emakumezkoak gutxitu egin baitira. Zientziak Fakultatean berdin segitzen du emakumezko ikasleen portzentaiaik (% 49, kontutan hartu den aldian zehar). Emakumezkoen presentzia handiagoa da letretako karreretan, batik bat Filosofia eta Hezkuntza Zientzietan (ikasle guztien % 75, batez beste, publiko eta pribatuaren artean 1988-1989 ikasturtean), Filologia (% 67) eta Soziologia (% 60), emakumezko ikasleen portzentaia txikiagoa delarik Ingeniaritzan (% 14) eta Arkitekturan (% 29).

Unibertsitate pribatuan nola publikoan eskaintzen diren ikasketa hauek konparatuta, alderdi batzuk nabarmentzen dira. Karrera batzuetan, Ekonomia eta Enpresa Zientziak eta Zuzenbidea, pribatuetan emakumezko ikasleen portzentaiaik publikoan baino gehiago igo du; beste batzuetan, FIHZ, Ingeniaritza eta Letrak kasu, emakumezko ikaslegoaren gehikuntza erlatiboa piska bat handiagoa da publikoan. Informatikako ikasketetan berriz ikastetxeen joera guztiz kontrakoa da: pribatuan, emakumeen portzentaia gehitzeko joera eta publikoan gutxitzekoa.

Unibertsitate pribatuan emakumeen portzentaia zergatik gehitu den esplikatzeko arrazoi bat izan daiteke fakultate ezberdinen kokapen geografikoa. Bi eratako ikastetxeetan kur-

tsatu daitezkeen karreren kasuan, ekonomiazko faktoreak albo batera utzirik, familiaren etxetik hurbil egotea erabakiorra izan daiteke ikastetxea hautatzerakoan.

Beste arrazoi bat izan daiteke Deustuko Unibertsitateak duen ospea eta itzala. Euskal Herriko eta Estatu osoko politiko, bankari, abokatu eta enpresari frankok egin dituzte beren ikasketak Deustuan. Zenbaiten ustez Deustuan titulu bat ateratzeak lanpostu bat lortzeko bermea da. Eritzi hori oso hedatua dago Ekonomia eta Enpresa Zientziak eta Zuzenbidea bezalako karreretan.

1.3

UNIBERTSITARI
TALDEA
BIZKAIA

Bizkaiko bi unibertsitateek dauzkate ikastetxeak: publikoak, Euskal Herriko Unibertsitatea (Bizkaiko Kanpusa Bilbon eta Leioan) eta pribatuak, Deustuko Unibertsitatea (Bizkaiko Kanpusa Bilbon). Beraietan biltzen dira Fakultateak, Unibertsitate Eskolak eta Eskola Teknikoak. Bizkaian goi mailako ikasketa unibertsitarioetan matrikulatutako ikasleen banaketa honako hau da:

3. TAULA. E.H.U.an matrikulatutako ikasleak (Bizkaiko kanpusa)⁴. Fakultateen eta Goi Mailako E.T.en, eta sexuaren araberako banaketa. (Maiztasunak eta portzentaiak)

FAKULTATEA/G.E.T.	GIZONAK	EMAKUMEAK	GUZTIRA
Ekonom. eta Enpr. Z.	3.468 (54,29)	2.920 (45,71)	6.388 (100)
Gizarte eta Informazio Z.	1.909 (44,66)	2.365 (55,34)	4.274 (100)
Zientzak	1.940 (50,35)	1.913 (49,65)	3.853 (100)
G.E.T. Ingenariak	2.378 (86,10)	384 (13,90)	2.762 (100)
Medikuntza eta Odont.	1.092 (41,44)	1.542 (58,56)	2.634 (100)
Arte Ederrak	586 (39,51)	897 (60,49)	1.483 (100)
GUZTIRA	11.373 (53,16)	10.021 (46,84)	21.394 (100)

Iturria: Bertan prestatutakoa “Irakaskuntza Unibertsitarioaren Estatistikak” oinarritzat hartuta, Hezkuntza eta Zientzia Ministeritza, Datu Prozesuetarako Zentrua.

⁴ Datuok 89-90 ikasturtekoak dira. Azterketa egiten zen egunetan 90-91 ikasturteko datuak ez zeuden oraindik eskura.

4. TAULA. Deustuko unibertsitatean matrikulatutako ikasleak. 1990-91 ikasturtea. Fakultateen eta sexuaren arabera banaketa. (Maiztasunak eta portzentaiak)

FAKULTATEAK	GIZONAK	EMAKUMEAK	GUZTIRA
Zuzenbidea	1.625 (41,17)	2.322 (58,83)	3.947 (100)
Informatika	1.233 (57,08)	927 (42,92)	2.160 (100)
Letrak	501 (26,44)	1.394 (73,56)	1.895 (100)
FIHZ	243 (18,20)	1.092 (81,80)	1.335 (100)
Ekon. eta Enpr. Z.	363 (50,98)	349 (49,02)	712 (100)
Z.P. eta Soziologia	178 (33,58)	352 (66,42)	530 (100)
GUZTIRA	4.143 (39,16)	6.436 (60,84)	10.579 (100)

Iturria: Bertan prestatu duguna, Deustuko Unibertsitateko Idazkaritza Nagusiko datuak erabiliz.

5. TAULA. Bizkaiko kanpusean matrikulatutako ikasleak. Unibertsitateen eta sexuaren arabera banaketa. (Maiztasunak eta portzentaiak)

UNIBERTSITATEA	GIZONAK	EMAKUMEAK	GUZTIRA
EHU (Bizkaiko Kanpusa)	11.373 (56,13)	10.021 (46,84)	21.394 (100)
Deustua " "	4.143 (39,16)	6.436 (60,84)	10.579 (100)
GUZTIRA	15.516 (48,53)	16.457 (51,47)	31.973 (100)

Iturria: Bizkaiko emakumezko unibertsitarien inkesta.

Datu hauek multzo osoan hartuta, ikusten dugu Bizkaiko Kanpusak goimailako 32.000 ikasle dituela eta horiek sexuari bagagozkio ia parekatuak daudela; oso antzekoak dira ikasten ari diren gizonezkoen eta emakumezkoen kopuruak. Baina guztiarekin ere, batez besteko zenbakiek errealitate batzuk izkutatu egiten dituzte, eta hori argitzea komeni da.

Horrela, bada, ziurta daiteke unibertsitate publikoan goi mailako karrerak egiten ari diren ikasleak, 21.400, Deustuko Unibertsitatean matrikulatuak halako bi direla (10.600).

Kontuan hartzen badugu sexuen arabera portzentaien banaketa, unibertsitateen artean alde nabarmena dago. Deustuko Unibertsitatea feminizatua dago (% 61 emakumezkoak dira); EHUen emakumezko ikasleen portzentaia (% 47) emakumeak gizonezkoekin alderatuta, ez da artean ere gizartean duten portzentaiara iristen. Sexuen arteko ezberdintasun horren zergatia unibertsitate batek eta besteak eskaintzen dituzten karrera motei zor zaie.

Ikasketa unibertsitario batzuk gizonezkoentzat dira eta beste batzuk emakumezkoentzat. Karrera gutxi dira mistotzat har daitezkeenak. Ezberdintasun hauek agerian daude matrikulatu diren emakumeen tasak fakultatez fakultate alderatzen baditugu.

6. TAULA. Fakultate eta G.E.T. motak, emakumezko ikaslegoaren arabera

FAKULTATEA/UNIBERTSITATEA	% EMAKUMEAK	FAKULTATE MOTA
FIHZ - Deustua	81,80	Emakumezkoenak
Letrak - Deustua	73,56	
Soziologia-Deustua	66,42	
Arte Ederak - EHU	60,49	
Zuzenbidea - Deustua	58,83	Feminizazioa
Medikuntza/Odontol. - EHU	58,56	
Gizarte eta Informazio Z. - EHU	55,34	
Zientzak - EHU	49,65	Mistioak
Ekon. eta Enpr. Z. - Deustua	49,02	
Ekon. eta Enpr. Z. - EHU	45,71	Maskulinizazioa
Informatika - Deustua	42,92	
Ingeniaritza - EHU	13,90	Gizonezkoenak

Iturria: Bizkaiko emakumezko unibertsitarien inkesta.

Deustua maizago agertzen da bereziki emakumezko fakultateak direnen artean, EHUren aldetik berriz, maiztasunak kontutan hartuta "mistioak" izena jarri diegun fakultateetan sartzen da. Emakume portzentaia handienak dituzten fakultateek (FIHZ eta Letrak) Psikologia, Pedagogia, Historia, eta zenbait Filologia ematen dituzte. Egiazko fakultate mistoa Zientzietakoa da, non Geologia, Biologia, Matematika, Fisika eta Kimikako karrerak egin baitaitezke. Ingeniaritzako ikasketek arras nabaria dute zantzu maskulinoa.

2.

Emakumezko unibertsitari gazteei buruzko azterketarako diseinu kontzeptuala eta metodologikoa

2.1

DENBORAREN ERABILERA

2.1.1

DENBORA MOTAK

Gizabanakoen jokabidea denboran barna osoa eta jarraikorra denez, kontsumitutako denbora kopuruaren azterketara hurbildu ahal izateko denbora hori zatitu behar dugu erizpideren bati jarraikiz. Ohi denez eguneroko denbora hiru "zortzi"en eredupean zatitzen da: zortzi ordu lo egiteko, zortzi lanerako eta zortzi aisiarako.

Eredu hau, ordea, urrun dago gizartearen multzo ezberdinek bizi duten errealitatetik. Adibidez, emakume gehienek lanaldia zortzi ordukoa baino luzeagoa da, batez ere etxeke lana eta lan ordaindua lotu beharrean daudenean, edo haur txikiak zaindu behar dituztenean, eta alderantziz, jubilatuak eta langabezia daudenean ez dakite nola bete beren denbora. Lanaldiaren iraupen "normaltzat" zortzi ordu jota ere, geratzen den denbora librearen arrunt murriztua dago familiako eta gizarteko betebeharrak eta joanetorrietan ematen den denboragatik.

Arrazoi honegatik hobe da As (1982) ereduari segitzea. Honek adierazten digu lau motatako denborak daudela, zeinak ordenean jar baitaitezke beren lehentasunaren arabera:

- Funtsezko beharretarako denbora: beharrezko biologikoetan emandako denbora da, esate baterako, jan, lo egin, garbitu eta nork bere burua prestatzea. Azterlan honetan aintzat hartzen ditugu elikadura eta higiena.
- Kontratutako eginbeharretarako denbora: egindako konpromezu edo kontratu baten ondoriozko iharduerak burutzeko ematen den denbora. Ikasketak egiteko (unibertsitarioak eta unibertsitatez bestekoak) eta lan ordainduetarako denbora gisa zehaztuko dugu.

- Erantzukizunei lotutako eginbeharretarako denbora: hemen sartzen da etxeko lanetan, elkarrekin parte hartzean edo beste eratako eginbehar sozial, familiar, erlijioso, eta abarretan emandako denbora.

- Eginbeharrek bete ondoko denbora: aisiarako denbora da hau, hondarreko eta zatikatutako denbora da, besteen menpekoa.

Iharduera hauek guztiak ez dira toki berean burutzen, eta joanetorriak behar izaten direnez gero, denbora ugari kentzen dute, batzuetan asko gainera, egiten den iharduerarekin konparatuta. Horregatik sartzen da hemen aldagai hau: joanetorrietarako denbora, kontratatutako eginbeharrek kentzen dutena.

Hau dena eguneroko denboraren erabilpenari buruz. Alabaina, denboraren erritmoak aldatu egiten dira asteburu eta oporraldietan. Asteburuetan iharduera lektiboa mozten da eta unibertsitateko denbora administra dezakete, nork bere arauera. Eta bestalde, hori da denbora libre gehiago izaten den unea.

Horregatik bereizten dira:

- Astegunak
- Asteburuak (larunbata eta igandea)

Pertsonen bizitzan garrantzizko beste momentu bat oporraldia izaten da. Eguneroko bizitzaren rutina hausten duen denbora da; bertan jende berria ezagutzeko parada izan ohi da, toki berriak ezagutzeko edo, oro har, urtean zehar egin ez daitezkeen guztiak egiteko aukera izaten da. Denbora horretan bi elementutan zentratuko gara bereziki: tokia eta lagunartea, hots, unibertsitateko non eta norekin iragan dituzten oporrak.

Astialdiak adierazten du hobekien pertsonen balore, jarrera eta bizimoldeak, beraz, gai honetan arreta berezia jarriko dugu.

2.1.2

ASTIALDIA ETA AISIA KONTZEPTUAK

ASTIALDIA. Joffre Dumazedier-entzat (1975) astialdia da lan ordaindua amaitu ondoan gelditzen den guztia. Horretan sartzen du aisia ezezik baita funtsezko beharretarako iharduerak edo eginbehar sozial, familiar, zibil eta erlijiosoak ere. Muñoz Mira-k aldiz, (1983;169), astialdia honela definitzen du "iharduera konszientean eta librean emandako denbora, bi-

zibide xederik gabeko eta inolako beharrizan edo eginbeharri erantzuten ez diona, baizik eta helburutzat nortasunaren garapena duena”.

Astialditzat zehaztuko dugu era guztietako eginbeharretatik kanpo dagoena, hau da, funtsezko beharrizanetatik, kontraturiko eginbeharretatik eta erantzukizunekin lotutako eginbeharretatik libre gelditzen dena.

AISIA. AISI AKTIBOA ETA AISI PASIBOA. Dumazedier-ek (1975; 404-405) aisia zehazten du eguneroko bizitzako beharrizanen eta eginbeharren oposizioan dagoena. Lau ezaugarri funtsezko ditu: Askatasuna, interesik eza, josteta eta izaera pertsonala.

Lehenbizi, aisia iharduera libre baten emaitza da, baina horrek ez du esan nahi aisia mugatzen duten baldintza sozialik ez dagoenik. Bigarrenik, subjektua, bere aisialdian “ez dago lanean bezala irabazbideak motibatua, ez du asmo utilitariorik etxeko lanek duten bezala; eginbehar politiko edo espiritualek ez bezala ez doa helburu ideologiko edo misionero baten ondotik”. Hirugarrenik, aisialdian ongi pasatzea espero da, josteta du helburu. Pertsona denbora horretan aspertu egin bada, ez da benetan aisia, pobretze bat baino. Azkenik, aisiak izaera pertsonal bat dauka, “aisialdiaren ageriko funtzio guztiak, ukitzen dituen pertsonengan izaten diren ondorioak ikusirik, beharrizan indibidualei erantzuten die, lehen mailako eginbeharrak ez bezala, hauek gizarteak ezartzen bait ditu”.

Dumazedier-ek (1964;29) aisiaren hiru eginkizun seinalatzen ditu: Atsedena, nekea kendu eta eguneroko eginbeharrek dakartzaten tentsioek sortutako ondamen fisiko edo nerbiosoak konpontzen dituen; jostaketa, bizitzaren asperraldi eta monotoniari kontrajarrit eta nortasuna, sormena, askatasuna, sentsualitatea garatzea. Pedro i García-k berriz (1984;11), azaltzen du “oso gutxi edukitze dezakete nortasuna garatzera laguntzeko adinako aisi mota bat. Gehienek atsedena eta jostatzea baizik ez dute bilatzen”. Eginkizun hauek bata bestearekin lotuta daude eta ez dira erraz bereizten ahal. Elkarrekin dabilta, nahiz eta une baikoitzean horietako bata nagusitzen den.

Aisia honela zehazten dugu, Dumazedier-en kontzeptuari jarraikiz (1964;31): “iharduera multzo bat, zeinetan bat bedera bere borondatez dedikatzen ahal den, bai atsedena hartzera nola jostatzerara, edo bere informazio iturriak, interes asmorik gabeko heziketa, borondatezko partaidetza soziala, edo bere sormena libreki garatzera, eginbehar profesional, familiar eta sozialetatik libratu dadinean”. Astialdia da aisiaren oinarria, zeina, eginbeharrak bete ondoren, gehienbat burutzen diren ihardueren bizipen subjektiboari bait dagokio.

Jarrera aktiboaz ulertzen da gizarte eta kultur bizitzan parte hartze kontziente eta borondatezkoa. Isolamenduaren eta praktika rutinarioen aurkez aurke dago. Atsedena eta jola-

saren eta nortasun garapenaren arteko oreka suposatzen du. Muñoz Mira-rentzat (1983) aisia aktiboa izango litzateke, astialdia josteta eta ihesbide soilera bideratu beharrean, iharduera librea eta emankortasunik gabekoa izanik ere, bertan pertsonaren garapen kultural eta espirituala ere sartzen denean.

Aisi pasiboaren eredu litzateke helburu horretaz antolatutako baliabide komertzialek agintzen dioten eran bere ordu libreak betetzen dituen gizabanakoa. Dumazedier-ek dioenez (1964;258) "jarrera biak, aktiboa eta pasiboa, ez dira erabat kontrajartzen, batzuetan bata nagusitzen da eta besteetan bestea, gizabanakoen eta egoeren arabera".

Alde batetik, Bizkaiko emakumezko unibertsitariei gagozkiolarik, denbora libreko ihardueren burutzea neurtuko dugu, eta horien maiztasuna, aisi aktibo edo pasiboko ihardueren sailkapen dikotomikoari jarraikiz. Beste alde batetik, aisia bizipen bat denez gero, alderdi hori ere jorratuko dugu, aldagai gisa aisialdiari dagozkion jomugak eta horretaz egiten den balorazio subjektiboak eginez.

2.2

BIZITZAREN IKUSKERAK

2.2.1

BALOREAREN ETA BALORE SISTEMAREN KONTZEPTUA

Gai honetaz idatzi den guztia bat dator baloreak⁵ jokaerak gidatzen dituzten desiragarritasun-erizpideak direla esatean. Horretaz gainera lehentasun eredutan daude ordenatuta. Horrela, Rocher-ek (1985;70) honela zehazten du balorea: "izateko edo gauzak egiteko modu bat, pertsona batek edo gizatalde batek idealizat jotzen duena; horren arabera balore horren jabe juzkatzen den gizakia edo jokaera desiragarri edo estimagarri bihurtzen da". Bestalde, Rokeach-ek ideia bera adierazten du balorea honela zehazten duenean: "sineste irmoa izatea, jokamolde espezifiko bat edo behin betiko egoera duen existentzia bat

⁵ Atal hau prestatzerakoan, batez ere, baloreei buruz Ronald Ingleart (1984), Milton Rokeach (1973, 1079) eta Guy Rocher-ek (1985) egindako ekarpen teorikoei jarraitu zaie.

hobesten dela, ikuspegi pertsonal nahiz sozialetik kontrako jokamolde edo behin betiko egoera duen existentzia baten aurrean” (Rokeach, 1973;3)

Esan liteke baloreak gizarteetan izaten diren ezagutza edo ideia gutxi batzuk besterik ez direla, desiratutako existentzia baten azken egoeraren gainean eta hori eskuratu ahal izateko era ezberdinetako jokabide desiragarrien gainean. Hauek lehentasun batzuren arabera antolatzen dira, balore sistema baten barnean, zeinek ordenatutako sinesteen antolakuntza egonkor bat ordezkatzeko baitu, multzo jarraitu batean eta duten garrantzien arabera.

2.2.2

BALORE MOTAK

Ikasketak bi motatako baloreak lantzen ditu: balore pertsonalak eta sozialak.

BALORE PERTSONALAK. Hauek dira gizabanakoari bere bizitza pertsonalean funtsezko iruditzen zaizkionak. Erdi-erdiko tokian daude eta gizabanakoaren jokabidea maila guztietan gidatzen dute.

Emakumezko unibertsitarietara balore zerrenda bat aurkeztu zaie (maitasuna, askatasuna, adiskidantza...) adieraz dezaten zein garrantzia ematen dien, 5 gradutan berezitateko eskala batean paratuz. Honela ezagutzen da zein diren eta zein ez diren balore adierazgarriak. Ondoren, eskalak isladatzen dituen lehentasunak zehaztu nahian, galdetzen zaie zein diren haien eritziz hiru balore funtsezkoenak, eta horrekin garrantzien hierarkia gauzatzen da.

BALORE SOZIALAK. Balore sozialek aipatzen dituzte gizataldeak gizarte jakin baterako lor ditzakeen helmugak.

Inglehart-ek garatutako tipologian (1984), balore sozialak izan daitezke materialista eta post-materialista motakoak. Harentzat balore materialistak dira erabateko lehentasuna segurtasunari eta bizibide fisikoari ematen dietenak, garapenaren alderdi kuantitatiboak azpimarratuz. Balore post-materialistek berriz garrantzi handiagoa ematen die izateari, auto-adierazpenari eta bizitzaren kalitateari; alderdi hauek kualitatiboagoak dira.

Gure azterlanean, balore sozialak bakoitzaren tipologiari kasu eginez sailkatu genituen. Horren helburua da ezagutzea zeri eta zein neurritan ematen dien garrantzi gehiago emakumezko unibertsarietara, era materialistako helmugei ala postmaterialistei. Informazio hori jasotzeko tresna Lickert-en eskala izanen da, bost gradutakoa.

Baloreek jokaera bideratzen dutenez, jokabidea haien islada bailitzan azter daiteke. Hain zuzen ere, emakumezko unibertsitarien partaidetza sozialari heltzen diogu, partaidetza hori

elkarte ezberdinetako bazkide izatearekin ulertuz. Edozein motatako bazkide izateak pertsona batek bizimodu isolatu batetik irtetzeko eta taldeko eta amankomuneko bizitza batean sartzeko izan dezakeen interesa erakusten du. Elkarteei buruz ondoko tipologia erabiliko dugu:

A. ELKARTE ALTRUISTAK:

- Jendearen ongizatean interesa duten elkarte ongileak.
- Elizak edo erakunde erlijiosoak.

B. KULTURA ETA KIROL ELKARTEAK:

- Heziketa edo arte elkarteak.
- Kultur elkarteak.
- Kirol klubak edo elkarteak.

C. ELKARTE POLITIKOAK:

- Sindikatuak.
- Partidu Politikoak.

D. MUGIMENDU EDO ELKARTE ALTERNATIBOAK:

- Giza eskubideez arduratzen diren erakundeak.
- Talde ekologistak.
- Talde bakezaleak.
- Mugimendu feminista.
- Gay-lesbianen mugimendua.
- Beste mugimendu alternatiboak.

E. INTERESEN ELKARTEAK:

- Kontsumitzaileen elkarteak.
- Profesionalen elkarteak.
- Auzokideen elkarteak.

F. GAZTE TALDEAK:

- Gazte taldeekiko lana.

G. BESTE BATZUK.

Gure asmoa da emakumezko gazteen bazkidetze gradua aztertzea, bai eta zein motatako elkarteetan dauden.

2.2.3

JARRERAK, JOMUGAK ETA INTERESAK

JARRERAK. Jarrera honela zehazta daiteke: "Sineste-antolamendu aski iraunkorra, objektu bati edo egoera bati buruzkoa, batez ere modu jakin batean erreakzionatzeko joera ematen duena" (Gizarte zientzien nazioarteko entziklopedia, I, 1974-77;15). Zehaztapen hau kontutan izanik, jarrerak bi elementu bidez neurtuko dira:

- gizarteko erakundeengan duten konfidantza.,
- emakume gazteek bizitzaren aurrean duten sentipenean.

Erakundeengan konfidantza izateaz denaz bezainbatean, alderdi hori gazteriari buruzko azterketa guztietan sartzen da. Hori aztertzeak garrantzi handia du, gizarteko erakundeak funtsezko elementu baitira bizitza sozialaren egituraketan. Integrazio horrek bidea izango du, edo erraztuko zaio behintzat, instituzioei hiritarrek beren zilegitasuna, laguntza eta konfidantza ematen badizkiete.

Bizitzaren aurreko sentipenaz aipatzen da emakume gazteek beren bizitzaz, oro har, duten oharren subjektiboa, hots, ea pozik eta kontent diren, edo alderantziz, bizitza hau atseginetia ez dela pentsatzen duten, aspergarria, etsigarria, zoritxarrekoa delako. Hori neurtzeko bost gradutako polo bikoitzeko eskala bat hautatu da. Bazter batean adjetibo bata agertzen da, gure ustez aztertu den sentimendua deskriba dezakeena, eta beste buruan kontrakoa.

JOMUGAK. Jomuga honela zehazta daiteke: "helburu edo asmo bat, zeinengana zuzentzen baita giza jokabidea. Hitz honek suposatzen du maiz aski denboraldi bateko nola edo halako aktibitate bat". (Soziologiako Hiztegia. 1963;3)

Jomugen azpian ahalegin bat dago helmuga batera bideratua. "Jomuga mailak ez du emaitzak izateko gogoia soilik adierazten, baina erlazionatzen da autokontzeptu izenekoarekin; gure ahalmen intelektual, sozial, profesional eta abarren gaineko irudia". (Gizarte Zientzien Hiztegia. 1975;204). Jomugen gai honen barrenean bi elementu konkretu hartuko dira: Lehenbizi, unibertsitarien Etorkizuneko Proiektua. Honekin aipatzen ari gara haiek beretzat nahi duten bizi proiektua, pertsona, emakume eta profesional gisa.

Bigarrenez, bizitzan atsegin handiena eskuratu nahi den Arloen gaia jorratuko dugu, zein esparrutan espero duten beren errealizazio pertsonala aurkitzea. Xede horrekin emakumezko unibertsitarietara item sorta bat aurkezten zaie bizitzaren esparru ezberdinetakoak: lana, maitasuna, familia, e.a., horietarik bi hautatzeko, lehentasunaren arabera ordenatuta.

INTERESAK. Interesa honela definitzen da: "pertsona baten eta gauza baten arteko erlazioa, zeinen bidez desio bat asetuko duela uste baitu... Interes baten objektua materialakoa izan daiteke, beste pertsona bat, esperientzia bat edo egintza fisiko nahiz psikiko bat". (Soziologia Hiztegia. 1963: 158).

Interesak aztertuko ditugu emakume unibertsitarietara beren bizitzan eskasian somatzen dituzten elementuen bidez. Ez gara beharrian oinarritzeko eta funtsezkoenez ari, bigarren mailako dei genitzakeenez baizik. Baina hala ere bere garrantzia dute, batez ere azterlanaren gai den taldearentzat. Beharrian hauek, esate baterako, hauek lirateke: ibilgailua, arropa gehiago, bizitoki propioa, e.a. izatea.

BALORE-ARLO BEREZIAK. Epigrafe honen baitan balore konkretu batzuk biltzen dira, astiro-ago aztertuko direnak. Lanaz ari gara eta trascendentziaren zentzuaz.

- Lana. Emakume unibertsitarietara, beren heziketa aldia amaitzean lan merkatura joko dute lan eske. Lana aurkitzea emakumearentzat gaur egun antzina baino errazagoa bada ere, bada oraindik zailtasunik aski berarentzat. Balore honekin erlazionatuta lanean garrantzizkoak jukatzen diren elementuak aztertu ditugu. Lan arloan bilatu nahi dena erakuskari ona izan daiteke egungo gizartean balore honen lehentasunezko alderdiak azaltzeko. Xede horrekin, elkarriketatuei lanaren hamabi alderdi biltzen dituen zerrenda aurkeztu zaie, multzoka sailka deitezkeelarik bakoitzaren nolakotasun ezberdinaren arabera. Alde batetik, Inglehart-en tipologiari jarraikiz, balore materialista/postmaterialistatan, bestetik, lanari eman zaion funtzionalitatearen arabera: errealizazio pertsonala, instrumentalitate materiala, soziazibiltate, lehentasuna/bigarren mailakotasuna, etab.

Beste balore bat ere aztertu da eta badu erlazioa lanaren dimentsio honekin, arrakasta-balorea (lanean arrakasta lortzeko behar diren kualitatetara garrantzitsuenak). Lan hau burutze-ko ondokoei buruzko item batzuen bidetik jo da: erdietsitako kualitate pertsonalak, adiskideak, ahalegin pertsonala, etab.

- Erlijioa: trascendentziaren zentzua. Hau da erlijioaren alderdi bat, zeinen bidez, era trinkoan, analizatu nahi bait da bizitzaren zergatiaren eta esanahiaren gainean emakumezko unibertsitarietara zein maiztasunarekin pentsatzen duten. Honen osagarri izan den da unibertsitarietara erlijioaz egiten duten aukera. Erantzuna bost gradutako eskala batean emango da,

non elkarriketatuak bere jarrera azaldu behar baitu, gai honetaz pentsatzen duen maiztasunaren arabera.

2.3

SEXUALITATEA ETA AFEKTIBILITATEA

Gahi honi, hots, sexualitateari harreman afektiboaren esparru zabalean helduko diogu, aintzakotzat hartuz familia eta ezkontzaren barrutia ezezik baita sexu jarrerak eta jokabideak ere.

2.3.1

FAMILIA ETA EZKONTZA

Familia arruntki onartua dago instituzio orokor gisa. Mendebaldeko gizarteetan, eredua da "nukleo-familia", eta bere eginkizun behinena afektibo-emotiboaren esparrua da (Foessa; 1983). Ildo horretatik, Aberdi, Escario eta Haimovich-ek (1984) jakin erazten dute famili-nukleoaren grabitate gunean lekualdatze bat gertatu dela. Bikoteak, komunikazioak eta afektibitatearen atseginak tokia kendu diote seme-alabak izateak errealizazio pertsonalean zuen garrantzi nagusiari. Seme-alabak bikotearen ondorio dira edo horren osagarri, baina ez "helburua" berez. Familia "xede natural" izatetik aukerari leku ematen dion kontzeptu izatera pasatu da, bizikidetza moduei dagokienean. Emakumeek soldatapeko lana etxeko lanekin bateratzeko borondate horrekin bide eman diote berdintasunean oinarritutako familia mota bati, non bikotea osatzen dutenek eskubide eta betebeharrak berberak izango baitituzte, batez ere soldatapeko lanean modu berean parte hartuz.

Gazteek ere, hala gizonek nola emakumeek, elkarrekin bizitzeko era funtsezkotzat ezkontza hautatzen dute. Ezkontzeko adina, haatik, atzeratu egin da azken urteotan: gazteak, batez beste, 25-30 urterekin ezkontzen dira, baina azken finean ezkondu egiten dira. J. Elzok (1990), gazte euskaldunei buruzko azterlanean ezkontzen atzerapena arrazoi hauetan oinarritzen du: gero eta onarpen handiagoa izatea ezkontzaz kanpoko bizikidetza moduetarako, antisorgailu seguruak hobeki ezagutzea, eta sexualitatea haurgintzatik berezirik bizitzea.

Eta ezkontza arrakastatsua izateko inportantzia duten faktoreei buruz, gazteek balio handiagoa ematen dieteategite afektiboekin zerikusirik dituzten alderdiei (fidelitatea, elkarrekiko begirunea, elkar aditzea eta tolerantzia, sexu harreman zoriontsuak) faktore sozio-ekonomikoei baino, hala nola bikotearen klase sozialari edo ongizate ekonomiko eta seguritatea ematen duten ondasun materialak edukitzeari.

Familiarteko harremanen esparruan, funtsezkoa eritzi diogu gure ikerketan gai hauek sar-tzeari:

- Ereduzkoategite afektibo mota, hautapide zenbait aurkeztuz, esaterako, ezkontza erli-jioso ala zibila,ategite lokabe edo bikoterik gabea.
- Ezkontza arrakastatsua izateko kualitatetik garrantzizkoenak. Lickert eskala motako bate-an, bost gradutakoa, emakume gazteek adierazi behar dute zer inportantzia ematen dioten balore honen gaineko item bakoitzari.
- Ezkontza eta familiarenganako jarrerak, bi horiek instituzio diren aldetik; familiaren fun-tzioari buruz zein gradutako adostasuna edo desadostasuna duten item sorta batean azal-du beharko dute.
- Emakumezkoaren eginkizuna famili unitatean, emakumeak burutu ditzakeen eginkizun ohizko/berritzaileak kontrajartzen dituen.

2.3.2

FAMILIAKO ELKARBIZITZA

Gazte jendeak gero eta beranduago arte gurasoen etxean irautea funtsezko ezaugarria da, kontuan hartzekoa senitarteko elkarbizitzaren gaiari heltzeko sasoian. Fenomeno hau oso hedatua dago talde sozial guztietan, eta funtsean lehenengo enplegua eskuratzeko zailta-sunari lotzen zaio. Aldi baterako edota praktiketan ari direnei egiten dizkieten kontratuen behin-behingotasuna eta ondorioz segurtasun ekonomikorik eza eranstean zaizkio egitate honi. 25 eta 30 urte bitarteko gazteen %50 inguruaren ekonomiarik dagokionez ez dira era-bat burujabeak. (L.M.Rodríguez; 1986).

Cachinero Sánchez-en ustez (1982; 86), gazteek etxean irauteak badu beste azalpenik ere, ezkongai egoteak ematen duen askatasuna, alegia, eta bizimodu mota alternatiboen balo-razioa. Puntu hau, halaber, ezkontzeko adinaren gorakadarekin lotzen da eta, oro har, ez-kontza tasen jaitsierarekin. Autore batzuentzat, fenomeno hau etxean gaur egun izaten den sexu askatasun eta eroapen maila handiagoan errotzen da. Beraz, gazteek neurri bateko

onarpen eta jasapena aurkitzen badute etxean, ez dute famili-nukleotik alde egin beharrik izaten ohizko harreman sexuarekin segitzearren.

Guraso eta seme-alaben arteko harremanetan ez dago aparteko gatazkarik, konfidantza eta komunikazioa ez badira ere ezaugarriak nagusienak. Alde horretatik, Espainiar Gazteak 89⁶ izeneko lanean esaten da gurasoen etxeko bizikidetasunaren ezaugarri nagusia, gero eta usuago "gatazkarik ezak markatua" dagoela, eta gehiago gertatzen dela batere gatazkarik gabeko izakidetasuna benetako elkarbizitza baino. Oro har, joera orokor gisa, gazteak erosoago aurkitzen dira etxean aurreko belaunaldiak baino, gizartemaita erabakiorra izanik ere arlo honetan. Ondorioz, F. Conde-k adierazten duen bezala (1985), ertain-beheko, eta behe mailako klaseetako gazteen artean, arazo ekonomiko eta langabezia handiagorekin, gurasoekiko bizikidetasuna are eta gatazkatsuagoa eta zailagoa izaten da, maila goragoko klaseetako gazteentzat bizikidetasuna hobea den bitartean.

Senitarteko elkarbizitzak berarekin dituen harreman afektiboak azaltzeko neurri sail bat erabili da ondokoarekin erlazionatuta:

- Familiaren etxea: Zeinekin bizitzen den eta elkarren arteko harremanak, horiek ematen duten atsegina, bakardade sentimendua eta hartan izaten den dependentzia/independentzia.

2.3.3

SEXUALITATEA: JARRERAK ETA JOKABIDEAK

Vicotr Alba-k defendatzen duenez (1974), historian zehar aurki daiteke paralelismo bat gizarteak sexualitateari buruz duen erizpidearen eta bertan emakumeak betetzen duen tokia-
ren artean. Emakumearen sexualitatea zenbat eta libreago eta berdintasunetik hurbilago; eta alderantziz, ezarrita dauden arauak sexu bizitza zenbat eta kontrolatuago ukan hainbat eta txarrago emakumearen egoera.

SEXU HARREMANAK: INFORMAZIOA ETA JOKABIDEAK. Sexu jokabideen esparruan, sexu harremanen hastapena deitzen diogu sexu egite osoa aurreneko aldiz egiteari. Ez dugu sexualitatea koitoarekin identifikatzen, baina horixe bera da gazteen sexu aktibitatearen hasiera kokatzeko modu bakarra. Gazteek beren lehenbiziko sexu kontaktuak hasten dutene-

⁶ González Blasco, P.(dir.) (1989). Espainiar gazteak 89, SM Arg., Madril.

ko adina, neurri handiz, daukaten informazioaren araberakoa izaten da eta baita argibide horietara zenbat urterekin heltzen diren eta horien iturriarena ere (gurasoak, lagunak, anai-arrebak, irakurketak, e.a.). C. Malo de Molina, J.M. Valls eta A. Pérezen azterlanak (1988), frogatzen du zernolako lotura dagoen lehenengo sexu esperientzia osoaren eta sexu informazio iturriaren artean.

Antisorgailu metodo seguruei buruzko argibideen hedapena⁷ laguntza handia izan da horiek erabil daitezzen, eta horrekin sexu harremanen inguruan izan diren hainbat tabu desagertu dira. Horren ondorioz, emakume-haurgile izateko eginkizun bakar horrek leku egin dio sexualitatearen ideia berri bati, errealizazio pertsonal eta sozialerako faktor gisa ulertzen dena. Ikasketa maila eta adina funtsezko aldagaiak dira, eta horiek baldintzatzen dute neurri handian metodo ezberdinak ezagutu ala ez ezagutzea. Emakume gazteenek eta ikasketa maila goragokoenek ezagutzen dituzte, oro har, hobekienik metodo horiek.

Beste motatako sexu jokabideak, hala nola masturbazioa eta jokaera homosexualak, luza-roan bizio edo eritasun patologikotzat hartu izan direnak, egungo gazteriak askoz ere modu naturalagoan onartzen dituzte.

Sexu jokabideekin erlazionatutako alderdi hauei buruzko eragiketak ondoko hauen bidez egiten ditugu:

- Konpromezu sentimental mota
- Sexu harremanetan hasitako adina
- Sexu argibideen iturriak
- Antisorgailuen erabilera
- Beste praktika sexual batzuk

SEXUARI BURUZKO JARRERAK. Gorputza gure sentimenduen komunikabide eta adierazpide da. Horixe da mundu fisikoarekin eta besteekin dugun lotura. Funtsean, guk geure buruaren irudia emateko balio du. Gaur egun pertsonak baloratzerakoan irudi fisikoak duen garrantzia lehenengo postutara joan da pertsonen balore eskalan. Fenomeno hau agian egotzi beharko litzaioke gure kultura osoan hainbestearainoko estatikak eta indibidualismoak duten garrantziari. Hortaz, bada, ez da harritzekoa itxura fisikoa pertsonak baloratzeko erabiltzen diren baloreetan garrantzitsuenetako bat bihurtzea. Bestek gure gorputzez zer esan

⁷ A. García Ramosen lanean (1982) Emakumearen egoera Euskadin, metodo segurutzat hartzen dira pilula, DIU, diafragma eta kondoak, beste batzuen aurrean, ezagunagoak baina ez hain seguruak direnak, esaterako, Ogino metodoa, coitus interruptus, edoskitze luzatua, etab.

duten hura bera izango da gure buruarekiko estimazioaren sortzaile eta alderantziz mespretxuarena, irudi negatibo baten eraginpean. Gorputzaren garrantzia, sexualitatearen adierazpide bezala, kontutan hartzen da azterlan honetan. Alde horretatik, sexualitatearen praktikak sor ditzake emozio eta sentipen positiboak, esaterako plazerra, atsegina eta poza, edo negatiboak, beldurra eta lotsa bezalakoak.

Sexu gaiekin erlazionatutako jarrerak aztertuz gero, hala nola ezkontza aurreko harremanak eta birginitatea, frogatzen ahal da gaurko gazteen artean tolerantzia eta onarpen handia dagoela era horretako jokaerekin. Abortoaren aurrean, berriz, jadanik ez da tabu bat, baizik eta egungo gizarteak bideratu behar duen gai bat. Adina aldagai oinarritzkoa da jarrera hori azaltzerakoan. Gazteen artean, abortoarekiko onarpen maila handia da, baina adinez aurrera joan ahala, abortoa hilketatzat hartzeko joerak gora egiten du. Ikasketa mailak ere badu zerikusirik abortoaren aurrean: emakume analfabetoen edo lehen mailako ikasketak soilik dituztenen artean, abortoarekiko gaitzespena nabariagoa da heziketa maila handiagokoena baino. (A. García Ramos, 1982).

Sexualitatearen ikuspegi hau honela zehazten dugu:

- Sexualitateak sortzen dituen sentipenak.
- Nork bere gorputzarekiko atsegina.
- Sexuarekin eta gizartean indarrean dauden arauekin erlazionatutako alderdi batzuren onarpena/gaitzespena, adibidez, abortoa, birginitatea, homosexualitatea, ezkondu aurreko harremanak...

2.3.4

SEXU BEREIZKERIA

Gaur eguneko esanahiarekin "bereizkeria" hitza aski berria da eta mende honetara arte arretarik jarri ez zitzairen fenomeno sozialei buruzko ardura eta ikuspegi berri baten islada da gainera. Diskriminazio egoerak ez dira berriak, beraz, baina horiek diren bezala sumatu eta haiei aurka egitean datza berrikuntza. (Rodríguez-Piñero eta F. Fernández, 1986)

Interesgarri deritzogu emakume unibertsitarien sexualitate eta afektibitateari buruzko lan batean emakumearen diskriminazioaren gaia sartzeari, batez ere bi arrazoiengatik. Alde batetik emakumeak praktikatu duen sexualitatea etxean eta seme-alabekin izan duen eginkizunak baldintzatu du historikoki; eta bestetik emakume unibertsitariak emakume gisa nozitzen duten bereizkeriaz jabetzea delako euskal emakumeen bizitza egoera orokorrak aldatzeko

era. Bereizkeria bizitzaren alor ezberdinetan ager daiteke: lanean, sexu harremanetan, bizitza publikoan parte hartzean, legegintzan eta familia esparruan.

- Emakumearen diskriminazioa lanean, baldintzatua dago aurrenik lan merkatuan sartzeko zailtasunarengatik. Lanpostua lortzeko ahalbideak, aurretik hartutako prestakuntzen arabera esplikutzen dira eta neke bikoitza egin beharragatik bai lanean eta bai etxean. Lanpostu bat eskuratu ondoren, emakumeak zailtasun askorekin jarraitzen du, soldata txikiagoa, mailaz igotzeko oztopoak eta haurgintzaren kariaz lanik gabe geratzeko arriskua.
- Sexu harremanei dagokienean, diskriminazioa sumatzen da era honetako harremanetan emakume askok bete behar dituzten zereginetan. Frangotan, bere burua ez ezagutzea, eta sexualitatearen inguruan izaten diren tabuak direla eta, oraindik ere badira emakumeak (batez ere zaharrenen artean), beren sexualitatea ezkontzaren inposaketa bat bezala bizi izan dutenak, seme-alabak izateko bakarrik, edo etengabeko desatseginean.
- Bizitza publiko eta politikoan, emakumeen partaidetza urria izan da. Gaur egun ere ez dute oso portzentaia adierazkorrik erdiesten. Carmen Ortiz Corullak (1987) emakumeek 1976-1986 aldian izandako partaidetzari buruzko lanean, argi azaltzen du emakumeen presentzia oso txikia izan dela Espainiako politikaren elitean. "Emakume-etxeokonde"aren eginkizunak, etxean isolatuta geratu izanak, prestakuntzarik eta beretzako denbora librerik ezak zokoratu dute emakumea ekintza politikatik bigarren mailako partaidetzara.
- Indarrean dagoen legegintzan emakumeak gizonezkoen eskubide eta betebeharrak berberak ditu, nahiz eta arau bildumak ez duen emakumeen egoera erreala arautzen, baizik eta zein egoeratarako jo beharko litzatekeen. 1978ko Konstituzioak ezarri zuen sexuarengatik legezko diskriminaziorik eza, bere 14. artikuluan aldarrikatzen zuelarik espainiar guztien berdintasuna legearen aurrean, eta horren arabera ez da onartuko diskriminaziorik sortzeriaren, arrazaren, sexuaren, erlijioaren, eritziaren edo beste edozein motatako baldintza edo zirkunstantzia pertsonal nahiz sozialengatik. Hala ere, 1981 arte ez zen berdintasun juridikorik izan senarraren eta emaztearen artean, eta dibortzioa ere ez zegoen arautua; 1985ean abortoa zigorgabetu zen hiru kasu hauetan: haurdunaren bizitzaren edo osasun fisiko nahiz psikikoaren arriskua, bortxaketa edo fetoaren akatsak. (Une honetan begiratzen ari dira arrazoi ekonomikoak ere tartekatzeke).
- Etxeko lanei dagokienez, ezaguna da, emakume gehienek, bai eta lan ordaindua dutenek ere, familiako gainerako kideen arreta eta mantenuaren erantzukizuna beren gain hartzen dutela. Etxeko lana ezinbestekoa da famili-nukleoak funtzionatu behar baldin

badu, ezen, horren bitartez betetzen dira beharrian pertsonalak eta familiarenak ere (Izquierdo, Del Río eta Rodríguez, 1988). Emakumezko autore hauei jarraikiz, belaunaldi berriek zaharragoen lan banaketa, sexuaren arabera, errepikatzen dute, neurri handiagoan edo txikiagoan "zereginen banaketa" giroak bigundua, baina behin ere praktikatzen ez dena. Bi sexukoen ikasketa mailak ongi asko laguntzen du etxeko lanaren sexuaren arabera banaketa ezititzeko. Beste modu batez esateko, zenbat eta ikasketa maila altuagoa izan emakumeek denbora gutxiago ematen dute etxeko lanetan eta gehiago gizonak.

Sexu diskriminazioaren gai honetan asmoa da bizitza sozial, laneko eta pribatuaren alderdi batzuk baloratzea, zeinetan emakumea izatea desabantaila suposatzen baitu.

2.4

AZTERKETAREN HELBURUAK

Lan honen helburu nagusia da emakumezko ikasle unibertsitarien buruzko azterketa bat egi-tea, gaur eguneko emakumeen ordezkari diren neurrian. Hiru gaietan zentratu gara bizi-moldeak irudikatzen funtsezkoak iruditu zaizkigulako: denboraren erabilera, bizitzaren ba-loreak eta ikuskerak, eta afektibitatea eta sexualitatea.

Ez dugu inondik inora pentsatu emakumezko ikasle unibertsitarien alde homogeno bat osa-tzen dutenik, aitzitik, gure hipotesia da ikasketa mota izan daitekeela aldagai bereizgarri handienetako bat proposatutako arloak aztertzen.

Gai bakoitzean, kontzeptuen diseinua baliozko gidari izan da ondoko helburu espezifikoak finkatzeko:

•• DENBORAREN ERABILERA. Bizkaiko kanpuseko emakumezko unibertsitarien zenbat den-bora ematen duten lau eratako denbora hauetan: funtsezko beharrak; iharduera kontrata-tuak (ikastea eta lan ordaindua); famili eginbeharrak, sozialak, e.a.; eta astialdia. Denbora libreari atxikiz, horren erabilera interesatzen zaigu: iharduera motak, zein interes dauden azpian, nola baloratzen den... Oporretako denborari buruz: norekin eta non pasatzen du-ten.

Hipotesi batzuk egiaztatu nahi ditugu:

• Emakumezko ikasle unibertsitarien, emakumeak diren aldetik, ohizko bereizkeria nozitu behar izaten dute denboraren erabileran.

- Emakumezko unibertsitarien egoera sozio-ekonomikoak ere eragina izan dezake denbora libreak.

- Denbora libreak gainean, uste dugu burutzen diren iharduerak aisiaren balorazio subjektiboaren eragina izan dutela.

- BIZITZAREN IKUSKERAK. Helburu nagusia da emakumezko unibertsitarien bizitza pertsonal eta sozialaren alderdi nabarmenei buruz mantentzen dituzten jarrerak, interesak eta itxarobideak ezagutzea.

Bizitzan baloratzen dituzten elementuak ikertuko ditugu (ekonomikoak, profesionalak, erlijiosoak...), haien jarrerak gizartearen eta instituzio sozialen gainean, eta itxarobideak etorkizunaren eta lanaren aurrean.

Saiatuko gara frogatzen emakumezko unibertsitarien ikuskera ideologiko eta erlijiosoek eragin handia dutela haien balore sozialetan eta jokabide eta jarreretan, eta familiaren egoera sozioekonomikoak berriz haien balore pertsonaletan, jomuga eta interesetan.

- HARREMAN AFECTIBOAK ETA SEXUALITATEA. Emakumezko unibertsitarien famili egoera azaldu nahi da: Zer sentimendu eragiten dizkie gurasoenganako menpekotasun ekonomikoak? Zernolako harreman eskema mantentzen dute familiarekin? Nola konpontzen dira gurasoekin? Zenbaterainoko atsegin dute etxea?

- Zein da haien bizitz proiektua? Esan nahi baita, familia edo bikotea izan nahi duten, zein iruditzen zaien formaren aldetik loturarik egokiena eta zein emakumeak familia barnean bete behar duen eginkizuna.

- Zein toki du sexualitateak emakume gazteen bizitzan? Era paraleloan identifikatu nahi dira gazteek sexu praktikaz duten ikuspuntua eta jokabide horien azpian dauden jarrerak: ezkondu aurreko harremanak, birginitatea, abortoa, harreman homosexualak eta sexualitateari loturiko sentimenduak. Diskriminazio susmorik ba al da errealitate sozialeko arloren batean?

Agi danean, gizartean irudi kontraerriak daude gazteriari dagokionez. Alde batetik, komunikabideek barreiatzen duten irudia, gazteak oro har, tolerantzia eta eroapenaren aldeko agertzen dira sexu gaietan, eta beren jokamoldeak gidatu nahi dituzten erizpide moralen aurka egonik beren kabuzko erizpideen arabera ihardun nahi dute. Bestalde, sarritan esan ohi da belaunaldi berriak konformaerazak, kontserbadoreak eta independentziarenganako atxikimendu gutxiak direla. Irudi hauetatik zeinek dio egia? Jakin nahi dugu gazteek nola ikusten duten sexualitatea, beren errealizazio pertsonala suspertuko duen funtsez-

ko zerbait bezala, ala aitzitik egia ote da gai honi dagokionez ohitura zaharreko jokabide eta jarreretara itzultzen ari garela?

2.5

METODOLOGIA

2.5.1

ERAKUSKARI
DISEINUA

Azterlan honen helburua Bizkaiko Kanpusean goi mailako karrera unibertsitarioak egiten ari diren emakumeak direnez gero, erakuskariak hautatzeko eremua emakumezkoen sexura mugatu da. Talde hau, aurkeztutako taulekin bat eginez, 16.458 emakumezko ikaslek osatzen dute, haietatik 10.021 EHUan matrikulatu dira eta 6.436 berriz Deustuko Unibertsitatean. Honela banatzen dira:

8. TAULA. Euskal Herriko Unibertsitatean matrikulatutako emakumezko ikasleak. Banaketa fakultatez fakultate. (Maiztasunak eta portzentaiak)

FAKULTATEAK	EMAKUMEAK	PORTZENTAIAK
Ekon. eta Enpr. Z.	2.920	29,13
Gizarte eta Informazio Z.	2.365	23,60
Zientzak	1.913	19,09
Medikuntza eta Odontolog.	1.542	15,40
Arte Ederrak	897	8,95
G.E.T. Ingeniaritza	384	3,83
GUZTIRA	10.021	100

Iturria: Bertan prestatu duguna "Irakaskuntza Unibertsitarioaren Estatistikak" oinarritzat hartuta, Hezkuntza eta Zientzia Ministeritza, Datu Prozesuetarako Zentrua.

9. TAULA. Deustuko Unibertsitatean 1990-91 ikasturtean matrikulatutako emakumezko ikasleak. Banaketa fakultatez fakultate. (Maiztasunak eta portzentaiak)

FAKULTATEAK	EMAKUMEAK	PORTZENTAIAK
Zuzenbidea	2.322	36,08
Letrak	1.394	21,66
FIHZ	1.092	16,97
Informatika	927	14,40
Z. Pol. eta Soziologia	352	5,47
Ekon. eta Enpr. Z.	349	5,42
GUZTIRA	6.436	100

Iturria: Bertan prestatutakoa Deustuko Unibertsitateko Idazkaritza Nagusi-ko datuak erabiliz.

Azterlan hau burutzeko bi erakuskari multzo ezberdin prestatu ziren, proportzionalak eta es-
tratifikatuak fakultatez fakultate eta kurtsoa.

Deustuko taldearen erakuskari errepresentatiboa 602 ikaslek osatu dute, ezaugarri tekniko
hauekin: PQ= 0,50; konfidantza maila=% 95,5; hutsegiteak gehienez ere ± % 3,88, datu
orokorren kasuan. Honela banatzen da:

10. TAULA. Erakuskarien banaketa Deustuko Unibertsitatean. (Bizkaiko Kanpusa)

FAKULTATEA	1.	2.	3.	4.	5.	GUZTIRA
Zuzenbidea	39	30	25	22	19	135
Letrak	49	38	40	37	42	206
FIHZ	23	19	17	20	17	96
Enpresa Z.	7	9	6	11	10	43
Soziologa	14	10	13	15	10	62
Informatika	14	10	13	6	17	60
GUZTIRA	146	116	114	111	115	602

Iturria: Bizkaiko Emakumezko Unibertsitarien Inkesta.

Erakuskaria, EHUko emakumezko ikasle taldearen errepresentazioa, 582 emakumezko uni-
bertsitarik osatzen dute. Aipatu erakuskariak % 95,5eko konfidantzarekin eta gehienez ere
PQ=0,50ekin, akats maila gorena ± % 4.02koa izango zukeen. Honela banatzen da kur-
tsoz kurtso:

11. TAULA. Erakuskarien banaketa EHUn, kurtsoz kurtso. (Bizkaiko Kanpusa)

FAKULTATEA	1.	2.	3.	4.	5.	GUZTIRA
Arte Ederrak	15	21	16	10	12	74
Ekonomia eta Enpresa Z.	26	19	22	38	53	158
Gizarte eta Informazio Z.	39	20	24	1	20	120
Medikuntza eta Odont.	14	13	19	9	27	82
Ingeniaritza	12	6	7	10	2	37
Zientzak	35	26	16	16	18	111
GUZTIRA	141	105	104	100	132	582

Iturria: Bizkaiko Emakumezko Unibertsitarien Inkesta.

Ikasle gutxiago dituzten fakultateetako kurtso batzuek, erakuskarian behar baino erreprezentazio handiagoa dute, proportzionalitatea ezarriz gero gehiegi murriztuko zirelako. Beraz, bi unibertsitateen artean 1.184 baliozko inkesta burutu ziren, zeinek datu orokorretarako, % 95,5eko konfidantza mailarekin eta gehienezko PQ 0,50ekin, interpreta daitezke gehienez ere $\pm$ % 2,79ko hutsegitearekin.

2.5.2

**TOKIAN
TOKIKO LANA**

Tokian tokiko lana 1990eko abenduan burutu zen (Deustuko Unibertsitatean) eta 1991ko urtarrilean (Euskal Herriko Unibertsitatean). Inkestatu beharreko unitateak azterketaren toki berean hautatu ziren (gelak), klaseko orduetan, era aleatorio batean, eta aldez aurretik kalkulatu zen, hurrenkera bati jarraikiz, emakumezko ikasleen eta han egin beharreko inkesta kopuruen arabera.

2.5.3

**DATU BILKETAREN
PROTOKOLOA**

Galdesorta egituratua eta itxia, aldez aurreko test batekin. Idatzizko erantzuna inkestaturiko bakoitzaren aldetik, azterlana egin zeneko gelan. Galdesorta bat 58 galderekin, denera 203 aldagai egiten dutenak.

Galdesortak biltzen ditu informazioaren hiru eremu tematikoekin erlazionatzen diren aldagaien eragiketa eta unibertsitari taldearen ezaugarri soziodemografikoei dagokien atal bat, honela banaturik:

a. Emakumezko unibertsitarien denboraren erabilera. 49 aldagai.

- Eginbeharretarako denbora; astegunetan, larunbat, igande eta bere joanetorrietan (20 aldagai)
- Eguneroko astialdia, larunbat eta igandean (3 aldagai)
- Oporraldiak: tokia eta lagunartea (2 aldagai)
- Aisi ekitaldiak: Mota eta maiztasuna (21 aldagai)
- Jomugak eta aisiaren balorazioa (2 aldagai)

b. Bizitzarekiko ikuskerak⁸ 72 aldagai.

- Balore pertsonalak eta sozialak (27 aldagai)
- Jokabideak: Elkarteen bazkide izatea (aldagai bat)
- Jarrerak (19 aldagai)
- Jomugak (13 aldagai)
- Interesak (7 aldagai)
- Balore espezifikoak: Lana eta Erlijioa (5 aldagai)

c. Sexualitatea eta afektibitatea. 62 aldagai.

- Familiako elkarbizitza (6 aldagai)
- Ezkontzaren ikuskera (20 aldagai)
- Sexu jokabideak (11 aldagai)
- Sexu jarrerak (16 aldagai)
- Sexu bereizkeria (9 aldagai)

⁸ Atal honetako galdera batzuetan gazteriarri buruz egin diren ikerketetan ezarritako ereduari segitu diogu. Horrelako ikerketak Euskadin (Elzo, 1986, 1990) eta bai Estatu espainiarrean ere egin izan dira (Andrés Orizo, 1985) (González Blasco, 1989), emaitzen arteko alderaketak egin ahal izateko.

d. Ezaugarri soziodemografikoak. 22 aldagai.

- Ikasketak (3 aldagai)
- Errolda aldagaiak (8 aldagai)
- Sozioekonomikoak (8 aldagai)
- Jarrera ideologikoa (3 aldagai)

3.

Bizkaiko
emakumezko
ikasle unibertsitarien
erazugarriak

3.1

EGOERA
ERROLDA - DEMOGRAFIKOA

1.184 emakumezko ikasle unibertsitari horiei buruzko erakuskariak, zeinetan oinarritu baita ikarketa hau, Egoera zibilez gehienak ezkongai direla diosku (% 98), % 1,3 ezkontuta daude eta % 0,3 bikotearekin bizi dira.

Adinak honela daude:

12. TAULA. Emakumezko unibertsitarien banaketa adinaren arabera

ADIN TALDEAK	%	KASUAK
17-19 Urtekoak	35,5	419
20-21 Urtekoak	33,8	400
22-24 Urtekoak	27,2	322
+ 25 Urtetik gorakoak	3,0	36
Ez daki/Ez du erantzun	0,5	7

Iturria: Bizkaiko Emakumezko Unibertsitarien Inkesta.

Ikus daitekeenez adineko multzo ezberdinak gehienetan nor bere kurtsoan biltzen dira. Horrela, 17-18 urteko emakumezko unibertsitariak lehenengo kurtsoan (% 62,5) eta bigarrenan daude (% 36). 20-21 urteko multzoa hirugarrena (% 43,8) eta laugarrena (% 34,8) ari dira egiten. 22-24 urteko neskak bereziki laugarren (% 20,2) eta bostgarrenean (% 66,8) ari dira. Azkenik, 25 urtetik gorakoak % 50 bostgarren kurtsoan daude.

Inkesta bete duten nesken jaioterriari dagokionean:

13. TAULA. Emakumezko unibertsitarien jaioterria (%)

JAIOTERRIA	%	KASUAK
Araba	6,7	79
Gipuzkoa	7,5	89
Bizkaia	2,9	865
Nafarroa	1,2	14
Beste probintzak	9,8	116
Atzerria	1,9	22

Iturria: Bizkaiko Emakumezko Unibertsitarien Inkesta.

Familiaren jatorria, Bertakoa-Etorkina, gurasoen eta alabaren sorlekua kontutan hartuz, lau kategoriatan neurtu zen:

14. TAULA. Familiaren jatorria (%)

JATORRIA	%	KASUAK
Bertakoak	45,4	537
Familiako bat kanpoan jaioa	20,2	239
Etorkinen Araba	23,6	279
E.H.tik kanpoak	10,3	122
Ez daki/Ez du erantzun	0,5	7

Iturria: Bizkaiko Emakumezko Unibertsitarien Inkesta.

Familiaren jatorriari buruz, alde nabariak somatzen dira EHUren eta Deustuko Unibertsitatearen artean. EHUn gehiago dira kanpotik etorritako ikasleak bai eta etorkinen alabak ere. Aitzitik, euskal jatorriko neskak edo familiako bi kide euskal jatorrikoak dituztenak gehiago dira Deustuko Unibertsitatean EHUn baino.

15. TAULA. Emakumezko unibertsitari bizkaitarrak, ikastetxeen eta familiaren jatorriaren arabera

IKASTETXEA	BERTAKOAK	BI BERTAKOAK	ETORKINEN ALABA	KANPOKOAK
EHU	259	102	150	67
	% 48,2	% 42,7	% 53,8	% 54,9
Deustua	278	137	129	55
	% 51,8	% 57,3	% 46,2	% 45,1
GUZTIRA	% 100	% 100	% 100	% 100

Iturria: Bizkaiko Emakumezko Unibertsitarien Inkesta.

Emakumezko unibertsitarien famili jatorria aztertzen badugu hautatutako ikasketekin lotuta, ikus dezakegu bertako gazte gehien dituzten Fakultateak Letrak (% 19), Ekonomia (% 13) eta Zuzenbidea (% 11) direla. Eta alderantziz, bertako ikasleen portzentaia apalena dute Goi Mailako Ingeniaritza Eskolak (% 4) eta Enpresa Zientzietako Fakultateak (% 4,5). Gizarte eta Informazio Zientzietako Fakultatea da, bestalde, Euskal Herritik kanpoko gazte gehien dituen (% 25), eta ondoren Letretako Fakultatea dago (% 15).

Azken fakultate honek du aniztasun handiena ikasleen jatorriari begiratuta. Bertako ikasle, etorkinen alaba eta familiako bi kide euskal jatorrizko dituztenen portzentaia handiena du. Gizarte eta Informazio Zientzietako Fakultatea, ordea, Euskal Herritik kanpoko ikasle gehien dituen da.

16. TAULA. Emakumezko unibertsitari bizkaitarrak, fakultate* eta jatorriaren arabera

FAKULTATEAK	BERTATOAK	BI BERTAKOAK	ETORKINEN ALABA	KANPOKOAK
Enpresa Z.	24 % 4,5	9 % 3,8	6 % 2,2	4 % 3,3
FIHZ	40 % 7,4	24 % 10,0	27 % 9,7	4 % 3,3
Letrak	100 % 18,7	45 % 18,9	42 % 15,1	18 % 14,8
Soziologia	29 % 5,4	13 % 5,4	13 % 4,7	7 % 5,7
Informatika	26 % 4,8	12 % 5	17 % 6,1	4 % 3,3
Zuzenbidea	59 % 11,1	34 % 14,2	24 % 8,6	18 % 14,8
Zientziak	56 % 10,4	19 % 7,9	27 % 9,7	9 % 7,4
Ekonomia	69 % 12,8	23 % 9,6	55 % 19,6	11 % 9,0
Gizarte eta Informazio Z.	41 % 7,6	17 % 7,1	32 % 11,5	30 % 24,6
Ingenieritza	22 % 4,1	5 % 2,1	8 % 2,8	2 % 1,6
Arte Ederrak	40 % 7,4	15 % 6,3	8 % 2,8	7 % 5,7
Medikuntza	31 % 5,8	23 % 9,7	20 % 7,2	8 % 6,5
GUZTIRA	% 100	% 100	% 100	% 100

Iturria: Bizkaiko Emakumezko Unibertsitarien Inkesta.

* Azterketan zehar, ikasketa mota aipatzean, honako terminologia erabiliko dugu: Enpresa Z. esan nahi du Deustuko Unibertsitateko Ekonomia eta Enpresa Zientzietako Fakultatea. Ekonomia hitzarekin izendatzen dugu EHUKo Ekonomia eta Enpresa Zientziak, Sarrikan.

Emakumezko unibertsitari gazteen % 77k egoitza Bizkaian daukate, hala ere, bi Unibertsitateen artean alde aipagarriak daude.

17. TAULA. Emakumezko unibertsitari bizkaitarrak, ikastetxe eta bizitokiaren arabera

IKASTETXEA	ARABA	BIZKAIA	GIPUZKOA	BESTE BATZUK	%
EHU	52 % 8,9	409 % 70,3	77 % 13,2	39 % 6,7	% 100
Deustua	47 % 7,8	503 % 83,6	15 % 2,5	27 % 4,5	% 100
UNIB. GUZT.	% 8,4	% 77	% 7,8	% 5,6	% 100

Iturria: Bizkaiko Emakumezko Unibertsitarien Inkesta.

Deustuko unibertsitarien artean Bizkaian bizi direnen kopurua 14 puntuz gorago dago EHUn ikasketak egiten ari direnen artean baino (% 84 eta % 70). EHUn Gipuzkoan eta Araban bizi diren gazteen portzentaia handiagoa da.

Egoitzari buruzko diferentzia hau fakultateen arabera egindako azterketan ere azaltzen da. Enpresa Zientziak, FIHZ eta Informatika bezalako karrerek Bizkaian bizi diren gazteen portzentaia handiena dute. Aitzitik, Gizarte eta Informazio Zientzietako Fakultateak dauka Bizkaian bizi diren gazte kopururik txikiena.

Beste fakultate batzuek, hala nola Zuzenbidea, Soziologia edo Arte Ederretakoak, Bizkaian bizi ez diren unibertsitari portzentaia handia dute. Esate baterako, Soziologia Fakultateak dauka Araban bizi diren ikasleen portzentaia handiena, eta Arte Ederretakoan, berriz, Gipuzkoan bizi diren unibertsitarien kopururik altuena dago.

18. TAULA. Emakumezko unibertsitari bizkaitarrak, fakultateen eta bizi-
tokiaren arabera

FAKULTATEAK	ARABA	BIZKAIA	GIPUZKOA	BESTE BATZUK
Enpresa Z.	1 % 2,3	35 % 81,4	2 % 4,7	5 % 11,6
FIHZ	13 % 13,5	80 % 83,3	-	2 % 2,1
Letrak	3 % 1,5	188 % 67	5 % 2,5	6 % 2,5
Soziologia	12 % 19,4	47 % 75,8	-	2 % 3,2
Informatika	7 % 11,7	49 % 81,7	1 % 1,7	-
Zuzenbidea	11 % 8,1	104 % 77	7 % 5,2	12 % 8,9
Zientziak	11 % 9,9	83 % 74,8	11 % 9,9	6 % 5,4
Ekonomia	16 % 10,1	124 % 78,5	12 % 7,6	4 % 2,5
Gizarte eta Informazio Z.	13 % 10,8	69 % 57,5	16 % 13,3	21 % 17,5
Ingeniaritza	4 % 10,8	28 % 75,7	5 % 13,5	-
Arte Ederrak	2 % 2,7	49 % 66,2	16 % 21,6	7 % 9,5
Medikuntza	6 % 7,3	56 % 68,3	17 % 20,7	1 % 1,2
EMAK. UNIB. GUZTIRA	% 8,4	% 77	% 7,8	% 5,6

Iturria: Bizkaiko Emakumezko Unibertsitarien Inkesta.

Azkenik, ikasturtean zehar, ikasleen % 87 familiaren etxean bizi dira, % 6 ikasleen pisoe-
tan, % 4 erresidentzia edo pentsioetan eta % 2 ahaide edo senitartekoekin.

3.2

SINESKERAK
ETA IDEOLOGIAK

Epigrafe honetan azalduko ditugu unibertsitariak dituzten sineskerak haien erlijiozko senti-
penaren bitartez, eta orobat haien ideia politikoak, hobespen politikoa aintzakotzat hartuz,
eta baita bakoitzaren atxikimendua nazionalitate konkretu bati.

Nazionalitate subjektiboaren sentipenari dagokionean, “euskaldun” azaltzen dira emakumezko unibertsitarien % 41,5. Gainerako kategoriak honela banatzen dira:

19. TAULA. Emakumezko unibertsitarien sentipen nazionala

	%	KASUAK
Espainairra	17,9	211
Euskaldun Espainarra	37,0	437
Euskalduna	41,5	491
Beste Zerbait	3,0	35
Ez daki/Ez du erantzun	0,6	10

Iturria: Bizkaiko Emakumezko Unibertsitarien Inkesta.

Sentipen nazionalaren gaia fakultateen arabera aztertzean, taldeen arteko ezberdintasunak areagotu egiten dira.

20. TAULA. Emakumezko unibertsitariak, fakultateen eta nazionalitateen arabera

FAKULTATEAK	ESPAINIARRA	EUSKALDUN ESPAINIARRA	EUSKALDUNA	BESTE BAT
Enpresa Z.	12 % 27,9	20 % 46,5	11 % 25,6	– –
FIHZ	11 % 11,5	43 % 44,8	41 % 42,7	1 % 1
Letrak	26 % 12,6	68 % 33	105 % 51	6 % 2,9
Soziologia	5 % 8,1	27 % 43,5	25 % 40,3	4 % 6,5
Informatika	6 % 10	27 % 45	26 % 43,3	1 % 1,7
Zuzenbidea	40 % 30,1	50 % 37,6	42 % 31,6	1 % 0,8
Zientziak	16 % 14,4	34 % 30,6	57 % 51,4	4 % 3,6
Ekonomia	24 % 15,2	69 % 43,7	58 % 36,7	4 % 2,5
Gizarte eta Informazio Z.	40 % 33,3	36 % 30	37 % 30,8	5 % 4,2
Ingeniaritza	4 % 10,8	15 % 40,5	16 % 43,2	2 % 5,4
Arte Ederrak	9 % 12,2	19 % 25,7	41 % 55,4	4 % 5,4
Medikuntza	18 % 22	29 % 35,4	32 % 39	3 % 3,7
GUZTIRA	% 17,9	% 37	% 41,5	% 3

Iturria: Bizkaiko Emakumezko Unibertsitarien Inkesta.

Gizarte eta Informazio Zientzietako Fakultateak azaltzen du espainiar sentitzen diren gazte kopuru handiena (% 33). Eraitza hau ez da harritzekoa fakultate honek baitu EAetik kanpoko emakumezko unibertsitari gehien. Gizarte eta Informazio Zientziaren ondotik Zuzenbideak eta Enpresa Zientziek dituzte espainiar deklaratzan diren ikasle gehien (% 30 eta % 28, hurrenez hurren), Soziologia bezalako fakultateetan berriz gazteen % 8 dauka bere burua espainiarizat. Arte Ederretako Fakultatea, % 55ekin, eta ondoren EHUko Zientzietakoa eta Deustuko Unibertsitateko Letretakoa dira euskaldun sentitzen direnetan portzentaia handienekoak (% 51). Halaber, adierazi behar da Ingeniaritza eta Arte Ederretako Fakultateetan gazteen % 5 ez direla ez euskaldun, ez espainiar sentitzen, beste nazionalitateko baizik.

Hobespen politikoari buruz, % 30ek adierazten dute ez dutela inolako partidu politikorik begiz jo. Bestalde, emakume unibertsitarien artean arreta gehien sortarazten duten partiduak hauek dira:

21. TAULA. Hobespen politikoa

PARTIDUAK	%	KASUAK	PARTIDUAK	%	KASUAK
Batere ez	30,3	358	PP	4,1	48
EAJ/PNV	19,8	234	IU	3,4	40
Berdeak	15,5	183	EA	2,8	33
HB	9,0	107	CDS	0,5	6
EE	4,4	52	Beste batzuk	4,0	47
PSOE	4,4	52	Ez daki/Ez du erantzun	1,8	24

Iturria: Bizkaiko Emakumezko Unibertsitarien Inkesta.

Gai honetan alde adierazgarriak daude unibertsitateen artean eta ikasketa moten artean ere. HB gogozko dutela dioten portzentaia handiagoa da EHU Deustuko Unibertsitatean baino (% 10 eta % 7,5). Era berean, EHU unibertsitari gehiago dago PSOE, EE eta IU hobesten dituztenak.

PNV, PP eta Berdeek, ordea, jarraitzaile gehiago dituzte Deustuko Unibertsitatean. CDSk eta Eak portzentaia berdintsuak ateratzen dituzte bi unibertsitateetan.

22. TAULA. Emakumezko unibertsitarien hobespen politikoa, ikastetxeen arabera

IKASTETXEA	HB	IU	EAJ/PNV	PP	PSOE
EHU	61 % 10,5	23 % 4	91 % 15,7	15 % 2,6	30 % 5,2
Deustua	46 % 7,6	17 % 2,8	143 % 23,8	33 % 5,5	22 % 3,7
GUZTIRA	% 9	% 3,4	% 19,8	% 4,1	% 4,4

Iturria: Bizkaiko Emakumezko Unibertsitarien Inkesta.

Ikasketa motak ere badu eraginik partidu politikoenganako hurbiltasunarekin. Arte Ederretako eta Zientzietako emakumezko ikasleek HB gehiago hobesten dute (% 22 eta % 13) Enpresa Zientziak bezalako Fakultateetako ikasleek baino, non portzentaia % 5 baita. Enpresa Zientzietako eta Zuzenbideko Fakultateek dute PP "txarrena ez den partidua" erizten dutenen artean portzentaia handiena (% 16 eta % 12), kontrako aldean egongo litzateke Zientzien Fakultatea aipatu partiduak emakumezko ikasleen % 1 izango lukeelarik bere alde. Azpimarratu behar da Informatikako Fakultateko emakumezko ikasleen % 30k Berdeen aldeko hobespen politikoa agertzen dutela. Erlijio sineskerari dagokienean, gehiengoak aitortzen du fededuna dela. Emakumezkoen laurdenak bakarrik dio erlijioa ez zaiola interesatzen edo agnostikoa nahiz atea sentitzen dela.

23. TAULA. Erlijiotasuna

ERLIJIOTASUNA	%	KASUAK
Aski erlijiosoa	28,8	341
Erlijioso samarra	44,9	532
Ez dit Axolarik	10,6	125
Agnostikoa	10,4	123
Ateoa	4,9	58
Ez daki/Ez du erantzun	0,4	5

Iturria: Bizkaiko Emakumezko Unibertsitarien Inkesta.

Oro har, emakumezko unibertsitari gazteak fededun gisa azaltzen dira. % 74k aski erlijio-soak direla diote edo piska bat bederen. Hala ere, erlijiotasun gradua zehazkiago aztertuz gero, ezberdintasun adierazgarriak soma daitezke unibertsitatetik unibertsitatera eta fakultatez fakultate.

24. TAULA. Emakumezko unibertsitariak, ikastetxeen eta erlijiotasun graduaren arabera

IKASTETXEA	ASKI ERLIJIOSOA	ERLIJIOSO SAMARRA	EZ DIT AXOLARIK	AGNOSTIKOA	ATEOA
EHU	151 % 25,9	251 % 43,1	70 % 12	61 % 10,5	45 % 7,7
Deustua	190 % 31,6	281 % 46,7	55 % 9,1	62 % 10,3	13 % 2,2
GUZTIRA	% 28,8	% 44,9	% 10,6	% 10,4	% 4,9

Iturria: Bizkaiko Emakumezko Unibertsitarien Inkesta.

Deustuko Unibertsitatean emakumezko unibertsitarien % 78 nahikoa erlijioso edo piska bat behintzat sentitzen da, eta EHUn berriz, portzentaia hori apalagoa da (% 69).

Bere burua ateotzat daukaten neskak hartzen baditugu bi Unibertsitateen arteko ezberdintasunak areagotzen dira. EHUko emakumezko ikasleen artean % 8k ateoak dela aitortzen du, Deustukoan berriz, % 2k. Emaita hauek esplikazioa izan daiteke Deustukoa Unibertsitate katolikoa dela.

Alde horretatik, fakultateen analisia argigarria da. Erlijiotasuna bi kategoriatan banatu dugu. Lehenengoak, “fededun” kategoriak “Aski erlijiosoak edo piska bat” sentitzen direnak biltzen ditu, bigarren multzoan, “sinesgabeak” izenekoan, ateoak eta agnostikoak ezezik, erlijioa interesatzen ez zaienak ere sartzen dira.

Deustuko Enpresa Zientzietako Fakultatea nabarmentzen da sinestun portzentaia handi batez (% 88), Ekonomia, FIHZ, Ingeniaritza, Zuzenbidea eta Informatika Fakultateek biltzen dituzten ikasleen % 80k “fededun” aitortzen dute beren burua. Arte Ederretakoak berriz, batez besteko portzentaiaitik urruntzen dira, hemen sinestunak % 39 dira. Fakultate horrek ditu emakumezkoen artean agnostiko eta ateo gehien, denen artean % 59,5 sinesmengabeak.

25. TAULA. Emakumezko unibertsitariak, fakultateen eta erlijiotasunaren arabera

FAKULTATEAK	SINESTUNA	SINESGABEA
Enpresa Z.	38 % 88,3	5 % 11,7
FIHZ	78 % 81,3	15 % 18,7
Letrak	157 % 76,2	49 % 20,8
Soziologia	41 % 66,1	20 % 32,2
Informatika	48 % 80,0	12 % 20
Zuzenbidea	109 % 80,8	26 % 19,2
Zientziak	80 % 72,0	30 % 27,0
Ekonomia	130 % 82,3	17 % 27,0
Gizarte eta Informazio Z.	76 % 63,3	44 % 36,7
Ingeniaritza	30 % 81,0	7 % 18,9
Arte Ederrak	29 % 39,2	44 % 59,5
Medikuntza	57 % 69,5	24 % 29,2
GUZTIRA	% 73,7	% 25,9

Iturria: Bizkaiko Emakumezko Unibertsitarien Inkesta.

3.3

KOKAPEN
SOZIALA

Neska unibertsitariak zein klase sozialekoak diren agertu nahi izan da zenbait erakuskariren bitartez, hala nola gizartemaila subjektiboa (Unibertsitateek beraiek kokatzen direneko klase soziala), gurasoen ikasketa maila eta lanbidea eta bizi direneko etxebizitzaren tamaina. Emakumezko unibertsitariak subjektiboki lotzen zaizkion klase soziala gehiengo osoz klase ertaina da (% 63), goren mailako eta beheko klaseak % 20 eta % 16 diren bitartean.

26. TAULA. Gizarte maila subjektiboa

MAILA	%	KASUAK
Goiko Gizarte Maila	0,8	10
Gizarte Maila Ertain-goikoa	19,4	229
Gizarte Maila Ertaina	63,4	751
Gizarte Maila Ertain-behekoa	14,3	169
Beheko Gizarte Maila	2,0	5

Iturria: Bizkaiko Emakumezko Unibertsitarien Inkesta.

Gizarte maila subjektiboa lotzen zaie bai Ikastetxeari nola bertan egiten diren ikasketei. Deustuko Unibertsitatean, emakumezko ikasleetan % 25 kasik, goiko klasekoak dira, EHUen horien portzentaia % 15 den bitartean. Azken unibertsitate honetan klase ertain eta beheko gazteen portzentaia Deustuko Unibertsitatean baino lau aldiz handiagoa da.

Fakultateetik fakultatera ere aldeak begibistakoak dira. Zuzenbideko Fakultateak erakusten du goiko klaseko unibertsitari gehien (% 43), gainerako fakultateetako portzentaia eta kolektibo osoa (% 20) baino askoz gorago.

Jarraian Enpresa Zientzien Fakultatea dator goiko klaseko ikasleak % 37 direlarik. Aipatzekoa da Zientzien Fakultatean portzentaia hori % 9 baizik ez dela.

EHUko fakultate orotan, goiko klasekoak diren gazteen portzentaia txikiagoa da unibertsitari talde osoarena baino, Ingeniaritza Fakultatea salbu, zeina zertxobait gorago bait dago (% 27). Fakultate horretan beheko klasekoak diren gazteen portzentaia apalena da (% 8), unibertsitari guztien portzentaiaren erdia (% 16).

Arte Ederren Fakultateak dauka beheko klaseko emakumezko ikasle portzentaia handiena (% 31), beste Fakultateena baino askoz ere handiagoa.

27. TAULA. Emakumezko unibertsitariak, fakultateen eta gizarte mailaren arabera

FAKULTATEAK	GOI MAILAKOA	MAILA ERTAINEKOA	BEHE MAILAKOA
Enpresa Z.	16 % 37,2	23 % 53,5	4 % 9,3
FIHZ	24 % 25	59 % 61,5	13 % 13,5
Letrak	25 % 12,1	149 % 72,3	31 % 15,0
Soziologia	15 % 24,2	40 % 64,5	7 % 11,3
Informatika	11 % 18,3	37 % 61,7	12 % 20
Zuzenbidea	58 % 43	59 % 43,7	18 % 13,3
Zientziak	19 % 17,1	72 % 64,9	19 % 17,1
Ekonomia	14 % 8,9	115 % 72,8	27 % 17,1
Gizarte eta Informazio Z.	22 % 18,3	76 % 63,3	22 % 18,3
Ingeniaritza	10 % 27	24 % 64,9	3 % 8,1
Arte Ederrak	7 % 9,5	44 % 59,5	23 % 31,1
Medikuntza	17 % 20,7	53 % 63,4	13 % 15,9
EMAK. UNIB. GUZTIRA	20,1 %	% 63,3	% 16,2

* Goi maila = Goi + Ertain-goi maila.
Behe maila = Behe + Ertain-behe maila.

Iturria: Bizkaiko Emakumezko Unibertsitarien Inkesta.

Aitaren eta amaren ikasketa mailari dagokionez, portzentaia handienak oinarritzko eziketa edo lehen mailakoa egin dutenen multzoan daude, nahiz eta aitaren eta amaren artean 20 puntuko diferentzia ere baden. Emakumezko unibertsitarien aiten artean % 20k goi mailako ikasketak egin dituzte, amak berriz, % 6 baizik ez dira aipatu ikasketak eginak dituztenak.

28. TAULA. Gurasoen ikasketa maila. (Portzentaia horizontalak)

	OHO/1 MAILAKOAK	ERTAINAK	GOI MAILAKOAK
Aitak	554 % 46,8	388 % 32,8	237 % 20,0
Amak	816 % 68,9	299 % 25,3	66 % 5,6

Iturria: Bizkaiko Emakumezko Unibertsitarien Inkesta.

Aitaren ikasketa maila hartzen badugu klase sozialaren erakuskari gisa, unibertsitate eta fakultateen artean ezberdintasun adierazgarriak azaltzen dira. Alderik argiena OHO edo Lehen Mailako ikasketak egin dituzten gurasoen artean dago.

29. TAULA. Aitaren ikasketa maila, ikastetxearen arabera

IKASTETXEA	OHO/1 MAILAKOAK	ERTAINAK	GOI MAILAKOAK
EHU	302 % 51,9	179 % 30,8	97 % 16,7
Deustua	252 % 41,9	209 % 34,7	140 % 23,3
GUZTIRA	% 46,8	% 32,8	% 20

Iturria: Bizkaiko Emakumezko Unibertsitarien Inkesta.

EHUn lehen mailako ikasketak dituzten aiten portzentaia 10 puntuz gorago dago Deustuko Unibertsitatekoarena baino (% 52 eta % 42). Bi unibertsitateen arteko aldea murriztu egiten da ikasketa ertainak dituzten aiten taldean eta handitzen da goi mailako ikasketekin. Deustuko Unibertsitatean aiten % 23k goi mailako ikasketak dituzte eta EHUn berriz % 17k.

Oro har, EHuko fakultateetan aitek OHO edo lehen mailako ikasketak egin dituztenen alaba unibertsitarien portzentaia handiagoa da Deustuko ikasleena baino. Horrela, Gizarte eta Informazio Zientzietako eta Ekonomia Zientzietako Fakultateetan ari direnen nesken aita guztien artean, % 55ek lehen mailako ikasketak edo OHO egindakoak dira, Zuzenbideko edo Enpresa Zientzietako Fakultateetan % 30 diren bitartean.

Fakultateen arteko aldeak areagotu egiten dira goi mailako ikasketak egin dituzten aiten portzentaia konparatzen baditugu. Enpresa Zientzietako Fakultateak agertzen du portzentaia handiena (% 46,5), ondotik Zuzenbidea datorrelarik % 37rekin.

EHuko fakultateetan Ingeniaritza gailen ageri da % 27 emakumezko unibertsitariarekin, zeinen aitek goi mailako ikasketak bait dituzte, kontrako bazterrean Zientzien Fakultatea dago kopuru txikienarekin (% 10).

Amaren ikasketa mailari gagozkiolarik, hemen ere badira alde nabarmenak. Oro har, aita-
ren ikasketa mailan gertatzen zena gertatzen da hemen ere.

30. TAULA. Amaren ikasketa maila, ikastetxearen arabera. (Portzentaia horizontalak)

IKASTETXEA	OHO/1 MAILAKOAK	ERTAINAK	GOI MAILAKOAK
EHU	443	110	28
	% 76,1	% 18,9	% 4,8
Deustua	373	189	38
	% 62	% 31,4	% 6,3
GUZTIRA	% 68,9	% 25,3	% 5,6

Iturria: Bizkaiko Emakumezko Unibertsitarien Inkesta.

Ikastetxeak kontuan hartuz gero, ezberdintasunak ageri dira lehen mailako eta maila ertaineko ikasketak egin dituzten amen artean, haatik, goi mailakoak egin dituztenen artean aldeak ez dira hainbestekoak. Deustuko Unibertsitatean EHUn baino gehiago dira goi mailako eta maila ertaineko ikasketak egin dituzten amak. Azken honetan lehen mailako ikasketak dituzten amak ugariago dira.

Erakuskari hau fakultate ezberdinetan aztertuz gero, ikus daiteke Enpresa Zientzietako Fakultateek, Zuzenbide eta Medikuntzarekin batera daukatela goi mailako ikasketak egin dituzten amen portzentaia handienak (% 14, % 11 eta % 10, hurrenez hurren), gainerakoetan % 5,6 diren bitartean.

Aipatu gabe ezin utzi daiteke Ekonomia Zientzietako Fakultatean, inkestatuen artean bere amak goi mailako ikasketak egindako unibertsitaririk ez zela azaldu.

Emakumezko unibertsitarien gurasoen lan egoerak ikuspegi hau ematen digu:

31. TAULA. Emakumezko unibertsitarien gurasoen lan egoera. (Portzentaia horizontalak)

	LANEAN ARI DA	JUBILATUA	BESTE KASUAK*	ETXEKOANDREA
Aita	944	133	106	—
	% 79,8	% 11,2	% 9,0	—
Ama	271	8	37	868
	% 22,9	% 0,7	% 3,1	% 73,3

* Atal honetan sartzen dira: Langabezian daudenak, Ezinduak eta Hil direnak.

Iturria: Bizkaiko Emakumezko Unibertsitarien Inkesta.

Aiten lan egoera gehienetan soldatapeko lana izan ohi da, inoren edo nor bere kontura (% 80). Amak, funtsean, etxeoandre izaten dira (% 73), baina garrantzia handia du haie-
tako % 23k lan ordainduan aritzeak. Gainerako kategoriak, bai aiten nola amen artean,
minoritarioak dira.

Lanbidea ere beste erakuskari bat da, bakoitza zein gizarte mailatakoa den jakiteko.

32. TAULA. **Gurasoen lanbidea, sektore ekonomikoen arabera**

LANBIDEA/SEKTOREA	AITA		AMA	
	KASUAK	%	KASUAK	%
NEKAZARITZA ETA ARRANTZA	45	2,2	7	2,2
INDUSTRIA ETA ZERBITZUA				
Kualifikatu gabea	285	24,2	52	16,4
Kualifikatua	295	24,8	55	17,4
Arduradun Ertainak eta Goi mailakoak	218	18,5	59	18,7
Jabeak	139	11,7	62	19,6
Nor bere kontura eta Lanb. liberalak	91	7,7	40	12,6
Indar Armatuak eta Polizia	2	0,2	—	—
MERKATARITZA FLOTA	22	1,8	—	—
EZ DA BIDEZKO*	106	9,0	41	13,0

* Hemen sartzen dira: Hildakoak eta “Ez du erantzun” diotenak.

Iturria: Bizkaiko Emakumezko Unibertsitarien Inkesta.

lharduneko populazio handiena biltzen duten sektoreak, jakina denez, Industria eta Zerbi-
tzuak dira, bai aiten eta baita amen kasuan ere. Aurrenik aitaren lanbidea aztertuz gero
ikusten dugu, sektore horien barrenean eskulanak nagusitzen direla, hala kualifikatuak nola
gabeak. Emakumezko unibertsitarien aiten % 49 lanbide horietan ari dira lanean. Kualifi-
katu gabeen artean ugarien “Lanbide Heziketa gabeko Espezialistak” dira (239 lagun
– % 20) eta kualifikatueta “Administrari-Ofizialak” (104 lagun – % 9). Arduradun Ertainak
eta Goi Mailakoak berdin samar banatuta daude: arduradun ertainak (80 – % 7), goi mai-
lakoak (64 – % 5) eta Zuzendariak, Goi mailako funtzionariak, (74 – % 6). Bost langile bai-
no gehiago dituzten jabeak denera 43 dira (% 3,6), eta gutxiagorekin nahiz batere gabe-
koak 96 dira (% 8,1). Nor bere kontura dabiltzanak % 4 dira denetara.

Lana egiten duten amen lanbideak era homogenoagoan banatzen dira kategoriaz ezberdi-
nen artean, baina sumatzen da ikasketa maila altuko emakumeek edo negozioen jabe dire-
nek aisago aurkitzen dutela lana. Azkenengoen artean errazago ikusten dira bere negozio-
az zuzenean arduratzen diren emakumeak, langilerik gabe (% 14). Kopuruaren aldetik

bigarren tokian “Arduradun Ertainak” kategoria dago (% 15), non biltzen bait dira zenbait lanbide, hala nola funtzionari ertainak, teknikariak, OLT, maistrak...

Gehienetan ikasleen aita izaten baita lan ordaindua izaten duena, erakuskari hori erabili dugu, lanbideak gizarte mailaren erizpideen arabera sailkatuz⁹.

33. TAULA. Emakumezko unibertsitarien gizarte maila, aitaren lanbidea-
ren arabera

GIZARTE MAILA	%	KOPURUA
Lanb./Goiko maila	23,3	276
Lanb./Ertain-goikoa	8,9	105
Lanb./Ertaina	31,9	378
Lanb./Ertain-behekoa	23,5	278
Lanb./Behekoa	3,5	41
Ez du erantz./Ez da bidezko	9,0	106

Iturria: Bizkaiko Emakumezko Unibertsitarien Inkesta.

Oro har, badago esaterik emakumezko ikasle bizkaitar gehienak gizarte maila ertain edo ertain-behekoak direla (% 55,4), baina goiko mailako ikasleen portzentaia ere handia da (% 23). Erakuskari hau aztertzen baldin bada ikastetxe mota aintzakotzat hartuta, ikusten ahal da gizarte maila ertaineko gazteen portzentaia arrunt antzekoa dela (% 32 inguru), beste ka-
tegorietan diferentziak izaten diren bitartean. Ondoko taulak ezberdintasun horiek azaltzen dituzten kategoriak bakarrik jasotzen ditu.

34. TAULA. Emakumezko unibertsitari bizkaitarren gizarte maila, aitaren
lanbidea eta ikastetxea kontutan hartuta. (Portzentaia hori-
zontalak)

IKASTETXEA	LANB./GOIKO GIZARTE MAILA	LANB./K. ERTAIN-GOIKOA	LANB./K. ERTAIN-BEHEKOA	LANB./ BEHEKO GIZARTE MAILA
EHU	108 % 18,6	45 % 7,7	156 % 26,8	20 % 3,4
Deustua	168 % 27,9	60 % 10	122 % 20,3	21 % 3,5
GUZTIRA	% 23,3	% 8,9	% 23,5	% 3,5

Iturria: Bizkaiko Emakumezko Unibertsitarien Inkesta.

⁹ Eranskinean sartu da Lanbideen sailkapena gizarte mailaren erizpideei jarraituz.

Deustuko Unibertsitatean, batez beste, emakumezko unibertsitarien aiten lanbideak EHUKo-
enak baino status goragoko batekin lotuago daude. Adibide bat emateko, Deustuko Uni-
bertsitatean emakumezko unibertsitarien aiten % 38k goi mailako edo ertain-goiko statuseko
lanbideak dituzte, EHUn portzentaia % 26 den bitartean.

Unibertsitateen arteko alderik nabariena goiko mailako lanbideetan gertatzen dira (% 28
Deustuan EHUKo % 18ren aurrean) eta baita maila ertain-beheko lanbideetan ere. Azken
multzo honen portzentaia EHUn 7 puntuz gorago dago Deustuko Unibertsitatekoa baino
(% 27 eta % 20, batek eta besteak)

Erakuskari hau berau fakultateen arabera miatzen bada, gizarte statusari buruzko ezber-
dintasunak are eta nabariagoak dira.

**35. TAULA. Emakumezko unibertsitarien gizarte maila, aitareen lanbidea-
ren eta fakultateen arabera**

GIZARTE MAILA/LANB.	FAKULTATEAK
LANB./GOIKO MAILA (%)	
% 50etik gora	Enpresa Z. (% 53,5)
% 45 - 49,9ra	Zuzenbidea (% 45,2)
% 25 - 29,9ra	Ingeniaritza, FIHZ, Soziologia
% 20 - 24,9ra	Medikuntza, Gizarte eta Informazio Z.
% 15 - 19,9ra	Informatika, Ekonomia, Arte Ederrak, Letrak
% 15etik behera	Zientzak (% 14,4)
LANB./K. ERTAIN-GOIKOAK (%)	
% 15etik gora	Informatika (% 15)
% 10 - 14,9ra	Zientzak, Letrak, Enpresa Z., Arte Ederrak
% 5 - 9,9ra	FIHZ, Zuzenbidea, Ekonomia, Gizarte eta Informazio Z., Ingeniaritza
% 5etik behera	Medikuntza, Soziologia (% 4,9)
LANB./K. ERTAINAK %)	
% 40etik gora	Soziologia (% 40,3)
% 35 - 39,9ra	Letrak, Informatika, Ekonomia, Medikuntza, Gizarte eta Informazio Z.
% 30 - 34,9ra	Ingeniaritza
% 25 - 29,9ra	Zientzak, Zuzenbidea, Arte Ederrak
% 20 - 24,9ra	FIHZ
% 20etik behera	Enpresa Z. (% 16,3)
LANB./K. ERTAIN-BEHEKOAK (%)	
% 30etik gora	Arte Ederrak (% 30)
% 25 - 29,9ra	Ekonomia, Zientzak, Zuzenbidea, Medikuntza, Informatika
% 20 - 24,9ra	Letrak, Gizarte eta Informazio Z., FIHZ, Soziologia, Ingeniaritza
% 20etik behera	Zuzenbidea (11,9), Enpresa Z. (11,6)
LANB./BEHEKO MAILAK (%)	
% 8etik gora	FIHZ (% 8,3)
% 5 - 7,9ra	Zientzak
% 2 - 4,9ra	Ekonom., Zuzenb., Informatika, Gizarte eta Informazio Z., Arte E., Letrak
% 2etik behera	Soziologia (% 1,6), Enpr. Z., Ingeniaritza, Medikuntza (%)

Iturria: Bizkaiko Emakumezko Unibertsitarien Inkesta.

Goi mailako gizarte statusaren adierazle dira Enpresa Zientzien Fakultateko ikasleak eta berebat Zuzenbidea ikasten ari direnak, biak Deustuan. Soziologia litzateke maila ertainen ordezkari. FIHZeko ikasleak, eta neurri txikiagoan Zientzietakoak ere bai, status sozial apalekoak lirateke. Azpimarratu behar dugu Enpresa Zientziak, Medikuntza eta Ingenieritza Fakultateetan inkestatuen artean ez dagoela bakarrik ere aita beheko mailako lanbide batean duenik.

Etxebizitzaren tamaina, sarri askotan, maila sozioekonomikoaren erakuskari gisa erabili izan da. Emakumezko unibertsitarien erakuskarian etxebizitzaren neurriaren arabera banaketa honako hau da:

36. TAULA. Etxebizitzaren tamaina

ERAKUSKARIAK	%	KASUAK
Oso txikia (60 m ² baino gutxiago)	3,3	39
Txikia (61 m ² tik 80ra)	18,3	217
Ertaina (81 m ² tik 100era)	44,0	521
Handia (101 m ² tik 150era)	23,4	277
Oso-handia (150 m ² baino gehiago)	9,9	117
Ez daki/Ez du erantzun	1,1	13

Iturria: Bizkaiko Emakumezko Unibertsitarien Inkesta.

Kasu gehienetan ikasleak neurri ertaineko etxeetan bizi dira, 80 m²tik 100era bitartekoetan, baina ez dira gutxi 100 m² baino gehiagoko etxeetan bizi direnak, (% 33,3).

Erlaziorik bada ikasleak bizi diren etxearen tamainaren eta ikasketak egiten ari direneko unibertsitate eta fakultatearen artean. EHU eta Deustuko Unibertsitatea alderatuz gero, ia diferentziarik ere ez dago etxebizitza ertainetan bizi diren emakumezko ikasleen portzentaien artean (batez besteko orokorraren inguruan). Hala ere, etxebizitza txikietan, 80 m² arte, bost puntuko diferentzia dago EHUren alde (% 24, Deustuko % 19aren parean). Alde hori are eta nabarmenago da etxebizitza handietan, 100 m²tik goragokoetan. Honako honetan Deustuko Unibertsitateko ikasleen portzentaiak 12 puntutan gailentzen zaio EHU matrikulatutako ikasleen portzentaiari (% 39 eta % 27)

Fakultateetan Enpresa Zientziak aurrea hartzen die gainerakoei, berak baitu 100 m² baino gehiagoko etxebizitzetan bizi diren unibertsitarien portzentaia handiena (% 53), ondotik Zuzenbidearen Fakultatea dator (% 50) eta Soziologia (% 43,5). Ingeniaritzako ikasleak batez ere neurri ertaineko etxebizitzetan, 80 eta 100 m² bitartekoetan bizi dira (% 54).

Aitzitik, Arte Ederrak, Ekonomia (% 27) eta Zientziak (% 26) Fakultateetako ikasleak etxe txikienetan bizi dira.

Gizarte mailaren erakuskari guztiak batera analizatuz: gizartemaila subjektiboa, aitaren eta amaren ikasketa maila, aitaren lanbidea eta etxebizitzaren tamaina, emakumezko unibertsitarien gizartemailen sailkapen bat ezar daiteke ikasketa motaren arabera.

Deustuko Enpresa Zientziak eta Zuzenbidea Fakultateetan, erakuskari horietan ikasleen portzentaia altuak daude (% 50), goi mailako statusa agertzen dutenak. Bi mota horietako ikasketak egiten ari diren ikasleak argi baino argiago bereizten dira gainerakoengandik, hala ere, moldez non kontsidera bait dezakegu gizartearen maila goreneko status sozialeko pertsona direla.

37. TAULA. Goiko gizarte mailako emakumezko unibertsitarien ikasketa mota. (Portzentaietan)

ERAKUSKARIAK	ENPRESA Z.	ZUZENBIDEA
Gizarte maila subjektiboa (goiko+ertain goikoa)	37,2	43,0
Aitaren ikasketa maila (goi mailakoak)	46,5	37,0
Amaren ikasketa maila (goi mailakoak+ertainak)	62,8	51,7
Aitaren lanb./goiko gizarte mailakoa	53,5	45,2
Etxebizitzaren tamaina (100 m ² tik gorakoa)	53,5	49,6

Iturria: Bizkaiko Emakumezko Unibertsitarien Inkesta.

Talde honen eta Bizkaiko kanpuseko beste fakultateetako ikasleen artean dagoen tarte kualitatiboa ez da txikia. Gero ikusiko den bezala, Enpresa Zientziak eta Zuzenbidez landa beste ikasketa ezberdinak burutzen dituzten gazteen artean, status sozialari dagokionean, diferentziarik agertzen bada ere, horiek ez dira sekulan goiko gizarte mailako taldearen eta gainerako taldeen artean daudenak bezain nabarmenak izaten.

Ingeniaritzako, Deustuko Soziologiako eta Medikuntzako ikasleak, erakuskari ezberdinetan dauzkaten mailengatik gizarte maila ertain-goikotzat har ditzakegu. Horien portzentaiak aurreko taldearenak baino aski xumeagoak dira.

38. TAULA. Gizarte maila ertain-goiko emakumezko unibertsitarien ikasketa mota. (Portzentatetan)

ERAKUSKARIAK	INGENIARITZA	SOZIOLOGIA	MEDIKUNTZA
Gizarte maila subjctiboa (goikoa+ertain goikoa)	27,0	24,2	27,0
Aitaren ikasketa maila (goi mailakoak)	27,0	22,6	23,2
Amaren ikasketa maila (goi mailakoak+ertainak)	32,4	33,9	35,4
Aitaren lanb./goiko gizarte mailakoa	27,0	25,8	20,7
Etxebizitzaren tamaina (100 m ² tik gorakoa)	27,0	43,5	29,3

Iturria: Bizkaiko Emakumezko Unibertsitarien Inkesta.

Deustuko FIHZ eta Letretako ikasleek, bai eta EHUKo Gizarte eta Informazio Zientziak eta Zientzietakoek ere osatzen duten taldea, hautatutako status sozialaren erakuskariekin bat eginez, gizarte maila ertainetan sailka daiteke.

39. TAULA. Gizarte maila ertaineko emakumezko unibertsitariaren ikasketa mota. (Portzentatetan)

ERAKUSKARIAK	FIHZ	GIZARTE ETA INFORMAZIO Z.	ZIENTZIAK	LETRAK
Gizarte maila subjctiboa (goikoa+ertain goikoa)	25,0	18,3	17,1	12,1
Aitaren ikasketa maila (goi mailakoak)	18,8	15,8	20,7	13,6
Amaren ikasketa maila (goi mailakoak+ertainak)	31,3	25,0	27,0	32,0
Aitaren laub./Goiko gizarte mailakoa	26,0	20,0	14,4	15,5
Etxebizitaren tamaina (100 m ² tik gorakoa)	37,5	30,8	25,2	33,0

Iturria: Bizkaiko Emakumezko Unibertsitarien Inkesta.

Azkenik, Deustuan Informatika eta EHUn Arte Ederrak eta Ekonomia Zientziak ikasten ari diren emakumezko ikasleak jatorri sozial xumeagokoak dira gurasoen ikasketa maila, lanbidea, etxebizitza eta baita ikasleek berek zein gizarte mailatan sailkatzen diren ikusi ondoren.

40. TAULA. **Gizarte maila ertai/beheko emakumezko unibertsitarien ikasketa mota. (Portzentaietan)**

ERAKUSKARIAK	INFORMATIKA	ARTE EDERRAK	EKONOMIA
Gizarte maila subjektiboa (goikoa+ertain goikoa)	18,3	9,5	8,9
Aitaren ikasketa maila (goi mailakoak)	16,7	13,5	10,1
Amaren ikasketa maila (goi mailakoak+ertainak)	23,4	17,6	15,2
Aitaren lanb./Goiko gizarte mailakoa	18,3	17,6	15,5
Etxebizitaren tamaina (100 m ² tik gorakoa)	26,7	24,3	25,3

Iturria: Bizkaiko Emakumezko Unibertsitarien Inkesta.

Ikusi dugunez, Bizkaiko kanpuseko emakumezko unibertsitariak ezaugarri batzuk amankomunean dituzte, hala nola adina, egoera zibila, bizitokia...

Halaber, bat datoz beste helburu batean, karrera bat ikastean, alegia, eta antza denez, baita bizimodu berdintsu bat izatean ere, izan ere gazteriaren parte bat baitira.

Antzekotasun hauek pentsa eraz zezaketen oso talde homogeno bat dela; hala ere, azterketan zehar makina bat desberdintasun geratu dira agerian, jatorria, ideologiak eta gizarte maila ezberdinetakoak izatea, eta elementu horiek badirudi eragina dutela ikasketa mota aukeratzeko garaian.

Datozen Kapituluetan, gai berezietara mugatuko direnak, ikusiko dugu ea emakumezko unibertsitari taldearen jarrerak, itxarobideak, bizitzarekiko ikuskerak eta sexualitatea aldatuz doazen: eta orobat bere denboraren erabilera, eginbeharrekoena eta aisiarena, eta denbora horietan burutzen diren iharduerak ere.

4.

Bizkaiko kanpuseko
emakumezko
unibertsitarien
denbora

4.1

FUNTSEZKO BEHARRETAN
EMATEN DEN DENBORA

4.1.1

ELIKADURA

Euskal unibertsitariak adierazten dute astegunetan, batez beste, ordu bat baino gehixeago dedikatzen dutela otorduetarako (gosaria, bazkaria, afaria), horietako % 78k kalkulatzan dute behar dutela ordu erditik bi ordutara bitarteko tartea egunero. Ordu bat izan ohi da elikatzeko ematen den denbora.

Horretarako asteburuetan ematen duten denbora 1,5etik 2 ordura bitartekoa izaten da, hala ere % 18k diote 2 ordu baino gehiago behar dutela, beraz, astegunetako portzentaia askogatik gaingitzen dute. Datu hauek erakusten digute asti gehiago izanez gero, hein batean bederen, bazkalondo lasaiago baterako probetxatzen dela.

41. TAULA. Otorduetan egunero ematen den denbora

OTORDUETAKO DENBORA	ASTEGUNETAN		ASTEBURUETAN	
	KASUAK	%	KASUAK	%
Ordu erdi bat arte	122	10	59	5
Ordu erdi batetik ordu batera	435	37	303	26
Ordu batetik 2 ordutara	490	41	551	47
Bi ordutik gora	104	9	219	18
Ez daki/Ez du erantzun	32	3	51	4

Iturria: Bizkaiko Emakumezko Unibertsitarien Inkesta.

Otorduetan eman ohi den denbora, dirudienez, eboluzionatu duen aldagai bat da, eta gaur egun, gizarte mailari edo beste gora-behera soziali zor lekieteen ezberdintasun aipagarri-

rik ez da ikusten. Horren zergatia izan daiteke gero eta ohitura handiagoa dagoela etxera gabe hanburgeserietan, jantokietan edo antzeko lokaletan otorduak egiteko, eta horrela gizarte talde ezberdinen jateko denborak bateratzen ari dira.

Ikasketa mota abiapuntutzat hartuta egin den analisiak erakusten digu Enpresa Zientzien Fakultatea dela homogenoena, ikasle gehienak (% 91) bat bait datoz jatorduetara dedikatutako denboran. Aitzitik, Zuzenbidea Fakultatean portzentaiak erabat sakabanatuak dira, otorduetan 2 ordu baino gehiago ematen dutenetik hasi eta ordu erdi baizik enplegatzen ez dutenen arte.

Arte Ederretako, Medikuntzako eta Soziologia Fakultetetako ikasleak besteengandik bereizten dira jatorduetan denbora gehiago ematen dutelako, eta berriz FIHZ, Gizarte eta Informazio Zientziak, Ingeniaritza, Informatika eta Ekonomiako ikasleak dira astegunetan egin behar horretan denbora gutxien ematen dutenak.

42. TAULA. Otorduetan egunero ematen den denbora, fakultateen arabera¹⁰. (Portzentaia horizontaletan)

FAKULTATEAK	ORDU ERDI ARTE	ORDU ERDITIK BIRA	BI ORDUTIK GORA
Enpresa Z.	2	91	5
FIHZ	13	75	8
Letrak	8	79	9
Soziologia	6	79	11
Informatika	12	83	3
Zuzenbidea	17	68	12
Zientziak	6	86	7
Ekonomia	11	83	3
Gizarte eta Informazio Z.	13	78	7
Ingeniaritza	11	81	5
Arte Ederrak	9	65	22
Medikuntza	6	76	13

Iturria: Bizkaiko Emakumezko Unibertsitarien Inkesta.

Asteburuetan, era guztietako ikasketetan, jatorduetan ematen den denbora ageri-agerian luzatzen da.

¹⁰ FIHZ-en pedagogia eta Psikologia ikasketak sartzen dira. LETRAK hartzen ditu Historia eta Filologia Hispanikoa, Inglese eta Euskalduna. ZIENTZIAK biltzen ditu Matematika, Fisika, Kimika, Geologia eta Biologia. ENPRESA ZIENTZIAK Deustuko Unibertsitatean ematen diren mota horretako ikasketak dira eta EKONOMIAK bere baitan hartzen ditu Sarriko-EHUko Ekonomia eta Enpresa Zientziak.

4.1.2

HIGIENEA
ETA APAINTZE
PERTSONALA

Euskal unibertsitariak beren higie-ne eta apaintze pertsonalean astegunetan ematen duten denbora, batez beste, 50 bat minutukoa izaten da egunero, eta ez da huskeria bat ordu erdi baino gutxiago ematen dutenen portzentaia (% 31).

Eta apaintze horietan asteburuetan izaten duten arduraz ikusten dugu unibertsitarien % 17 baizik ez direla zeregin horretan egunean ordu erdi baino gutxiago ematen dutenak, hori bera astegunetik buruz ziotenak % 31 ziren bitartean. Egunean 1,5 ordu baino gehiago ematen dutenen kopuruak gora egiten du, eta inkestatutakoen % 21 arte iristen dira (astelehene-tik ostiralera % 8 direlarik)

43. TAULA. Higie-ne eta apaintze pertsonalean egunero ematen den den-bora

HIGIENE ETA APAINTZE PERTSONALEKO DENBORA	ASTEGUNETAN		ASTEBURUETAN	
	KASUAK	%	KASUAK	%
Ordu erdi arte	369	31	198	17
Ordu erditik ordu t'erdia	682	58	682	58
Ordu t'erditik gora	96	8	252	21
Ez daki/Ez du erantzun	37	3	51	4

Iturria: Bizkaiko Emakumezko Unibertsitarien Inkesta.

Denboraren erabilpen mota honetan alde adierazgarriak daude fakultateen artean. Enpre-sa Zientzietako eta Gizarte eta Informazio Zientzietako ikasleek erabiltzen dute denbora gehien bere burua apaintzen, eta alderantziz, Ekonomia Zientziak, Medikuntza eta Arte Ederren Fakultateetako ikasleek dira denbora gutxien ematen dutenak.

Enpresa Zientzietako Fakultatea, non emakumezko ikasleen % 81ek ordu erditik ordu t'erdia-ra dedikatzen bait dute, homogenoena da, Soziologia Fakultatea, aldiz, ezberdintasunik gehien dituen.

44. TAULA. Higiene eta apaintze pertsonalean egunero ematen den denbora, fakultateen arabera. (Portzentaia horizontaletan)

FAKULTATEAK	ORDU ERDI	ORDU ERDITIK ORDU T'ERDIRA	ORDU T'ERDITIK GORA
Enpresa Z.	16	81	2
FIHZ	29	57	10
Letrak	29	57	10
Soziologia	32	43	21
Informatika	28	5	3
Zuzenbidea	30	63	6
Zientziak	30	61	4
Ekonomia	42	49	7
Gizarte eta Informazio Z.	23	63	12
Ingeniaritza	32	59	—
Arte Ederrak	36	51	8
Medikuntza	38	51	7

Iturria: Bizkaiko Emakumezko Unibertsitarien Inkesta.

Asteburuetan unibertsitari guztiek, edozein dela ere ikasten ari diren karrera, denbora gehiago ematen dute higienerako eta bere burua apaintzeko.

4.2

KONTRATATURIKO
EGINBEHARRETAN
EMATEN DEN DENBORA

4.2.1

IKASTEKO
DENBORA

KLASETARA JOATEA ETA
IKASKETA PERTSONALA

Unibertsitari baten lanaldia 7 eta 10 ordubitarteko lan ekademikoa izaten da. Alde horretatik, edozein langileena bezalakoa izan ohi da. Batez beste, klasera joatera eta etxeko ikasketa pertsonalera unibertsitariak dedikatzen duten denbora 7 ordukoa izaten da astelehenetik ostiralera, maiz aski 8 ordukoa delarik. Datu hau hobeki ulertzeko gogoan izan behar

dugu unibertsitateko karreretan egun bateko klaseek 4 eta 6 ordu bitarte irauten dutela. Dena den, ez ditugu ahanzi behar fakultate ezberdinen arteko ezberdintasunak.

45. TAULA. Eguneroko ikasketa denbora, astegunetan

IKASKETA DENBORA	KASUAK	%
5 ordu arte	242	20
5 ordutik 7 ordura	359	30
7 ordutik 10 ordura	471	40
10 ordutik gora	67	6
Ez daki/Ez du erantzun	45	4

Iturria: Bizkaiko Emakumezko Unibertsitarien Inkesta.

Inkestatuetako % 9 baizik ez dira asteburuetan ikasten ez dutela diotenak. Unibertsitari guztietatik, % 40k egunero ordu batetik 3 ordutara bitarte estudiatzen dute eta % 24k 3tik 5era.

46. TAULA. Eguneroko ikasketa denbora, asteburuetan

IKASKETA DENBORA	KASUAK	%
Ordu bat arte	121	10
Ordu batetik 3 ordura	471	40
3 ordutik 5 ordura	288	24
5 ordutik gora	144	12
Ez du estudiatzen	109	9
Ez daki/Ez du erantzun	51	4

Iturria: Bizkaiko Emakumezko Unibertsitarien Inkesta.

Aldagai hau ikastetxe motaren arabera arakatuz gero agertzen den kontrasterik handiena 5etik 7 ordura ikasten aritzen diren unibertsitarien portzentaian gertatzen da. Deustuko Unibertsitatean % 35 diren bitartean EHUn % 26 dira. Azken honetan hala ere, klaseetara eta ikasketa pertsonalera 7 ordu baino gehiago dedikatzen dituzten gazteak gehiago dira.

47. TAULA. Emakumezko unibertsitarien ikasteko orduak, ikastetxeen arabera¹¹. (Portzentaia horizontalak)

IKASTETXEA	5 ORDU ARTE	5-7 ORDU	7-10 ORDU	10 ORDUTIK GORA
EHU	19,8	25,9	41,9	8,2
Deustua	21,1	34,6	37,7	3,2
GUZTIRA	20,4	30,3	39,8	5,7

Iturria: Bizkaiko Emakumezko Unibertsitarien Inkesta.

Fakultateen arteko aldeak begibistakoak dira klaseetan eta ikasketa pertsonalean ematen den denborari dagokionean. Esaterako, Ingeniaritza, Enpresa Z. eta Informatikak dedikazio gehiago eskatzen dute, bai astegunetan baita asteburuetan ere. Fakultate hauetan unibertsitari portzentaia handi batek egunean 7 ordu baino gehiago estudiatzen du (% 84, % 83 eta % 70, hurrenez hurren).

Aipagarria da ikasten 10 ordu baino gehiago ematen duten ikasleen portzentaia, Ingeniaritzako emakumezko ikasleek diotenez % 39k 10 ordu baino gehiago dedikatzen dituzte ikasketara.

Beste muturrean egongo lirakete FIHZ eta Gizarte eta Informazio Zientzietakoak, horiek baitira astegunetan ikasketetara eta klasetara joaten denbora gutxien dedikatzen dutenak, eta asteburuetan berriz, Soziologia eta Arte Ederretakoak dira gutxien estudiatzen dutenak.

¹¹ Denbora honetan klaseko orduak ezezik bakarka ikasten ematen diren orduak ere sartzen dira.

48. TAULA. Eguneroko ikasketa denbora, astelehenetik ostiraldera, fakultateen arabera. (Portzentaia horizontalak)

FAKULTATEAK	5 ORDU ARTE	5 - 7 ORDU	7 - 10 ORDU	10 ORDUTIK GORA
Enpresa Z.	3 % 7	3 % 7	33 % 77	3 % 7
FIHZ	30 % 31	49 % 51	12 % 12	1 % 1
Letrak	52 % 25	89 % 43	51 % 25	5 % 2
Soziologia	17 % 27	27 % 43	15 % 24	-
Informatika	2 % 3	14 % 23	40 % 67	2 % 3
Zuzenbidea	23 % 17	26 % 19	76 % 56	8 % 6
Zientziak	37 % 33	36 % 32	29 % 26	3 % 3
Ekonomia	18 % 11	33 % 21	97 % 61	6 % 4
Gizarte eta Informazio Z.	41 % 34	49 % 41	26 % 22	2 % 2
Ingeniaritza	2 % 5	2 % 5	17 % 46	14 % 38
Arte Ederra	5 % 7	23 % 31	33 % 45	8 % 11
Medikuntza	12 % 15	8 % 10	42 % 52	15 % 18
GUZTIRA	(242) % 20	(359) % 30	(471) % 40	(67) % 6

Iturria: Bizkaiko Emakumezko Unibertsitarien Inkesta.

Beraz, baieztatu daitezke Enpresa Z. eta Ingeniaritzako ikasleak direla ikasten denbora gehien ematen dutenak (% 80tik gora dira 7 ordu baino gehiago estudiatzen dutenak). Jarraian egongo lirateke Informatika, Medikuntza, Ekonomia Z., Arte Ederrak eta Zuzenbidea Fakultateetako ikasleak, eta azkenik, ikasten denbora gutxien ematen duten unibertsitariak FIHZ, Letrak, Soziologia eta Gizarte eta Informazio Zientzietakoak dira.

Urtez-urte, sumatzen da gazteenek (17-19 urte) gutxiago estudiatzen dutela 20 eta 24 urte arteko taldekoek baino, eta baita ere aipatu behar da 25 urtez gorakoek horrenbesteko astirik ez dutela izaten, eskuarki, adin horretako askok batera dauzkatelako ikasketak eta lana, eta agian, familiako eginbeharrak.

49. TAULA. Eguneroko ikasketa denbora, astelehenetik ostiralera, fakultateen arabera (% horizontalak)

ADINA	5 URTE ARTE		5-7 ORDURA		7-10 ORDURA		10 ORDUTIK GORA	
	KASUAK	%	KASUAK	%	KASUAK	%	KASUAK	%
17tik 19 urtera	85	20	138	33	161	38	18	4
20tik 21 urtera	70	17	124	31	168	42	26	6
22tik 24 urtera	75	23	74	23	136	42	22	7
25 urtetik gora	9	25	21	58	5	14	1	3

Iturria: Bizkaiko Emakumezko Unibertsitarien Inkesta.

UNIBERTSITATEZ
KANPOKO IKASKETAK

Klasera joateaz eta ikasketa pertsonalaz gainera, ikasle askok astean zehar beren denborearen puska bat unibertsitatez kanpoko ikasketetara dedikatzen dute, hau da, klase partikularretara, hizkuntzak ikastera, informatikako ikastaroak, e.a.

Iharduera horietan aritzen dira unibertsitarien % 42, eta horietako erdiak astean 2 eta 5 ordu bitarte dedikatzen dituzte, normalean egunero ordu bat izaten delarik; ikasketa mota horiek egiten dituztenen % 35ek astean 5 ordu baino gehiago sartzen dituzte.

50. TAULA. Unibertsitatez kanpoko ikasketen denbora osoa, astelehene-tik ostiralera

UNIBERTSITATEZ KANPOKO IKASKETA				KASUAK	%
Egiten dituzte				492	42
2 ordu bitarte			58	12	
2-5 ordu bitarte			262	53	
5 ordutik gora			172	35	
Ez dute egiten				663	56
Ez daki/Ez du erantzun				29	2

Iturria: Bizkaiko Emakumezko Unibertsitarien Inkesta.

Ikasketa denbora ezberdina da fakultate eta unibertsitate guztietan. EHUko gazteek Deustuko Unibertsitateko ikasleek baino unibertsitatez kanpoko ikasketa gutxiago egiten dituzte. Era honetako ikasketarik batere egiten ez duten unibertsitarien portzentaia 10 puntuko alde dago EHU eta Deustuaren artean (% 61 eta % 51).

Horretaz gainera, Deustuko Unibertsitateko emakumezko ikasleek ordu gehiago sartzen dituzte ikasketa mota horietan. Horrela, Deustuko ikasleen % 41ek astean 2 ordu baino gehiago ematen dute akademiaz besteko ikasketetan, EHUn % 32 diren bitartean. Unibertsitatez besteko ikasketetan sartutako denboraren analisiak, unibertsitariak egiten ari diren ikasketen arabera, argi gehiago ematen digu.

51. TAULA. Unibertsitatez besteko ikasketa orduak astean, fakultateen arabera. (Portzentaia horizontalak)

FAKULTATEAK	EZ DUTE EGITEN	2 ORDU ARTE	2-5 ORDU BITARTE	5 ORDUTIK GORA
Enpresa Z.	65	6	24	17
FIHZ	43	7	26	21
Letrak	47	5	22	22
Soziologia	48	6	24	18
Informatika	58	5	27	8
Zuzenbidea	55	6	24	14
Zientziak	60	4	26	7
Ekonomia	56	3	26	12
Gizarte eta Informazio Z.	51	7	22	18
Ingeniaritza	95	–	–	3
Arte Ederrak	63	3	16	13
Medikuntza	72	2	12	11

Iturria: Bizkaiko Emakumezko Unibertsitarien Inkesta.

Ingeniaritza, Medikuntza eta Enpresa Zientzietako ikasleak dira akademiaz kanpoko ikasketa gutxien egiten dituztenak. Gazte hauek baitira ikasketa unibertsitarioan ordu gehien sartu beharra dutenak, jakina, ez dute beste motatako ikasketetara dedikatzeko asti gehiegirik izaten. FIHZ, Letrak eta Soziologiako ikasleak dira unibertsitatez besteko ikasketa gehien egiten dituztenak (% 55ek, gutxi gorabehera, era horretako ikasketak egiten dituztela diote). Lehen ikusi dugu klasean eta etxean ikasketa ordu gutxiago zutela, eta behar bada, hori konpen-tsatu nahiko lukete unibertsitatez besteko ikasketa ordu batzuren bidez. Letretako kasuan, Fi-lologia ikasketak barne dituelarik, beste kurtсотara dedikatzeko arrazoia izan daiteke hiz-kuntzak ikasi beharra, unibertsitatetik landa egin beharrekoa.

Asteburuetan, emakumezko ikasle unibertsitarien artean % 15ek baizik ez dute unibertsita-tez besteko gaiak estudiatzen, eta horietatik % 65 bi orduz edo gutxiagoan aritzen dira es-tudiatzen.

IKASKETENGATIKO
JOANETORRIAK

Ikasten ematen diren orduei batu behar zaizkie joanaldienak. Ikasketa unibertsitarioengatiko joanetorriei buruz, jakinekoa da, ikastetxeetara astegunetan bakarrik joaten direla ikasleak. Unibertsitaterako joanaldietan egunean ordu bat inguru xahutzen dute unibertsitariak, baina horietako herenak ordu t’erdi baino gehiago behar izaten dute (guztira, joateko eta itzultzeko).

52. TAULA. Unibertsitatera joanetorrietan egunero ematen den denbora

JOANETORRIAK	KASUAK	%
Ordu erdi arte	256	22
Ordu erditik 1,5ra	523	44
Ordu t'erditik gora	365	31
Ez daki/Ez du erantzun	40	3

Iturria: Bizkaiko Emakumezko Unibertsitarien Inkesta.

Joanaldietan emandako denbora baldintza batzuren menpean dago. Lehenbizi ikastetxea zein motatakoa den. Deustuko Unibertsitateak, hiribarnean egonik, adibidez, Leioara joateko baino denbora gutxiago kentzen du joanetorrietan.

53. TAULA. Joanaldietan egunero ematen den denbora, ikastetxea, kontutan hartuta¹². (Portzentaietan)

IKASTETXEA	ORDU ERDI ARTE	ORDU ERDITIK 1,5ERA	ORDU T'ERDITIK GORA
EHU	19	41	36
Deustua	24	47	25
GUZTIRA	21,6	44,2	30,8

Iturria: Bizkaiko Emakumezko Unibertsitarien Inkesta.

EHUko ikasleen % 36k ordu t’erdi baino gehiago behar izaten du unibertsitatetik joanetorria egiteko, eta portzentaia hau % 25ekoa da Deustuko Unibertsitatearen kasuan. Unibertsitate honetan, ikasleen % 70k ordu t’erdi baino gutxiago behar izaten du ikastetxerako joanetorria egiteko, eta portzentaia hori EHUn % 60koa da.

¹² Unibertsitatera joatea eta itzultzea sartzen dira atal honetan.

Aldagai hau fakultatez fakultate aztertzeak datu interesgarriak dakartza. Joanaldietan denbora gehien xahutzen duten ikasleak Gizarte eta Informazio Zientziak, Arte Ederrak eta Soziologia Fakultatekoak dira (% 40 inguruk ordu t'erdia baino gehiago behar du). Fakultate hauetako ikasleek hainbeste denbora behar izatearen arrazoia da azken fakultate hauek daukatela Gipuzkoan eta Araban bizi diren unibertsitarien portzentaia handiena. Aldi berean, Gizarte eta Informazio Zientziak Fakultateak dauka Bizkaian bizi diren ikasleen portzentaia txikiena.

Bestalde, Enpresa Zientziak eta Letretan ikasten ari diren gazteak dira denbora gutxien behar dutenak unibertsitaterako joanetorrietan.

Ohizko bizitokia kontutan hartzen bada, ikus daiteke unibertsitaterako joanetorrietan denbora gutxien behar duten ikasleak 50.000 biztanle baino gehiagoko herrietatik datozenak direla, horiek seguru aski Bilboko hirinagusiko barrutian bizi direlako.

Denbora gehiago behar dute 10.000 biztanle baino gutxiagoko herrietatik joan behar duten ikasleek, baina horien artean portzentaia dexentean (% 38), hain zuzen ere 2.000 biztanle baino gutxiagoko herrietakoak, ordu erdi baino gutxiago behar izaten dute. Datu horiek adierazten digu kurtsoan zehar Bilbora edo Leioara joan direla bizitzera.

Arabarrak dira segurki denbora gehien xahutzen dutenak joanetorrietan: % 82k ordu t'erdia baino gehiago behar izaten du bidaietan. Horien artean ez da gipuzkoarren artean bezain usu gertatzen kurtsoan zehar bizitokiz aldatzea. Horiek horrela badira ere, ia gipuzkoarren erdiak (% 45) joanaldietan egunero ordu t'erdia baino gehiago ematen du.

Halaber, jakitera iritsi gara alderantzizko erlazio bat dagoela gizarte mailaren (aitaren lanbidearen bidez neurtua) eta unibertsitatetik joanetorrian xahututako denboraren artean.

Horrela, goiko gizarte mailako ikasleen % 24k ordu erdi baino gutxiago behar dute joanaldietarako, behe mailakoen kasuan % 19 diren bitartean. Hori izan daiteke gizarte maila gorenekoek aukera gehiago dituztelako beren kotxea izateko, beheko gizarte mailakoek ez bezala, zeinek ikastetxeetara garraio publikoetan joan beharra bait dute, beti ere mantxoago, noski.

Unibertsitatez besteko ikasketekin erlazionatutako joanaldiei buruz, % 66ren kasuetan, joan eta etorri egiteko, ez dute astean 2 ordu baino gehiago behar izaten.

54. TAULA. Unibertsitatez besteko ikasketengatiko joanaldien denbora osoa, astelehenetik ostiralera

UNIBERTS. BESTEKO JOANALD.		KASUAK	%
Egiten dituzte		356	30
Bi ordu arte	236	66	
2-4 ordu bitarte	106	30	
4 ordutik gora	14	4	
Ez dute egiten		793	67
Ez daki/Ez du erantzun		35	3

Iturria: Bizkaiko Emakumezko Unibertsitarien Inkesta.

Datu hauek ikastetxez ikastetxe aztertu ondoren, unibertsitatez besteko ikasketak egitera desplazatzen diren gazteak gehiago dira Deustuko Unibertsitatean (% 34, EHUn % 26 direlarik). Bidaiaren denborari dagokionez, Unibertsitatearen kokalekuak bere garrantzia du. Gehienek 2 ordu baino gehiago behar ez duten arren joanetorria egiteko (% 60 EHUn eta % 71 Deustuan), Leioako ikasleen herenak baino gehiagok 2 eta 4 ordu bitarte xahutzen ditu joanaldietan, Deustuan ikasten dutenen portzentaia laurdena baizik ez den bitartean. Fakultateei begiraturaz ikusten da FIHZ eta Letretako ikasleak direla gehien desplazatzen direnak unibertsitatez kanpoko ikasketak egitera. Alabaina, erabilitako denbora kontuan hartuko balitz, Medikuntza, Gizarte eta Informazio Zientziak eta Zientzietako ikasleak aurreneko postuan jarriko lirateke. Fakultate hauetako ikasleen artean, % 62, % 43 eta % 42k astean 2 ordu baino gehiago ematen dituzte unibertsitatez besteko ikasketekin lotutako joanetorriak egiteko, FIHZ eta Letretakoak % 30 diren bitartean. Horrekin froga daiteke ikastetxeak finkatzen dituela, eta ez hainbeste fakultateak, joanetorrietan ematen den denbora. Ondorio gisa, baieztatu dezakegu euskal unibertsitariak ikastera dedikatzen duten denbora 7 edo 8 ordukoa dela; hauei erantsi behar zaie ordu bat unibertsitatez besteko ikasketetarako ia ikasleen erdiaren kasuan, bai eta beste ordu bat baino gehixeago ere joanetorrietarako. Beraz, ikasketek ezartzen dituzten eginbeharrei lotutako lanaldia, ikasle unibertsitarien kopuru handi batentzat, 9 edo 10 ordukoa da egunero.

LAN ORDAINDUA
ASTEGUNETAN

Bizkaiko Kanpuseko emakumezko ikasle unibertsitarien % 20k ikasketak lan ordaindu batekin txandakatzen dituzte. Horietarik, erdiak bost orduz asteen baino gutxiago ari dira lanean. Emakumezko unibertsitari guztien artean % 5 baizik ez dira (lana egiten dutenen % 29) asteen 10 ordu baino gehiago lan egiten dutenak.

55. TAULA. Lan ordainduaren denbora osoa, astelehenetik ostiralera

LAN ORDAINDUA		KASUAK	%
Lan egiten dute		214	18
5 ordu bitarte	103 47		
5 ordutik 10era	48 22		
10 ordutik 20ra	45 21		
20 ordutik gora	18 8		
Ez dute lanik egiten		793	67
Ez daki/Ez du erantzun		35	3

Iturria: Bizkaiko Emakumezko Unibertsitarien Inkesta.

Fakultateen arabera analisiak ikasleen arteko garrantzizko ezberdintasunak agertzen ditu.

56. TAULA. Emakumezko unibertsitari bizkaitarrek astean lan ordainduan emandako orduak, fakultateen arabera. (Portzentaietan)

FAKULTATEAK	EZ DUTE LAN EGITEN	5 ORDU BITARTE	2-5 ORDU BITARTE	5 ORDUTIK GORA
Enpresa Z.	91	5	2	2
FIHZ	73	8	6	9
Letrak	64	17	8	7
Soziologia	76	8	10	4
Informatika	90	2	–	7
Zuzenbidea	88	5	2	3
Zientziak	83	4	3	8
Ekonomia	84	8	2	2
Gizarte eta Informazio Z.	75	8	5	10
Ingeniaritza	78	19	–	–
Arte Ederrak	88	3	3	3
Medikuntza	87	8	1	1
GUZTIRA	79	8,7	4,1	5,3

Iturria: Bizkaiko Emakumezko Unibertsitarien Inkesta.

Letrak Fakultatean ari da lan ordaindua duten unibertsitarien gehiengoa (ikasleen % 32 inguru), horren ondoan Enpresa Zientzietako Fakultateak eta Informatikakoak daukate portzentaiarik xumeena, % 9. FIHZ, Gizarte eta Informazio Zientziak, Ingeniaritza eta Soziologiako ikasleak erdi bidean daude.

Adinak badu zerikusirik lan ordaindu bat izateko. Begibistan dago lan gutxien egiten dutenak unibertsitari gazteenak direla, karrerako lehenbiziko kurtsoetan daudenak, alegia.

57. TAULA. Lan ordainduaren denbora osoa, astelenetik ostiralera, adinaren arabera. (Portzentaia horizontalak)

ADINA	5 ORDU BITARTE		5-10 ORDU BITARTE		10 ORDUTIK GORA		EZ DU LANIK EGITEN	
	KASUAK	%	KASUAK	%	KASUAK	%	KASUAK	%
17 urtetik 19ra	27	6	12	3	6	1	363	87
20 urtetik 21era	35	9	24	6	25	6	308	77
22 urtetik 24era	38	12	10	3	21	7	243	75
25 urtetik aurrera	3	8	2	6	11	31	20	56

Iturria: Bizkaiko Emakumezko Unibertsitarien Inkesta.

Ikasturteko bizitokiak ere badu garrantzirik, halako moduz non bere ohizko helbidean bizi diren unibertsitariak pisuetan, erresidentzietan eta horrelakoetan bizi direnak baino errazago aurkitzen bait dute lana.

58. TAULA. Lan ordainduaren denbora osoa, astelehenetik ostiralera, ikasturtean izandako bizitokiaren arabera. (Portzentaia horizontalak)

BIZITOKI MOTA	5 ORDU BITARTE		5-10 ORDU BITARTE		10 ORDUTIK GORA		EZ DU LANIK EGITEN	
	KASUAK	%	KASUAK	%	KASUAK	%	KASUAK	%
Ohizko bizitokia	94	9	47	5	60	6	801	78
Ikasleen pisua, beste batzuk	8	8	0	0	2	1	139	91

Iturria: Bizkaiko Emakumezko Unibertsitarien Inkesta.

LAN ORDAINDUA
ASTEBURUETAN

Emakumezko unibertsitarien % 90ek ez du asteburuetan lan ordaindurik egiten, eta egiten dutenen artean % 68k bi ordu edo gutxiago dedikatzen dio.

59. TAULA. Asteburuetako lan ordainduaren denbora osoa

LAN ORDAINDUA	KASUAK		%
Lan egiten dute	75		6
2 ordu bitarte	51	68	
2 ordutik gora	24	32	
Ez dute egiten	1.066		90
Ez daki/Ez du erantzun	43		4

Iturria: Bizkaiko Emakumezko Unibertsitarien Inkesta.

Larunbat eta igandeetan fakultate guztietan jaitsi egiten da lan ordainduren bat burutzen duten unibertsitarien kopurua. Murriztapen markatuena Letrak Fakultateko ikasleena da, non lanegunetan % 32 badira, asteburuetan % 6ra jaisten baita. Asteburuetan Arte Ederrak Fakultatekoak aritzen dira gehien lanean (% 20), eta ondoren Zientziak, Gizarte eta Informazio Zientziak datoz (% 12).

LAN ORDAINDUAREKIN ZERIKUSIA
DUTEN JOAN-ETORRIAK

Lan egiten duten erdiak ez dira arrazoi honengatik lekualdatzen, esan nahi baita, beren etxean lan txiki batzuk burutzen dituztela diru osagarri bat irabaztearren (klase partikularrak eman, lanak idazmakinez pasatu, etab.). Gainerako kasuetan, oro har, joanetorriek ez dute 3 ordu astean gainditzen eta, kasurik gehienetan (% 40) ordu bat baino gehiago ez da izaten.

60. TAULA. Lanagatiko joan etorrien denbora osoa, astelehenetik ostiralera

LANAGATIKO JOAN-ETORRIA		KASUAK	%
Egiten dute		140	12
ordu bat bitarte	55 40		
ordu batetik 3ra	49 35		
3 ordutik 5era	36 26		
Ez dute egiten		1.011	85
Ez daki/Ez du erantzun		33	3

Iturria: Bizkaiko Emakumezko Unibertsitarien Inkesta.

Fakultateei bagagozkio, Letrak, FIHZ eta neurri apalagoan Gizarte eta Informazio Zientziak dira, lana dela eta, joanetorri gehien egiten dituztenak (% 25, % 21 eta % 19, hurrenez hurren). Egia da, bestalde, horiek direla ordaindutako lanean gehien saiatzen direnak. Aitzitik, Enpresa Z. Zientziak, Medikuntza eta Zuzenbideko ikasleek puntu batzuk gorago daude joanetorriak egiten ez dutenen artean (horietako % 5 eta 9ren artekoek bakarrik erabiltzen dute beren denbora garraioan lanera joateko)

Asteburuetan lanera joaten diren ikasleen kopurua are eta txikiagoa da (% 6 inguru). Gizarte eta Informazio Zientzietako ikasleak dira denbora gehien ematen dutenak asteburuetako lanarekin erlazionatutako joanetorrietan (% 10)

4.3

ETXEKO LANAK
ETA BESTE
EGINBEHAR BATZUK

4.3.1

ETXEKO
LANAK

Inkestari erantzun dioten unibertsitarien % 80k etxeko lanak egiten dituzte lanegunetan zehar. Denetatik % 46 egunero ordu erdi inguru aritzen dira. Lan horietan ordu erdi baino gehiago ematen duten gehienak egunero ordu bete inguru aritzen dira.

Asteburuetan unibertsitarien % 90ek beren denboraren puska bat etxeko lanetan ematen dute. Portzentaia hau astegunetakoarekin alderatzen badugu konturatzen gara lanegunetan etxeko zirkuitotik kanpo gelditzen diren neska horietako batzuk asteburuetan itzultzen direla. Egun horietan, beren denboraren puska bat lan horietan ematen duten ikasleen artean, erdia baino gehiago (% 52) ordu erdi eta 2 ordu bitarte aritzen dira horretan, hots, etxeko lan xume batzuetan laguntzen dute, ohea egiten edo mahaia prestatzen, horiek baitira astean zehar egiten dituzten lanak. Honela frogatzen da, neska gazteak asti gehiago duten heinean, famili eginbeharrak ere neurri bererean gehitzen zaizkiela.

61. TAULA. Egunero etxeko lanetan ematen den denbora

ETXEKO LANETAKO DENBORA	ASTEGUNETAN		ASTEBURUETAN	
	KASUAK	%	KASUAK	%
Ordu erdi arte	541	46	359	30
Ordu erditik ordu batera	272	23	312	26
Ordu batetik 2 ordutara	83	7	253	21
2 ordutik gora	19	2	90	8
Ez du egiten	236	20	121	10
Ez daki/Ez du erantzun	33	3	49	4

Iturria: Bizkaiko Emakumezko Unibertsitarien Inkesta.

Fakultate ezberdinen artean alde nabarmenak daude etxeko lanak egiteko sartzen duten denborari dagokionean.

62. TAULA. Etxeko lanetan egunero ematen diren orduak, fakultateen arabera, astegunetan. (Portzentaietan)

FAKULTATEAK	EZ DUTE LAN EGITEN	ORDU ERDI BITARTE	1/2TIK 1,5RA	1,5ETIK GORA
Enpresa Z.	35	51	14	–
FIHZ	17	48	26	4
Letrak	20	46	23	7
Soziologia	14	29	48	5
Informatika	12	47	28	3
Zuzenbidea	19	60	16	3
Zientziak	16	38	36	8
Ekonomia	23	44	27	2
Gizarte eta Informazio Z.	17	37	33	11
Ingeniaritza	43	40	11	–
Arte Ederrak	12	57	26	3
Medikuntza	19	48	24	4
GUZTIRA	19,9	45,7	26,4	5,1

Iturria: Bizkaiko Emakumezko Unibertsitarien Inkesta.

Alde batetik, Deustuko Enpresa Zientzietako Fakultatean eta Ingeniaritzako Goi Mailako Eskolan estudiantzen duten gazteek egiten dute lan gutxien. Bi fakultate hauetako unibertsitariak etxeko lanik egiten ez dutenen portzentaia handiena erakusten dute.

Beste aldetik, Zuzenbidea, Arte Ederrak, FIHZ, Letrak eta Medikuntzako ikasleak ditugu, hauek etxeko lanak bai, baina horretan denbora gutxi ematen dute (ordu erdiren bat).

Azkenik, Soziologia, Gizarte eta Informazio Zientziak eta Zientziak Fakultateetako ikasleak daude, denbora gehien ematen dutenak (ordu erdi eta ordu t’erdi bitarte).

Fakultate guztietan, etxeko lanik egiten ez duten unibertsitarien portzentaia murriztu egiten da aste bukaeretan. Aldi berean, aipatu lanak luzatu egiten dira egunero egiten dituzte-nentzat. Horrela, Soziologia Fakultatean, non etxeko lanetan ordu erdi eta ordu t’erdiko la-naldia izaten duten gazteen portzentaia, astegunetan % 48 bada, asteburuetan % 60 iris-ten da.

Adinez aurrera joan ahala, emakumezko unibertsitari gehiago jartzen da etxeko lanak egi-ten eta denbora gehiagoz gainera. Nabarmen erazi behar da egunero 1,5 ordu baino gehiago dedikatzen dutenen portzentaia –4 ordu gainditzera ere iristen direlarik–, 25 urtez gorakoen artean oso handia dela. Horietako emakume askok familia beren kargura dau-kate.

63. TAULA. Etxeko lanetan egunero ematen den denbora, astelehenetik ostiralera, adinen arabera. (Portzentaia horizontalak)

ADINA	ORDU ERDI ARTE KASUAK %		1/2TIK 1,5ERA KASUAK %		1,5TIK GORA KASUAK %		EZ DU EGITEN KASUAK %	
17 urtetik 19ra	216	52	80	19	12	3	99	24
20 urtetik 21era	182	45	119	30	20	5	69	17
22 urtetik 24era	137	42	98	30	18	6	58	18
25 urtetik aurrera	4	11	14	40	11	31	7	19

Iturria: Bizkaiko Emakumezko Unibertsitarien Inkesta.

Halaber, argi ikusten da kurtsoan zehar ohizko bizitokian bizi diren ikasle unibertsitarien etxeko lan gutxiago egiten dutela, eta gainera denbora gutxiago emanda, ikasleen pisuetara edo beste erresidentzietara bizitzera joaten direnak baino.

Familiaren jatorriak ere eragina du, izan ere lan horiek egiten ez dituztenen artean etorkinen alaben portzentaia bertakoen alabena baino zertxobait handiagoa da, baina, haiek denbora gehiagoz aritzen dira (etorkinen alaben % 13k egunero bi ordu baino gehiago sartzen dituzte, gainerakoen artean % 5 direlarik).

Gizarte maila (aitaren lanbidearen bidez neurtzen dena) kontuan hartzeko beste aldaki bat da etxeko lanari dagokionez. Izan ere, gizarte maila apalenetariko ikasleen % 60k asteburuetan egunero ordu erdi baino gehiago etxeko lanetan sartzen duen bitartean, maila gorenekoetan % 45 baizik ez dira egoera horretan aurkitzen.

4.3.2

BESTE EGINBEHAR
BATZUK

Emakumezko ikasle unibertsitarien % 75ek diotenez astegunetan ez dute beste eginbeharrik. Badauzkatenen artean, % 31k diote asteen 5 ordu baino gehiago ematen dutela horretarako. Aste bukaeran, eginbehar horietan ikasleen % 16 baizik ez dira ari, eta horietatik % 70k ez dira 2 ordu baino gehiago aritzen.

64. TAULA. Beste eginbehar batzuetan ematen den denbora osoa

BESTE EGINBEHAR BATZUETAKO DENBORA	ASTEGUNAK		ASTEBURUAK	
	KASUAK	%	KASUAK	%
Ez dute egiten	885	75	935	80
Egiten dituzte	269	23	206	16
bi ordu arte	68	25	143	70
2 ortutik 5 ordura	117	43	42	20
5 ortutik gora	84	31	21	10
Ez daki/Ez du erantzun	30	2	43	4

Iturria: Bizkaiko Emakumezko Unibertsitarien Inkesta.

4.4

ASTIALDIA

4.4.1

ASTIALDIA
ASTEGUNETAN

Euskal emakumezko unibertsitarien % 62k diotenez ez daukate egunean 2 orduko astialdirik izaten astegunetan eginbeharretik libre; astean zehar, alegia, oso denbora gutxi daukate beren hobbietan eta zaletasunetan ihardun ahal izateko.

Bizkaiko emakumezko unibertsitarien % 8k diotenez ez dute astirik izaten astegunetan, baina kontrako muturrean % 38k baino gehiagok 2 ordu baino gehiago izaten dituzte.

65. TAULA. Emakumezko unibertsitarien duten astialdia lanegunetan

ASTIALDIA	KASUAK	%
Ordu bat ere ez	90	8
Ordu bete bitarte	244	21
Ordu batetik 2ra	390	33
2 ordutik 3ra	297	25
3 ordutik gora	162	13

Iturria: Bizkaiko Emakumezko Unibertsitarien Inkesta.

Astegunetan neska unibertsitarien izaten duten astialdia ikasketa motarekin badu zerikusirik.

66. TAULA. Bizkaiko emakumezko unibertsitarien egunero duten astialdia, fakultateen arabera. (Portzentaia horizontaletan)

FAKULTATEAK	EZ DUTE	ORDU BAT BITARTE	1- 2 ORDU	2 ORDUTIK GORA
Enpresa Z.	23	35	28	14
FIHZ	5	21	32	42
Letrak	7	25	24	45
Soziologia	5	18	42	35
Informatika	10	20	42	28
Zuzenbidea	10	17	41	32
Zientziak	9	17	34	39
Ekonomia	5	18	33	43
Gizarte eta Informazio Z.	5	10	27	58
Ingeniaritza	19	54	19	8
Arte Ederrak	5	13	36	45
Medikuntza	5	27	41	27
GUZTIRA	7,7	20,6	32,9	38,8

Iturria: Bizkaiko Emakumezko Unibertsitarien Inkesta.

Deustuko Enpresa Zientzietako ikasleek eta EHUko Ingeniaritzakoek dute asti gutxien lanegunetan (% 20k dio ez duela astirik batere), eta ondotik Zuzenbidea eta Informatikako ikasleak daude. Datu hauek badute loturarik ikasketa akademikoan emandako orduekin, izan ere bi talde hauetako ikasleen % 80k baino gehiagok esaten dute zeregin horretan 7 ordu baino gehiago sartzen dituztela. Hain zuzen ere, Enpresa Zientzietako % 7k eta Ingeniaritzako % 38k egunero 10 ordu baino gehiago estudiatzen dute, emakumezko unibertsitarien artean, oro har, portzentaia % 6 denean.

Aitzitik, Deustuko FIHZ eta Soziologiako ikasleen eta EHUko Ekonomia Zientziak, Gizarte eta Informazio Zientziak, Arte Ederrak eta Medikuntzako kasuan % 5 baizik ez dira astegunetan astirik ez dutenak.

Adinaren erizpideari helduz, 25 urtetik gorakoek eta gazteenek (17-19 urte) diotenez asti gutxi izaten omen dute.

Gazteenek asti gutxi dutela esatean, printzipioz, kontraesan bat dago hor, zeren horiek baitira estudiatzen, etxeko lanetan eta lan ordainduan denbora gutxien sartzen dutenak. Agian, kontraesan horren arrazoia izan daiteke unibertsitatara iritsi berri direla eta aro honetan daukaten astialdia konparatzen dutela urte bete edo bi lehenago zeukatenarekin.

Familiaren jatorria gogoan hartuz, kanpokoen % 35ek eta etorkinen alaben % 33k astegunetan ordu bete baino gutxiago dutela libre, bertakoen artean % 23 direlarik (gogora erazi behar da lehenbizikoek etxeko lan gehiago egiten dituztela).

4.4.2

ASTIALDIA
ASTEBURUETAN

Aste bukaera, lan antolakuntza gaur egun tajutzen den bezala, aisiarako denbora izateko gordeitzen da; atsedenerako, jostetarako eta garapen pertsonalerako egunak dira. Eritzi orokor hau ez dator bat talde askotan bizi duten errealitatearekin, emakumezko unibertsitariak barne. Ez daiteke esan hauek asti gehiegirik daukatenik asteburuetan, batik bat larunbatetan, gogoan hartzen bada zenbat eginbeharri erantzun behar dieten. Horrela, bada, horietako % 23k baizik ez dute aitortzen larunbatetan asti ugari dutela, igandetan portzentaia % 35era igotzen delarik.

67. TAULA. Asteburuko astialdia

ZENBAT ASTI ASTEBURUAN	LARUNBATA		IGANDEA	
	KASUAK	%	KASUAK	%
Asko (egun osoa edo ia osoa)	275	23	474	35
Dexente (goiz edo arratsalde osoa)	544	46	474	40
Gutxi (goizeko edo arratsaldeko puska bat edo batera ez)	363	31	276	23
Ez daki/Ez du erantzun	2	0	30	2

Iturria: Bizkaiko Emakumezko Unibertsitarien Inkesta.

Erlijio erizpideak garrantzia du izaten den astiari dagokionez, batez ere larunbatetan, eta horrela gai erlijiosoaz batere interesik ez dutela aitortzen dutenek asti gehiago dute, gai honetaz konpromezu handiagoa duten ikasleek baino. Horren arrazoia da erlijiosoago agertzen diren ikasleen arteko % 72 mota altruistako elkarreetako bazkide direlako (ongileak, erlijiosoak...), eta horietara dedikatu behar dira aste bukaeran, orduan baitute asti gehien, bestelako eginbeharretatik libre. Gizarte maila ere (aitaren lanbidearen bidez neurtzen dena) astialdiarekin alderantzizko eran erlazionatzen den aldagaia da, esan nahi baita, goiko gizarte mailetakoa ikasleek astialdi gehiago dituzte beheko gizarte mailetakoei baino (gizarte maila goikoek behekoek baino etxeko lan gutxiago daukate asteburuetan)

68. TAULA. Astialdia larunbatetan, gizarte mailaren arabera. (% horizontalak)

GIZARTE MAILA	ASKO		ERDIZKA		GUTXI	
	KASUAK	%	KASUAK	%	KASUAK	%
Goikoa	73	26	116	42	86	31
Ertain-goikoa	26	25	56	53	23	22
Ertaina	89	23	174	46	115	30
Ertain-behekoa	54	19	131	47	93	33
Behekoa	5	12	21	51	15	37

Iturria: Bizkaiko Emakumezko Unibertsitarien Inkesta.

Fakultateen arabera Ingeniaritza eta Enpresa Zientzietako ikasleak dira lanpetuenak (% 51 eta % 49k, hurrenez hurren, asti gutxi dute), FIHZ eta Soziologiakoek, ordea, (% 21 eta % 19) nahikoa asti daukatela aitortzen dute.

4.5

EMAKUMEZKO
UNIBERTSITARIEN
DENBORA

Aurreko ataletan zehatz-mehatz aztertu ditugu euskal emakumezko unibertsitariak ihardue-
ra ezberdinetara dedikatzen duten denbora, eta haien artean izaten diren diferentziak,
ikasketak egiten dituzten fakultatearen edo beraien ezaugarri soziodemografikoen ondo-
riozkoak.

Unibertsitarien denboraren ikuspegi orokor bat lortzeko, arlo bakoitzean, oro har, ifintzen
dituzten denbora kopuru guztiak kalkula daitezke eta batuketa egin, eta jarraian, Estatu es-
painiarrean adin bereko gazte guztiei dagozkien datuekin konparatu.

69. TAULA. Iharduera bakoitzeko batez besteko denbora, astelehenetik ostiralera¹³

DENBORAREN ERABILERAK	GIZONEZKOAK 19-24	EMAKUMEAK 19-24	BIZKAIKO EMAKUMEZKO UNIBERTSITARIAK ¹⁴
Funtsezko beharrak	9,6	10,4	10,2
Lan profesional-akademikoa	7,0	4,4	9,5
Etxeko lana eta familiakoa	0,7	3,8	0,8
Denbora librea	6,0	4,7	1,7

Iturria: Bizkaiko Emakumezko Unibertsitarien Inkesta.

70 TAULA. Iharduera bakoitzeko batez besteko denbora, asteburuan

DENBORAREN ERABILERAK	GIZONEZKOAK 19-24	EMAKUMEAK 19-24	BIZKAIKO EMAKUMEZKO UNIBERTSITARIAK
Funtsezko beharrak	10,5	11,0	11,0
Lan profesional-akademikoa	3,0	1,8	3,6
Etxeko lana eta famliakoa	0,6	2,8	1,4
Denbora librea	9,0	7,5	5,3

Iturria: Bizkaiko Emakumezko Unibertsitarien Inkesta.

Taula hauek aztertuz gero ateratzen den ondorioa da emakume unibertsitariak segitzen dituzten bizimolde ereduek antza handiagoa dutela adin beretsuko gizonezkoen ohiturekin beste emakumeenekin baino; emakumezko unibertsitariak astean zehar etxeko lanetan gizonezkoek dedikatzen duten denbora kopuru berdintsuak sartzen dituzte, eta gizonek baino denbora gehiago ematen dute lan profesionalean eta akademikoan. Astialdiari dagokionean, emakumezko ikasleen taldea, bere adineko gazteekin alderatuta -edozein dela ere horien sexua-, oso egoera eskasean dagoela nabari da.

Aste bukaeran, emakumezko unibertsitariak, emakume diren aldetik, nozitzen duten bereizkeria agerian dago. Segitzen dute lan profesional eta akademiko arloan gizonezkoek bai-

¹³ Gizonezko eta emakumezkoen datuak Ramos Torresenak dira (1990; 49-50) Estatu espainiarreko 19 urtetik 24era bitarteko gazteen populazioaren kasuan. Denbora orduka eta orduko hamarrenka dago neurtuta.

¹⁴ Gure datuak, Bizkaiko kanpuseko emakumezko ikasle unibertsitarien eginiko inkestatik ateraeak. Datuok atera ditugu denbora mota bakoitzean unibertsitariak sartzen dituzten ordu guztiak batu eta emaitza hori gure erakuskarian azaltzen diren unibertsitari guztien artean banatuta. Hipotesi gisa lotarako 8 ordu jarri dira.

no eginbehar handiagoekin, etxeko lanetan ematen duten denbora bikoiztuz gainera. Horren ondorioa da asti gutxiago izatea.

Era horretan, emakumezko unibertsitarien taldeak asti gutxiago du astearen ziklo osoan: astelehenetik ostiralera, haien eginbehar akademiko-profesionalak arrunt handiak direlako, eta asteburuan etxeko eta familiako eginbeharrak gehitzen direlako.

Aipatu beharra dago, lanegunetan ezezik asteburuetan ere, emakumezko ikasle unibertsitariak eta hauen adineko neska gazteak gauza batean bakarrik datozela batera, hain zuzen ere, funtsezko beharren garaian. Mota honetako denboran gizarte mailen jokabidea homogenoago izaten da eta, horrela, aurkeztutako datuen arabera nesken eta mutilen jarrerak ia berdinak dira.

4.6

ASTIALDIAREN ERABILERA ETA BALORAZIOA

4.6.1

ASTIALDIETAKO IHARDUERAK

Astialdiak modu askotako ekintzez bete daitezke, horretarako gure gizarteetan oso ezagunak diren praktikak daude, ia giza talde guztiek praktikatzen dituztenak. Adibide argia izan zitekeen komunikabideen kontsumoa. Bestalde, iharduera bakoitzaren izaera dela eta, horren arabera egunero, astero, hilero edo urtero egiten ahal dira.

Hurrengo taulak erakusten digu emakumezko euskal unibertsitariak beren astialdiak zein iharduerarekin betetzen dituzten. Iharduerak ordenatuak daude zein maiztasunekin praktikatzen diren kontuan hartuta, beraz, zerrendan lehen postuan agertzen dira egunero egiten direnak eta azkenekoetan urtean noizik behin praktikatzen direnak.

71. TAULA. Astialdietako iharduerak, maiztasuna. (Portzentaia horizontalak)

IHARDUERAK	EGUNERO	ASTERO	HILERO	URTERO	EZ DU EGITEN
Irratia	62	24	5	1	8
Telebista	59	35	3	0	3
Musika etxean	58	30	6	0	5
Prentsa, aldiskariak	46	38	11	1	4
Liburuak	33	28	23	8	6
Atsedena, gogoeta egitea	26	30	21	9	11
Tabernak, kafetegiak	8	76	11	1	2
Hobbiak	8	16	24	16	32
Denborapasa	8	22	25	15	28
Ariketa fisikoak	7	19	20	22	29
Lagunekin etxean	4	23	39	16	15
Mendira, ibilaldiak	3	16	37	31	11
Kanpoan bazkaltzea/afaltzea	1	10	48	32	8
Zinea	0	14	58	22	4
Elkarteetan parte hartzea	2	15	9	15	57
Diskoteka	0	6	13	27	52
Kirol ikuskizunak	0	4	14	29	50
Museoak, hitzaldiak	0	2	22	52	22
Txangoak	0	2	20	57	18
Antzerkia, opera, e.a.	0	1	14	50	32
Rock, folk emanaldiak	0	1	11	57	29

Iturria: Bizkaiko Emakumezko Unibertsitarien Inkesta.

Ohartu gara astialdiko iharduera zenbait ez dutela gehiengoak praktikatzen . Emakumezko Unibertsitarien % 50ek baino gehiagok diotenez ez dute behinere parte hartu elkarteetan, ez dira diskoteketara joan ez eta kirol ikuskizunetara ere.

Alderantzizkoa gertatzen da komunikabideekin, hauen kontsumoa handia da oso. Ihardue- ra mota hau egunero praktikatzen da eta gehiengoak hartzen du parte.

Astean behin, azpimarratzen dute taberna eta kafetegietara joatea ia unibertsitari guztiek egiten duten iharduera dela.

Beste eratako zaletasun batzuek garrantzi txikiagoko tokia betetzen dute. Horrela, hilean behin edo, oso zabaldua dago hobbiren bat praktikatzea edo lagunartean biltzea pasea- tzeko, bazkaltzera edo afaltzera eta zinera joateko.

Eta oso noizbehinka, urtean behin, agian, kultur ekintza batzuk egiten dira, hala nola museoren batera ikustaldi bat egin, edo antzokira joan. Txangoak ere urteko sasoi jakin ba- tzuetan egiten dira, adibidez oporretan.

Iharduera ezberdinak kalifikatuz, egunero egiten direnak pasibotasuna dute ezaugarri, in- dibidualki eta norberaren etxean burutzen dira. Iharduera aktiboagoak, demagun liburuak,

aldizkariak eta prentsa irakurtzea, are eta kirola egitea ere, bigarren mailako tokian egongo lirateke egunero egin daitezkeen ihardueren barnean. Horiei kontrajarriaz, astero eta hileroko maiztasuna dutenak izaera sozialekoak dira eta etxeko esparrutik kanpo burutzen dira, beste pertsonekin batera.

4.6.2

BALDINTZA
PERTSONALAK
ETA SOZIALAK

Astialdia da eginbeharretatik libre gelditzen den denbora, bakoitzak bere baloreei, gustoei edo itxarobideei erarik hoberenean egokituz administratu eta bizi dezakeena. Astialdiak erakusten ditu ongien giza talde ezberdinen bizimoldeak.

Esanak esan, horrekin ez da ukatzen aisialdiaz egiten den erabilpenean baldintza eraginkorrak daudenik

Denbora honetaz unibertsitariak egiten duten erabilpenaren gainean egindako azterketatik ondorio interesgarriak atera dira eta artean egongo litzateke ondoko hau, hots, eguneroko ihardueretan, hau da, inkestatuek egunero egiten dutela baieztatzen dutenen artean, ikasketa mota dela aldagai erabakiorrena.

72 TAULA. Emakumezko unibertsitarien astialdietako eguneroko iharduerak, fakultateen arabera. (Portzentaia horizontaletan)

FAKULTATEAK	IRRATIA ADITU	MUSIKA ENTZUN	TB IKUSI	EGUNKARIAK IRAKURRI
Enpresa. Z.	44	23	28	35
FIHZ	60	61	66	37
Letrak	64	62	63	47
Soziologia	69	76	55	55
Informatika	67	60	53	50
Zuzenbidea	58	52	60	56
Zientziak	50	56	47	37
Ekonomia	68	50	73	35
Gizarte eta Informazio Z.	76	64	78	60
Ingeniaritza	49	49	16	54
Arte Ederrak	51	65	45	40
Medikuntza	61	62	52	44

Iturria: Bizkaiko Emakumezko Unibertsitarien Inkesta.

Gizarte eta Informazio Zientzietako ikasleak dira bere astialdien zati bat komunikabideetara gehien dedikatzen dutenak (telebista, irrati eta prentsa).

Ingeniaritzako eta Enpresa Zientzietako neskak dira, bestalde, telebista gutxien ikusten dutenak. Astialdietako iharduera hauek ezartzen dituzte ikasleen arteko tarterik handienak.

Oharterazi behar da Arte Ederretako unibertsitariak direla beren aisialdiko denboraren puska bat hobbi edo zaletasunetan egunero ematen duten bakarrak (ikasleen % 47k diote egunero aritzen direla beren iharduera horretan).

Letretako ikasleak dira liburuak irakurtzen denbora gehien sartzen duten unibertsitariak.

Astean zehar gehien praktikatzen den iharduera taberna eta kafetegietan barna ibiltzea da.

Emakumezko unibertsitarien hiru laurdenak astean behin edo batzuetan joaten dira. Enpresa Zientzietako eta Ekonomia Zientzietako Fakultateko ikasleak dira astean gehien joaten direnak (fakultate horietako ikasleek diotenez, iharduera hori astero burutzen dute), Informatika eta Medikuntzako ikasleak, aldiz, toki horietara gutxiago joaten dira (% 67 eta % 69, batean eta bestean).

Laburbilduz, atal honetan zehar ikusi denez, Enpresa Z. eta Ingeniaritzako ikasleak besteengandik bereizten dira estudiantzera ordu asko dedikatzen dituztelako, beraz, denbora gutxi izaten dute unibertsitatez besteko ikasketak, etxeko lanak edo lan ordaindu bat egin ahal izateko. Era berean, lanaldi akademiko luzeak mugatu egiten du ikasle hauen eguneroko astialdia. Ikusten da, halaber, zer lotura dagoen ikasleek egiten dituzten ikasketa motaren eta beren astialdietan egunero egiten dituzten iharduera moduaren artean.

Egunero egiten den iharduera bat etxean musika entzutea izaten da. Horretan fakultateak ez du eraginik adinak baizik, eta gazteenek entzuten dute musika gehien. Diskoteketara joatean ere, astero nahiz hilero, adinak agintzen du, eta gazteenak dira horretan ere ohitura gehien dutenak. Musika da nerabearoaren ezaugarri nagusia eta ez hainbeste gaztaroarena.

73. TAULA. Emakumezko unibertsitariak, etxean musika entzun eta disko-
teketara joaten direnak, adinaren eta maiztasunaren arabera.
(%etan)

ADINA	MUSIKA ENTZUN		DISKOTEKAK	
	EGUNERO	ASTERO	ASTERO	HILERO
17 urtetik 19ra	66	26	6	19
20 urtetik 21era	54	33	6	14
22 urtetik 24era	52	32	6	7
25 urtetik aurrera	56	19	6	3

Iturria: Bizkaiko Emakumezko Unibertsitarien Inkesta.

Aurreko baieztapena, hala ere, zehaztu beharra dago, rock, folk edo antzeko emanaldie-
tara joaten direnen datuetatik abiatuta. Kasu honetan aldagai ideologikoek dute eragin han-
diena, izan ere, euskaldun sentitzen direnak edo ezkerreko partiduetatik hurbilago daude-
nak (HB eta IU) izaten dira gehien joaten direnak.

Ideologia politikoarekin eta konpromezu erlijiosoarekin zerikusirik duten alderdi batzuek ba-
dute eraginik elkarteetan unibertsitariak duten partaidetzan, eta hain justu, HB, PPren ja-
rraitzaileak eta erlijiosoan dira elkarteetan parte gehien hartzen dutenak.

74. TAULA. “Zuk zeure astialdietan bilatzen dituzun hiru gauza garran-
tzizkoenak”¹⁵

ASTIALDIETAKO JOMUGAK	LEHEN TOKIAN		BIGARREN TOKIAN	
	KASUAK	%	KASUAK	%
Lagunen artean ibiltzea	455	38	252	21
Ongi pasatzea, ahaztea	191	16	269	23
Asperdurari ihes egitea	163	14	130	11
GUZTIRA	809	68	531	55

Iturria: Bizkaiko Emakumezko Unibertsitarien Inkesta.

Arestian aipatu dugun bezala, unibertsitariak beren aisialdiak lagunekin ematen dituzte, be-
raz, denbora horretako asmo duten jomuga nagusia betetzen dute. Kontuan izaten badugu
nola baloratzen duten beren aisialdia frogatzen dugu beste jomugak ere betetzen dituztela:

¹⁵ Portzentaia hauek beren egiazko neurrian ulertzeko, kontuan hartu behar dugu inkestan aisialdirako jomugei buruz
14 aukera ematen zirela (Ikus Galdesorta Eranskinean)

75. TABLA. “Nola pasatzen duzu zeure astialdian?”

ASTIALDIEN GOZAMENA	KASUAK	%
Gustora ibiltzen nahiz eta oso-osoa probetxatzen dut	284	24
Erabat probetxatzen dut	127	11
Nahikoa probetxatzen dut	655	55
Denborapasa ibiltzen naiz besterik gabe	104	9
Aspertzen naiz eta astia soberan daukat	8	1
Erabat aspertzen naiz	4	0,3

Iturria: Bizkaiko Emakumezko Unibertsitarien Inkesta.

Ikasle unibertsitariak, oro har, ongi pasatzen dute beren aisialdian, eta oso apalak dira aspertzen direnen portzentaiak. Gehienek oso asti gutxi dute astean zehar eta asteburua heltean probetxatzen dute lagunekin atsedena hartu eta dibertitzeko. Ez dira aspertzen, baina dirudienez daramaten bizimoduari itzuri egiten saiatzen dira. Galdetu beharko litzateke aisialdiarako hautatzen dituzten iharduerak zein neurritaraino suposatzen duten bizitzari buruzko jarrera kritiko bat, edo ez ote diren une oroz indarrean izaten diren modako dibertsioen jarraitze huts bat, besterik gabe.

Adibidez, PPko jarraitzaileen % 31k bakarrik eta HBko % 38k diote ez dutela behinere elkarreetan parte hartzen, gainerako partidu politikoen kasuetan portzentai horiek % 50etik askoz gorago ibiltzen diren bitartean. Erlijio sentipenari dagokionean, nahikoa erlijioso direla dioten artean % 49k ez dute sekulan parte hartzen, erlijioa interesatzen ez zaien artean % 66 eta ateoetan % 62 diren bitartean.

Aisialdiak iharduera batzuk unibertsitariaren egoera sozioekonomikoaren menpean daude. Adibide gisa, ikus daiteke goiko gizarte mailako ikasleen % 55ek egunero irakurtzen dutela egunkaria eta beheko gizarte mailakoen artean berriz % 22k baizik ez. Era berean, bazkaltzera nahiz afaltzera kanpora joatea goiko gizarte mailakoen iharduera izaten da gehienbat (gizarte maila neurtzeko gizarte maila subjektiboa, etxebizitzaren tamaina eta aintaren eta amaren ikasketak hartzen dira aintzakotzat).

Ikasle unibertsitariak duten astialdiaren erabilpena ikasturtean duen bizitokiaren arabera aldatzen da. Ikasleen pisoetan edo erresidentzietan bizi diren ikasleek telebista gutxiago ikusten dute (ikasleen piso askotan ez dago telebistarik), lagunak maizago hartzen dituzte etxean eta gehiago joaten dira diskoteka, museo eta hitzaldietara.

4.6.3

ASTIALDIETAKO
JOMUGAK
ETA BALORAZIOA

Unibertsitariei galdetu zitzaientean zer ziren beren astialdietan bilatzen zituzten gauzarik garrantzizkoenak, hiru item hauen alde atera ziren: lagunartean ibili, dibertitu eta ahantzi, eta rutinari ihes egitea. Lehenbizikoa guztiz lotuta dago asteburuetako aisialdien ezaugarri den iharduera batekin: taberna eta kafetegietan barna ibiltzea. Beste biek ihesbide eta itzurpide konnotazioak dituzte, eta horrek pentsa eraz lezake eguneroko bizitza ez dutela gogoko.

4.7

OPORRAK

4.7.1

OPOR
LEKUAK

Joan den udako oporraldietan inora joan gabeko unibertsitarien portzentaia % 19 besterik ez da izan. Azkeneko oporraldiko denbora gehiena % 67k Euskal Herritik kanpo eman dute, Estatuko beste lurralderen batetan (% 50) edo atzerrian (% 17).

76. TAULA. Azken udako opor lekua

OPOR LEKUA	KASUAK	%
Euskal Herritik kanpoko toki batean	162	14
Espainian, Euskal Herritik kanpo	591	50
Atzerrian	202	17
Ez dira atera	227	19

Iturria: Bizkaiko Emakumezko Unibertsitarien Inkesta.

Ikastetxeak konparatuz gero, oporlekuari dagokion alderik handiena suertatu da Deustuko ikasleen artean % 21 atzerrira joan diren bitartean EHUkoak % 13 baizik ez direla atera. Eta gainera EHUkoak beren ohizko bizitokitik % 22 ez dira atera, Deustukoak berriz % 16 baizik ez dira geratu.

Fakultateak kontuan hartuta, azpimarra dezakegu oporretan atzerrian gehien izan direnak Letretakoak direla, Filologia Ingelesko ikasleak (% 60), Hispanikako ikasleak (% 26) eta Euskal Filologiakoak (% 25). Horren arrazoia izan daiteke hizkuntzak ikasteko beharra.

Alderantziz, atera ez diren edo Euskal Herrian geratu direnen portzentaia handienak Informatika, Ingeniaritza, Euskal Filologia eta Arte Ederretako ikasleenak izan dira.

Nazionalitate sentipenak eragina du oporlekuak aukeratzekoan. Horrela, espainiar sentitzen direnetako gehienek (% 63) Espainiako beste lurralde batera joatea erabaki dute, Euskal Herritik kanpora, eta beren burua euskalduntzat daukatenez berriz, % 38k hartu dute erabaki bera. Azken hauen artean % 26k oporretan ez ateratzea erabaki dute, espainiar sentitzen direnetako % 9k bezala.

Honekin guztiarekin unibertsitarien familiaren jatorria lotuz gero: etorkinen alaben % 64k azken udako oporrak Espainiako tokiren batetan pasatu ditu, Euskal Herritik kanpora, baita gurasoren bat kanpotarra dutenen % 54k ere, bertakoen artean % 33 izan diren bitartean. Hau da, oporrak pasatzera beren gurasoen jaioterrira joaten diren etorkinen alabak dira gehienbat espainiar sentitzen direnak.

Gizarte mailari dagokionean, maila sozioekonomiko goreneko ikasleek osatzen dute udako oporraldia atzerrian eman dutenen kopuru handiena (% 25, beheko gizarte mailakoak berriz % 10). Goiko gizarte mailako unibertsitarien % 90 oporretara joan dira, beheko gizarte mailako % 73 etxean gelditu dira.

Hobespen politikoaren erizpideari helduz, PPtik hurbil daudenen artean % 4 baizik ez dira oporretan joan ez direnak, % 60 Espainiako beste tokiren batera joan dira eta % 25 atzerria. Hau ulertzeko kontuan izan behar da PPrenganako sinpatia duten ikasle gehienak goiko gizarte mailakoak direla.

Argi eta garbi kontrajartzen zaie ikasle HBzaleen taldea, izan ere hauetako % 30 ez dira oporretan atera eta % 21 Euskal Herrian geratu dira.

Bizitokiaren erizpidea hartuz gero, 10.000 biztanle baino gutxiagoko herrietatik datozenak askoz ere gehiago geratu dira etxean, hiriburuetakoak ez bezala: % 40 eta % 14, batzuk eta besteak.

Ikasle unibertsitariiek diotenez, denbora gehiena familiarekin eta lagunekin pasatu dute.

77. TAULA. Oporkideak

OPORKIDEAK	KASUAK	%
Gurasoak, familia	457	39
Lagunak	454	38
Bikotea	193	16
Bakarrik	19	2
Kanpamenduak	55	5

Iturria: Bizkaiko Emakumezko Unibertsitarien Inkesta.

Unibertsitariiek norekin pasatzen duten oporraldiak beren adinarekin lotuta dago. Horrela, ikus daiteke ikasle helduenen artean oporrak bikotearekin pasatzen dituztenak gehiago direla, gazteenek familiarekin eta lagunekin pasatzen dituzten bitartean.

78. TAULA. Oporkideak, adinaren arabera. (Portzentaia horizontalak)

ADINA	GURASOAK		LAGUNAK		BIKOTEA	
	KASUAK	%	KASUAK	%	KASUAK	%
17tik 19 urtera	177	42	175	42	40	9
20tik 21 urtera	156	39	153	38	66	16
22tik 24 urtera	110	34	111	34	74	23
25 urtetik aurrera	11	31	13	36	12	33

Iturria: Bizkaiko Emakumezko Unibertsitarien Inkesta.

Nazionalitate subjektiboak baldintzatzen du oporretako kideen aukera. Espainiar sentitzen direnak gurasoekin pasatzen dituzte % 44k eta bikotearekin % 15ek; horiei kontrajarriz euskaldun sentitzen direnetako % 32 gorasoekin joaten dira eta % 19 bikotearekin. Lehenbizikoen kasuan, arestian seinalatu dugun bezala, gurasoak jaioterrira joaten direnez, alabak, jakina, haiekin doaz.

Sentipen erlijiosoa ere erabakiorra da honetan, erlijiotik urrunen daudenak gehiago pasatzen dituzte bikotearekin gurasoekin baino, eta alderantzizkoa gertatzen zaie erlijiosoagoak direnei: erlijiosoenen % 45ek gurasoekin igarotzen dituzte eta ateen artean % 28k. Aitzitik, lehenbizikoetako % 13 oporraldi gehiena bikotearekin ibiltzen da, ateen % 26 bezala.

5.

Emakumezko
unibertsitarien baloreak,
jomugak eta itxarobideak

5.1

BALORE
MOTAK

5.1.1

BALORE PERTSONALAK
ETA HORIEN HIERARKIA

Atal honetan balore batzuk biltzen dira aztertu dugun taldearen bizitza pertsonalari, jomugei eta itxarobideei dagozkienak. Balore horiek dira osasuna, familia, maitasuna, dirua eta kontsumoa..., eta jakin nahi da zer toki duten unibertsitarien bizitzan, xede horretarako erabili den garrantzien araberrako gradu-eskala batean jaso diren erantzunen bitartez. Horrek emango digu ikuspegi orokor bat, emakumezko unibertsitarien jokabide eta jarreretan balio ezberdinek zer eragin duten erakutsiko diguna.

79. TAULA. Balore bakoitzean ateratako batez bestekoak¹⁶

Osasuna	4,79
Adiskidantza	4,74
Askatasuna	4,63
Kultura eta Heziketa	4,55
Familia	4,37
Lana	4,32
Maitasuna	4,17
Segurtasuna	4,03
Aisia eta josteta iharduerak	3,84
Dirua eta kontsumoa	3,47
Prestigioa	2,85
Erljio sineskerak	2,80
Bizitza publikoan parte hartzea	2,47

Iturria: Bizkaiko Emakumezko Unibertsitarien Inkesta.

¹⁶ Bost gradu-ko eskala bateko batez bestekoak (1 = Garrantzirik gabekoa; 5 = Erabat funtsezkoa).

Atera diren batez besteko horiek erakusten dute oso bakanak direla garrantzia gutxikotzat jotako baloreak. Gehienak funtsezko edo aski inportante bezala kalifikatu dira.

Unibertsitariak lehenetsia eman dieten baloreak osasuna, adiskidantza eta askatasuna izan dira, batez beste 4,79 eta 4,63 bitartean.

Kontrako muturrean, garrantzi gutxien eman zaienak daude: prestigioa, erlijio sineskerak eta bizitza publikoan parte hartzea.

80. TAULA. Balore bakoitzaren portzentaiak, kategoriatan: 1 (Garrantzirik gabekoa) eta 5 (Erabat funtsezkoa)

BALOREAK	1. KATEGORIA		5. KATEGORIA	
	KASUAK	%	KASUAK	%
Osasuna	1	0,1	986	83
Adiskidantza	3	0,3	932	79
Maitasuna	4	0,3	910	77
Askatasuna	4	0,3	823	70
Kultura eta Heziketa	2	0,2	729	62
Familia	17	0,1	691	58
Lana	4	0,4	558	47
Segurtasuna	11	0,9	423	36
Aisia	9	0,8	288	25
Erligio sineskerak	231	20,0	131	11
Dirua eta kontsumoa	25	2,0	127	11
Prestigioa	127	11,0	66	7
Bizitza publikoan parte hartzea	266	23,0	50	4

Iturria: Bizkaiko Emakumezko Unibertsitarien Inkesta.

Garrantzi kategoriak aintzakotzat hartuz, ikus daitekeenez multzo baten biltzen diren baloreak, hots, osasuna, adiskidantza, maitasuna, askatasuna, heziketa eta familia, gazteen % 50 baino gehiagorentzat (kasu batzuetan % 75 baino gehiagorentzat) bere bizitzarako erabat funtsezkoak dira. Alderantziz, erlijio sineskerak eta bizitza publikoetan parte hartzea unibertsitarien laurdenak garrantzirik gabekotzat hartu ditu. Prestigioa balore gisa ez da oso inportantea, eskalako kategoriatan ezberdinetan banatuta agertzen baldin bada ere. Diruaren eta kontsumoaren garrantzia batez ere bitarteko kategorietan kokatzen da, aski inportante eta oso inportantearen artean.

Unibertsitariak hiru balore bakarretako hierarkia jartzea eskatu zaienean, emaitzak piska bat aldatu dira.

Maitasunak eta lanak lehen, bigarren eta hirugarren postua betetzen dute hierarkia horretan, eta beste batzuk, hala nola osasuna eta adiskidantza, lehen aurreneko postuetan zeudenak, desagertu egin dira.

Fakultateak kontutan hartuz gero, diferentzia txiki batzuk azaltzen dira.

Horrela, Arte Ederretako eta FIHZeko ikasleek adiskidantza adina baloratzen dute osasuna, eta Enpresa Zientzietako eta Informatikako ikasleentzat adiskidantza da beren bizitzako funtsezko balorea (horrela aitortzen dute aipatu fakultateetako ikasleen % 84k eta % 77k).

Unibertsitari gehienentzat garrantzi gutxien duten baloreak dira bizitza publikoan parte hartzea (% 4k bakarrik hartzen dute erabat funtsezkotzat) eta prestigioa, non ez diren Arte Ederretako ikasleak, zeinek erlijio sineskerak garrantzi gutxiagotzat bait dauzkate.

Azterketa "erlijio sineskerak", "aisia eta josteta iharduerak" eta "familia" baloretan mugatzen bada, ikasleen artean alde nabariak agertuko dira.

81. TAULA. Emakumezko unibertsitari bizkaitarren bizitzan garrantzia duten baloreak, fakultateen arabera. (5 Kategoriaren % = erabat funtsezkoa)

FAKULTATEAK	ERLIJIO SINESKERAK	AISIA, JOSTETA IHARDUERAK	FAMILIA
Enpresa Z.	21	30	58
FIHZ	10	28	61
Letrak	10	20	61
Soziologia	10	29	56
Informatika	6	27	55
Zuzenbidea	21	24	67
Zientziak	11	28	53
Ekonomia	10	20	58
Gizarte eta Informazio Z.	9	18	48
Ingeniaritza	5	22	62
Arte Ederrak	7	32	47
Medikuntza	8	29	67

Iturria: Bizkaiko Emakumezko Unibertsitarien Inkesta.

EHUko ikasleek garrantzi gutxiago ematen diete erlijio sineskerei Deustuko Unibertsitatekoek baino, horrela, EHUko % 47k ez dutela garrantzirik edo oso gutxi dutela uste du, Deustuko Unibertsitatekoen % 34ren aurrean.

81. taulan ikus daitekeenez, azken ikastetxe horretan, Enpresa Zientziak eta Zuzenbidea Fakultateetako gazteen artean oso portzentaia handian erlijio sineskerak guztiz funtsezkotzat hartzen dituzte (% 21, Ingeniaritzan % 5 edo Arte Ederretan % 7 diren bitartean).

“Aisialdia” balorea gehien baloratzen dutenak Arte Ederrak Fakultateko ikasleak dira, beste bazterrean Gizarte eta Informazio Zientzietakoak daudelarik, zeinentzat aisiak balore gisa ez baitu hainbesteko pisurik.

Azken bi fakultate hauetako ikasleak dira, halaber, familiari balore gutxien ematen diotenak (% 47k funtsezkotzat jotzen du), Zuzenbidea edo Medikuntzako ikasleek berriz % 67k.

Baloreak banan banan aztertuz gero, horietako bakoitzean taldeen arteko diferentziak sumatzen dira, aldagai soziodemografikoen eraginpean.

Horrela, adiskidantza gehien estimatzen dutenak 17 urtetik 21era bitartekoak dira (% 81) eta Euskadin jaiotakoak (% 81), kanpoan jaiotakoen artean % 74 eta 22 urtetik 24era % 74 diren bitartean.

Askatasuna neurri handiagoan hartzen dute funtsezkotzat, 20 urtetik 21erako % 74k eta Euskal Herritik kanpoko % 82k. Gutxien estimatzen duen taldea 17 urtetik 19ra bitarteko unibertsitariak dira (% 68) eta etorkinen alaba gazteak (% 69).

Oraingo honetan batez besteko apalenak atera duten baloreak hartuz gero, ikusten dugu esaterako, prestigioa neurri handiagoan baloratzen dutela nazionalitatez espainiar agertzen direnek (% 35), PPko jarraitzaileek (% 48) eta EAJkoek (% 28).

Erlijio sineskera, diferentzia handienak markatzen dituen balorea da, aldagai soziodemografikoen eraginez. Horrela, denen artean % 11 rentzat bakarrik baldin badira funtsezkoak, portzentaia horrek gora egiten du kasu hauetan, espainiar nazionalitateko ikasleak (% 22), euskaldun-espainiarrak (% 21), PPko boto emaileak (% 27) eta EAJkoak (% 25), gazte erlijioso samarrak (% 31) eta goiko gizarte mailakoak (% 16).

Hauekin aurrez aurre daude beste nazionalitateko kontsideratzen direnak, espainiarra ez euskalduna (% 14), HBko boto emaileak (% 7) eta PSOEkoak (% 12), ateoak (% 0) edo erlijioaz inolako interesik ez dutenak (% 0) eta beheko gizarte mailakotzat kalifikatzen direnak (% 5).

Prestigioa, garrantzi gutxienekoetan bigarrena, funtsezkoa da unibertsitarien % 6rentzat, portzentaia honen gainetik daude espainiar sentitzen diren gazteak (% 10) eta PPko boto emaileak (% 15).

Hamahiru balore hauek, bizitza pertsonalaren alderdi ezberdinen islada direnak, gairik gai multzotan bil daitezke. Horrela faktore-azterketa bat eginez 4 faktore lortu ziren, oro har aldarazpen orokorraren % 57,7 argitzen dutenak.

82. TAULA. Faktore-Molde errotatua. Balore pertsonalak¹⁷

	1. FAKTOREA	2. FAKTOREA	3. FAKTOREA	4. FAKTOREA
Askatasuna	0,75754	0,01761	-0,06557	0,02421
Adiskidantza	0,71927	0,14597	0,17219	-0,10239
Kult. eta hez.	0,61451	0,04070	0,00958	0,09837
Maitasuna	0,57311	0,15177	0,35389	-0,06963
Lana	0,51914	0,31157	-0,22698	0,25825
Segurtasuna	0,12920	0,77036	0,15480	0,02673
Dirua, kontsumoa	0,05229	0,76775	-0,11261	0,21832
Osasuna	0,28510	0,54416	0,25051	-0,21374
Erlijio sinesk.	-0,10353	-0,06635	0,77397	0,25725
Familia	0,20082	0,21869	0,70950	-0,10484
Parte hartzea	0,08394	-0,04043	0,05730	0,82243
Prestigioa	-0,01677	0,48950	0,08370	0,64441
EIGENVALUE	2,9966	1,5604	1,3043	1,0583
ARGITUTAKO				
ALDARAZPENAREN %	25,0	13,0	10,9	8,8
METATUTAKO				
ALDARAZPENAREN %	25,0	38,0	48,8	57,7

Iturria: Bizkaiko Emakumezko Unibertsitarien Inkesta.

1. faktorea. FUNTSEZKO BALORE PERTSONALAK. Lehenengo faktorea, aldarazpenaren % 25 argitzen duena, askatasunak eta adiskidantzak markatzen dute batez ere. "funtsezko balore pertsonalak" izena jarri zaio, gure eritziz balore pertsonalak, garrantzizkoak, biltzen dituelako. Hauexek dira: askatasuna eta adiskidantza, kultura eta heziketa, maitasuna eta lana.
2. faktorea. SEGURTASUN FISIKOAREN ETA MANTENUAREN BALOREAK. Bigarren faktore honi, aldarazpenaren % 13 argiturik, "segurtasun fisikoaren eta mantenuaren baloreak" izena paratu zaio, bere baitan dirua eta kontsumoa, segurtasuna eta osasuna biltzen baitira. Faktorea batez ere aipatutako bi lehenengo baloreek zehazten dute.
3. faktorea. OHIZKO BALOREAK. Hirugarren faktoreak, aldarazpenaren % 10,9 argiturik, erlijio sineskerak eta familia hartzen ditu. Bi alderdi hauekin lotzen denez, "ohizko baloreak" deitu zaio, eta batik bat erlijioak mugatzen du.
4. faktorea. BIZITZA PUBLIKOAREN BALOREAK. Faktore honek, "bizitza publikoak", aldarazpenaren % 8,8 argituta, aldagai hauek biltzen ditu, bizitza publikoan esku hartzea eta prestigioa, zeinek gizarte osoaren bizitzan murgiltzearen bidez, partaidetza eta nork bere errealizazioa bilatzeari dagozkien.

¹⁷ "Aisia" balorea ez da inolako faktoretan kokatzen, horregatik baztertu da Faktore Azterketatik.

“Balore sozialtzat” hartzen ditugu zenbait helburu sozial, zeinak lortzeko gizarteak egin-ahalak egin bait ditzake. Jomuga hauek, esparru teorikoan eta Inglehart-i jarraikiz adierazi zirenak, izakera bikoitza dute: materialistak eta postmaterialistak.

83. TAULA. Faktore-molde errotatua. Gizarte baloreak¹⁸

GIZARTE BALOREAK	1. FAKTOREA	2. FAKTOREA	3. FAKTOREA
Ideiak diruaren gainetik egongo liratekeen gizartea	0,79654	-0,04267	0,08170
Gizarte adiskidetsuago eta nortasun gehiagokoa	0,79213	0,14019	0,04874
Dagoena hobeki banatu denen artean	0,72876	-0,03793	0,19092
Kutsadurari aurre egitea	0,56479	0,16706	0,34111
Hiri eta paisaia politagoak lortzea	0,53569	0,31734	0,22130
Terrorismoaren aurka ekitea	0,06170	0,81270	-0,12113
Hazkuntza ekonomiko handia lortzea	0,04190	0,73050	0,15067
Hiri segurtasuna hobetzea	0,13485	0,58751	0,41181
Prezioen igoeraren aurka borrokatzea	0,12367	0,21053	0,80644
Gobernuaren erabakietan eskuhartze handiagoa	0,27884	-0,04882	0,76172
EIGENVALUE	3,3853	1,5088	1,0075
ARGITUTAKO ALDARAZPENA	% 33,9	% 15,1	% 10,1
PMETATURIKO PORTZENTAIA	% 33,9	% 48,9	% 59,0

Iturria: Bizkaiko Emakumezko Unibertsitarien Inkesta.

Hiru faktore eskuratu dira, oro har, aldarazpen orokorraren %59 argitzen dutenak.

1. faktorea. BALORE FUNTSEZ POSTMATERIALISTAK. Lehenengo faktore honek, “balore funtsez postmaterialistak” deitu dugunak, aldarazpen orokorraren % 33,9 argitzen du. Bere baitan hartzen ditu Inglehart-en teoriaren arabera garapenaren alderdi kualitatiboetan eta ez hainbeste kuantitatiboetan zentratzen diren baloreak.

Faktore honen izaera guztiz ideologikoa da. Hobespen politikoa eta nazionalitatea dira fak-tore honi positiboki nahiz negatiboki atxekitzen zaizkion aldagaiak. unibertsitariak definitzen dituztenak.

¹⁸ “Langabeziaren kontrako borroka” balorea ez dago bereziki inongo faktoretan, hiruetan agertzen baita oso antzeko baloreekin. Horregatixe, baztertu egin da Faktore Azterketatik.

84. TAULA. Emakumezko unibertsitarien tipologia 1. Faktorean¹⁹

BALORE POSTMATERIALISTAK	
GARRANTZI HANDIA	GARRANTZI TXIKIA
HB eta IUko jarraitzaileak	PSOE eta PPko jarraitzaileak
Nazionalitatez euskaldunak	Nazionalitatez espainiarrak

Iturria: Bizkaiko Emakumezko Unibertsitarien Inkesta.

Materialismo ondoko baloreak (ikus 84. taula), modu bateko ideologia politikoarekin lotuta daude. Ezkerra, non pisu handiena HBk bait dauka, eta euskal nazionalitatearen sentipena era honetako baloreekin batzen dira, zentro-eskuinaren eta nazionalismo espainiarraren aitzinean.

2. faktorea. BALORE MATERIALISTAK. Bigarren faktoreak, BALORE MATERIALISTAK, aldarazpen orokorraren % 15,1 argitzen du. Izaera ekonomikoa, kuantitatiboa duten xede sozialak biltzen ditu, non terrorismoaren aurkako borroka baita nagusitzen den faktorea. Faktore honek, aurrekoak bezala, batez ere izaera ideologikoa dauka, nahiz eta erlijio sin-eskeren eta gizarte maila subjektiboaren eragina ere baduen. 85. taulan ikus daiteke zein diren faktore honetan buruz buru dauden unibertsitariak.

85. TAULA. Emakumezko unibertsitarien tipologia 2. faktorean

BALORE MATERIALISTAK	
GARRANTZI HANDIAGOA	GARRANTZI TTIKIAGOA
PSOE eta PPko jarraitzailea	HBko jarraitzailea
Nazionalitatez espainiarra	Nazionalitatez euskalduna
Nahikoa erlijiosoa edo piska bat	Ateoa
Goiko gizarte mailakoa	Beheko gizarte mailakoa

Iturria: Bizkaiko Emakumezko Unibertsitarien Inkesta.

Funtsean, balore materialistak estimutan dauzkaten gazteak PSOE eta PPko boto emaileak dira, espainiar sentitzen direnak, aski erlijiosoak eta goiko gizarte mailakoak. Gogoan izanik faktore horren pisu gehiena terrorismoaren aurkako borrokak duela, hor gertatzen den oposaketa, hots, materialista eta postmaterialisten artekoa, normala da, zeren azken talde

¹⁹ Hau prestatu ahal izateko, faktore honi dagozkion item-etan ateratako portzentaiak jaso dira, bazterretako kategoriez baliatuz: 1 = Garrantzirik gabea, 5 = erabat funtsezkoa.

hau HBko jarraitzaile gazteek osatzen bait dute, beraz, beren burua euskaldun, ateo eta behe gizarte mailakotzat daukatenak, hauek direlarik unibertsitari guztien artean terroris-
moaren aurkako borrokari garrantzi gutxien ematen diotenak.

3. faktorea. "balore mistoak". Hirugarren faktoreak argitzen du aldarazpenaren % 10,1.
Izena BALORE MISTOAK jarri zaio bere baitan bi aldagai, bata materialista eta bestea post-
materialista biltzen dituelako. Hauexek dira: prezioen igoerari aurre egitea eta gobernuaren
erabakietan jendeak esku hartzerik izatea.

86. TAULA. Emakumezko unibertsitarien tipologia 3. faktorean

BALORE MISTOAK	
GARRANTZI HANDIAGOA	GARRANTZI TTIKIAGOA
HB zaleak	PSOE eta PPko jarraitzaileak
Euskal nazionalitatea	Espainiar nazionalitatea

Iturria: Bizkaiko Emakumezko Unibertsitarien Inkesta.

Unibertsitari HB zaleak euskaldun sentitzen dira, horretan kontrajartzen zaie PP eta PSOEtik
hurbil dauden eta espainiar sentitzen diren gazteei. Lehenbizikoek garrantzi handiagoa
ematen diote alderdi honi. Beste behin ere ideologiak sailkatzen ditu faktore batera nahiz
bestera lotzen diren gazteak.

5.2

JOKABIDEAK

5.2.1

GIZARTEAN PARTE
HARTZEA

"Gizartean parte hartzea" deitzen zaio elkarteetan esku hartzeari, eta kontuan hartzen dira
elkarte mota ezezik, baita horien kopurua ere.

87. TAULA. Gizartean parte hartzea (partaidetza)

ELKARTEAK	KASUAK	%
Ez da partaide	505	43
Partaide da	654	55
Ez dakit / Ez du erantzun	25	2
GUZTIRA	1.184	100

Iturria: Bizkaiko Emakumezko Unibertsitarien Inkesta.

Unibertsitarien partaidetza aski altua da, zeren gazteen % 55 elkarteren batean bait dago sartuta. Alde honetan, hemengo emakumezko ikasleen portzentaiak Euskadiko eta Estatu espainiarreko gazte guztienak ez bezalakook dira. Bi hauetan inolako elkarteetan sartu gabeko gazteen portzentaiak % 56 eta % 69 dira (Elzo, 1990 eta Santamaría Fundazioa, 1989), bizkaitar ikasleena % 43 denean.

Unibertsitarien partaidetza tasa handi honek, apika, bizitza integratuago baterako joera erakutsi nahi du, gizartearekin konpromezu aktibo handiago baten bidetik eta “konformismo” gutxiagorekin.

88. TAULA. Zenbat elkarteren partaide den

PARTAIDE DA	KASUAK	%
Elkarte batean	303	46
2 Elkarteetan	177	27
3 Elkarteetan	111	17
4 Elkarteetan	32	5
5 Elkarteetan edo gehiagotan	31	5
GUZTIRA	654	100

Iturria: Bizkaiko Emakumezko Unibertsitarien Inkesta.

Elkarteren bateko partaide diren nesken artean % 46 batekoak baizik ez dira. Beraz, ikusten denez, partaidetza maila altua bada ere, bakoitzak elkarte gutxitan hartzen du parte. Elkarteetako partaidetzak aldeak ditu ikasketa moten arabera. Medikuntza eta FIHZeko ikasleak dira parte gehien hartzen dutenak elkarteetan (% 60k baino gehiagok adierazten dute elkarteren batekoak direla), Informatika eta Ekonomia Zientziak Fakultateetan, aldiz, elkarteetan sartuta dauden unibertsitarien portzentaia apalena da (% 44)

89. TAULA. Emakumezko unibertsitariak zenbat elkartetan parte hartzen duten, ikasketa moten arabera. (Portzentaia horizontalak)

FAKULTATEAK	BATERE EZ	ELKAR BAT	2 ELKAR.	3 ELKAR.	4 ELKAR. GORA
Enpresa Z.	42	23	7	9	12
FIHZ	35	25	18	10	8
Letrak	40	25	18	11	4
Soziologia	48	29	3	8	11
Informatika	57	25	12	–	2
Zuzenbidea	41	22	18	3	4
Zientziak	38	30	14	5	9
Ekonomia	51	25	11	2	2
Gizarte eta Informazio Z.	42	31	14	2	3
Ingeniaritza	51	24	11	3	3
Arte Ederrak	43	22	13	9	10
Medikuntza	33	26	27	2	4

Iturria: Bizkaiko Emakumezko Unibertsitarien Inkesta.

ELKARTE MOTAK. Elkarateak multzo ezberdinetan sailka daitezke aztertu ahal izateko:

- Elkarate altruistak: ongileak, erlijiosoak...
- Kultura eta kirol elkarateak: kirol elkarateak, arte taldeak...
- Elkarate politikoak: sindikatuak, partiduak...
- Mugimendu edo elkarate alternatiboak: gay, ekologistak...
- Interes elkarateak: kontsumitzaileak, profesionalak...
- Gazte taldeak.
- Beste batzuk.

90. TAULA. Zein motatako elkarateetan dauden²⁰

ELKARTE MOTA	KASUAK	%
Kultura eta kirola	481	38
Altruistak	329	25
Alternatiboak	173	14
Gazte taldeak	153	12
Politikoak	66	5
Interes E.	37	3
Beste batzuk	36	3
GUZTIRA	1.275	100

Iturria: Bizkaiko Emakumezko Unibertsitarien Inkesta.

²⁰ Kopuru osoaren batura ez da 1.184, erantzun bat baino gehiago ematen ahal delako.

Euskadiko gazteen kolektiboan bezala (Elzo, 1990), kultura eta kirol elkarteek erakartzen dute unibertsitaren gehiengoa (% 38). Ondotik datoz elkarte altruistak % 25ekin (ikus 90. taula).

Ikasle gutxien partidu politiko eta interes elkarteek erakartzen dute. Jarrera erlijiosoa da gazteen partaidetza elkarte ezberdinetan gehien argitzen duen aldagai. Ondotik datozkio ikasketak egiten diren fakultatea eta hobespen politikoa.

91. TAULA. Partaidetza, erlijiotasunaren arabera

ELKARTE MOTA	ERLIJIOTASUNA				GUZTIRA
	SINESTUNA		SINESGABEA		
	KASUAK (% LERRO.)		KASUAK (% LERRO.)		
	% ZUT.		% ZUT.		
Altruistak	320	(97)	9	(3)	329
	32		4		% 27
Kultura eta kirola	383	(79)	100	(21)	483
	36		46		% 39
Politikoak	32	(48)	34	(52)	66
	3		16		% 5
Alternatiboak	120	(69)	53	(31)	173
	12		24		% 14
Interes E.	22	(61)	14	(39)	36
	2		6		3
Gazte Taldeak	143	(94)	9	(6)	152
	14		4		12
GUZTIRA	1.020	(% 82)	219	(% 18)	1.239
	% 100		% 100		% 100

Iturria: Bizkaiko Emakumezko Unibertsitarien Inkesta.

Sinestun azaltzen diren nesken partaidetza-gradua handiagoa da ikasle sinesgabeekin alderatuz gero.

Sinestun direla dioten unibertsitariak neurri handiagoan hartzen dute parte erakunde altruistetan (% 32) erlijio sineskerarik ez dutenek baino, hauen partaidetza-tasa era honetako elkarteetan oso apala baita, % 4 baizik ez.

Gazteen elkarteetan oposizio bera ikusten dugu taldeen artean: fededunek parte gehiago hartzen dute era honetako elkarteetan, haatik, diferentziak ez dira lehenbiziko kasuan bezain handiak (gehienez ere 10 puntuko aldea).

Ikusia dago beraz, lagunurkoaren alde era desinteresatuan eta buru belarri ihardutea eskatzen duten elkarteetan sartzerakoan zer eragina duten erlijio sineskerak.

Neska sinesgabeen partaidetza, ordea, sinestunena baino handiagoa da elkarte politikoen, interesekoen eta alternatiboen kasuan.

Kultura eta kirol elkarteei dagokienean, arestian esan bezala neska gehien erakartzen dituztenak bait dira, aldeak ez dira horren handiak, erlijio sineskeren arabera.

Fakultatea aintzakotzat hartuta, karrera ezberdinetako ikasleek ez dute modu berean elkarreetan parte hartzen. Ondoko taulan ikusten ahal da elkarte mota bakoitzean zein fakultatek duen partaidetza handiena eta zeinek ez.

92. TAULA. Emakumezko unibertsitariak zein motatako elkarteko partaide diren, fakultateen arabera

PARTAIDETZA (%)	ALTRUISTAK		KIROL ELK.		POLITIKOAK	
HANDIENA	Enpresa Z.	36	Ingeniaritza	57	Soziologia	13
	Medikuntza	36	Informatika	47	Arte Ederrak	10
TTIKIENA	Arte Ederrak	10	Medikuntza	29	Ingeniaritza	0
					Informatika	0
	ALTERNATIBOAK		INTERES ELK.		GAZTE TALDEAK	
HANDIENA	Arte Ederrak	18	Gizarte eta Informazio Z.	7	FIHZ	2 1
	Medikuntza	15	Zientziak	6	Informatika	19
TTIKIENA	Enpresa Z.	2	Ingeniaritza	0	Ingeniaritza	3
	Ekonomia	8	Zuzenbidea	1	Soziologia	7

Iturria: Bizkaiko Emakumezko Unibertsitarien Inkesta.

Ingeniaritza eta Informatikako ikasleak dira kirol eta kultur elkarreetan parte gehien hartzen dutenak. Soziologia eta Gizarte eta Informazio Zientzietakoak, berriz, elkarte politiko eta interesekoetan.

Kontuan izanik azkenik hobespen politikoa, PPko jarraitzaileak dira (% 34) neurri handie-nean elkarte altruistetako partaide. HBkoak kontrajartzen zaizkie oso portzentaia erlatibo apalarekin (% 11). Edozein modutan ere, hobespen politikoak eta erlijio sineskerak elkarren artean guruzatzen diren aldagaiak dira. PPko neskek erlijiosoagoak direla diote, HBkoak, aldiz, erlijioarenganako ezaxola erakusten duten bitartean. Erlijio sineskera horiek daramatzate batzuk elkarte altruistetan parte hartzera eta beste batzuk berriz elkarte horietaz ezaxolatzer.

HB eta EAJ/PNV hobesten duten neskek elkarte politikoetan parte hartze handiagoa izaten dute beste indar politikoetakoek baino. Horren arrazoia izan daiteke, partidu horien barne-

an “gazteriak” daudela (JARRAI HBren kasuan eta EGI EAJ/PNVrean). Euskadin oso erro-
tuak daude eta horietan emakumezko unibertsitari hauek aktiboki parte har dezakete.
Gainerako elkarteei dagokienez (alternatiboak, interesekoak, gazte taldeak), partidu politi-
koen jarraitzaileak era ezberdinean banatzen dira elkarte horietan, baina HBko boto emai-
leek, Berdeen jarraitzaileekin batera, mugimendu alternatiboetan partaidetza ugariena iza-
ten dute.

5.3

JARRERAK

5.3.1

KONFIDANTZA
ERAKUNDEETAN

Oro har, aztertu dugun kolektiboaren aldetik ez dago aski konfidantzarik erakundeetan. Kon-
fidantza osoa, esateko, gizarte instituzio batean ere ez daukate emakumezko unibertsitariak.

93. TAULA. Konfidantza gizarte erakundeetan²¹

Prensa	2,84
Sindikatuak	2,68
Hezkuntza sistema	2,60
Udalak	2,59
Ertzaintza	2,53
Lege sistema	2,47
Eusko Jaurlaritza	2,35
Eliza	2,35
Empresariak	2,26
Polizia	2,12
Partidu politikoak	1,82
Gobernu zentrala	1,78
Indar armatuak	1,59

Iturria: Bizkaiko Emakumezko
Unibertsitarien Inkesta.

²¹ Bost gradutako eskala bateko batez bestekoak; 1 = batere ez, 5 = asko.

Batez besteko zenbaki altuena, 2,84 prentsak lortutakoa, jakin erazten digu konfidantza gradu hori handia bada ere beste erakundeekin konparatuta, berez ez dela hainbestekoa. Prentsari sindikatuak darraizkio (2,68) eta Hezkuntza sistema (2,60). Onarpen maila kas-karrena duten erakundeak partidu politikoak dira (1,82), gobernu zentrala (1,78) eta indar armatuak (1,59).

Egungo emaitza hauek 1990ean Euskadiko gazte guztiekin ateratakoekin alderatuz gero (Elzo, 1990), ikus daiteke orduan ere konfidantza gehiena prentsari, sindikatuari eta hez-kuntza sisteman jartzen zela. Eta gutxiena indar armatuari eta gobernu zentralean. Hortik atera daitekeen ondorioa da gai honetan emakumezko unibertsitariak ez direla euskaldun gazte multzo osoarengandik bereizten.

Bi taldeok, ordea, estatu espainiarreko gaztearengandik bereizten dira. Azken kasuan polizia agertzen da jendearen konfidantza handienetako bat duen erakunde bezala, eta sindika-tuak, berriz, gutxienetakoa. (Santamaría Fundazioa, 1989). Emaitza horren arabera, bi ko-lektiboak polizia eta sindikatuengan daukaten konfidantza ezberdinagatik bereizten dira. Erakundeengan daukaten konfidantza gradua ikasketa motarekin dago erlazionatua. Ho-rietako ezberdintasun batzuk 94. taulan ikus daitezke fakultatez fakultate.

94. TAULA. Emakumezko unibertsitarien erakundeengan daukaten konfi-dantza, ikasketa motaren arabera. (Batere konfidantzarik ez dutela dioten unibertsitarien %).

FAKULTATEAK	ARMADA	PART. POL.	GOBERNU ZENT.	PRENTSA
Enpresa Z.	% 67	% 70	% 72	% 35
FIHZ	% 87	% 85	% 82	% 38
Letrak	% 86	% 80	% 84	% 38
Soziologia	% 90	% 73	% 79	% 29
Informatika	% 83	% 87	% 82	% 40
Zuzenbidea	% 76	% 67	% 64	% 35
Zientziak	% 88	% 84	% 77	% 27
Ekonomia	% 79	% 77	% 73	% 23
Gizarte eta Informazio Z.	% 84	% 80	% 74	% 17
Ingeniaritza	% 78	% 92	% 89	% 24
Arte Ederrak	% 93	% 76	% 92	% 47
Medikuntza	% 82	% 83	% 83	% 22

Iturria: Bizkaiko Emakumezko Unibertsitarien Inkesta.

Arte Ederretako eta Soziologiako ikasleek erakusten dute Armadarenganako mesfidantza handiena (% 90k aditzera ematen du ez dutela batere konfidantzarik) Goi Mailako Ingeniaritza Eskola, Enpresa Zientziak eta Zuzenbideko ikasleek ez bezala.

Azken bi fakultate hauetako ikasleek bestalde, Partidu Politiko eta Gobernu Zentralean mesfidantza gradu apalena erakusten dute.

Prensa da unibertsitarien konfidantza gehien duten erakundea. Jakina, Gizarte eta Informazio Zientzietako Fakultateko ikasleak dira erakunde horretan mesfidantza gutxien daukatenak. Halaber, Zuzenbidea eta Enpresa Zientzietako ikasleek azaltzen dute mesfidantza gutxien Lege Sistema eta Enpresariengan, zeinetan partaide izanzen bait dira ikasketak amaitu ondoren.

Elizarenganako konfidantza gradua aztertzean aldaketa adierazgarriak hautematen dira. Arte Ederrak Fakultatea beste guztien artean bereizten da Elizarengan batere konfidantzarik ez duten unibertsitarien portzentaia handiena duelako (% 85). Aitzitik, Enpresa Zientzietako ikasleen artean aipatu erakundean konfidantzarik ez dutenak % 35 dira. Emaita hauek ez dira horren harrigarriak oroitzen baldin bagara Enpresa Zientzietako ikasleen % 88k erlijiosoak zirela aitortzen zutela, eta % 39k baizik ez Arte Ederretako ikasleen kasuan.

Hobespen politikoa aldagai ideologikoa kontuan hartuz, prentsan konfidantza gehien duten taldeak dira PSOEko jarraitzaileak (% 37), IUkoak (% 35) eta EEkoak (% 33), hau da, ezkerreko partiduetatik hurbil daudenak, Euskadiko eremukoak nola Estatu Espainiarrekoak. Hiru partidu politiko hauetako jarraitzaileek dute gainera, gizarte maila ertain-behekoekin batera, sindikatuetan konfidantza handiena.

Eta konfidantza gutxien lortu duten instituzioak Indar Armatuak izan dira, izan ere euskal nazionalitateko ikasleek, HBko jarraitzaileek (% 100eko konfidantzarik eza) eta IUkoek (% 95), ateoek (% 98) eta agnostikoek (% 94) haienganako ia erabateko mesfidantza darakusate. Gobernu Zentralean konfidantzarik gutxien daukaten kolektiboak, euskaldun sentitzen diren neskak, HB zaleak eta berdeak eta gizarte maila ertain-behekoak dira

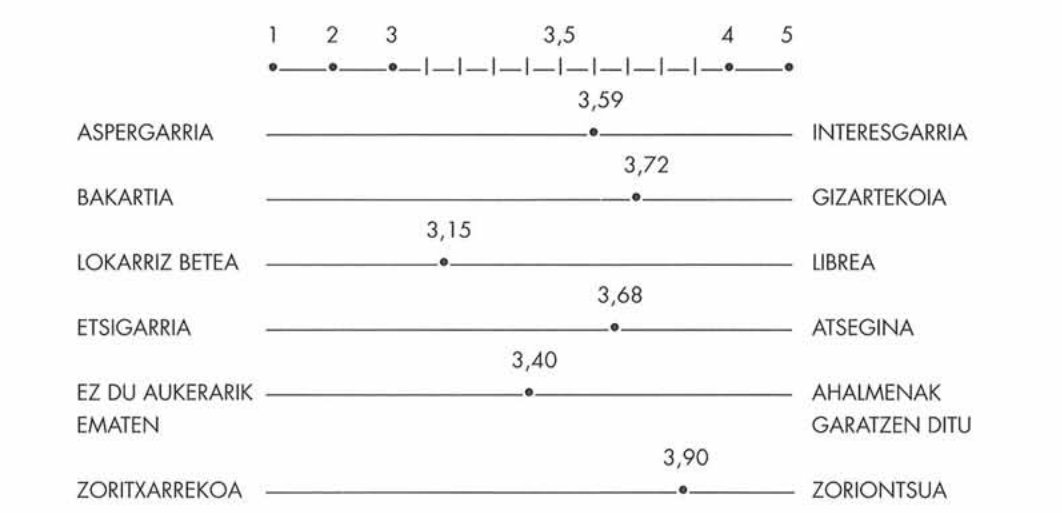
5.3.2

BIZITZAREKIKO SENTIPENA

“Bizitzarekiko sentipena” unibertsitarien bere bizitzaz daukaten oharren subjektiboaren analisiari dagokio, xede hauetan gauzatuz, errealizazioa zoriona, soziabilitatea, etab.

Ondoko taulan bipolodun eskala batean oinarrituz ateratako batez bestekoak azaltze dira.

95.TAULA. Bizitzarekiko sentipena

Unibertsitariak beren bizitzari buruz daukaten sentipena aski positiboa da, nahiz eta batez bestekoak inoiz ere ez diren 4 zenbakiraino iristen. Oro har, bizitza zoriontsua, gizartekoia, atsegina eta interesgarria, eta neurri apalago batean baita aske eta errealizatua ere. Dirudienez gizarte maila subjektiboa eta hobespén politikoa aldagaiek dute eragin handiena unibertsitarien bizitzaren aurrean duten sentipenean.

96. TAULA. 4. eta 5. kategorien portzentaiak sentipen bakoitzean. Gizarte maila subjektiboaren arabera

BIZITZAREKIKO SENTIPENAK	GIZARTE MAILA		
	GOIKOA	ERTAINA	BEHEKOA
Interesgarria	65	57	43
Gizartekoia	66	63	44
Librea	36	39	29
Atsegina	65	63	47
Errealizatzailea	54	48	34

Iturria: Bizkaiko Emakumezko Unibertsitarien Inkesta.

Gizarte maila goi eta ertaineko neskak behekoek kontrajartzen zaizkie. Lehenbizikoek bizitzarekiko sentipen positiboagoa dute bigarrenek baino, gai honi dagozkion item ezberdinak handiagoak baitira, eta gehienetan diferentzia nabariarekin. Joera politikoei buruz unibertsitarien artean dauden aldeak txit adierazgarriak dira.

**97. TAILA. 4. (nahikoa) eta 5. (asko) kategorien portzentaiak sentipen ba-
koitzean, hobespen politikoaren arabera**

BIZITZAREKIKO SENTIPENAK	PARTIDU POLITIKOA						
	EA	HB	IU	PNV	PP	PSOE	EE
Interesgarria	58	52	48	60	69	54	66
Gizartekoia	63	48	63	69	73	54	53
Librea	43	38	37	23	20	40	33
Atsegina	58	62	55	67	67	69	62
Errealizatzailea	51	43	45	53	63	52	40

Iturria: Bizkaiko Emakumezko Unibertsitarien Inkesta.

PNV/EAJ eta PPko gazte jarraitzaileak bat datoz puntu honetan, amankomunean sentipen positiboagoa dutelarik, gainerako partiduetako jarraitzaileek ez bezala. Beren bizitzari in-teresgarria, gizartekoia eta erralizatzailea deritzote. Hala eta guztiz ere ez dela librea uste dute, lokarriz betea baino.

Pentsa zitekeen kasu honetan erlijio sineskerak daudela azpian. Bi partidu horietako neskak dira batez ere nahikoa erlijiosoa sentitzen direnak eta horrek bizitzarekiko zentzu baiko-rrago bat ematen die, baina bidenabar murrizketa gehiago nabari dute, eta horregatixe pentsatzen dute beren bizitza ez dela horren librea beste ideologiak dituzten gainerako ema-kumezko unibertsitariekin konparatuz gero.

Beste bazterrean, HB eta IU begiz joa daukatenek eta hauekin batera inolako ideologiaz in-teresik ez dutenek, badute sentipen bat, ez genuke negatiboa esango, baina bai bederen arestion aipatutako neskek bizitzarekiko dutena baino positibotasun gutxiagokoa. Beren bi-zitza gainerako neskena baino aspergarriago, bakartiago, malerusago, eta aukeren aldetik hutsago dela uste dute.

5.4.1

NOLA IKUSTEN DUTEN GERORA
EMAKUMEZKO UNIBERTSITARIEK
BEREN BURUA

Emakumezko unibertsitari bizkaitarrek etorkizunean beren burua ezkondata ikusten dute, seme-alabekin, lanpostu seguru eta ez itogarri batean lan eginez, iharduera profesionala familiarekin elkartzeko moduan eta gertuan dauzkan arazoen soluziobidean parte hartuz. Baina ez zaie bururatzen bere lanbidekoen artean eliteko izango direnik, ez eta gizartearen zuzendaritzan era aktiboan eragina izango dutenik ere.

98. TAULA. Emakumezko unibertsitarien etorkizunerako proiektua. (Baieztako erantzuna eman duten unibertsitarien %)

BIZITZAREN PROIEKTU MOTA	%
Lana eta familia elkarrekin egokituta	88
Lana eginez, dirua behar edo ez	86
Seme-alabekin	76
Hurbileko arazoen soluziobidean parte hartuz	74
Ezkondua	70
Lanpostu segurua, ez itogarria	67
Bizitza profesionalean murgilduta	53
Lanbidearen elitean	24
Gizartearen zuzendaritzan eragina izanik	21
Lanpostuari uko egin familiarengatik	16
Neure arazoez bakarrik arduratuz	13

Iturria: Bizkaiko Emakumezko Unibertsitarien Inkesta.

Hala ere, fakultate batzuk gerorako proiektu honetatik desbideratzen dira zenbait alderditan.

99. TAULA. Emakumezko unibertsitarien gerorako proiektua, fakultateen arabera. (Baiezko erantzuna eman duten unibertsitarien %)

FAKULTATEAK	EZKONDUA	GIZARTEAN ERAGINEZ	LANBIDE. ELITEAN
Enpresa Z.	72	28	30
FIHZ	75	29	24
Letrak	75	18	18
Soziologia	68	37	29
Informatika	77	15	22
Zuzenbidea	78	33	35
Zientziak	64	12	12
Ekonomia	78	18	24
Gizarte eta Informazio Z.	56	19	32
Ingeniaritza	81	19	46
Arte Ederrak	36	66	19
Medikuntza	76	12	21

Iturria: Bizkaiko Emakumezko Unibertsitarien Inkesta.

Horrela, Arte Ederretako ikasleen erdiak baino gehiagok ez du bere burua ezkontuta ikusten, bai ordea, Gizartearen zuzendaritzan aktiboki eraginez, eta Ingeniaritzako ikasleen asmoa, berriz, bere profesiokoen elitean egotea da.

Bestalde, Fakultate ezberdinetako unibertsitariak ez dira erizkide gerorako proiektu horren alderdi batean: buru belarri sartu ala ez sartu bizitza profesionalean.

100. TAULA. Emakumezko unibertsitarien etorkizun profesionalerako proiektua, fakultateen arabera. (% etan)

FAKULTATEAK	NERE BIZITZA PROFESIONALEAN MURGILDUTA	
	BAI	EZ
Empresa Z.	49	46
FIHZ	51	47
Letrak	45	51
Soziologia	63	37
Informatika	40	57
Zuzenbidea	62	36
Zientziak	44	54
Ekonomia	48	51
Gizarte eta Informazio Z.	65	29
Ingeniaritza	51	46
Arte Ederrak	61	36
Medikuntza	65	34

Iturria: Bizkaiko Emakumezko Unibertsitarien Inkesta.

Zientziak, Letrak eta Ekonomia Zientziak Fakultateetako ikasleen erdiak baino gehiagok pentsatzen dute ez direla bere bizitza profesionalera erabat dedikatuko, beste Fakultateetako ikasleek berriz, batik bat, Gizarte eta Informazio Zientzietakoek eta Medikuntzakoek gerora beren bizitza profesionalen buru belarri lanean ikusten dute beren burua.

Etorkizuneko proiektu honek dauzkan elementu guztiak jomuga argigarriago batzuetan sailkatu nahian, galdesortako galdera honi buruzko aldagaien faktore-azterketa bat burutu dugu. Lau faktore atera dira, oro har, aldarazpen osoaren % 60,6 argitzen dutenak.

101. TAULA. Faktore-molde errotatua. Etorkizuneko proiektua

	1. FAKTOREA	2. FAKTOREA	3. FAKTOREA	4. FAKTOREA
Seme-alabekin	0,79529	-0,00239	0,20133	0,15369
Ezkondua	0,77854	0,03487	0,29088	0,07831
Familia eta lana elkartuz	0,73310	0,12576	-0,12098	0,06767
Lanbidean murgilduz	-0,07513	0,76153	-0,04060	0,03982
Batez ere lanean	0,23339	0,70948	0,02586	-0,07572
Profesioaren elitean	0,04305	0,58606	0,34453	0,29452
Nere gauzetan bakarrik	-0,01280	0,33439	0,73830	-0,05866
Lan segurtasun	0,31352	-0,06148	0,56608	-0,01603
Hurbileko arazoak	0,20562	0,05909	-0,20533	0,82613
Lanari uko eginik	0,11075	-0,05950	0,51467	0,53148
Gizartean eraginez	0,00598	0,48856	0,29320	0,50537
EIGENVALUE	2,9163	1,6590	1,0886	1,0038
ARGITUTAKO PORTZENTAIA	% 26,5	% 15,1	% 9,9	% 9,1
METATURIKO PORTZENTAIA	% 26,5	% 41,6	% 51,5	% 60,6

Iturria: Bizkaiko Emakumezko Unibertsitarien Inkesta.

1. faktorea. EGUNGO JOKABIDEAK. Aldarazpen orokorraren % 26,5 argitzen du. Honela deitu zaio egungo emakume gehienetan hautematen diren jokabideei dagozkien aldagaiak biltzen dituelako.

Ezkondua, seme-alabekin eta familia eta lana elkartzen dituzten emakumeak. Ez dira jadanik ohizko etxekoandreak aurreko balaunaldietako emakumeak ziren bezala.

102. TAULA. Emakumezko unibertsitarien tipologia 1. faktorean

EGUNGO JOKABIDEAK	
ITXAROBIDE HANDIAGOA	ITXAROBIDE TXIKIAGOA
Nahikoa erlijiosoa eta piska bat PNV/EAJ eta PPko jarraitzailea Ikasketak: Ekonomia, Ingeniaritza eta Zuzenbidea	Ateoa IU eta HBko jarraitzailea Ikasketak: Arte Ederrak, Gizarte eta Informazio Z. Zientziak eta Soziologia

Iturria: Bizkaiko Emakumezko Unibertsitarien Inkesta.

Faktore honek zerikusia du gizartean arruntean onartzen diren egoerekin, hala nola, ez-kondua egotea, haurrak edukitzea eta lana eta familia elkarrekin lotzea. 102. taulan ikus daitekeenez, beren gerorako proiektuan ardatz gisa jomuga hauek dituzten gazteak nahi-koa erlijiosoak edota piska bat sentitzen diren horiek dira, PP eta PNV/EAJko jarraitzaileak dira, eta Ingeniaritza, Zuzenbidea edo Ekonomia ikasten ari dira.

Talde horrekin aurrez aurre, beren burua gerora jokabide ezberdinekin ikusten dutela, ateoak sentitzen direnak daude, batik bat IU dute begiko, baina baita HB ere, eta Arte Ederrak ari dira ikasten.

2. faktorea. GAZTE PROFESIONALAK. Honek argitzen du aldarazpen orokorraren % 15,1, eta biltzen ditu bizitzan lanari lehentasuna ematen dioten jokabide edo jarrerai buruzko aldagai guztiak. Faktore honen gai izango litzateke bere errealizazio pertsonala lanean kokatuko lukeen emakumea, lanean arreta handienarekin murgildua, lanean batez ere, eta profesioaren elitean egon nahi lukeena.

103. TAULA. Nesken tipologia 2. faktorean

GAZTE PROFESIONALAK	
PROIEKTUA BEREKANATZEN DUTE	EZ DUTE BERE EGITEN
Ikasketak: Soziologia eta Zuzenbidea PSOE eta PPko jarraitzaileak	Ikasketak: Historia HB, PNV/EAJ eta EAKo jarraitzaileak

Iturria: Bizkaiko Emakumezko Unibertsitarien Inkesta.

Proiektu hau Soziologia eta Zuzenbideko ikasleek eta PSOE eta PPko jarraitzaileek bereganatzen dute hobekienik. Kontrako muturrean daude aldiz, Historiako ikasleak eta partidu abertzaleen inguruan dabiltzanak, HB, PNV/EAJ eta EA.

3. faktorea. SEGURTASUN INDIBIDUALISTA. Aldagai hauek biltzen ditu: nere arazoez baizik ez naiz arduratuko, lan seguru bat izan, ez itogarriegia eta, neurri apalago batean, familiarengatik lanari uko egin ahal izatea; item hau 4. faktorekoa ere bada aldi berean. Hirugarren honek aldarazpen orokorraren % 9,9 argitzen du.

Joera gisa, era honetako bizitza proiektu baten alde, non indibidualismoari ematen bait zaio lehentasuna, erlijioarentzako atxekimendu gutxien daukaten gazteak daude, estatu mailako zentru-ezkerreko partiduekin erizkide direnak. Lanpostu seguru bat izateko nahiari buruz adostasun handia dago unibertsitarien artean.

4. faktorea. KONPROMEZU SOZIALA. Aldarazpen orokorraren % 9,1 argitzen du. Zenbait aldagai biltzen ditu, bizitza publikoan parte hartze aktiboari dagozkionak, alde batera utzirik eremu pribatua, familiakoa. Horrela, hurbileko arazoen soluziobidean parte hartzearen alde daude, beharrik izango balitz familiarengatik lanari uko eginez ere, eta gizartean eragin aktiboa izan nahi dute.

104. TAULA. Emakumezko unibertsitarien tipologia 4. faktorean

KONPROMEZU SOZIALA	
HANDIA	APALA
Deustuko emakumezko unibertsitariak Ikasketak: Soziologia eta FIHZekoak	EHUko emakumezko unibertsitariak Ikasketak: Gizarte eta Informazio Z.

Iturria: Bizkaiko Emakumezko Unibertsitarien Inkesta.

Tipologiaz denaz bezainbatean, faktore hau “unibertsitatea” aldagaiak zehazten du, egiten diren ikasketa motarekin hertsiki loturik bait dago. Deustuko Soziologia eta FIHZeko ikasleak dira gehienbat beren burua bizitza publikoan aktiboki parte hartzen eta hurbileko arazoei konponbideak ematen ikusten dutenak. Horien parean, EHUko ikasleak, bereziki Gizarte eta Informazio Zientziak ikasten ari direnak, gai horretan interes gutxiago jartzen dute.

5.4.2

ZEIN ARLOTAN
ESPERO DUTEN
ATSEGINA AURKITZEA

Emakumezko unibertsitari gazteek maitasunean eta lan arloan espero dute atsegin handiena aurkitzea. Bestalde, hor azaltzen da ikasleek dibertsioan, ororen onean, erlijioan edo politikan ez dutela etorkizunean atseginik aurkitzeko itxaropenik.

**105. TAULA. Bizitzaren zein arlotan espero den atsegin gehien aurkitzea²².
(Hautatutako arloetan 1. eta 2. tokian bildutako %)**

ATSEGIN ARLOAK	%
Maitasuna	70
Lana	62
Adiskidantza	29
Familia	22
Josteta	6
Ororen ona	4
Erlijioa	1
Politika	1
Ez daki / Ez du erantzun	5

Iturria: Bizkaiko Emakumezko Unibertsitarien Inkesta.

Azken finean ikusten dugu garrantzia ematen zaiela bizitza pribatuan atsegina ekar deza-keen arloei eta bigarren tokian daude bizitza publikoko arlotzat har genitzakeenak. Alabaina, fakultatez fakultate ezberdintasun nabariak hauteman daitezke.

**106. TAULA. Bizitzaren zein arlotan espero den atsegin gehien aurkitzea, fakultateen arabera. (Arlo hauek lehenengo eta bigarren to-
kian hautatu dituzten ikasleen %)**

FAKULTATEAK	1. TOKIAN MAITASUNA	2. TOKIAN LANA
Enpresa Z.	46	44
FIHZ	57	38
Letrak	53	43
Soziologia	48	45
Informatika	53	33
Zuzenbidea	50	44
Zientziak	47	32
Ekonomia	55	53
Gizarte eta Informazio Z.	52	47
Ingeniaritza	43	40
Arte Ederrak	50	39
Medikuntza	63	57

Iturria: Bizkaiko Emakumezko Unibertsitarien Inkesta.

²² Portzentaien batuketak % 200 ematen du, item bakoitzean bi erantzunen emaitzak batu direlako: Arrakasta lortzeko zein diren funtsezko kualitateak, 1. tokian + 2. tokian

Medikuntzako Fakultateko ikasleek espero dute portzentaia handiengan beren atsegina maitasunean aurkitzea (% 63) Goi Mailako Ingeniaritza Eskolako ikasleetan % 43 diren bitartean. Eta bigarren arlo horretan ere, lanean, alegia, non emakumezko unibertsitatek atsegin handiena erdietsi nahi bait dute, Medikuntzako Fakultateak dauka portzentaia handiena % 57, Zientziak eta Informatikako Fakultatearen % 32aren aurrean.

5.5

INTERESA K

5.5.1

FALTA DIRELA
SOMATZEN DIREN
ELEMENTUAK

Agertu nahi da unibertsitarien eritziz gazte eta ikasle diren aldetik haien eritziz zein elementu falta diren. Gai horiek erlazionatuta daude kontsumo eta ekonomia pertsonalarekin, aisia, lagunarteko harremanekin, e.a.

107. TAULA. Bizitzan falta direla erizten diren elementuak²³. (Batez beste-ko puntuazioak)

Independentzia ekonomikoa	3,88
Oporregun gehiago	3,39
Nork bere bizitokia	3,00
Nork bere ibilgailua	3,00
Arropa gehiago	2,48
Harreman sakonak	2,47
Estudiatzeko aukera gehiago	2,36

Iturria: Bizkaiko Emakumezko Unibertsitarien Inkesta.

Ikus dezakegunez 107. taulan independentzia ekonomikoa da ikasleen eritziz gehien falta den elementua, izan ere haietako gehienek ez dute lanik egiten eta ekonomia aldetik gurasoen menpe daude. Nesken % 50 erreta daude independentzia hori ez dutelako.

²³ Bost gradutako eskala bateko batez bestekoak; 1=batere ez, 5=asko.

Oporregun gehiago izatea, nesken % 50en eritziz falta diren elementuetan bigarren tokian kokatzen da.

Hirugarren tokian agertzen da nork bere bizitegia eta ibilgailua izatea eta guztiz lotuta dago egoera ekonomikoarekin, izan ere ekonomia aldetik inoren menpean egonez gero, gehienetan, ez dute horrelakorik izaten, gurasoen etxean bizi ohi direlako eta auto propioirik izaten ez dutelako.

Guzti honen aurrean nahikotzat jotzen dira estudiantzeko dauden aukerak, (% 54k ez dute gehiago nahi), eta hori ez da harrigarria bere lan nagusia estudiantzea duen talde batean. Independentzia ekonomikoa adinarekin dago lotuta erabat, urteak aurrera doazen heinean alderdi honen eskaera gehituz doa (17 urtetik 19ra % 59, 22 urtetik 24era % 75 denean). Hala eta guztiz ere, azken portzentaia honek 25 urtetik gorakoek taldean behera egiten du % 64, agian ekonomikoki independente direnak gehiago direlako, nahiz eta artean ere independentzia horri garrantzia handia ematen zaion.

Gizarte maila independentzia ekonomikoa lortzeko gogo handiago edo txikiagoarekin lotuta dagoen elementua da. Gizarte maila ertain-beheko unibertsitarien % 56k ekonomia aldetik independente izan nahiko lukete, gizarte maila ertain-goiko gazteen % 34en aurrean. Oporraldiei dagokienean ez dago ezberdintasunik talde honen barruan, eritzia aski homogenoa baita.

EHUko ikasleek Deustukoek baino gogo gehiago erakusten dute nork bere ibilgailua izateko. Behar bada Deustukoek izan badutelako, edo EHUkoek kotxearen behar handiagoa dutelako beren ikastetxeko (Leioa) joanetorria egiteko .

5.6

BERARIZKO BALORE ARLOAK

5.6.1

LANA

Baloratzen diren lan alderdiek gai ezberdinak ukitzen dituzte:

- Garapen pertsonala: horretan sartzen dira lana interesgarria izatea, nork bere ekimena garatzeko bide ematen duena, mailaz igotzeko aukerekin...

- Ongizate materiala: lana dela medio dirua eta segurtasuna lortzea.
- Gizartekoitasuna: gizartearentzat onuragarri izango den eta, aldi berean, adiskideak egiteko baliagarri den lan bati zuzentzen zaio.
- Lanaren gutxiespena beste baloreekin alderatuta: aisialdiaren lehentasuna lanaren parean, berau buruausterik ematen ez duena izan beharko litzateke.

108. TAULA. Lanaren alderdirik garrantzitsuenak, lehenbiziko tokian aukeratzekoa direnak

LAN ALDERDIAK	KASUAK	%
Interesgarria izatea	410	34,6
Ekimena garatzea	161	13,6
Igotzeko aukera	159	13,4
Lanpostuaren segurtasuna	122	10,3
Dirua irabazteko bidea	115	9,7
Gizarterako onuragarria	105	8,9
Bizitz lasaia izateko bidea	59	5,0
Astaldiekin	16	1,4
Itzal soziala ematea	7	0,6
Adiskideak egiteko bidea	5	0,4
Erantzukizunekin	5	0,4
Buruausterik gabekoa	3	0,3
Ez daki / Ez du erantzun	17	1,4

Iturria: Bizkaiko Emakumezko Unibertsitarien Inkesta.

Emakumezko unibertsitarien % 35ek uste du lana interesgarria izatea funtsezko elementua dela. Beste alderdiak ere, hala nola ekimena garatzea, igotzeko aukerak izatea eta lanpostuaren segurtasuna, garrantzizkotzat jotzen dituzte gazteek lan bat hautatzeko tenorean. Ez da erdeinatu behar lanaren aukera egiterakoan diruarengan edo lanaren onura sozialean oinarritzen diren gazteen portzentaia (% 10 inguru). Beste gai batzuk, esate baterako, bizitza lasai bat lortzea, itzal soziala, erantzukizuna bere esku hartzea edo lanaren bidez adiskideak egitea, ez dute garrantzi gehiegirik emakumezko gazteentzat lanean pentsatzeko garaian.

Galdetu zitzaienean zein aukeratuko luketen bigarren postuan, ikuspegiak ez du aldaketa handiegirik erakusten, lanbidearen bitartez dirua lortzeak inportantzia hartzen badu ere, bigarren tokia hartzen duelarik lan interesgarriaren ondoren. % 24entzat dirua bigarren postuan legoke garrantzizko arrazoi zeren.

Gazteriarri buruz aspaldi honetan egiten ari diren ikerketetan agertzen denez, hala Euskadin (Elzo 1990) nola Estatu espainiarrean (Andrés Orizo 1983; Santamaría Fundazioa 1989), gazte gehienek garrantzia ematen diote dirusarrera onak eskuratzeari, lankide atseginak izateari eta lanpostu seguru bat izateari. Azken alderdi hau garrantzia galduz doa ikerketa hauetan agertzen diren joeretan isladatzen den bezala.

Emakumezko unibertsitariak, hein batean, gazte taldearen joera nagusitik bereizten dira, ez bait diete erabateko garrantzirik ematen nolabait esateko lanaren elementu "materialistei", zeren haientzat lana interesgarri izateak handik atera daitekeen diruak baino garrantzi handiagoa dauka.

Garrantzi gutxieneko alderdiak lanaren itzal soziala eta erantzukizuna dira. Azken elementu honi dagokionean, ez dago alderik Euskadiko emakumezko unibertsitarien eta gainerako gazteen artean, Javier Elzok (1990) burututako azken ikerketari bagagozkio.

Lanaren alderdirik garrantzizkoenak aztertuz ikasketa mota ezberdinen arabera, lana interesgarria izatea Enpresa Zientziak, Informatika eta Ingeniaritzako ikasleek baloratzen dute gehien (emakumezko unibertsitari hauetako % 40k baino gehiagok alderdi hau garrantzizkotzat jotzen dute), Arte Ederretako eta Ekonomia Zientzietako ikasleek ordea ez diote lanaren alderdi horri hainbeste garrantzirik ematen (ikasleen % 30ek lehenengo tokian jarri dute). Erantzunak eta baloratu diren era askotako alderdiak multzotan jarriz argiago gelditzen dira jarrerak, ikasketa moten arabera.

Lanaren alderdi guztiak garapen pertsonalarekin loturik lehen postuan Enpresa Zientzietako eta Ingeniaritzako ikasleek jartzen dituzte, eta ongizate materialarekin loturik berriz Ekonomia eta Informatikako ikasleek.

Lana gizartearentzat zerbait onuragarri gisa Medikuntzako ikasleek baloratzen dute batez ere, Zuzenbidea, FIHZ eta Enpresa Zientzietakoek ere garrantzizkotzat jotzen badute ere. Azkenik, Letretako ikasleek lanaz besteko beste baloreei ematen diete lehentasuna, lana bigarren mailakotzat hartzen dutelarik.

5.6.2

ARRAKASTA LORTZEKO KUALITATEAK

Emakumezko unibertsitariak modu ezberdinean baloratzen dituzte arrakasta lortzeko balizko kualitateak. Adimena da haientzat funtsezko kualitatea. Beste alderdi batzuk, adibidez,

norberaren ahalegina, egokitzeko trebezia eta lanari gogoz ekitea balio handikoak dira. Eta itxura ona izateak, berriz, ikasleen eritziz ez du arrakasta erakartzen.

109. TAULA. Arrakasta lortzeko funtsezko kualitateak²⁴. (1. eta 2. tokian hautatutako kualitateen %)

KUALITATEAK ARRAKASTA	%
Adimena	56
Egokitzeko trebezia	51
Lan gogorra	46
Itzal handiko jendea ezagutzea	24
Izakera atsegina	18
Itxura onekoa	2

Iturria: Bizkaiko Emakumezko Unibertsitarien Inkesta.

Estatu espainiar osorako Foessa Fundazioak (Foessa, 1983) egin zuen ikerlanean, 21 urte-tik 26 urte bitarteko gazteen % 38k erantzun zuten arrakasta izateko baldintzarik garrantzizkoena etxe onekoa izatea zela eta itzal handiko jendea ezagutzea.

Ikus daitekeenez, alde garbia dago bi taldeen eritzien artean, izan ere lehenengoentzat kualitate pertsonalak baldin badira funtsezko elementuak, besteentzat berriz influentziak eta “entxufea” dira eragin handiena dutenak. Azken hau unibertsitarien eritziz ez da batere garrantzizkoa arrakasta lortzeko.

Kontuan hartzen bada zein unibertsitatetan ikasten den eta baita ikasketa mota ere, ezberdintasun nabariak agertzen dira nesken artean.

Bi unibertsitate hauetako emakumezko ikasleak bat datoz garaipena lortzeko kualitate garrantzitsuentzat adimena eta egoera ezberdinetara egokitzeko trebezia seinalatzean. Alabaina, EHUko ikasleek Deustuko Unibertsitatekoek baino gehiago baloratzen dute adimena (% 39 eta % 32).

Fakultatez fakultate aztertzen badugu, Gizarte eta Informazio Zientzietako ikasleek, Ingeniaritza eta Arte Ederretakoekin batera, pentsatzen dute adimena dela kualitaterik garrantzizkoena, eta Enpresa Zientzietako eta Zuzenbideko ikasleen ustez, aldiz, lana gogor egiteak adimenak baino eragin handiagoa du arrakasta lortzeko.

²⁴ Portzentaia batuketak % 200 ematen du, item bakoitzean bi erantzunez emaitzak batu direlako: arrakasta lortzeko zein diren funtsezko kualitateak, 1. + 2. tokian.

110. TAULA. Arrakasta lortzeko kalitate garrantzizkoak, fakultateen arabera. (Kalitate hauek 1. tokian jartzen dituzten emakumezko unibertsitarien %)

FAKULTATEAK	ADIMENA	LAN GOGORRA
Enpresa Z.	30	39
FIHZ	33	28
Letrak	36	27
Soziologia	37	24
Informatika	37	18
Zuzenbidea	30	39
Zientziak	35	24
Ekonomia	37	32
Gizarte eta Informazio Z.	45	31
Ingeniaritza	43	24
Arte Ederrak	43	22
Medikuntza	33	32

Iturria: Bizkaiko Emakumezko Unibertsitarien Inkesta.

Arrakasta lortzeko ia emakumezko unibertsitari guztiek diote balore garrantzizkoen artean bigarrena dela egoera ezberdinetara egokitzeke trebezia, Goi Mailako Ingeniaritza Eskolako ikasleak salbu, haurrentzat lana gogor egiteak garrantzi handiagoa baitu.

5.6.3

**ERLIJIOA:
TRASZENDENTZIAREN
ZENTZUA**

Traszendentziaren zentzuak aipatzen du emakumezko unibertsitariak beren buruari bizitzaren zergatiaz eta esanahiaz zein maiztasunez galdetzen dioten eta erlijioaren balorearen barnean kokatzen da. Bizkaiko emakumezko unibertsitariak erlijioari nahikoa garrantzia ematen diote, % 74 aski erlijiosoa edo piska bat bederen kontsideratzen baita. Hala ere, baloreak eta horien hierarkia aztertzen genituenean, erlijio sineskerak ez ziren funtsezko balore gisa agertzen, bigarren mailakoak baizik eta aldi berean maila apalekoak beste baloreekin konparatuta.

Egiaztapen honek pentsarazten du ezen balore batzuk baldin badaude ere erlijio sineskeren gainetik jartzen direnak eta unibertsitarien bizitzan esparru garrantzizkoagoa daukatenak, sineskera horiek ez direla baztertzen jarrerak hartzeko garaian.

Emakumezko unibertsitariak Euskadiko gazteriarengandik bereizten dira, azken talde hau ez delako horren erlijioso kontsideratzen (% 61) (Elzo, 1990).

111. TAULA. Bizitzaren zergatiaz eta esanahiaz zein maiztasunez pentsatzen den

MAIZTASUNA	GUZTIRA	%
Maiztasun handiz	386	32,6
Maiztasunez	433	36,6
Batzuetan	238	20,1
Ia behinere ez	82	6,9
Behinere ez	40	3,4
Ez daki / Ez du erantzun	5	0,4
GUZTIRA	1.184	100

Iturria: Bizkaiko Emakumezko Unibertsitarien Inkesta.

Gazteen % 69k maiztasun handiz edo askotan bederen pentsatzen du bizitzaren zergatiaz eta esanahiaz. Alde horretatik ez dago “pasotismorik”, kezkatzen duen eta pentsarazten duen zerbait da.

Datu hau bat dator Santamaría Fundazioak Estatu espainiar osorako emandakoarekin (1989). 1989an, espainiar gazteen % 69k gai honetaz gogoetak egiten zituen, emakumezkoek gizonek baino gehiago.

Gai hau fakultatez fakultate aztertuz gero, Gizarte eta Informazio Zientzietako ikasleek (% 47), Arte Ederretakoek (% 45) eta Zuzenbidekoek (% 42) pentsatzen dute maizago bizitzaren zergatiaz eta esanahiaz. Kontrato aldean daude Informatika eta Ingeniaritzako gazteak (% 22), Enpresa Zientzietakoak (% 23) eta FIHZ-ekoak (% 24).

Beste aldetik, erlijio sineskerak kontutan hartuz, beren burua agnostiko eta ateotzat daukaten ikasleak kezkatzen dira gehien bizitzaren esanahiaz. Beren burua erlijiosotzat daukaten emakume gazteek gutxiagotan pentsatzen dute horretaz, seguru aski erlijioak trazedentziaren zentzua ematen dielako, beren bizitzak gidatzen dituen. Alderantziz, ateoek eta agnostikoek, beren bizitza non bermatu ez daukatenez, gai honi jira-bira gehiago ematen diote.

6.

Bizkaiko emakumezko unibertsitarien sexualitatea eta afektibitatea

6.1

BIZKAIKO EMAKUMEZKO IKASLEAK FAMILIAREN, EZKONTZAREN ETA FAMILIARTEKO BIZIKIDETZAREN AURREAN

6.1.1

FAMILIARTEKO BIZIKIDETZA

UNIBERTSITARIAK NOREKIN BIZI DIREN

Inkestaturiko emakumezko unibertsitari bizkaitarren % 94 beren gurasoekin bizi dira. Datu hau erraz ulertzen da kontuan hartzen badugu unibertsitarien taldea, lan produktiborik egingen ez duenez, familiako ekonomiaren menpean dagoela. Beren gurasoen menpean ez daudenak % 3,5 baizik ez dira, gehienak 25 urtetik gorako ikasleak (% 3).

Beraz, 25 urtetik gorako talde hau berezia izanen da familiaren harremanen gaiari dagokionean, ez bait dira familiaren etxean bizi.

ZEINEKIN BIZI NAHIKO LUKETEN EMAKUMEZKO UNIBERTSITARIEK

112. taulak erakusten du ia emakumezko ikasleen erdiak (% 44) beren gurasoekin bizitzen segituko luketela.

112. TAULA. Norekin bizi nahiko zenuke. (Maiztasuna eta portzentaia)

	%	Maiz.
Nere gurasoekin	44,1	522
Lagunekin	18,9	224
Bakarrik	9,8	116
Nere bikotearekin	18,9	224
Ezkonduta nahi nuke	3,7	44
Nere bikotearekin eta lagunekin	3,9	46
Ez daki / ez du erantzun	0,7	8
GUZTIRA	100	1.184

Iturria: Bizkaiko Emakumezko Unibertsitarien Inkesta.

Aldagai honi dagokionean ezberdintasun adierazgarriak sumatzen dira emakumezko unibertsitariak egiten ari diren ikasketa moten arabera.

113. TAULA. Norekin bizi nahiko luketen emakumezko unibertsitariak, fakultateen arabera. (Portzentaia)

FAKULTATEAK	GURASOekin	LAGUNEkin	BAKARRIK	BIKOTEAREkin
Enpresa Z.	67	19	7	5
FIHZ	34	22	13	19
Letrak	45	23	9	18
Soziologia	45	24	8	18
Informatika	45	22	3	20
Zuzenbidea	57	18	6	12
Zientziak	40	17	9	21
Ekonomia	47	15	8	18
Gizarte eta Informazio Z.	32	18	13	31
Ingeniaritza	62	16	11	8
Arte Ederrak	19	18	23	27
Medikuntza	50	15	8	18

Iturria: Bizkaiko Emakumezko Unibertsitarien Inkesta.

Enpresa Zientziak, Goi Mailako Ingeniaritza Eskola eta Zuzenbidea Fakultateetan dago gurasoekin bizi nahi luketen nesken portzentaia handiena (% 60), eta apalenak ordea, Arte Ederrak, Gizarte eta Informazio Zientziak eta FIHZeko Fakultateetan.

Arte Ederretako ikasleak beste unibertsitariengandik bereizten dira haiek direlako bakarrik eta beren lagunarekin bizi nahi luketenen artean gehiengoa daukatenak (% 50ek halaxe diote) kontrako muturrean daudelarik Enpresa Zientziak (% 12), Zuzenbidea (% 18) eta Ingeniaritzakoak (% 19).

FAMILIARTEKO BIZITZARENGATIKO
ATSEGIN MAILA

“Zeure etxean daramazun bizitza zein neurritan zaizun atsegin ala desatsegin” galderari ia % 66k “nahikoa atsegin edo oso atsegin zait” erantzun zuen. (114. taula).

114. TAULA. Etxeko atsegin maila, adinen arabera²⁵

ATSEGIN MAILA	17-19	20-21	22-24	+ 25	GUZTIRA
Ez zait batere atsegin	7 % 1,7	8 % 2	5 % 1,6	3 % 8,3	23 % 1,9
Ez zait oso atsegin	34 % 8,1	28 % 7	30 % 9,3	2 % 5,6	94 % 7,9
Erdizka	79 % 18,9	96 % 24	100 % 31	8 % 22,2	283 % 24,3
Nahikoa edo oso atsegin	299 % 70,4	267 % 66	187 % 57	23 % 63,7	779 % 65,7
GUZTIRA	419	400	322	36	1.177

Iturria: Bizkaiko Emakumezko Unibertsitarien Inkesta.

114. eta 115. tauletan ikusten denez etxea atsegin duten ikasle taldearen artean 17 urtetik 19ra bitartekoez gainera (% 70,4) “sinestunak” dira gehienak (% 71). Era berean, 17 urte-tik 24era bitartekoen taldeetan froga daiteke adinez aurrera doazen heinean, etxean ego-tea gero eta desatseginago dutela, gazteenen artean pozik daudenak % 70,4 badira, 22 urtetik 24era % 57 direlarik.

25 urtetik gorako taldea berezitzat jo behar da, alde batetik ikasleen artean gutxi direlako eta bestetik horietako gehienek beren familia eratu dutelako. Alde honetatik, talde horren da-tuek beren familietan daukaten atsegin maila neurtuko dute.

²⁵ Guztirakoek ez dute “Ez daki / Ez du erantzun” kategoria jaso, beraz, % 100era ez dira iristen (1.184 kasu).

115. TAULA. Etxeko atsegin maila, erlijiotasunaren arabera²⁶

ATSEGIN MAILA	SINESTUNA		SINESGABEA		GUZTIRA	
	%	KASUAK	%	KASUAK	%	KASUAK
Ez zait batere atsegin	1,4	12	3,6	11	2,0	23
Ez zait oso atsegin	6,6	58	11,8	6	8,0	94
Erdizka	21,3	186	32,3	99	24,2	285
Nahikoa edo oso atsegin	70,6	616	52,2	160	65,9	776
GUZTIRA	100	872	100	306	100	1.178

Iturria: Bizkaiko Emakumezko Unibertsitarien Inkesta.

Etxea atsegin izatea gizarte maila subjektiboarekin lotuta dago (116. taula). Esan nahi baita beren burua “gizarte maila goikoan” kokatzen dutenei (% 70,8) badirudi etxea “maila ertainekoei” (% 67,3) eta “beheko mailakoei” (% 49) baino atseginago zaiela, seguru aski baliabide ekonomiko gehiago dituztelako. Gizarte maila goragokoa den neurrian hobetzen da nork bere familiarekiko duen atsegin maila ere.

116. TAULA. Etxeko atsegin maila, gizarte mailaren arabera

ATSEGIN MAILA	GOIKO G.	GIZ. ERTAINA	BEHEKO G.	GUZTIRA
Ez zait batere atsegin	4 % 1,7	12 % 1,6	7 % 3,6	23 % 1,9 %
Ez zait oso atsegin	18 % 7,6	49 % 6,5	26 % 13,5	93 % 7,9
Erdizka	44 % 18,5	179 % 23,9	65 % 33,9	288 % 24,3
Nahikoa edo oso atsegin	171 % 70,8	610 % 67,3	94 % 49	778 % 65,7
GUZTIRA	237	750	192	1.182

Iturria: Bizkaiko Emakumezko Unibertsitarien Inkesta.

Dirudienez gazteen artean joera bat nagusitzen ari da, etxean aurreko belaunaldietakoak baino erosoago sentitzearena. Eta era berean, gizarte maila beheko eta ertain-beheko gazteek, Fernando Condek (1985) bere “Gazteen harreman pertsonalak eta familiartekoak” idazlanean dioen bezala, etxea desatseginago daukate eta gurasoekiko harremanetan ga-

²⁶ Guztirakoek ez dute "Es daki / Ez du erantzun" kategoria jaso, beraz, % 100era ez dira iristen (1.184 kasu).

tazka gehiago etxe onetakoek baino, hauetan gustorago sentitzen dira, beren gurasoekin harreman hobeak izanik.

GURASOEEKIKO HARREMANAK

Bizkaiko Kanpuseko emakumezko ikasleen % 85 gurasoekin “ongi eta bat eginik” sentitzen dira.

Hein batean bederen, emakumezko unibertsitarien eta haien gurasoen arteko harremanen funtsezko egokitze hori bizikidetasuna baino gehiago koexistentzia bat baizik ez dela iruditzen zaigu, beraz, balore eta ideien gaineko erizkidetasuna baino gehiago gatazkarik eza da soilik. Hala ere, datu honek guraso eta seme-alaben arteko harremanetan berdintasun eta askatasun handiagorako bilakaera adierazten digu.

117. TAULA. Gurasoekiko harremanak, adinen arabera

GURASOEEKIKO HARREMANAK	17-19	20-21	22-24	+ 25	GUZTIRA
Bat eginik edo guztiz bat eginik	347 % 82,9	344 % 86,1	288 % 89,5	28 % 77,8	1.007 % 64,1
Hotzak edo gatazkakorrak	69 % 16,5	55 % 13,8	33 % 10,3	5 % 13,9	162 % 13,7
GUZTIRA	416	399	321	33	1.169

Iturria: Bizkaiko Emakumezko Unibertsitarien Inkesta.

Adinaren arabera, gurasoekin hobekien konpontzen den taldea 22 urtetik 24ra bitartekoa da (% 89,5). Adinez gorago eta gurasoekiko harremanak hobeago izaten dira 17 urtetik 24ra bitarteko adin multzoetan (117. taula), eta aldi berean harreman “hotzak edo gatazkakorren” portzentaia behera egiten du.

25 urtetik gorako taldean berriz, gurasoengandik independente bizi direlarik, harremanak aski onak dira % 77,8 kasuetan. Kontuan hartu behar da, arestian esan den bezala, ikasle talde honek ezaugarri bereziak dituela, horiek independente bizi baitira eta zenbait kasutan beren familia eratu dute. Harreman “hotzak edo gatazkakorrak” dituztenen portzentaia (% 13,9) adin gutxiagoko ikaskideen parekoa da.

FAMILIAREKIKO MENPEKOTASUN
EKONOMIKOA

Emakumezko unibertsitarien jokabideak aztertzerakoan funtsezko deritzogu gehienak fami-
liaren ekonomiaren mende egoteari. Horregatik galdetu zitzaien: “Zenbateraino kezkatzen
zaitu ekonomia aldetik independente ez izateak”. Emaitzak adinez adin 118. taulan jaso
dira.

Gazteen % 67k nolahalako kezka edo “egonezin” bat sentitzen du gurasoen mendean ego-
teagatik.

118. TAULA. Menpekotasun ekonomikoarengatik kezka, adinaren
arabera²⁷

MENPEKOTASUN EKONOMIKOA	17-19	20-21	22-24	+ 25	GUZTIRA
	57	25	9	3	9
Ez nau estutzen	% 13,8	% 6,4	% 2,9	% 13,6	% 1,9
Zerbait edo piska bat estutzen nau	194	149	95	4	442
	% 46,9	% 38,3	% 30,6	% 18,2	% 7,9
Nahikoa estutzen nau edo asko	162	215	205	15	597
	% 39,1	% 55,7	% 66,1	% 68,2	% 67
GUZTIRA	413	389	309	22	1.133

Iturria: Bizkaiko Emakumezko Unibertsitarien Inkesta.

Garbi dagoela dirudi azken kurtsoetako ikasleei kezkatzen diela gehienez ere alderdi ho-
nek. Alde batetik gurasoen menpe egoteak adinez aurrera joan ahala gero eta gehiago mo-
lestatzen du. Bestaldetik, egoera ekonomikoak -lizentziatu berriak lan merkatuan sartzeko la-
guntza gehiegirik ez bait die ematen-, kezka sortarazten die azken kurtsoetako ikasleei
aitzinean daukaten segurtasun gabeko etorkizun hori dela medio.

²⁷ "Ez daki / Ez du erantzun" kategoria ezabatu egin da. Horregatik, portzentaia orokorre ez dute % 100 osatzen,. Halaber, 42 ikaslek (% 3,5) beren burua ekonomikoki independentetzat daukate.

119. TAULA. Independentzia ekonomiarengatiko kezka, fakultateen arabera. (Kategorien portzentaia 1 = Ez nau kezkatzen eta 5 = Asko kezkatzen nau)

FAKULTATEAK	EZ NAU KEZKATZEN	ASKO KEZKATZEN NAU
Enpresa Z.	18,6	7,0
Zuzenbide	17,0	18,5
Letrak	15,7	14,1
Ingeniaritza	13,5	8,1
Medikuntza	11,3	27,5
Gizarte eta Informazio Z.	7,3	30,9
Fihz	6,5	25,8
Zientziak	5,5	26,6
Informatika	5,3	23,3
Ekonomia	4,5	29,7
Arte Ederrak	4,3	42,9
Soziologia	3,3	30,0

Iturria: Bizkaiko Emakumezko Unibertsitarien Inkesta.

Erantzunak fakultatez fakultate aztertzen baditugu, ikusten ahal dugu (119. taula), Arte Ederretako ikasleei (% 42,9), Gizarte eta Informazio Zientzietakoei (% 30,9) eta Soziologiakoei (% 30) gehienbat ekonomia aldeko menpekotasunak kezkatzen diela, Deustuko Enpresa Z. (% 18,6) eta Zuzenbidekoak (% 17), aldiz, lasaiago dirudite beren egoera ekonomikoari dagokionean.

Atal honetan azpimarratu behar da gurasoen ikasketa mailak baduela zerikusirik alabek duten burujabetzeko gogoarekin. Inolako ikasketarik ez duten gurasoen alabak dira ekonomiko koki burujabe ez izateagatik kezka gehien dutenak.

Honek argituko luke “gurasoen ikasketa mailaren” eta “gizarte mailaren” arteko erlazioa. Etxea atsegin izatearen gaian bezala “gizarte maila behekoak” dira (% 69,9) beren gurasoekiko menpekotza ekonomikoaz kezkatzen direnak, behar bada haientzat neke ekonomiko handiagoa delako. Oroit gaitezen puntu honetan behe gizarte mailako emakumezko ikasleen % 51k “etxea ez zutela batere atsegin edo oso gutxi”.

120. TAULA. Menpekekotasun ekonomikoaren kezka, gizarte mailaren arabera

BURUJABETZA EKONOMIKOA	GOIKO GIZ.	GIZ. ERT.	BEHEKO GIZ.	GUZTIRA
Ez nau estutzen	38 % 16,4	50 % 6,9	7 % 3,8	95 % 8,3
Zerbait edo piska bat estutzen nau	94 % 40,5	298 % 41,1	48 % 26,4	442 1% 3
Nahikoa estutzen nau edo asko	100 % 43,1	374 % 51,7	127 % 69,9	603 % 52,8
GUZTIRA	232	722	182	1.142

Iturria: Bizkaiko Emakumezko Unibertsitarien Inkesta.

Azkenik eta ondorio gisa esan behar da emakumezko unibertsitarien beren familiekin dituzten harremanei buruz hautematen diren joerak hauek direla:

- Duen berezitasunagatik 25 urtez gorako emakumezko unibertsitarien taldea salbuetsiz, ikasketak bukatu arte bederen gurasoen etxean gelditzea ohizko gauza da, batere problemarik ekartzen ez duena.
- Gurasoekiko harremanak, oro har, onak direla aitortzen da, nahiz eta esamolde horren ostean bizikidetasuna ez baino koexistentzia egoera bat dagoen. Gatazkari itzuri egiten zaio, baina bestalde ez dago ideien arteko adostasunik dagoela esaterik.
- Kasu gehienetan maila ekonomikoan gurasoen menpe egon behar horrek kezka eta “estuasuna” sortzen du. Neskak laket dira etxean eta gurasoekiko harremanak onak dira, baina ez dago erabateko konformidaderik, eta beste ezer baino gehiago zirkunstantziengana-ko etsipena dela esan daiteke.
- Gai honekin lotura handia dauka familien maila sozioekonomikoak. Gizarte maila goiko eta ertaineko gazteen artean joera nabaria dago beren familiarekin gustorago sentitzeko, gurasoekin hobeki konpontzeko eta etxetik alde egiteko apeta gutxiago izateko gizarte maila beheko eta ertain-behekoen artean baino. Esan nahi baita, etxeko harremanak ikasketa mailaren arabera leuntzen edo gogortzen direla.
- Adina ere kontuan hartzeko aldagaia da, izan ere adinak aurrera egin ahala gurasoekiko harremanak hobetuz doaz eta hala ere desatseginago egiten da haiekin bizitzea. Honen arrazoa arestian aipatutako “estuasunezko sentipena” litzateke, menpekotasun ekonomikoan oinarritzen dena.

Unibertsitariak ezkontzari eta bikotearen bategite horri buruz zein ikuspegi orokor zuten ahal zen neurrian zehaztearren, eskatu zitzaien adieraz zezaten beren adostasuna edo desadostasuna ondoko proposamenei buruz:

121. TAULA. Ezkontzaren gaineko eritzia. (%etan)

EZKONTZAREN GAINEKO ERITZIA	ADOSTASUNA	DESADOSTASUNA
Ezkontza da bikotearen berezko destinoa	28,7	71
Ezkontza modaz kanpo geratu den instituzio bat dela uste dut	30	70

Iturria: Bizkaiko Emakumezko Unibertsitarien Inkesta.

121. taulak erakusten duenez, % 28k bakarrik pentsatzen dute ezkontza dela “bikotearen berezko destinoa” eta zertxobait handiagoa da ezkontza “modaz kanpo geratu den instituzio bat” dela uste dutenen portzentaia. Dirudienez ezkontza baliozko hautaketa bat da gazteentzako baldin eta erabakia berek hartutakoa bada, zeren eta ezkontza “destino” bezala ez bait dute gehienek onartzen. Beraz, baieztatu egiten da bikotearen birbalorazioa eta bereziki ezkontzarena, baina libreki hautatuz gero eta ez ezinbesteko destino gisa.

BATEGITE MOTA
IDEALA

Azterketaren gai izan den taldearen % 65 ezkontza bidezko bategitearen alde dago, “ezkontza erlijiosoa” (% 54) aukeratzen dutenak “ezkontza zibilaren” (% 11) aldekoak baino gehiago direlarik.

“Bategite librea”, hau da, inolako lokarri formalik gabeko elkarbizitza, emakumezko unibertsitarien % 30ek hautatzen dute.

Beste alde batetik azpimarratu behar da gazteen % 3 beste inorekin ez bizitzeko asmoa agertu dutela.

Unibertsitariak ikasketak egiten dituzteneko fakultateak ere badu eraginik haiek lortu gogo duten bategite ideal horretan. Haatik, baieztatu daiteke emakumezko unibertsitarien % 60k Elizaren bidez ezkondu nahi dutela.

122. TAULA. Bategite mota ideala, fakultateen arabera. (% horizontaletan)

FAKULTATEAK	ELIZA BIDEZKO EZKONTZA	EZKONTZA ZIBILA	BATEGITE LIBREA
Enpresa Z.	65	2	23
FIHZ	58	6	32
Letrak	59	15	21
Soziologia	47	13	37
Informatika	60	8	23
Zuzenbidea	58	13	23
Zientziak	49	15	31
Ekonomia	57	15	22
Gizarte eta Informazio Z.	43	9	42
Ingeniaritza	59	13	22
Arte Ederrak	24	5	68
Medikuntza	62	10	26

Iturria: Bizkaiko Emakumezko Unibertsitarien Inkesta.

Enpresa Zientziak eta Medikuntzako ikasleek batez ere, uste dute Elizako ezkontza dela bategite mota ideala, kontrako aldean daude Arte Ederrak, Gizarte eta Informazio Zientziak eta Soziologiako ikasketak egiten ari direnak, hauek beste motako lotura bat nahiko luketelarik, hala bategite librea nola ezkontza zibila.

Arte Ederretako Fakultatean ari diren ikasleek bategite librearen aldeko portzentaia handiena dute eta ezkontza zibila egin nahi dutenen artean berriz, txikiena.

Ekonomia, Letrak eta Zientziak Fakultateek portzentaia handienak dituzte ezkontza zibila bategite mota idealtzat daukatenen artean.

Aldagai multzoan Erlijio sineskerak eta hobespen politikoek argitzen dute hobekienik bategite afektibo motari buruzko jarrera.

123. TAULA. Hautatzen denATEGITE mota, erlijio sineskeren arabera.
(Portzentaia horizontalak —sinestuna eta sinesgabea—
ataletan eta bertikalak guztiran)

BATEGITE MOTA	SINESTUNA	SINESGABEA	GUZTIRA
Ezkontza	600	37	638
erlijiosoa	% 94,1	% 5,8	% 53,9
Ezkointza	65	71	137
zibila	% 47,4	% 51,9	% 11,6
Bategite librea	166	182	350
	% 47,5	% 52,0	% 29,6
Batere ez	29	14	44
	% 66,0	% 31,8	% 3,7
GUZTIRA	873	306	1.169

Iturria: Bizkaiko Emakumezko Unibertsitarien Inkesta.

124. TAULA. Hautatzen denATEGITE mota. Erizkidetasun politikoaren arabera (% horizontalak)

PARTIDU POLITIKOA	EZKONTZA ERLIJIOSOA	EZKONTZA ZIBILA	BATEGITE LIBREA	BATERE EZ	GUZTIRA KASUAK	%
EA	75,8	15,2	9,1	—	33	2,8
EE	42,3	17,3	32,7	5,8	52	4,4
HB	22,4	15,3	55,1	1,9	107	9,0
IU	30,0	25,0	42,5	2,5	40	3,4
EA / PNV	82,5	7,2	8,1	0,9	234	19,8
PP	85,4	4,3	6,3	4,2	48,0	4,1
PSOE	55,8	11,5	26,9	3,8	52,0	4,4
BERDEAK	35,0	13,1	48,1	2,2	183	15,5
BATERE EZ	53,4	10,3	29,1	6,4	358	30,3

Iturria: Bizkaiko Emakumezko Unibertsitarien Inkesta.

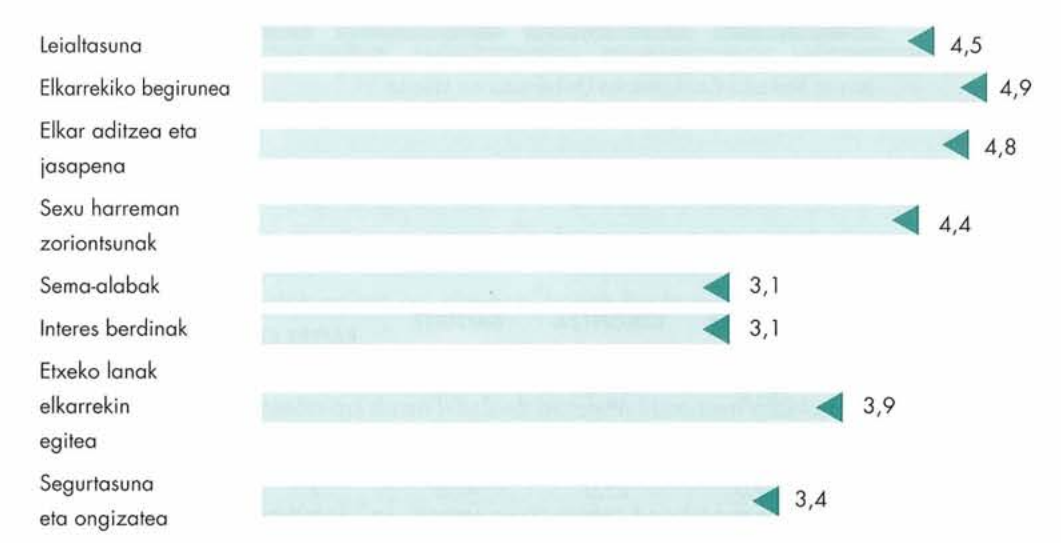
Agerian dagoenez (123. taula), neska sinestunek (% 94) aukeratzen dute neurri handienean eliza bidezko ezkontza, sinesgabeek ez bezala. Beren burua "ateotzat" daukatenek proportzio txikiagoan aukeratzen dute ezkontza mota hori (% 2,4) eta horietako % 67 bategite librea hobesten dute. Ezkontza zibila batez ere sinesgabeek hobesten dute, "agnostiko" gisa agertzen direnek bereziki (% 23,4).

Erizkidetasun politikoa aurreko aldagaiarekin lotzen da, beraz ezkontza erlijiosoa hautatzen duten ikasle gehienak PP (% 85,4) eta EAJ/PNV (%82,5) bezalako partiduen aldeko agertzen dira. Ezkontza zibila EEko elkarriketatuek (% 17,3) hobesten dute eta bategite librea HBkoek (% 55,1).

EZKONTZA ARRAKASTATSUA
IZATEKO BALDINTZAK

Familiarekin eta ezkontzarekin erlazionatuz ezkontza arrakastatsua izateko emakumezko unibertsitariak funtsezkotzat jotzen dituzten baloreak aztertu ditugu. Balore bakoitzarentzat ateratako batez bestekoak 125. taulan agertzen dira. Puntuazioa gehienez ere 5 puntukoa izan daiteke.

125. TAULA. Ezkontza arrakastatsua izateko baldintzak. Batez besteko puntuaketak

Iturria: Bizkaiko Emakumezko Unibertsitarien Inkesta.

Emakumezko unibertsitariak garrantzi handiago ematen diete bikotearen bizitzan, elkarren arteko harremanen gaineko baloreei, ezkon-bizitzaren eta familiaren gaineko baloreei baino, eta ia funtsezkotzat jotzen dituzte. Arrazoi honegatik, seme-alabak azken tokian agertzen dira. Ikus daitekeenez hauei ez zaie horrenbesteko garrantzia ematen eta lehentasuna bikotearen harremanek dute.

5 puntutik 4,9ekin "Elkarrekiko begirunea" badirudi goreneko baldintza dela bikote batek arrakasta izan dezan. Gazte guztietatik % 99,7k "garrantzizkoa" edo "funtsezkoa" dela diote.

Neska unibertsitarien artean bikotearenganako eta bikotearen aldetik "Elkar aditzea eta Jasapena" onarpen maila handikoak dira. % 98k "garrantzizko" eta "funtsezkotzat" daukate puntu hau.

Emakumezko unibertsitari gehienek "Leialtasuna" ere estimu handitan daukate, ezkontzan zorian eta funtzionamendu ona izateko. Ia % 90entzat "garrantzitsua" eta "funtsezkoa" da bikotearen edo ezkontideen arrakastarako.

Sexu arloan, bikotearekin harreman atseginak izatea gazteen % 88rentzat "garrantzitsua" da. Portzentaia hau ezkontzaren funtzionamendu onerako aurretik aipatu diren baldintza funtsezkoena baino piska bat apalagoa da.

Gazteen artean % 30ek baino gehiagok uste dute seme-alabak izateak bikote baten erre-
lizazioan eraginik baduela. Emakumearen ohizko balore hau gain-beheran doa bikotearen
arrakastaren baldintza gisa, baina aukera inportante bat izaten segitzen du neskentzat emakume gisa errerealizatzeari dagokionez.

Bikotearekin interes berdinak izateari % 34k baizik ez diote garrantzi zenbait edo asko ematen. Datu hau bat dator neurri handi batean gazteek bikotearen harremanetan toleran-tziari ematen dioten balorearekin. Honek zerikusirik izango luke gaur egun emakumeak bereak ez diren erizpideenganako erakusten duen tolerantzia handiagoarekin eta bikotearen harremanei buruzko erizpen demokratikoago batekin, non lagunaren zaletasunak eta interesak errespetatzen baitira, norberaren interesengatik errespetoa eskatzen den bitartean.

Ettxeko lanak bikoteak elkarrekin egitea garrantzizkotzat jotzen dute ikasleen % 67k, eta ez dira eritzi bereko % 30.

Fernando Condek (1985) gazteria espainiarraz dioen bezala, gero eta gazte gutxiagok uste du bikotearen arrakasta Segurtasunaren eta Ongizate Ekonomikoaren esku dagoenik. % 45k baizik ez diote garrantzirik ematen. Beherapen horren arrazoia izan daiteke, ezen bikotea eratzerakoan ongizate materiala aldeztu aurretik lortu dela suposatzen delako, edo besterik gabe, gazteek ez dutelako segurtasun ekonomikoa bizilagunarengan bilatzen, ba-koitzak bere lanaren bidez baizik.

Nahiz eta, oro har, emakumezko ikasleak bat datozen begirunea eta elkar aditzea ezkontzaren arrakastarako funtsezko bi baloretzat hartzean, ezberdintasunik bada fakultateen artean.

126. TAULA. Ezkontza arrakastatsua izateko balore garrantzitsuenak, fakultateen arabera. (% erabat funtsezkoa den kategorian)

FAKULTATEAK	BEGINUEA	ELKAR ADITZEA	LEIALTASUNA
Enpresa Z.	100	88	72
FIHZ	95	83	61
Letrak	95	82	67
Soziologia	90	90	52
Informatika	93	78	72
Zuzenbidea	98	82	70
Zientziak	93	77	71
Ekonomia	95	82	71
Gizarte eta Informazio Z.	95	80	73
Ingeniaritza	86	73	59
Arte Ederrak	96	84	43
Medikuntza	99	84	74

Iturria: Bizkaiko Emakumezko Unibertsitarien Inkesta.

Enpresa Zientziak eta Medikuntza Fakultateetako ikasleek lehen tokian jartzen dute begiruea, Soziologiakoek elkar aditzea jartzen dutenean. Aitzitik, Ingeniaritza ikasten ari direnek garrantzi gutxiago ematen diete bi balore hauei.

Garrantzizko hirugarren baloreari buruz ikasketa moten araberako ezberdintasunak haute-maten dira. Fakultate guztietako neska unibertsitari guztiak bat datoz leialtasuna hirugarren postuan jartzearekin, non ez diren Soziologia eta Arte Ederretako ikasleak, hauentzat bikotearekin sexu harreman zoriontsuak izateak garrantzi handiagoa baitu.

Unibertsitariak ez daude ados ezkontza zoriontsua izateko zerk duen garrantzi gutxien zehazteko orduan. Ikasle gehienen ustez seme-alabak izateak edo bikoteak dituen zaletasun eta interes beretsuak izateak ez dute inportantzia gehiegirik. Hala ere, Enpresa Zientziak Fakultateko eta Goi Mailako Ingeniaritza Eskolako ikasleak gainerako unibertsitariengandik bereizten dira segurtasuna eta ongizate ekonomikoari garrantzi gutxiago ematen dietelako.

6.1.3

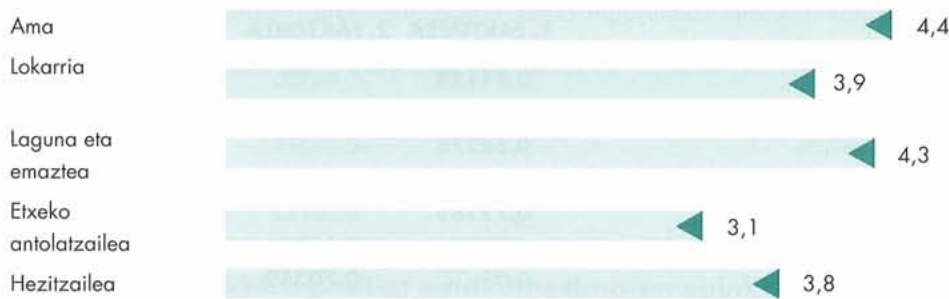
EMAKUMEAREN EGINKIZUNAK
FAMILIAREN BARNEAN

Zer garrantzia ematen diote emakumezko unibertsitari gazteek emakumeak familiaren barruan betetzen duen zereginari.

Iraganeko balaunaldien jarrerei eusten diete?

Emaitzak talde osoak ateratako batez bestekoetan aurkezten dira, oinarritzat garrantzien eskala bata erabiliz, non apalena 1 eta gorena 5 diren. (127. taula).

127. TAULA. Emakumeak familiaren barnean dituen eginkizunen garrantzia, batez besteko puntuaketak

Iturria: Bizkaiko Emakumezko Unibertsitarien Inkesta.

Egungo joerekin bat etorriz, emakumearen ohizko eginkizunei, hala nola “etxeko antolatzailea” eta “hezitzailea” izateari, gehienbat emakumea etxean gelditzera behartzen dituztenak baitira, puntuazio apalenak eman dizkiete.

Emakumezko unibertsitarientzat indarrean segitzen duten baloreak hauek dira, “ama” eta “laguna eta emaztea” izatea, alegia.

Orokorrean, esan daiteke unibertsitariak estimatzen dituztela emakumeak familian bete-tzen ohi dituen eginkizunak oro. Hala ere, aldaketa bat izan da eginkizunen lehentasun hurrenkeran. “Lagun eta emazte” izatea, eta gainera “ama” oso garrantzizkotzat daukate beren bizitzan. Alderantziz, “etxeko antolatzaile” eta “seme-alaben hezitzaile” izatea inportanteak izanik ere, ez dirudi bakarka bete nahi diren eginkizunak direnik, bikotearen elkar lanean baino.

6.1.4

FAMILIARI ETA EZKONTZARI
BURUZKO JARREREN
EGITURA

Emakume diren aldetik familian eta gizartean, lagun eta ama gisa bete behar duten eginkizunaren aurrean unibertsitariak dituzten erizpenen azpian zein jarrera eta jokamolde egitura dagoen zehazteko, faktore-azterketaren teknika erabili da, horren bidez aldagai kopuru handi bat murrizten ahal da “faktore” deitzen zaien neurri nagusi batzuetara.

Kasu honetan, azterketaren ondorioz 3 faktore azaldu dira, aldarazpen orokorraren % 48,4 argituko digutenak.

128. TAULA. Faktore-puntuaketen moldea. Familiari eta ezkontzari buruzko jarrerak.

	1. FAKTOREA	2. FAKTOREA	3. FAKTOREA
Ama	0,74128	-0,04120	0,07159
Lokarri	0,72746	-0,00431	0,13302
Lagun eta emazte	0,68278	-0,03379	0,09629
Etxeko antolatzaile	0,67383	0,15657	-0,01169
Hezitzaile	0,72283	0,00125	-0,01189
Zaletasun berdinak	0,07680	0,66211	0,03520
Lanak elkarlanean	-0,07407	0,70359	0,14927
Segurtasun eta ongizatea	0,06765	0,74850	0,05010
Leialtasuna	0,32388	-0,07483	0,52299
Elkarrekiko begirunea	-0,01247	0,03672	0,73560
Elkar aditze eta tolerantzia	0,05349	0,11345	0,65907
Sexu harreman zoriontsuak	-0,02054	0,41214	0,56047
Sema-alabak	0,32728	0,22309	0,39188
EIGENVALUE	3,09660	2,01611	1,17569
ARGITUTAKO ALDARAZPENAREN %	% 23,8	% 15,5	% 9
METATURIKO %	% 23,8	% 39,3	% 48,4

Iturria: Bizkaiko Emakumezko Unibertsitarien Inkesta.

- “FAMILIARTEA” deituko dugun 1. faktoreak aipatzen du emakumeak ingurune horretan bete behar duen eginkizuna, batez ere ama eta lagun nahiz emazte gisa, baina baita ere etxeko antolatzaile, seme-alaben hezitzaile eta familiako gainerako senitartekoen lokarri moduan.

129. TAULA. 1. Faktorea zehazten duten item-ak: familiartea

	KORRELAZIO KOEF.
Ama	0,74128
Lokarri	0,72746
Hezitzaile	0,72283
Lagun eta emazte	0,68278
Etxeko antolatzaile	0,67383
EIGENVALUE	3,09660
ARGITUTAKO ALDARAZPENAREN %	% 23,8

Iturria: Bizkaiko Emakumezko Unibertsitarien Inkesta.

Gai honi buruzko bi jarrera kontrajarriak honela osatuko lirateke, alde batetik familiarean emakumeak bete beharreko eginkizunari garrantzi gutxiago ematen dioten emakumeak, eta bestetik, familiaren harremanetan oinarritzko zutointzat emakumea kontsideratzen dutenak. Faktore honen gainean eta “nazionalitatea, norberaren jarrera erlijiosoa eta gizarte maila”²⁸ aldagaiei loturik emakumezkoen bi EREDU MOTA eratzen dira (minoritarioak bi kasuotan, 3 faktoreak batera biltzen direnean), baina famili ingurunean emakumezkoen eginkizuna ohartemateko moduaren profil bereiziak eta zehatzak tajutzen dituztenak. 1. MOTA erlazioatuko litzateke emakumearen ohizko ikuspegiarekin eta 2. MOTA emakumearen bizi-tzan horren zentratua ez dagoen eginkizunaren ikuspegiarekin.

130. TAULA. Faktore profila: emakumezkoaren eginkizunaren balorazioa familiaren giroan

	1. MOTA GEHIAGO BALORATZEN DU EMAKUMEZKOAREN EGINKIZUNA	2. MOTA GUTXIAGO BALORATZEN DU EMAKUMEZKOAREN EGINKIZUNA
Nazionalitatea	Espainiarra	Euskalduna
Erljioa	Sinestuna	Sinesgabea
Gizarte maila	Goikoa / ertain-goikoa	Behekoa / ertain-behekoa

Iturria: Bizkaiko Emakumezko Unibertsitarien Inkesta.

Adina, dirudienez, faktore eraginkorra da “familiartea” faktorearen inguruko jarrerak gauzatzerakoan, bereziki amatasunarekin, familiaren batasunarekin eta lagun eta emazte iza-tearekin lotzen diren aldagaietan. Arlo honetan joera bat sumatzen da ikasle nagusien ar-tean, eginkizun havei ikaskide gazteagoek baino garrantzi gutxiago ematekoa.

- 2. faktoreak, guk “BIZIKIDETASUN FUNTZIONALA” deituko dugunak, gai batzuk biltzen ditu, zeinen edukina atxekitzen bait zaie etxeko lanak lagunarekin elkar lanean egitearen baloreari eta ezkontza baten funtzionamendu egokiarekin lotzen diren baldintzei, esatera-ko, seguritatea, ongizate ekonomikoa eta bikotearen zaletasun ezberdinak. Azken finean, bikotearen alderdi materialenak eta praktikoenak biltzen ditu.

²⁸ Nazionalitate hitzarekin aipatzen dugu kontzientzia nazionalistaren sentipen subjektiboa, “euskal”, “euskal-es-painiarra”, edo “espaniarra”, alegia. Era berean, Gizarte maila eta Norberaren jarrera erlijiosoarekin adierazten da pertsona bakoitzak besteekiko harremanetan bere egoerari buruz duen oharmena.

131. TAULA. 2. Faktorea zehazten duten item-ak: bizikidetasun funtzionala

	KORRELAZIO KOEF.
Segurtasuna eta ongizatea	0,74850
Lanak elkarrekin egitea	0,7035
Zaletasun beretsuak	0,66211
EIGENVALUE	2,01611
ARGITUTAKO ALDARAZPENAREN %	% 15,5

Iturria: Bizkaiko Emakumezko Unibertsitarien Inkesta.

Faktore honi buruz aurkezten diren bi muturretako eredu motak hauek lirateke, alde batetik pertsona batzuk, zeinentzat bikoteak izan behar dituen baldintza materialak behar-beharrezkoak baitira, adibidez, ongizate ekonomikoa eta segurtasun afektiboa.

Beste puntan aurkituko genuke unibertsitari mota bat, zeinentzat bikoteak bait dauka garrantzirik handiena, harreman afektiboak dakarkeen edozein baldintza fisiko nahiz materialen gainerik.

Bi kasu hauen artean kokatuko litzateke gradualki unibertsitarien multzo jarraitua, mutur batetik edo bestetik hurbilago.

Unibertsitari taldeari buruzko azterketa enpiriko honetan, balore material hauek gain-behera doaz harreman afektiboan azaltzen diren beste baloreekin alderatzen badira. Horregatik agian, faktore honek ia ez du bereizten ere taldea bere jarrerei dagokienean.

Hala eta guztiz ere, bi elkartzepuntu berezi ageri dira "erlijio sineskerak" aldagaiaren inguruan. Esan nahi da, nolabaiteko erlijio sineskerak aitortzen dituzten gazteek garrantzi gutxiago ematen diote balore material eta konkretuen multzoari, bikote batek funtziona dezan eta atsegin izan dadin. Hala ere, sinesgabeak aitortzen diren unibertsitariak (hemen sartzen dira "ateo", "agnostiko" eta "erlijioagatik axolarik eza" aitortzen dutenak) baloratzen bide dituzte gehienbat harreman afektiboaren alderdi funtzional hauek.

- 3. faktoreak edo "FAKTORE EMOZIONAL-AFEKTIBOAK" biltzen ditu sentimenduekin erlazio estuagoa duten bikotearen alderdiak. Faktore honi datxekzion aldagaiak dira leialtasuna, elkarrekiko begirunea, seme-alabak, elkar aditzea eta tolerantzia eta lagunarekin sexu harreman zoriontsuak izatea.

132. TAULA. 3. Faktorea zehazten duten item-ak: faktore emozional-afektiboa

	KOERLAZIO KOEF.
Leialtasuna	0,52299
Elkarrekiko begirunea	0,73560
Elkar aditze eta tolerantzia	0,65907
Sexu harreman zoriontsua	0,56047
Seme alabak	0,39188
EIGENVALUE	1,17569
ARGITURIKO ALDARAZPENAREN %	% 9

Iturria: Bizkaiko Emakumezko Unibertsitarien Inkesta.

Faktore honi datxezkion jarrerak, arestian aurkeztutako aldagaiak baino garrantzi handia-gorekin aurkitzen dira errealitatean. Esan nahi baita, bikoteak arrakasta izan dezan uni-bertsitari gazteentzat gakoa gai hauetan datza. Adostasuna, gainera, orokorra da. Jarrera hau, bikotea beste baloreen gainetik birbaloratzea, esaterako, ongizate ekonomikoaren gai-netik, dirudienez harreman afektiboari buruzko ohartemate berri baten arloan sartzen da. Bi mutur hauek, zeinetan zehar mugitzen baita argudio hauen gaineko elkarketa, leialtasu-nari, seme-alabei, begirune eta tolerantziari inportantzia gutxi ematetik bikotearen harmo-niarentzako guztiz beharrezkotzat jotzeraino doaz. Gure azterketaren gai den taldearen errealitatean, gai honi buruzko adostasuna ia aho batekoa zen, eta horregatik elkartzearen bi mutur horiek ez dute ia ordezkaritza indarririk. Hau da, unibertsitari taldearen gaineko az-terketan azaltzen diren bizitz proiektu ezberdinek elementu bat daukate amankomunean: bi-kotearen eta harreman afektiboaren garrantzia horien bizitzan.

6.2

SEXUALITATEA:
JOKABIDEAK
ETA JARRERAK

6.2.1

SENTIPEN ETA SEXU
ARLOKO HARREMANAK

Gaur egun duten sentipenezko konpromezu motaz ikasleen % 46k adierazi du ez dutela ino-lako harreman afektiborik.

133. TAULA. Gaur egun duten sentipenezko konpromezu mota.
(% bertikalak)

	%
Inolako harremanik ez	46,0
Aldian behin	4,9
Amodiozko konpromezua sexu harremanik gabe	16,8
Amadiozko konpromezua sexu harremanekin	31,3
Ez daki / Ez du erantzun	1,0

Iturria: Bizkaiko Emakumezko Unibertsitarien Inkesta.

Gaur egun % 31k amodiozko konpromezuren bat daukate sexu harreman eta guzti eta % 16en kasuan berriz ez da sexua sartzen. Hala ere, egoera hori adinaren ondorio da, eta gazteen artean, (17 urtetik 19ra) gehienetan sexu harremanik gabeko konpromezua gaituzten da. Adinez aurrera doazen hein berean gehitzen da sexu harremanak izaten dituzten bikote unibertsitarien kopurua. (134. taula)

134. TAULA. Egun duen sentipenezko konpromezua. Adinetan sailkatuta

HARREMAN MOTA	17-19	20-21	22-24	+ 25	GUZTIRA
Batere ez	232 % 55,4	180 % 45	121 % 37,6	7 % 19,4	540 % 45,9
Batere bat noizean behin	16 % 3,8	22 % 5,5	19 % 5,9	2 % 5,6	59 % 5,0
Konpromezua sexu harremanik gabe	84 % 20	64 % 16	48 % 14,9	1 % 2,8	197 % 16,8
Konpromezua sexu harremanekin	84 % 20	130 % 32,5	130 % 40,4	25 % 69,4	369 % 31,3

Iturria: Bizkaiko Emakumezko Unibertsitarien Inkesta.

Gaur egun daukaten sentipenezko konpromezu motari dagokionez neska unibertsitariak bereizi egiten dira ikasketak egiten dituzten unibertsitatearen eta fakultatearen arabera. Deustuko Unibertsitateko ikasleen artean inolako harremanik, ez sentipenezko ez sexualik, ez dutenen portzentaia EHUkoena baino handiagoa da (% 49 batek eta % 43 besteak). Alderantziz, EHU gazte gehiago dago amodiozko konpromezua sexu harremanekin mantentzen dutenak (% 37 eta % 25). Aldagai honen azterketan sakonduz gero ezberdintasunak ikus daitezke neska unibertsitarrak burutzen dituzten ikasketa moten arabera.

135. TAULA. Egungo sentipenezko konpromezu mota, fakultateen arabera. (Portzentaia horizontaletan)

FAKULTATEAK	BATERE EZ	SEXU HARREMANAK	AFEKTIBOA SEXURIK GABE	AFEKTIBOA SEXUAREKIN
Enpresa Z.	56	2	26	16
FIHZ	41	2	24	32
Letrak	51	6	15	27
Soziologia	39	6	19	32
Informatika	53	5	12	30
Zuzenbidea	53	4	26	16
Zientziak	47	4	14	34
Ekonomia	42	5	16	35
Gizarte eta Informazio Z.	44	7	8	4
Ingeniaritza	38	5	27	30
Arte Ederak	36	5	13	43
Medikuntza	44	5	11	38

Iturria: Bizkaiko Emakumezko Unibertsitarien Inkesta.

Inolako amodiozko harremanik gabeko portzentaiarik handiena Enpresa Zientziak, Informatika eta Zuzenbidea Fakultateetako gazteek erakusten dute (% 50etik gora).

Arte Ederretako Fakultateak eta Gizarte eta Informazio Zientzieenak daukate amodiozko konpromezua sexu harremanekin bizi duten unibertsitari kopururik handiena, eta Goi Mailako Ingeniaritza Eskolan, Enpresa Zientziak eta Zuzenbidea Fakultateetan gehiago dira bikotedun gazteak, baina inolako sexu harremanik gabe.

Noizik behin halako sexu harremanen bat izaten duten emakumezko unibertsitarien portzentaiak ez du % 7 inongo Fakultatetan gainditzen. Beraz, baieztza daiteke unibertsitariak amodiozko konpromezu iraunkor bat nahiago dutela inolako konpromezu afektibodun sexu harremanak izatea baino.

6.2.2

PRAKTIKA
SEXUALAK

Praktika sexualei buruzko atal honek “sexu harremanei” buruz dihardu, havek sexu egintza osotzat hartuz. Unibertsitarien % 55ek adierazten du sekula ez duela izan era honetako sexu harremanik.

Sexu harremanak hasteko adinari dagokionean, inoiz sexu harremanen bat izan dutela dioten artean, hasierako adina maizenik “18 urtez geroztik” izaten da. (136. taula).

136. TAULA. Sexu harremanetan hasteko adinen sailkapena. (Portzentaia bertikaletan)

PRAKTIKA SEXUAL	%
Hasi gabe	% 54,7
14 urte baino lehen	% 0,5
14 eta 18 urteren artean	% 16,4
18 urtez geroztik	% 25,5
Ez dakit / ez du erantzun	% 2,9

Iturria: Bizkaiko Emakumezko Unibertsitarien Inkesta.

Sexu harremanak dituzten edota izan dituztenen artean, % 1,4 bakarrik hasi ziren 14 urte-ekin baino lehen, % 46,4 berriz, 14 eta 18 urte bitartean hasi zirelarik. Hala ere, gehienak 18 urte bete ondoren hasi ziren era honetako harremanetan. (% 72,2).

Adinen arabera, eta gogoan izanik sexu harremanak izan dituzten gazteak bakarrik, adierazgarria da 22 eta 24 urteko neska gehienak 18 urte bete ondoren hasi direla harreman horietan (% 77). 17-19 urteko gazteen artean, berriz, 14 eta 18 urtetan hasi zirenen proportzioa arras altuagoa da adin horrekin 22-24 urteko taldearekin alderatzen badugu (% 22)

Eraitza hauen arabera, badirudi lehenbiziko kontaktu sexualak izaten direneko adina mugitzen ari dela. Izan ere, gero eta gazteago hasten dira, nahiz eta, esan dugun bezala, honako hau ikasleen erdiari baino gutxiagori dagokion.

Sexu harremanetan izaten den jokaera neurri handi batean sinesmen erlijiosoen bidez esplikatzen da, ezen beren burua erlijiosoagotzat jotzen duten gazteak beranduago hasten bait dira sexu harremanak nahiz konpromezua izaten edota bikote iraunkorra eratzen.

137. TAULA. Sexu harremanetan hasteko adina, sinesmen erlijiosoen arabera. (Portzentaia bertikaletan)

PRAKTIKA SEXUALA	SINESTUNA	SINESGABEA	GUZTIRA
	533	64	
Hasi gabe	% 64,5	% 37,4	% 54,7
14 urte baino lehen	3	3	% 0,5
	% 0,3	% 2,4	
14 eta 18 urte bitarte	113	58	% 16,4
	% 12,6	% 25,2	
18 urtez geroztik	200	52	% 25,5
	% 19,4	% 34,1	

Iturria: Bizkaiko Emakumezko Unibertsitarien Inkesta.

137. taulan ikus daitekeenez sinestun kontsideratzen direnen artean % 64,5ek ez du sexu harremanik izan, sinesgabeen kasuan % 37,4 diren bitartean.* Unibertsitariak gaur egun izaten dituzten sexu harremanak aintzakotzat hartuz, gehienek ez dute inolakorik izaten. Bestaldekik ohizkoena bikote iraunkor baten praktika sexuala izaten da (% 19,2). Bikote ezberdinekin kontaktatu sexualak izaten dituzten ikasleen portzentaia ez da % 1era ere heltzen (138. taula).

138. TAULA. Egungo sexu harreman motak, adinen arabera

PRAKTIKA SEXUALA	17-19	20-21	22-24	+25	GUZTIRA
Batere ez	334 % 79,7	242 % 60,5	164 % 50,9	4 % 11,1	744 % 63,2
Batzuetan pertsona berarekin	42 % 10	56 % 14	61 % 18,9	4 % 11,1	163 % 13,9
Ohizkoa bikote iraunkorarekin	34 % 8,1	88 % 22	79 % 24,5	25 % 69,4	226 % 19,2
Ohizkoa bikote iraunkorrik gabe	2 % 0,5	1 % 0,3	5 % 1,6	—	8 % 0,7

Iturria: Bizkaiko Emakumezko Unibertsitarien Inkesta.

Amodia egin duten gazte unibertsitarien portzentaia aldatu egiten da unibertsitatez unibertsitate.

139. TAULA. Emakumezko unibertsitarien sexu harremanak, ikastetxeen arabera. (Portzentaia bertikalak)

PRAKTIKA SEXUALA	EHU	DEUSTUA
Ez dut inoiz egin	58	68
Batzuetan, pertsona berarekin	15	13
Batzuetan, pertsona ezberdinekin	2	2
Sarritan, bikote finkoarekin	23	15
Sarritan, bikote finkorik gabe	0,5	1

Iturria: Bizkaiko Emakumezko Unibertsitarien Inkesta.

Deustuko Unibertsitatean sexu harremanetan hasi ez diren gazteen kopurua EHUkoa baino handiagoa da (% 68 eta % 58, batean eta bestean).

EHUn, bestalde, maiz eta bikote berarekin amodia egiten duten unibertsitarien portzentaia Deustukoa baino handiagoa da (% 23 eta % 15).

Fakultatez fakultate eginiko azterketan ere ezberdintasun adierazgarriak aurki daitezke. Adibidez, Enpresa Zientziak Fakultatean amodia egin ez duten ikasleen portzentaia gailentzen

da (% 84), Zuzenbide Fakultatea eta Goi Mailako Ingeniaritza Eskola darraizkiolarik (% 76 eta % 70, hurrenez hurren).

Kontrako aldean Arte Ederretako Fakultatea aurkitzen dugu, zeina beste gainontzekoetatik bereizten bait da sexu harremanetan hasi ez diren unibertsitarien portzentaia apalena duelako (% 42, EHUKo batez bestekoaren hagitik azpitik, honen portzentaia % 58 delarik).

Deustuko Unibertsitatearen barnean, Informatika eta Soziologiak agertzen dute egintza sexuala burutu duten unibertsitarien portzentaia altuena (% 40 inguru).

Arte Ederrak, Gizarte eta Informazio Zientzietako Fakultateek daukate maiz eta bikote finkoarekin sexu harremanak izaten dituzten ikasleen kopuru handiena.

6.2.3.

SEXUARI BURUZKO
INFORMAZIO ITURRIAK

Sexuari dagokionez, unibertsitariak izaten duten informazio iturririk nagusia lagunak izan ohi dira (% 57). Era honetako informazioa nesken % 14k gurasoen bidez jaso dute, eta proportzio horretakoak dira informazio hori eskolan jaso dutenak.

Emakumezko unibertsitarien % 9,8k adierazten du bere kabuz informatu dela, filmez eta liburu bidez, eta % 4 bakarrik informatu da sexu plangintzarako zentruetan, edota sexu informaziorako telefonoen bidez.

Erabiltzen diren informazio iturrietan halako aldaketa batzu somatzen dira adina aldagaia kontutan hartzen badugu. 22 eta 24 urte arteko ikasleek diotenez informazio mota hori batez ere lagunen bitartez eskuratu dute, edo bere kontura liburu eta zinearen bitartez. (140. taula).

140. TAULA. Sexu informazioaren iturria, adinen arabera

INFORMAZIO ITURRIA	17-19	20-21	22-24	+25	GUZTIRA
Lagunak	220 % 52,5	237 % 59,3	203 % 63	21 % 58,3	681 % 57,7
Gurasoak	73 % 17,4	53 % 13,3	45 % 14	–	171 % 14,6
Eskola	83 % 19,8	50 % 12,5	25 % 7,8	7 % 19,4	165 % 14
Liburuak eta zinea	28 % 6,7	44 % 11	37 % 11,5	6 % 16,7	115 % 9,8
Beste batzuk	15 % 3,6	15 % 3,8	9 % 2,8	1 % 2,8	40 % 3,4

Iturria: Bizkaiko Emakumezko Unibertsitarien Inkesta.

Aitzitik, ikasle gazteenek jaso dute sexu arloko informazio gehien, bai eskolan eta baita beren gurasoen bidez. Beraz, dirudienex sexu informazioaren iturri nagusienak aldatzeko zorian dira, betidaniko lagunen eskuetatik hezkuntza instituzioetara eta gurasoengana igaroz. Unibertsitarien sexu informaziorako iturri funtsezkoenak, bai EHUn eta berebat Deustuko Unibertsitatean, lagunak eta ikaskideak izan dira, ikasleen % 58k aitortzen dutenez. Halere, beste informazio iturriekin alderatuz gero badira ezberdintasun txiki batzuk. EHUn sexu arloko informazioa eskolan izan duten ikasleen kopurua handiagoa da (% 17 eta % 11), Deustuan sexu ezagupenak gurasoengandik datozkien artean (% 18, % 11ren aurrean). Eraitza hauek fakultateetan ere isladatzen dira. Ikasketa mota guztietan, unibertsitariak sexuaz duten informazio iturririk nagusiena lagunak eta ikaskideak izan ohi dira, % 50 baino portzentaia handiagorekin, Goi Mailako Ingeniaritza Eskolakoak salbu, ez bait dute % 43koa gaintitzen.

141. TAULA. Emakumezko unibertsitari bizkaitarren sexu informazioaren iturria, fakultateen arabera. (Portzentaia horizontalak)

FAKULTATEAK	LAGUNAK	GURASOAK	ESKOLA	LIBURUAK
Enpresa Z.	56	23	9	12
FIHZ	56	21	12	7
Letrak	57	16	12	10
Soziologia	55	18	14	8
Informatika	60	17	15	7
Zuzenbidea	61	17	8	11
Zientziak	57	9	16	14
Ekonomia	63	10	16	8
Gizarte eta Informazio Z.	61	9	12	11
Ingeniaritza	43	13	24	16
Arte Ederrak	57	13	15	5
Medikuntza	51	16	23	8

Iturria: Bizkaiko Emakumezko Unibertsitarien Inkesta.

Informazioa gurasoen bidez jaso duten ikasleen portzentaia altuenak Enpresa Z. eta FIHZ Fakultateetan eman dituzte, biak Deustuko Unibertsitatean. Goi Mailako Ingeniaritza Eskola besteengandik bereizten da, izan ere, bere ikasleak neurri handiagoan eskola, liburu eta zinearen bidez informatu dira.

Antisorgailuen erabilpenari dagokionez, ikasleen % 65ek ez ditu oraindik erabiltzen, baina badu gerora erabiltzeko asmorik, sexu harremanetan hasten direnean, alegia, edo harremanok maizago izaten dituztenean. (142. taula)

142. TAULA. Antisorgailuak erabiltzeari buruzko eritzia. (Portzentaia bertikaletan)

ERITZIA	%
Ez nituzke inoiz ere erabiliko	4,7
Orain ez, baina badut erabiltzeko asmorik	64,7
Batzuetan erabiltzen ditut	6,3
Maiz erabiltzen ditut	22,4
Ez daki / ez du erantzun	1,9

Iturria: Bizkaiko Emakumezko Unibertsitarien Inkesta.

Unibertsitari guztien artean, % 22,4k sarri erabiltzen du antisorgailuren bat, eta % 6,3k batzuetan erabiltzen ditu.

Ikus daitekeenez, antisorgailuez baliatzen diren emakumezko unibertsitarien artean gehienek sarri erabiltzen dituzte prestakuntza. Alde honetatik, aipatzekoa da unibertsitariak duten prestakuntza maila handiagoa dela eta, aukera gehiago daukatela antisorkuntzari buruzko informazio egiazkoa eta orokorra lortzeko, bikote bat eratzea erabakitzen dutenean.

Horrela agertzen du Alfredo García Ramos-ek (1982), emakumearen egoera Euskadin gai duen txostenean. Bertan “adina” eta “irakaspen maila” aipatzen dira funtsezkoenak bezala antisorgailu ezberdinen ezagutza eta erabilpenerako.

Oro har, nolabaiteko maiztasunez antisorgailuez proportzio handienean baliatzen direnak, adin multzoka sailkaturik 20 eta 24 urte bitartekoak dira (143. taula), eta hauen artean batez ere sinesgabeak (144. taula), eta are gehiago ezkerreko partidu politikoetatik hurbil daudenak, hala nola HB eta IU (145. taula).

143. TAULA. Antisorgailuen erabilpena, adinen arabera. (Porzentaia bertikalak)

ANTISORGAILUEN ERABILPENA	17-19	20-21	22-24	+ 25	GUZTIRA
Behin ere ez	31 % 7,4	15 % 3,8	8 % 2,5	2 % 5,6	56 4% ,7
Orain ez/ gero bai	304 % 72,6	259 % 64,8	186 % 57,%	10 % 27,8	759 % 64,7
Batzuetan	20 % 4,8	20 % 5	28 % 8,7	6 % 16,7	74 % 6,3
Maiz	56 % 13,4	96 24	95 29,5	18 50	265 22,4

Iturria: Bizkaiko Emakumezko Unibertsitarien Inkesta.

144. TAULA. Antisorgailuen erabilpena. Erlijio sineskeren arabera. (Porzentaia bertikalak)

ANTISORGAILUEN ERABILPENA	SINESTUNA	SINESGABEA	GUZTIRA
Behin ere ez	53 % 6,0	3 % 3,4	56 % 4,7
Orain ez/ gero bai	608 % 69,5	156 % 46,5	764 % 64,5
Batzuetan	49 % 5,6	25 % 7,4	74 % 6,3
Maiz	143 % 16,3	120 % 35,8	263 % 22,2
Ez daki / ez du erantzun	21 % 2,4	6 % 1,7	27 % 2,3
(100 %) GUZTIRA	874	310	1.184

Iturria: Bizkaiko Emakumezko Unibertsitarien Inkesta.

145. TAULA. Antisorgailuen erabilpena, erizkidetasun politikoaren arabera. (Porzentaia horizontalak)

PARTIDU POLITIKOAK	BEHIN ERE EZ	GERO BAI	BATZUETAN	MAIZ	GUZTIRA KASUAK	%
EA	3	75,8	3	15,2	33	2,8
EE	1,9	61,5	11,5	23,1	52	4,4
HB	0,9	43,9	15	39,	107	9,0
IU	2,5	60	10	27,	40	3,4
EAJ/PNV	3,8	73,5	4,7	15,8	234	19,8
PP	20,8	62,5	8,3	2,1	48	4,1
PSOE	1,9	73,1	1,9	23,1	52	4,4
Berdeak	1,6	63,9	6	26,8	183	15,5
Batere ez	6,7	63,7	5,3	22,6	358	30,3

Iturria: Bizkaiko Emakumezko Unibertsitarien Inkesta.

Aipatzea merezi duen datu bat: gazteen artean ia % 5ek baieztatu zuenez ez dute “sekula” inongo haurgintza plangintzarik erabiltzeko asmorik. Joera hau batik bat erlijio sineskerekin dago lotuta eta gehienbat gazteenen (17-19 urte) eta PP-tik hurbil daudenen artean suertatzen da.

6.2.5

BESTE PRAKTIKA
SEXUAL BATZUK

Gure helburuari, hots, unibertsitarien jokaera sexualak ikertzeari, atxekiz, zenbait puntu ezberdinetan 146. taulan azaltzen diren praktika horietakoren bat egiten zutenentz adieraz zezaten eskatu zitzaien ikasleei.

146. TAULA. Praktika sexualaren portzentaia horizontalak

PRAKTIKA SEXUAL	INOIZ ERE EZ	NOIZIK BEHIN	EZ DAKI / EZ DU ERANTZUN
Masturbazioa	66,0	29,4	4,6
Harreman homosexualak	92,7	1,0	6,3
"X" filmeak ikusi eta aldizkariak irakurtzea	82,3	12,0	5,7

Iturria: Bizkaiko Emakumezko Unibertsitarien Inkesta.

Masturbazioak izan ezik (% 29,4), aipaturiko beste praktika horiek ez dute ia garrantzirik. Puntu honetan azpimarratzekoa da, galdera honetan Ez daki / Ez du erantzun aukera egin dutenen portzentaia handia dela, galdesortaren gainontzeko galderekin alderatzen badugu.

6.2.6

SEXUALITATEAK SORTARAZTEN
DITUEN SENTIMENDUAK

Gai honi dagokionez, hasiera batean unibertsitariiei eskatu zitzaien beren burua 1etik 5era puntua zezaten, nork bere itxura fisikoa nola ikusten zuenaren arauz. 5ekin “oso gustora” adierazten zen. Emaitzak honako taula honetan aurkezten dira:

147. TAULA. Nola sentitzen zara zeure gorputzarekin. (Portzentaia bertikaletan)

SATISFAKZIO MAILA	%
Batere gustora ez	1,6
Gustora ez	10,0
Halamoduz	48,5
Gustora	31,3
Oso gustora	7,3
Ez daki / Ez du erantzun	2,3
GUZTIRA	100

Iturria: Bizkaiko Emakumezko Unibertsitarien Inkesta.

Alde batetik nahiz bestetik emaitza nabarmenik izan ez den arren, somatzen da gehienek erdialdean (“halamoduz”) kokatzen dutela beren burua. Egitate honek adierazten duen bezala, itxura fisikoari dagokionez gazteek egungo emakumezko ereduaren eragin bortitza jasaten dute. Eredu horretan itxura huts hori maila ekonomiko, osasun eta gizarte lehiaren erakuskari bihurtzen da. Komunikabideek ezarritako standard horietara iristen ez badira –zeinak beti ari baitira emakumearen gorputzaz arreta berezia jartzen–, etengabeko egoinezina sortzen da gazteengan.

Bestaldetik, atsegin ezaren portzentaiak (% 11,6) atseginaren portzentaiekin (% 38,6) alderatzen baditugu, lehenbizikoak apalagoak dira. Hau da, neska gazte gutxi dago bere gorputzaz erabat desgogara, eta gehienak beren buruarekin gustora daude.

Nori bere gorputzak sortarazten dizkion sententzioen gaiari jarraikiz, inkestatutako unibertsitarien galdetu zitzaizen zernolako sentimenduak erakartzen zizkien sexualitate kontzeptuak. (148. taula).

148. TAULA. Sexualitateak sortarazten dituen sentimenduak. (Portzentaia bertikaletan)

SENTIMENDUAK	%	SENTIMENDUAK	%
Plazerra	33,1	Maitasuna	2,7
Jakingura	16,0	Lotsa	2,1
Atsegina	15,3	Ezaxola	2,0
Autoerrealizazioa	9,6	Erruduntasuna	0,6
Beldurra	7,5	Dezepzioa	0,3
Poza	4,2	Ez daki / Ez du erantzun	4,0

Iturria: Bizkaiko Emakumezko Unibertsitarien Inkesta.

Izakera positibodun sentimenduak, batez ere “plazerra”, “atsegina” eta “autoerrealizazioa” hautatzen dituzte gehienek (% 58k), “jakingura” salbu (% 16) izakera neutroagoa duelako, eta inolako sexu harremanik izan ez dutenen artean gertatzen da (gehienbat gazteenen artean). Agi danean, unibertsitarien jarrera, oro har, zabala eta positiboa da sexualitatearen bizipenari dagokionean.

Negatibotasuna adierazten duten sentimenduak (% 12,5ek aukeratuak) murriztu egiten dira adinez aurrera doazen neurrian, ikasleen sexu esperientziak garrantzia hartzen baitu. Horregatik, “atsegina” eta “plazerra” proportzio handienera aukeratzen dutenak 22 urtez gorako unibertsitariak dira, 17 urtetik 21erakoek “beldurra” eta “jakingura” hautatzen duten bitartean. (149. taula).

149. TAULA. Sexualitateari buruzko sentimenduak, adinen arabera

SENTIMENDUAK	17-19	20-21	22-24	+ 25	GUZTIRA
Plazerra	124 % 29,8	133 % 33,4	110 % 34,3	19 % 52,8	386 % 33,1
Atsegina	39 % 9,4	72 % 18,1	64 % 19,9	5 % 13,9	180 % 15,3
Autoerrealizazioa	31 % 7,5	38 % 9,5	36 % 11,2	7 % 19,4	112 % 9,6
Poza	31 % 3,8	38 % 4,3	36 % 4,7	7 % 2,8	112 % 4,2
Maitasuna	16 % 3,8	9 % 2,3	7 % 2,2	-	32 % 2,7
Jakingura	90 % 21,6	61 % 15,3	36 % 11,2	1 % 2,8	188 % 16,0
Lotsa	44 % 10,6	22 % 5,5	22 % 6,9	-	88 % 7,5
Beldurra	16 % 3,8	5 % 1,3	4 % 1,2	-	25 % 2,1
Ezaxola	12 % 2,9	2 % 0,5	8 % 2,4	-	22 % 2,0
Erruduntasuna	4 % 1,0	2 % 0,5	-	-	6 % 0,6
Dezepzioa	3 % 0,7	1 % 0,3	-	-	4 % 0,3
Beste batzuk	5 % 1,2	14 % 3,5	11 % 3,4	2 % 5,5	32 % 2,7
Ez daki / Ez du erantzun	14 % 3,3	18 % 4,5	7 % 2,1	1 % 2,7	40 % 3,4
GUZTIRA	414	394	320	36	1.164

Iturria: Bizkaiko Emakumezko Unibertsitarien Inkesta.

IKUSPEGIA

Sexualitatearekin zerikusia daukaten gaiei buruz emakumezko unibertsitarien jokabideen gida gisa balio duten erizpideen ikuspegi orokorra isladatzeko, item sorta bat proposatu zen, horien bidez beren adostasuna nahiz ezadostasuna adieraz zezaten.

150. TAULA. Adostasuna-desadostasuna sexualitatearekin erlazionatuta-
ko gaiei buruz. (% horizontaletan)

SEXUALITATEAREKIN ERLAZIONATUTAKO GAIAK	ADOSTASUNA	DESADOSTASUNA
Bat bederak izan behar du sexu askatasuna, mugarik gabe	88	11
Sexua derrigorrezkoa da egonkortasun emozionalerako	81	18
Ezkontza aurreko harremanen alde	81	18
Sexua bai baina harreman afektiboa baldin badago	79	14
Familiako hezkuntzak zailtzen du sexualitatearen bizipena	76	23
Homosexualitatea naturala da	75	25
Pornografia gizakiaren degradazioa da	66	31
Birginitatea modatik kanpo dago	65	35,5
Hobe da abortatzzea nahi ez den haur bat izatea baino	64	35
Abortatu baino lehen haurra adoptatzeko emango nuke	61	38
Hezkuntza erlijiosoak eragina du ene sexu jokabidean	61	39
Gizartea degenerazio sexualerantz doa	44	55
Prostituzioak eginkizun sozial bat betetzen du	40	58
Abortoa ez du ezerk justifikatzen	39	60
Etorkizuna nola dagoen ikusita hobe haurrik ez edukitzea	38	62
Gauzak gero eta hobeki daude	37	62
Umeak izan aurretik bikoteak ezkondu egin behar dira	36	62
Ezkontza modatik kanpo gelditu da	29	68
Bikotearen helburua ezkontza da	28	71
Ez daiteke inoretaz fidatu	27	70

Iturria: Bizkaiko Emakumezko Unibertsitarien Inkesta.
OHARRA: %100 osatu arteko %, Ez daki / Ez du erantzun atalari dagokio eta ez da taula honetan sartu.

Adostasun handiena gizabanako bakoitzaren askatasunarekin erlazionatutako gaiek da-
karte, bere sexu bizitza mugarik gabe bizitzeko. Gero bien bitarteko gai multzo bat aurki-
tzen dugu, funtsean abortoarekin zerikusia dutenak, eta hemen eritziak zatikatuagoak dau-
de. Azkenik, desadostasun handiena ezkontzari lotutako gaiek sortarazten dute.

Emakumezko unibertsitari gazteen jarrerak, sexu arauzkortasunari, abortoari, sexu egintzari eta etorkizuneko itxarobideei buruz, ezberdinak dira egiten ari diren ikasketen arabera. Jarrera ezberdin horien arabera hiru fakultate multzo egin daitezke: lehenbiziko multzoan jarrera tradizional eta kontserbadoreenak, beste bat onarpen eta tolerantzia maila handiagoko joera duena, eta hirugarren multzo bat bien bitartekoa.

Lehenengo multzoan sartuko lirateke Enpresa Z., Ingeniaritza eta Zuzenbide ikasketak egiten ari direnak; bigarrenean Arte Ederrak Fakultatea, Soziologia eta Gizarte eta Informazio Zientziak urrun xamarretik darraizkiola. Gainerako fakultateak hirugarren multzoan leudeke.

151. TAULA. Emakumezko unibertsitarien jarrerak sexualitatearekin erlazionatutako gaiiei buruz, fakultate multzoen arabera.
(Erabat ados erantzuten duten unibertsitarien %)

ADOS ONDOKO HAUEKIN:	% HANDIENA		% APALENA	
Ezkondu aurreko harremanak	Arte Ederrak	88	Enpresa Z.	58
	Gizarte eta Informazio Z.	78	Zuzenbidea	58
	Soziologia	74	Ingeniaritza	46
Birginitatea modatik kanpo geratu den balorea	Arte Ederrak	40	Enpresa Z.	27
	Gizarte eta Informazio Z.	32	Zuzenbidea	23
	Soziologia	39	Ingeniaritza	19
Sexua beharrezkoa da egonkortasun emozionalerako	Arte Ederrak	35	Enpresa Z.	19
	Gizarte eta Informazio Z.	32	Zuzenbidea	27
	Soziologia	35	Ingeniaritza	16
Abortoa justifikagarria da	Arte Ederrak	68	Enpresa Z.	28
	Gizarte eta Informazio Z.	52	Zuzenbidea	36
	Soziologia	53	Ingeniaritza	40
Harreman homosexualak naturalak dira	Arte Ederrak	63	Enpresa Z.	16
	Gizarte eta Informazio Z.	46	Zuzenbidea	29
	Soziologia	39	Ingeniaritza	22

Iturria: Bizkaiko Emakumezko Unibertsitarien Inkesta.

Lehenbiziko multzoko gazte unibertsitariak aisago onartzen dituzte gizartean homosexualitateaz, birginitateaz, ezkondu aurreko harremanez eta ezkontza instituzio bezala hartzeaz indarrean dauden gizarte eta familiaren ereduak, baina abortoa gaitzesten dute.

Bigarren multzoko unibertsitariak, alderantziz, jasanberago azaltzen zaizkigu eta zabalago homosexualite, prostituzio, ezkondu aurreko harreman, konpromezu afektiborik gabeko sexu harreman eta abortuaren gainean.

Bigarren multzo honetan uste dute, halaber, sexua beharrezkoa dela oreka emozionalerako eta gizabanakoak mugagabeko sexu askatasuna behar duela, eritzi bereko diren lehen multzoko emakumezko unibertsitariak gutxiago direlarik.

Etorkizuneko itzarobideei gagozkiolarik Arte Ederrak Fakultatea aitzindari daukan multzoko ikasleak Enpresa Z. eta Ingeniaritzakoak baino ezkorrago agertzen dira. Kasu honetan Zuzenbide eta Soziologiako unibertsitariak ez dute aurkako jarrerarik. (152. taula).

152. TAULA. Emakumezko unibertsitarien jarrera etorkizunaren aurrean

FAKULTATEAK	MUNDUAN GAUZAK GERO ETA HOBEKIAGO DAUDE
	% ERABAT DESADOS
Enpresa Z.	16
Ingeniaritza	22
Zuzenbidea	32
Arte Ederrak	57
Gizarte eta Informazio Z.	46
Soziologia	32

Iturria: Bizkaiko Emakumezko Unibertsitarien Inkesta.

SEXUALITATEAREN GAINEKO
JARREREN EGITURA

Sexualitatearen arloan, gai honek anitz alderdi dituenez gero, aldagai konplexuak eta era ezberdinetako fenomenoak nahasten dira.

Horren kariaz, berriro ere faktore-azterketaren teknikara jo da, zeinen bidez item multzo handi bat dimentsio nagusi batzuetara murriztu bait dugu. Hauei “faktoreak” deitu diegu. Horrekin argitu nahi da zein den emakumezko unibertsitarien artean sexualitateak sortarazten dituen jarreraren eskema.

Egin den azterketaren ondorioz 6 faktore atera dira denen artean aldarazpenaren % 52,8 argitzen dutenak (Ikus Faktore-Moldea Eranskinetan) eta ondotik adierazten den moduan egituratzen direnak.

1. faktorea: SEXU ARAUZKORTASUNA. Tradizioz tabutzat hartu diren kontzeptuei eta sexualitateari buruzko preskripzioei dagokie. Ezkontza bikotearen helburu eta destitotzat jotzen duen ikuspegia oso hedatua dago, horren baitan jaiotzen dira haurrak eta transmititzen

dira jokabideen arau moralak. Ikuspegi horretatik eragina du hezkuntza erlijiosoak eta hainbat alderdik, hala nola, homosexualitateak edo birginitatea galtzeak, konnotazio negatiboa hartzen dute.

153. TAULA. 1. faktorea: Sexu Arauzkortasuna

	KOERLAZIO KOEF.
Bikotearen xedea ezkontza da	0,69609
Haurrak izan baino lehen ezkondu egin behar da	0,68101
Ezkondu aurreko harremanak ezkontzeko bakarrik	0,59167
Hezkuntza erlijiosoak eragina du ene sexualitatean	0,50431
Homosexualitatea zerbait naturala da	-0,50460
Birginitatea modatik kanpo geratu da	-0,40534
EIGENVALUE	4,66831
ARGITUTAKO ALDARAZPENAREN %	% 23,3

Iturria: Bizkaiko Emakumezko Unibertsitarien Inkesta.

Faktore honetan kontrajartzen dira, alde batetik unibertsitari horiek, zeinentzat sexu jokabideei buruzko arauteriak eta manuak oraindik ere garrantzitsuak baitira beren jokamoldeen jarraibideak ezartzeko, eta bestaldetik egongo lirateke inposatutako jarreraz inolako araurik ez jarraibiderik onartzen ez dutenak, beren balore-eskalan.

Bi bazterretako horiek tipologia idealak dira, izan ere, faktore honen gaineko jarrera multzoa baloratzeko orduan erreferentzi puntutzat balio dizkigun ezaugarriak neurritik atera dira. Horrela, bada, errealitatean ikasle unibertsitariak bi muga horien bitartean kokatzen dira, batzuk bazter horietatik hurbilago eta beste batzuk urrunago gainerako faktoreekin batera, aurrerago ikusiko den bezala, bi jokamoldeok sexu jarrera ezberdinen bi eredu eratzen dituzte.

2. faktorea: ABORTOA. Faktore honek aipatzen ditu giza bizitza eta izatearen baldintzak. Bere baitan zenbait gai hartzen ditu, zeinen edukina abortoaren, nahi ez den amatasunaren eta gizarte osoaren jokabideen justifikazioari edo justifikazio ezari lotzen bait zaie. Er-lazio handia dauka erlijio sineskerekin, eta izatearen zentzu traszendentearekin, eta hauxe da hain zuzen jarrera batzuen eta besteen muga.

154. TAULA. 2. faktorea: Abortoa

	KOERLAZIO KOEF.
Abortatu baino lehen haurra norbaiti emango nioke adopta dezan	0,79578
Abortoa ez du deusek justifikatzen	0,67367
Gizartea sexu degeneraziorantz doa.	0,41566
Abortatzea hobe da nahi ez den haur bat izatea baino	-0,67350
EIGENVALUE	1,44341
ARGITUTAKO ALDARAZPENAREN %	% 7,2

Iturria: Bizkaiko Emakumezko Unibertsitarien Inkesta.

Faktore honen inguruan, punta batean egongo lirateke haurdunaldiaren borondatezko ete-na edozein inguruabarretan justifikatzen duten emakumezko unibertsitariak, eta berebat haur bat adoptatzeko eman beharrean abortatuko luketenak, eta gizarte osoaren jokamol-deen aurrean jarrera jasanbera dutenak.

Bestalde, mota ezberdineko unibertsitari bat aurkituko genuke, honentzat abortoa ez da inondik inora ere justifikatzen, adopzioa hobesten du haurdunaldiaren etenaren orde-z, eta egungo gizartea sexu jokabideetan degeneraziorantz doala pentsatzen du.

3. faktorea: ERREALIZAZIO SEXUALA. Atal honek aipatzen du sexualitatearen bizipena giza pertsonalitatearen alderdi bat bezala, emozioen egonkortasun eta oreka faktore gisa. Fak-tore honetan biltzen dira gizabanakoak bere sexualitatea mugarik gabe bizitzeko duen as-katasunari buruzko gaiak eta baita familian eman zaion heziketari buruzkoak ere.

155. TAULA. 3. faktorea: Errealizazio sexuala

	KOERLAZIO KOEF.
Familiako heziketak sexu bizipena oztopatzen du	0,72291
Mugarik gabeko sexu askatasuna	0,51202
Sexua beharrezkoa da egonkortasun emozionalerako	0,50807
EIGENVALUE	1,18349
ARGITUTAKO ALDARAZPENAREN %	% 5,9

Iturria: Bizkaiko Emakumezko Unibertsitarien Inkesta.

Jokabide eredu batek behartuko gintuzke sexu bizipen bat izatera nork bere buruarekiko eta bikotearekiko egokitzapena lortzearren.

Eritzi horren arabera gainera lotzen zaie gizabanakoak bere sexualitatea garatzerakoan, mugarik gabeko sexu askatasuna izan behar du, eta familiako heziketak sexualitate kontzeptuan era negatibo batez eragiten du.

Beste eredu idealak, kontrako muturrean kokatuko litzateke, hots, harreman afektibo eta bikotearengan sexualitatea bigarren mailako alderditzat hartzen duten pertsonak, lehentasuna beste gauza batzuei ematen bait die. Gizarteak bere kideei sexu arloko jokamoldearen jarraibideak ezarri behar dizkiela uste dute eta etxean eman zaien heziketak ez duela eraginik ez eta oztoporik ere jartzen beren sexu esperientzian.

4. faktorea: GIZARTE ETA FAMILIAREN GAINEKO EREDUA. Badu zerikusirik etorkizunari buruzko ikuspegi ezkorrearekin, besteenganako mesfidantzarekin eta ezkontzarenganako eta bikotearen bizitzarenganako sentipen negatiboarekin.

156. TAULA. 4. faktorea: Gizarte eta familiaren gaineke ereduak

KOERLAZIO KOEF.	
Etorkizunari begiratuz, hobe haurrik ez izatea	0,74468
Ezin daiteke inorengan konfidantzarik jarri	0,68617
Ezkontza modatik kanpo geratu da	0,46581
EIGENVALUE	1,14584
ARGITURIKO ALDARAZPENAREN %	% 5,7

Iturria: Bizkaiko Emakumezko Unibertsitarien Inkesta.

Faktore honen gaineke alderdi kontrajarriak hauek dira: alde batetik etorkizuna itxarobide ezkorrez dakusaten ikasle unibertsitariak, gainerakoendako mesfidantza, errezeloa eta isolamendua daukatenak eta joera nabaria dutenak harreman afektibo edota familiarekikoak ez izatera.

Kontrako alderdian legoke unibertsitari mota bat, etorkizunerako ikuspegi baikorra duena, besteenganako sentipen eraikitzailerik eta positiboa, eta ezkontza nahiz bikotea afektibitatezko sarien iturri direla uste du.

5. faktorea: JASAPEN SOZIALA. Faktore honek biltzen ditu egungo gizarte honetan ematen diren fenomeno batzuekiko eroapenari buruzko gai batzuk. Horiek ez dute zertan zuzenki lotuta egon behar norberaren jokabide sozialarekin, esate baterako, inolako lokarri afektiborik gabeko sexu harremanak izateko aukera, pornografia edo prostituzioa.

157. TAULA. 5. faktorea: Jasapen soziala

	KOERLAZIO KOEF.
Pornografia gizakiaren degradazioa da	0,74324
Sexua bai, baina harreman afektiborik bada	0,44104
Prostituzioak eginkizun sozial bat betetzen du	-0,58686
EIGENVALUE	1,10236
ARGITURIKO ALDARAZPENAREN %	% 5,5

Iturria: Bizkaiko Emakumezko Unibertsitarien Inkesta.

Faktore honekin erlazionatzen diren bazterreko ereduak hauek dira, alde batetik pornografiarekin, prostituzioaren eginkizun sozialarekin eta bikotearen artean afektibitatezko harremanik gabe sexu harremanak izatearekin jasapen eta eroapen handiko pertsonak. Sexuak berez duen balorearekiko jasapena da faktore hau hobekien zehazten duen jarrera. Kontrako bazterrean egongo lirateke muga zenbait gainditzen duten adierazpen-askatasunaren azalpen batzuk arauen bidez murriztu eta mugatzearen aldeko diren unibertsitariak. Gainera, haientzat sexua, edo sexualitatearen bizipena bi pertsona bat egiten dituen afektibitatearen elementu bereizi ezina eta adierazpena da. Testuinguru horretatik ateraz gero ez du baliorik.

6. faktorea: BAIKORTASUN-EZKORTASUNA. Bizitzaren eta etorkizunaren ikuspegi baikorra edo ezkorra biltzen ditu. Gai hau bakar-bakarrik agertzen da, sexualitateari buruzko edozein jarreretik landa.

158. TAULA. 6. faktorea: Baikortasun-ezkortasuna

	KOERLAZIO KOEF.
Gauzak gero eta hobeto daude	0,77013
EIGENVALUE	1,01961
ARGITURIKO ALDARAZPENAREN %	5,1 %

Iturria: Bizkaiko Emakumezko Unibertsitarien Inkesta.

Sexualitateari dagozkion gai multzoaren gainean emakumezko unibertsitariak duten ikuspegi argitzen duten 6 faktoreek aldagai multzo batean adierazten dira, hauek, 2 joeratan oinarrituta, taldea zehazten eta bereizten dutelarik. Lehenbizikoari “Emakumezko unibertsita-

riaren ohizko eredua” deituko diogu, eta bigarrenari “Emakumezko unibertsitariaren haus-
turazko eredua”.

“Ohizko eredua”ren ezaugarriak dira tradiziozko arautegia eta manvak onartzea, sexu jo-
kabideei dagokienean, eta homosexualitatea, abortoa edo birginitateak gutxiago balio iza-
tea bezalako alderdiak gaitzestea. Haien eritziz bikotearen harremanetan afektibitateak be-
har du izan nagusi, sexua horren adierazpen soila besterik ez delarik, testuinguru horretatik
batere baliorik ez duena.

“Hausturazko eredua”k sexua eta bikotearen gainean berak duen balore eskalan ez du ino-
lako jokabide araurik edo jarraibiderik inposa dakion uzten. Eta abortoa onartu ezezik ja-
sapen eta eroapen osoa erakusten du ohizkoak ez diren beste jokabide sexualetarako. Sexu
bizitza, berez, beharrezkotzat jotzen da norberaren errealizaziorako. Era berean, harreman
afektibo edo familiar iraunkorrak ez izatearen aldeko joera darakusate, batez ere etorkizu-
nerako daukaten mesfidantza-rengatik.

Ondoren bi bazter idealak aurkezten dira, beraiei datxekzien aldagaiekin.

159. TAULA. Emakumezko unibertsitari ereduak

	1. EREDUA: OHIZKOA	2. EREDUA: HAUSTURAZKOA
IDEIAK	Espainiar nazionalitatea Ideologia politikoa PP eta batzuetan EA / PNVtik hurbil Erlijioso samarra edo aski erlijiosoa	Euskal nazionalitatea Ideologia politikoa HB eta batzuetan IUtik hurbil Erlijio sineskerarik gabea
EGOERA SOZIALA	Ama, ikasketa ertainak edo goi mailakoak egina Gizarte maila goikoa edo ertain-goikoa Ikasketa motak	Ama, ikasketarik gabea Gizarte maila behekoa edo ertain-behekoa Ikasketa motak
IKASKETA MOTA	– Enpresa Z. – Zuzenbidea – Ingeniaritza	– Arte Ederrak – Gizarte eta Informazio Z. – Informatika – Soziologia

Iturria: Bizkaiko Emakumezko Unibertsitarien Inkesta.

Tipologia hau prestatu da faktore ezberdinei dagozkien item-etan gutxieneko eta gehieneko
portzentaiak hartuz. Tipologia honi buruz zenbait iruzkin egin behar dira:

- Katetoria berean hain ezberdinak diruditen bi partidu, PP eta EAJ/PNV batera agertze-
aren arrazoa da partidu horietatik ideologikoki hurbil dauden unibertsitariak berdintasun
bat erakusten dutela beren oinarri erlijiosoan. Hala ere, kontrari jartzen dira “nazionalitate”
aldagaia sartzen denean, PPkoak espainiar agertzen direlako eta EAJ/PNV euskaldun.

- Gauza bera gertatuko litzateke HB eta IUren kasuan. Jarrerarik ordezkagarriena HBrena da, baina batzuetan IUren puntuazioak HBkoenetik gertu gelditzen dira, biek daukatelako amankomunean erro ez erlijioso bat. Baina kasu honetan ere "nazionalitateak" kontrajar-tzen ditu.

6.3

EMAKUMEA
ETA BEREIZKERIA

6.3.1

BEREIZKERIAREN
OHARMEN SUBJEKTIBOA

Azterketa honen xedea da baloratzea bizitza sozial, laneko eta pribatuan zein alderdietan somatzen den gehien "emakumea izatea" desabantaila dela.

160. TAULA. Bereizkeriaren oharmen subjektiboa. (Portzentaia horizon-taletan)

EMAKUMEA IZATEA DA...	ABANTAILA	DESABANTAILA	EZ DU ERAGINIK
Lana lortzeko	1,4	89,2	9,4
Etxeko lanetan	9	79,6	11,1
Soldatan	1,3	78,9	19,3
Politikan	1,5	71,9	25,8
Indarrean dagoen legerian	1,8	70,7	26
Sexu harremanetan	11	25,9	62,7

Iturria: Bizkaiko Emakumezko Unibertsitarien Inkesta.

Taulako alde batean eta bestean zein unibertsitari talde kokatzen den aztertzen badugu, agerian dago haien eritziz bereizkeria handiena lan bat lortzeko orduan, soldata maila ego-kia izatean eta etxeko lanak egitean nozitzen dutela.

Aitzitik, "emakumea izatea abantaila dela"edo eraginik ez duela erantzuten dutenen ara-bera, hori sexu harremanetan eta indarrean dagoen legerian ageri da nabarien.

"Emakumea izatea desabantaila dela", batez ere, lanarekin eta etxeko lanekin erlazonat-zen zenez gero, bi gai hauek aztertu ziren bikotearekin eta familiarekin lotuz. Horrela, gal-

dera honi, "zein da zure eritziz ondokoaz arduratu behar dena? egindako erantzunetatik emaitza hauek bildu ziren: (161. taula).

161. TAULA. Zein da zure eritziz ondokoez arduratu behar dena? (Portzentaia horizontaletan)

	BIAK	GIZONA	EMAKUMEA	SOLDATAPEKO PERTSONA BAT
Lan egiteaz	97,8	1,1	0,3	–
Etxea atontzeaz	86,9	0,2	2	10,6
Haurrak zaintzeaz	96,1	0,1	2,2	0,1

Iturria: Bizkaiko Emakumezko Unibertsitarien Inkesta.

Bikotean nahiz ezkontideen artean eginbeharrak elkarrekin egin behar direla uste duten unibertsitarien portzentaiak gehiengoa du. Horrela, % 97,8k uste du biek behar dutela lan ordaindu bat izan eta % 96k haurren zainketa biei dagokiela.

Etxea atontzeari buruz, gehienek eritziz (% 87) etxeko lanak egitea bien ardura baldin bada ere, % 2k uste du emakumea dela soilik eginbehar horretan arduratu behar dena, eta ia % 11k lan hori soldatapeko pertsona baten eskuetan utziko luke.

Alde horretatik, dirudienez, emakumezko unibertsitariak, agian gerora gizarte bizitzan postu garrantzitsuak beteko duenak, garbi dauka bere ikuspegian familiarekiko ikuskera eta erantzukizunen banaketa. Oso unibertsitari gutxi dira ohizko emakumearen eskemari eusten diotenak, eta daudenak ere ez dira portzentaia adierazgarrian agertzen unibertsitarien talde osoarekin alderatuz gero.

“Egungo euskal emakume gazteen” gainean burututako azterketa, hain zuzen ere ikasle unibertsitariengan zentratu dena, era askotako gaiak jasotzen dituzten kapitulutan banatu da. Ondorioak kapitulu horietan oinarrituz ezarri ditugu.

DENBORAREN ERABILERA

Ahaleginak egin ditugu ikasle unibertsitarien beren eguneroko bizitzan egun bateko denbora nola bizitzen duten ezagutzeko. Beste era batera esateko, funtsezko beharrak betetzeko zenbat denbora ematen duten aztertu dugu, ikasketetan, hala unibertsitarioan nola unibertsitatez bestekoan, lan ordainduan, etxeko eta familiako betebeharretan, eta honekin guztiarekin loturik, iharduera bakoitzak eskatzen duen joan-etorrietan xahututako denbora ere bai.

Libre gelditzen den denbora aurrekoen ondorioa da, hots, eguneroko zereginak betetakoan hasten da. Astialdiari dagokionez, garrantzi handikoa da zenbat denbora erabilgarri dagoen eta garatzen diren iharduera motak ezagutzea, zeren hori baita batek modu pertsonalagoan eta norberaren balore, itxarobide eta hobespenen arabera bizitzen duen unea. Gauza bera esan daiteke oporraldien gainean, zeinetaz arduratu bait gara lehen ere.

Astearen zikloak bere erritmoa hausten du asteburua iristean, orduan eginbeharrak gutxitzen dira eta egun horiek aisialdi bihurtzen dira. Astearen egunen etendura hauek direla eta, beharrezkoa dirudi astegunetako eta asteburuko denbora bereizteak.

Ondoren paratzen diren hiru aldagai hauek zehazten dute funtsean Bizkaiko kanpuseko unibertsitarien bizitza estila, eta beraz, denborak: emakume, gazte eta ikasle izateak.

•• Emakume izateari buruz, sexu honek tradizionalki pairatu duen bereizkeria egoera zuzentzeko bidean dago. Horrela, gizonezkoak sartzen ari dira, mantso-mantso bada ere, etxearen esparruan, eta emakumeen artean, bereziki gazteenen eta egoera sozioekonomiko gorenekoen artean, nabaritzen da joera garbi bat bizimolde “maskulinoetara” hurbiltzekoa, emakumezko beste talde batzuek baino etxeko lan gutxiago egiten dutelako eta lan profesional eta akademikora gehiago dedikatzen direlako.

Gure ikerketan frogatu ahal izan dugu joera hori dagoela euskal emakumezko unibertsitarien artean. Hauek guztiz integratuak daude etxeko zirkuitoan, horietako gehienek era horretako lanak burutzen dituzte astean zehar. Baina astelehenetik ostiralera etxeko lanetan ematen duten

batez besteko denbora gizonezkoenaren antzekoa da, eta arras apalagoa adin bereko emakumezko populazioarena baino.

Lan profesional eta akademikoari dagokionean, unibertsitatek horretan ematen duten denbora populazioaren batez bestekoaren gainetik dago, askoz ere hurbilago daudelarik gizonengandik emakumeengandik baino.

Funtsezko beharkizunetara dedikatutako denbora populazio osoan oso hedatua dagoen ohitura da, horregatik ez dira ezberdintasun nabarmenegiak agertzen gizarte taldeen artean. Asteburuetan azaltzen da argiro emakumeek oraindik ere jasaten duten bereizkeria, nahiz eta bizimodu "maskulinoa" erabat bereganatu badute ere, lan profesional eta akademikoetako zirkuitoaren goi mailetan guztiz integratu ondoren, unibertsitarien kasuan bezala.

Frogatuta geratu da, gizonezkoek asteen zehar etxeko lanetan denbora kopuru bera ematen duten bitartean, emakumezko unibertsitatek denbora hori gehitu beharrean aurkitzen direla asteburuetan, zenbat eta asti gehiago izan hainbat eta famili betebeharrak gehiago izaten bait dute, halako modutan non asti gutxien daukan taldea baita, bai astegunetan nola asteburuetan.

•• Unibertsitarien denborak ere isladatzen dute gazteen talde orokorreko partaide direla. Haien aisialdiak, burutzen diren ekintzen bidez, hobeki adierazten ditu beren bizimoldeak, beste adineko gizarte taldeenak ez bezalakoak.

Gazteriari buruz egin diren azterketek erakusten dute astegunetako astialdiak betetzeko hoberen den iharduera komunikabideen kontsumoa dela, etxean musika entzutearekin batera. Asteburuan lagunekin taberna eta kafetegietara joatea da gehienbat gazteen iharduerarik berezkoena.

Emakumezko euskal unibertsitateak ez dira deusetan bereizten gainerako gazteengandik aisialdiez baliatzerakoan, asti gutxiago izatea ez bada, batik bat astelehenetik ostiralera. Beraz, esan daiteke lanegunetako aisialdiak izakera indibidualista, pasibo eta etxe barruan egiten diren ihardueretan ematen dituztela.

Asteburuan egoera aldatzen da, eta horrela aisialdia lagunekin bizitzen da, etxetik kanpo. Gazte unibertsitatek ez direla aspertzeko diote, baina beren aisialdietan lagunekin egoteaz gainera errutinari ihes egitea bilatzen dute, dibertitu eta ahaztea, eta horrek geure buruari galdera bat egitera behartzen gaitu, ia horien bizitza zenbateraino ez ote dagoen alienatua.

Bada beste galdera bat egiterik, aisialdiaren izakera librea den ala ez. Ea denbora hori askatasunaldi bat den betebeharrak pilaren aurrean, edo azken finean, astialdietan ere ez ote

diren ezarritako kontsumo modeloak segitzen, halako moldez non, bizipen pertsonalagoak eta aktiboagoak (adibidez, hobbia edo era guztietako elkarteetan parte hartzea) bigarren tokian gelditzen baitira.

Dumazedier-ek aisialdiari jartzen dizkion hiru funtzioetatik (atsedena, dibertsioa eta pertsonalitatearen garapena), unibertsitateak izaten duten aisialdiak badirudi lehenengo biak laketzeko balio duela, batez ere asteburuetan. Zalantzan gelditzen dira unibertsitateak burutzen dituzten ekintza mota horiek eta aisialdietan dituzten itxarobideak ea garapen pertsonal eta sormen handiagoa, bai eta jarrera aktibo eta kritikoagoa ere, izateko bide ematen duten.

•• Oro har ikasle izateak, eta partikularzki egiten ari diren ikasketek ere eragina izaten dute unibertsitateen astialdietan.

Denboraren erabilpenari buruzko azterketaz, galdera sorta bati erantzun dakion nahi izan da: Ba al da unibertsitateen artean antzekotasunik bizitza ikusteko moduan, ala bada ezberdintasunik? Antzekotasunak edo ezberdintasunak argi ditzake ikastetxe edo ikasketa motak? Zein fakultate dira antzekoak eta zein kontrajarrak daudenak?

Emakumezko unibertsitateak denbora nola erabiltzen duten aztertu ondoren alderdi hauek azaldu dira:

- EHUko unibertsitateak Deustuko ikasleek baino gehiago estudiatzen dute. Azken honetan, Enpresa Zientziak eta Informatika Fakultateetako ikasleak aritzen dira ordu gehien ikasten, EHUn berriz Ingeniaritza eta medikuntzako ikasleak nabarmentzen dira.
- EHUko ikasleek denbora gehiago ematen dute joan-etorrietan ikastetxe hori dagoen lekuarengatik, batez ere Arte Ederrak eta Gizarte eta Informazio Zientziak Fakultateetako emakumezko ikasleak, bertan baita dira proportzioan Gipuzkoako ikasle gehien. Deustuko Unibertsitatean Soziologiako ikasleek ematen dute denbora gehien Unibertsitateko joan-etorrietan, hura baita Araban bizi diren ikasleen portzentaia handiena duen fakultatea.
- Unibertsitate pribatuan ikasle gehiago ari dira unibertsitatez besteko ikasketak egiten, batez ere eskola orduetan eta bere kabuz ordu gutxien dedikatzen dituzten karreretako ikasleak, hala nola FIHZ eta Letretakoak.
- Era honetako ikasketak, hots, unibertsitatez bestekoak, egiteko joan-etorrietan Deustuko Unibertsitateko ikasleek denbora gutxiago galtzen dute. Horren arrazoia izan daiteke bi unibertsitate horien kokalekua, bata hiri erdian dagoela eta bestea, EHUkoa, aldirian.
- Funtsezko beharretan emandako denborari buruz ez dago ezberdintasunik bi eratako ikastetxeen artean, baina bai ordea fakultateen artean. Enpresa Zientziak, Gizarte eta In-

formazio Zientzietako ikasleak luzatzen dira gehien beren burua prestatzen, eta Arte Ederak, Medikuntza eta Soziologiakoek berriz denbora gehiago ematen dute otorduetan.

- Enpresa Zientzietako eta Ingeniaritzako ikasleek denbora gutxien erabiltzen dute etxeko lanetan Gizarte eta Informazio Zientziak eta Soziologiakoek ez bezala.

- FIHZ, Letrak eta Gizarte eta Informazio Zientzien Fakultateetan lan ordaindua duten ikasleak ugariago dira Enpresa Z., Informatika eta Arte Ederrak Fakultateetan baino.

- Bere kabuz ikasten ordu gehien sartzen dituzten ikasleek dute astialdi gutxien, hau da, Enpresa Zientziak, Ingeniaritza, Informatika eta Zuzenbideko ikasleek.

- Unibertsitari guztiek, oro har, iharduera berberak egiten dituzte beren astialdietan: irratia entzun, musika aditu, telebista ikusi, eta egunkariak irakurri. Aldea maiztasunean datza. Alde horretatik badirudi gazteriari buruz EAEn aurtemehin egindako azterketen ondorenak berretsi direla.

- Azken buruan, baieztatzen ahal da unibertsitari bizkaitarrek denbora era ezberdinez erabiltzen dutela azpimultzoen arabera. Ikus daiteke beren karrerak Ingeniaritzan, Enpresa Zientzietan eta Informatikan egiten ari direnak astialdi gutxiarekin dabilatzala, ikasteko sartzen duten ordu piloa dela eta; beraz, gelditzen zaion denbora era berdintsuan erabiltzen dute. Oro har, etxeko lanetan denbora gutxi aritzen dira eta ez dute lan ordaindurik.

Era berean, FIHZ, Letrak eta Gizarte eta Informazio Zientzietako ikasleak antz handia dute denboraren erabilerari dagokionean. Ikasle hauek ikasten denbora gutxien ematen dute, astialdi gehiago dute eta etxeko lanetan ere gehiago aritzen dira. Lan ordaindua ere maizago izaten dute.

Frogatu ahal izan dugu karrera batzuek estudiorako ordu gehiago eskatzen dutela; alde batetik, ikasle asko daude klasetara joateko eta norik bere etxean ikasteko denbora gutxiago emanik astialdiak unibertsitatez besteko ikasketetan eta lan ordainduan betetzen dutenak.

Beste modu batez esateko, eginbeharretarako denboraren eguneroko banaketa aldatu egiten da, bai eta unibertsitari talde ezberdinek daukaten astialdia ere, eta horren ondorioz, astialdietako ihardueren maiztasuna ere bai astean zehar.

- Ikasle Unibertsitarien ezaugarri pertsonal eta sozialek ere, esaterako adinak, gizarte mailak eta hurbiltasun politikoak, badute eragina horien denboraren banaketa eta erabilpean.

- Oporraldietan eguneroko bizitzaren erritmoa eten egiten da: sasoi egokia da bidaiak egin eta beste toki eta pertsonak ezagutzeko.

Bizkaiko kanpuseko ikasle unibertsitari gehienek bidaia egiten dute udako oporraldietan, eta oporlekuaren hautapenean eragin handia izaten dute gizarte mailak, familiaren jatorriak eta mota ideologikoko aldagaiek.

Oporraldietako denbora gehiena familiarekin eta lagunekin pasatzen dute, baina adinez aurrera joan ahala bikotearekin joaten diren unibertsitarien portzentaiak gora egiten du.

•• Azken finean, baieztatu dezakegu denbora sexuaren arabera erabiltzen delarik unibertsitarien ezberdintasuna agertzen duten gure hipotesiak egiaztatzen direla. Halaber, karre-
ra mota eta ezaugarri pertsonal eta sozialak denboraren erabilpenarekin, oporraldietakoa barne, lotzen dituen hipotesiak ere egiaztatzen dira. Hauek koerlazio positibo bat adieraz-
ten dute oporlekuaren eta unibertsitarien egoera sozioekonomikoaren artean.

Baina ez da frogatzen unibertsitarien aisialdirako itzarobideek beren astialdiak betetzeko zein motatako iharduerak izango dituzten, zeren talde osoan arras hedatuak dauden aisialdi praktikak oso gutxi bait dira (komunikabideak, musika eta tabernak), bai eta unibertsitarien artean oso zabalduak dauden itzarobideak ere (lagunekin egotea, dibertitzea eta ahanzteak).

BIZITZAREKIKO IKUSKERAK

Bizkaiko unibertsitarien bizitzarekiko ikuskeren atalean, gazteek mantentzen dituzten balore, jarrera eta jokabideak isladatzea nahi izan dugu.

Zenbait gai ukitu dira, denak funtsezko bi alderdiei dagozkienak; balore pertsonalak eta gizarte baloreak. Baloreak gizabanakoen jokaerak bideratzen dituzten desiragarritasun eriz-
pide gisa zehaztu dira. Balore pertsonalak desiragarritasunaren ikuskerei dagozkie norbe-
raren esparru pribatuaren barnean, eta balore sozialak berriz, taldearen ikuspegitik egokitzen jotzen diren gizarte ereduak.

•• Balore pertsonalen esparruan, unibertsitariak garrantzi handiena osasunari, askatasuna-
ri eta adiskidantzari ematen diete. Alabaina, hauek hierarkizatzen direnean, bizitzan na-
gusien eta funtsezkoentzat maitasuna eta lana hartzen dira. Balore hauek guztiak balore fun-
tsezko eta nagusien gunearen inguruan daude.

Beste multzo batean agertzen dira prestigioa, erlijio sineskerak eta bizitza publikoan parte hartzea, garrantzi gutxieneko balore gisa. Erlijioa, mendealdeko gizarte askotan gertatzen den bezala, unibertsitariarentzat gain-behera doan balorea da.

- Fakultatez fakultate egin den azterketak aditzera eman duenez, oro har, unibertsitari gehienek beren atsegin handiena maitasunean eta lan munduan lortzea espero dute, baina Ingeniaritza, Zientziak eta Soziologiako ikasle batzuek neurri apalagoan espero dute beren atsegin gorena maitasunean erdiestea.

Emakumezko unibertsitari bizkaitarren bizitzan balorerik garrantzitsuenak, ikastetxea edo ikasketak edozein direla ere, osasuna da. Ondoren adiskidantza egonen litzateke, nahiz eta Arte Ederretako eta FIHZeko ikasle batzuek adiskidantza adina osasuna ere baloratzen duten. Enpresa Zientzietako eta Informatikako ikasleentzat adiskidantza osasunaren gainetik dago.

- Balore sozialak, helburu sozial ezberdinak, zeinetara gizarteak bere ahaleginak bidera ditzakeen, hiru ardatzetan biltzen dira, horietako bakoitzak izakera ezberdineko baloreak biltzen dituelarik.

Lehenengo multzoa balore postmaterialistek osatuko lukete, autoadierazpenari eta bizitzaren kalitateari dagozkienak. Bigarrenak bilduko lituzke mota materialistakoak, garapenaren helmuga guztiz ekonomikoei dagozkienak. Hirugarrenak bi eratako baloreak jasotzen ditu. Gune hauen izakera ideologikoa da nabarmenki, izan ere, hobespen politikoak eta nazionalitateak beren tasuna itsasten diete horietara atxikitzen diren unibertsitariei. Gainera, batean zein bestean kokatzen diren unibertsitari motak argi eta garbi kontra-jartzen dira.

Gizartearen helmuga postmaterialistei garrantzi gehien ematen dieten gazteak HB eta IUko jarraitzaileak dira, eta helmuga materialistak espainiar sentitzen diren ikasleek hobesten dituzte, PSOE eta PPko jarraitzaileek, hain zuzen ere.

- Partaidetza soziala elkarleen bitartez aski altua da unibertsitarien artean, Euskadi eta Estatu espainiarreko gazte talde osokoarekin alderatzen badugu.

Partaidetza hori handia izan arren, unibertsitari gehienek elkarte bakarrekoak dira. Partaidetza handi hori elkarte mota batzuetan gauzatzen da: izakera altruista dutenek eta kultura zein kirolekoek erakartzen dute gazte kopuru handiena.

- Erlijioak eta hurbiltasun politikoak baldintzatzen dute elkartegintza, eta aldagai hauek zehazten dituzte neurri handienez era bateko nahiz besteko elkarteetan parte hartzen duten unibertsitariak.

Horrela, aski erlijiosoak direla dioten neskak izan ohi dira izakera altruista duten elkarteetan gehien parte hartzen dutenak. Bestalde, EAJ/PNV eta HBko jarraitzaileek gehiago hartzen dute parte elkarte politikoetan.

Ikasketa motak kontuan izanik, frogatu ahal izan da Medikuntza eta FIHZeko ikasleak direla elkarteetan parte gehien hartzen dutenak, gutxien berriz, Informatika, Ekonomia eta In-

geniaritzakoak. Elkarre mota aintzakotzat harturik, Ingeniaritza eta Informatikako ikasleek hartzen dute parte gehien kirol eta kultur elkarreetan, FIHZeko ikasleek gazte elkarreetan eta Medikuntzakoek elkarre altruistetan parte hartzen duten bitartean.

- Unibertsitariak ez dute konfidantza gehiegirik gizartearen erakundeetan. Atxekipen apal horren barnean, gazteek konfidantza handiena prentsan, sindikatuetan eta hezkuntza sisteman daukate.

Kontrako aldean, indar armatuak, gobernu zentrala eta partidu politikoak sinesgarritasuna galduz doaz. Horietan jartzen den konfidantza ezereza ez bada ere oso apala da.

- Enpresa Zientzietako eta Zuzenbideko ikasleek beste fakultateetakoek baino konfidantza gutxiago dute erakundeetan, batez ere Enpresariengan eta Lege Sisteman, hurrenez hurren.

- Bizitzarenganako sentipena ikasleen artean aski positiboa da. Uste dute beren bizitza, oro har, zoriontsu, gizakoi, eskergarri eta interesatea dela.

Sentipen hori erlazionatzen da gizarte maila eta hurbiltasun politikoarekin. Horrela finka genezake gizarte maila goragokoa den heinean sentipen hori areagotu egiten dela. Bestalde, bizitza positiboagoa da PP eta PSOEko ideologi politikoaren jarraitzaile diren gazteentzat.

- Unibertsitari gehienek gerorako proiektua ezkontzea da, haurrak izatea, itogarriegi ez den iharduera batean aritzea, lanaz eta familiaren arduratzeko bete emango diona, eta hurbileko arazoaren soluziobidean parte hartzea, gizartearen zuzendaritzan eraginik izateko asmorik gabe.

Hala ere, unibertsitari batzuk proiektu orokor horretatik desbideratzen dira. Esate baterako, Arte Ederretako ikasleen erdiak baino gehiagok ez dute beren burua ezkondu ikusten eta gainera gizartearen eragina izateko asmotan dira. Ingeniaritzako ikasleek bestalde, eta neurri apalagoan Zuzendaritza eta Gizarte eta Informazio Zientzietakoek, bere profesioaren elitean egoteko apeta dute.

Gazteen etorkizuneko proiektu hau, unibertsitateko aldia bukatu ondoko bizitzaren itxarobideei dagokiena, era ezberdineko ataletan banatzen dute.

Alde batetik egongo lirateke familiari garrantzi handiena ematen diotenak; horien arabera, beren burua etorkizunean ezkondu eta seme-alabekin, eta familia eta lana elkarri egokituz irudikatuko lukete.

Hauen kontrako proiektua osatuko lukete beren errealizazio pertsonala lanaren eta profesioaren arloan lortzea espero dutenak. Garrantzi gehiena lanari ematen diote eta ez familiari.

- Lana eta maitasuna izan direnez hierarkikoki inportanteentzat jotako baloreak, hain zuzen ere, arlo hauexetan espero dute unibertsitariak bizitzan atsegin gorenena lortzea. Ho-

nek adierazten du puntu honetan ikasle gazteen baloreen eta itxarobideen artean dagoen adostasuna.

- Burujabetza ekonomikoa eta oporraldi luzeagoak dira unibertsitarien alderdirik desiragarrienak. Interes hauek koherenteak dira gazte eta ikasle izakerarekin.

Gutxien desio duten alderdia estudiatzeko aukera gehiago izatea da.

- Azterlan honetan bi balore bereizi aztertu dira: Lana eta Erlijioa.

LANA. Unibertsitarien eritziz, beraientzat garrantzitsuena da, aurrenik lana interesatea izan dadila, eta bigarrenik, dirua irabaztea. Honek aditzera ematen du alde materialistek garrantzirik baldin badute ere, horien gainetik izakera ezberdineko elementu bat dagoela. profesioaren bidez lor daitekeen atsegin pertsonalari dagokiona, alegia.

Prestigioa eta erantzukizuna ez dira importantetzat jotzen lanaren esparruan. Arte Ederrak, Medikuntza eta Enpresa Zientzietako ikasleak gainerakoengandik bereizten dira haien ustez nork bere ekimena garatzeak garrantzi handiagoa duelako lan ordaindu baten bidez irabaz daitekeen diruak baino.

- Ikasleen % 50ek baino gehiagok adimena eta edozertara egokitzeke trebezia direla uste dute arrakasta lortzeko kalitate importanteenak, tasun fisikoei, hala nola itxura ona eta izakera atsegina izateari, dagozkien kalitateen gainetik.

Gai honetan, ezberdintasunak agertzen dira ikasketa motaren arabera. Gizarte eta Informazio Zientziak eta Arte Ederretako ikasleek, Ingeniaritzakoekin batera, uste dute adimena dela tasunik gailena, Enpresa Zientziak eta Zuzenbideko ikasleek adimenaren gainetik lehenetasuna lana gogor egiteari ematen diotelarik.

ERLIJIOA. Arestian adierazi dugunez, erlijioa gain-behera doan balore bat da, gazte taldeen artean ezezik baita, oro har, gizartearen maila zabalagoetan ere.

Hala izanik ere, trascendentzia zentzua ez da gazteen bizitzatik desagertu. Unibertsitari gehienek bere buruari galde egiten diote maiz bizitzaren xedeaz eta esanahiaz.

- Azterlanaren hastapenetan finkatu ziren Hipotesiei gagozkielarik, ondoko hau aipatu behar da:

- Erlijio sineskerak, ideologia politikoa eta nazionalitate sentipena erlazionatuta daude balore sozialekin, elkarrekin parte hartzearekin eta erakunde sozialenganako konfidantzarekin.

Erlijio sineskerak izateak era ezberdineko elkarrekin parte hartzera eramaten du. Sineskerak horiek izakera altruista duten elkarrekin parte hartzera bultzatzen dituzte gazteak.

Nazionalitate sentipenak, ideologiak baino gehiago, erakunde sozialenganako konfidantza baldintzatzen du. Horrela, euskaldun sentitzeak eragina dauka estatu mailako erakundeak errefusatzean.

Aldagai ideologikoek (hurbiltasun politikoa eta sentipen nazionala) gizarte honentzako erdietsi nahi diren helmuga motak zehazten dituzte. Helmuga postmaterialistak euskal nazionalitatearen sentipenari eta ezkerreko partiduen botoari atxekitzen zaizkie, non pisurik handiena, kasu honetan HBk baitu. Horren aitzinean, helmuga materialistenak nazionalitate espainiarraren sentipenarekin eta zentru-eskuineko partiduekin lotzen dira.

- Adinak eta ikasten den karrera motak, azken hau familiaren egoera sozioekonomikoarekin erlazionatzen dena, neurri handian baldintzatzen dituzte unibertsitarien balore pertsonalak, itxarobideak eta interesak.

Ikasketa motaren eragina nabarmen agertzen da jokabide moduz eta bizitzaren ikuskeraz bi talde desberdinak daudelako. Enpresa Zientziak, Ingeniaritza eta Zuzenbideko ikasleen jarrerak, itxarobideak eta jomugak antzerako egiten dira, eta gauza bera gertatzen da Arte Ederrak, Gizarte eta Informazio Zientziak eta neurri apalagoan Soziologiako ikaslee-kin ere, beste eratako balore eta jarrerak izaten bait dituzte.

SEXUALITATEA ETA AFEKTIBILITATEA

Sexualitate eta afektibitatearekin erlazionatutako gaiei buruzko jokabide eta jarrerari dedikatutako kapituluan bi azterketa-esparru hartu dira kontutan, maila ezberdinetan kokatzen direnak: alde batetik gizabanakoaren jokabideen esparrua eta bestetik bizitzarako proiektu ezberdinak tajutzen dituzten jarreraren eta orotariko baloreen esparrua.

Emakumezko unibertsitariak duten sexualitate ikuskera erakusteko helburu nagusia berarizko helburu hauen bitartez burutu da:

- Famili harremanak, gurasoekiko bizikidetasuna eta familiarteko bizitzari buruzko atsegina.
- Bikotearen, ezkontzaren, familiaren ikuskera eta emakumeak ingurune horretan betetzen duen eginkizuna.
- Sexualitatearen bizipena bakarka eta bikotearekin.
- Sexu moralari eta jokabide sozialei buruzko jarrerak eta baloreak.

- Emakumearen egoeraren irudia errealitate sozialeko arlo ezberdinetan.

Helburu bakoitzerako galdera hauei erantzuna eman dakien saiatu gara: Zein jarrera-egitura daude? Zein gairen inguruan egituratzen dira? Ba al da ezberdintasunik unibertsitari taldeen artean, edo jokabideak era orokorrean bil daitezke? Zein faktorek nahiz aldagaik argi ditzakete izaten ahal diren ezberdintasunak?

Bizkaiko unibertsitari taldearen azterketan ondoko arazo hauek azaldu dira:

- Gazteen famili harremanak, gurasoekiko harremanak eta etxean laket egotea baldintzatura daude familiaren etxean izan dezaketen bizikidetasunagatik, unibertsitate ikasketak burutu bitarte, eta, kasurik gehienetan, independentzia ekonomikoa emango dien lanpostu bat lortu bitarte.

Bizikidetasun harremanen ezaugarria da erabateko gatazkarik eza eta ez, ordea, gurasoekin ideia eta baloreetan ados egotea. Gurasoenean bizitzea onartzen da eta kontua ahalik eta modu onenean elkarrekin bizitzen ahalegintzea da.

Etxeko bizitza laket izatea independentzia ekonomikoa izateko gogoarekin ere lotzen da. Beren gurasoen mende egoteaz kezka izaten duten gazteak dira famili bizitzan atsegin gutxien aurkitzen dutenak.

Emakumezko unibertsitari gehienak, edozein dela ere ikastetxea edo egiten ari diren ikasketak, gurasoekin bizi dira. Ezberdintasunak sortzen dira norekin bizi nahiko luketen galde egiten zaienean. Ingeniaritza, Enpresa Zientziak eta Zuzenbideko ikasleek nahiago lukete gurasoekin bizitzen segitzea, eta Arte Ederrak, Gizarte eta Informazio Zientziak eta FIHZekoek aldiz, bakarrik bizi nahiko lukete, lagunekin edo beren bikotearekin.

Aipatu ditugun gai hauek, bestalde, familien maila sozioekonomiko eta ondasunekin lotuta daude. Gazteek beren familien baliabide ekonomikoaren eskasiaz jabetzen direnean egonezin bat sortzen zaie eta horren ondorioz elkarrekin bizitzeko arazo gehiago izaten da.

Familiaren eskasia ekonomikoaz jabetzen ez direnean egonezina jaitsi egiten da, gurasoekiko harremanak hobetzen dira eta elkarbizitza erosoago bihurtzen da.

- Familiarteko bizitza balore garrantzitsua da artean haien bizitzan, bikotearen harremanei lehentasuna ematen dielarik, esaterako, seme-alabak edo etxeko antolamendua bezalako arazoen gainetik.
- Bikotea da haientzat beren bizitzako proiektuetan ordezkazezineko eta funtsezko elementua. Unibertsitarien bizitzan maitasunak eta harreman afektiboak toki behinenak daukate, baina lagunarte, elkar egokitze eta maitazarre aldetik. Bikotearen baitan amorantea baino kidea bilatzen da.

Ezkontza, erlijio bidezkoa nahiz zibila, bide egokiena erizten da bikotea instituzionalizatzeko, baina aukera librea eginez gero eta ez bikotearen berezko patu bezala.

Ikasleen erdiak baino gehiagok, bai Deustuko Unibertsitatekoek nola EHUkoek, Elizaren bidezko ezkontza lotura mota idealtzat jotzen dute. Hala ere, ezberdintasunak daude ikasketen moten arabera. Enpresa Zientziak eta Medikuntzako ikasleak dira Elizaren bidez ezkontu nahi duten gehienak, eta Arte Ederrak, Gizarte eta Informazio Zientziak eta Soziologia Fakultatekoek aldiz nahiago dute beste eratako loturaren bat.

Emakumezko unibertsitariak ados daude ezkontzaren balorerik garrantzitsuen gisa elkarrekiko begirunea eta aditzea hautatzean. Baina alde txiki batzuk daude balore apalenei buruz. Unibertsitari gehienentzat haurrak eta zaletasun nahiz interes berdinak izatea garrantzi gutxieneko baloreak dira ezkontzaren arrakastarako, non ez diren Enpresa Zientziak eta Ingeniaritzako ikasleak, zeinek balore gutxiago ematen bait diote segurtasuna eta ongizate ekonomikoa izateari.

- Familia eta ezkontzaren gaineko balore eta jarrera munduak unibertsitarien artean azpiegitura bat dauka erantsiriko hiru multzotan oinarritzen dena:

- “Familiartea” osagaia, emakumeak familian bete ohi dituen eginkizunen bidez adierazten dena.

- “Bizikidetasun funtzionala”, bikotearen alderdi materialista eta praktikoenei lotzen zaiena.

- Faktore “Emozional-afektiboa”, bikotearen sentimenduekin eta afektibitatearekin lotuago dauden alderdiak biltzen dituen.

Aipatu egitura hauekin ez datoz bat unibertsitari guztiak. Gure ustez gai honi buruz bi jarrera multzo ezberdin egon daitezke:

- Alde batetik familiaren barnean emakumezkoen ohizko eginkizuna gehiago baloratzen duena: etxeko antolamendua, familiarteko lokarri izatearen garrantzia, seme-alaben hezitzailea eta emaztearen eginkizuna. Honelako jarrerari eusten dien ereduak “Ohizko” emakumearena dela uste dugu, izan ere indarrean dago aspaldidanik gizartean.

Ikuskera honen alde ezbaierik gabe azaltzen den jende mota bere burua sinestun aitortzen duena da, gizarte maila goikoa eta ertain-goikoa eta nazionalitate sentipenez “espainiarra”.

- Beste aldean dagoen jendeak ez du horren zehazki baloratzen emakumeak familian betetzen duen eginkizuna eta zentratuago dago bikotearen harreman hutsean eta segurtasun nahiz ongizate ekonomikoaren balore materialetan.

Nolabait ere, eta aurrekoari kontrajarrit, hitz egin daiteke "hausturazko" eredu batez, gizartean hain hedatua ez dagoen eredua delako. Jarrera hau defendatzen duen jende mota agertzen da sinesgabe bezala, gizarte maila beheko eta ertain-behekoa eta nazionalitate sentipenez "euskalduna".

Adinak ez dirudi bi jende mota horiek bereizteko elementua denik. Hala ere, lehenengo jende motaren (tradiziozkoa) eta unibertsitari gazteenen artean halako erlazio bat badela nabari da, hauek beren ikasketekin hasi berriak, eta baita ere bigarren jende motaren (hausturazkoa) eta adin nagusieneko ikasleen artean, hauek beren karrera unibertsitarioen azken tartean daudenak. Honetan oinarrituz pentsa zitekeen gazteak heldutasuna eskuratzen doazen neurrian beren jarrera-eskema aldatuz joango direla. Baina gerta daiteke baita ere, familiaren eta ezkontzaren balorazioan joera aldaketaren bat gertatzen ari izatea eta unibertsitari gazteenen jarrerak adina aurrera joan arren bere horretan mantentzea eta hedatuz joatea ere.

- Sexualitateak, oro har, unibertsitari gazteen artean sentipen positiboak sortarazten ditu, esaterako, plazerra, atsegina eta autoerrealizazioa. Hala ere, azpimarra daiteke era horretako sentipen horiek adinarekin indartzen direla, gazteen sexu esperientziak garrantzia hartzen duen heinean. Bestalde, sentipen negatiboak, hala nola erruduntasuna, beldurra eta, batik bat, jakingura (honen izakera gehienbat neutroa delarik), ikasle gazteengan gertatzen dira proportzio handiagoan.
- Sexu harremanak eta horiei datxekien praktikak, jokabideak eta jarrerak, batez ere afektibitatearen eta bikotearen arloari lotzen zaizkie eta sexuak berezko balorea duelako zantzurik ez dago.

Badirudi unibertsitari taldeak ez duela harreman afektibo hedatuegirik erakusten. Baina puntu honetan ohartarazi behar dugu adinak pisu handia duela era honetako jokabideetan. Adina aurrera doan heinean bikotedun edo konpromezu iraunkorra duten unibertsitarien kopurua gehituz doa.

Deustuko Unibertsitatean inolako konpromezu sentimentalik gabeko unibertsitarien portzentaia oso handia da, batez ere Enpresa Zientziak, Informatika eta Zuzenbideko Fakultateetan. Nolahalako harremanak dituzten unibertsitarien artean ikus daiteke Enpresa Zientziak, Zuzenbidea eta Ingeniaritza Fakultateetan gehiago direla beren konpromezu afektiboetan sexu harremanak sartzen ez dituzten ikasleak, Arte Ederrak eta Gizarte eta Informazio Zientzien Fakultateetakoak baino, non handiagoa baita era honetako harremanak izaten dituzten gazteen portzentaia.

Bikotearen harremanak finkatzen direnean, sexu harreman zoriontsua izatea unibertsitari gehienentzat oso alderdi "garrantzitsua" da. Sexu harremanei esleitzen omen zaien garrantzi horren osagai dira sexu harremanetan gazteek gutxiago edo gehiago erabiltzen dituzten antisorgailuak.

Praktika sexualarekin erlazionatutako gai guztien gainean lehendabiziko informazio iturri oraindik ere lagunak dira, baina ahortzi gabe unibertsitari gazteenek informazio mota hori gurasoengandik eta eskolan eskuratu dutela, ikasle zaharragoek baino neurri handiagoan. Horren arrazoia izan daiteke sexu hezkuntza gehiago zabaldu dela unibertsitate-aurreko mailetan eta gurasoekiko konfidantza ere gehitu egin dela sexualitatearekin zerikusirik duten gaiez mintzatzeko.

Sexu harremanetan hasteko adina, hauek sexu egintza bezala ulertuz, gehienetan 18 urte-tik aurrera kokatzen da, baina gazteen artean era honetako kontaktuetan lehentxeago hasteko halako joeraren bat sumatzen da. Dena den, kontuan hartu behar da joera horiek nolabaiteko sexu harremanen bat daukaten edo izan duten unibertsitari taldearen erdierentzat bakarrik balio dutela.

EHUn sexu harremanetan hasiak diren unibertsitarien portzentaia handiagoa da; batez ere, Arte Ederrak eta Gizarte eta Informazio Zientzietako Fakultateak nagusitzen dira. Deustuko Unibertsitatean, Informatika eta Soziologiako Fakultateetako gazteak dira amodioa gehien egin dutenak, Enpresa Zientziak eta Zuzenbidearen aurrean. Goi Mailako Ingeniaritza eskolako portzentaia azken bi fakultate hauen antzekoak dira.

- Sexualitate eta afektibitatearen inguruko jarrera eta baloreen munduak azpieskema bat agertzen du, 6 osagai dituelarik:

- "Sexu arauzkortasun" faktore bat, birginitatearen, ezkondu aurreko harremanen, homosexualitatearen eta abarren gaineko agindu moral eta sozialekin erlazionatutako gaien bitartez zehazten dena.

- "Abortoa" gaiari dagokion osagaia, haurdunaldiaren etendura, nahi gabeko haurgintz eta gizartean diren sexu jokabideenganako eroapena bezalako alderdi batzuetara eramaten gaituena.

- "Sexu errerealizazioa" osagaia, sexualitatearen bizipena giza pertsonalitatearen alderdia eta egonkortasun emozional eta orekarako faktorea den aldetik.

- "Eredu Soziofamiliar" faktorea, bikoteari eta gainerakoei buruz etorkizuneko proiektuak biltzen dituen.

– “Jasapen soziala” faktorea, gizartean suertatzen diren jokabide sexualei buruzkoa, hala nola prostituzioa, pornografia...

– Azkenik, “Baikortasun-Ezkortasun” osagaia, funtsean etorkizuneko itxarobideen bidez zehazten dena.

Egitura horiek bi lotura gune bereiztuak aurkezten dituzte, bi jarrera-eredu eta, beraz, bi unibertsitari eredu mota osa ditzaketenak:

a) “Ohizko” eredu bat, gizartean indarrean dagoena. Bizitza pertsonalaren ikuskera bat da, non familia, erlijioa eta gizarte arloko hezkuntzak markatutako jokamolde jarraibideak onartzeko joera nagusitzen den. Sexualitatea maitasunari eta bikoteari lotu behar zaie eta testuinguru horretatik at ez du baliorik, alderdi hori bigarren mailako zerbait delarik harreman afektiboan.

Ezkontza bikotearen berezko destinotzat jotzen da, zeinen baitan sortu eta hezi behar baitira haurrak. Zentzu erlijioso-traszendenteak haurdunaldia borondatez eteteko aukera guztiak errefusatzera bultzatzen ditu eta, maiz aski, gizartean aurkitzen diren onarpenezko jokabideek kontrako jarrera sortarazten diete. Oro har, gauzei buruz zentzu baikorragoa dutela dirudi, behar bada erlijio sineskerekin lotuta.

Jarrera multzo hori ordezkatzeko duen jende mota ideala sinestun agertzen diren unibertsitariak dira, PPrekiko hurbiltasun politikoa, eta gradu apalagoan EAJ/PNVkoa dutenak, gizarte maila goikoa eta ertain-goikoa, nazionalitatez espainiar sentitzen direnak.

Bestalde, horien amak goi mailako ikasketak egindakoak dira, eta batez ere Deustuan ari dira Enpresa Z. eta Zuzenbidea ikasten, eta piskat gutxixeago Ingeniaritza.

b) Beste eredua, “Hausturazkoa” dei genezakeena, sozialki ezarrita dauden ereduarekin gehiago hausten duen neurrian, “Jasapen sozial” eta “Sexu errerealizazioa”ren inguruan antolatzen da. Bizitzaren ikuskera honetatik indarrean dagoen arauteria ez da onartzen eta jasotako heziketa (bai familiakoa nola erlijiosoa) oztopotzat hartzen da sexualitatearen bizi-penerako.

Sexualitatea errerealizazio indibidual eta afektiboaren esparruan kokatzen da eta tokirik behinena dauka bikotearen harremanetan. Abortoa onartzen dute, jokabide pribatu nahiz sozial gisa, eta jasapen eta eroapenezko jarrera mantentzen dute orotariko sexu jokabideen aurrean.

Horien beste ezaugarri bat da etorkizunerako sentipen ezkor eta negatibo bat, eta besteeiiko harremanenganako mesfidantza, batez ere bikotearekiko harremanetan. Gizarte honetan ezkontza indarrean dagoenik ez dute uste, eta, nolabait esateko, nahasi samar azaltzen dira beraiei legokiekeen eredu soziofamiliarra zehazterako orduan.

Jarrera hauek ordezkatzeko duen jende mota erlijioaren baloreen aurka dago eta HBtik dago hurbilen, eta ez hainbeste IUtik. Batez ere gizarte maila behekoan eta ertain-behekoan kokatzen dira eta gazte hauen amak ikasketarik gabeak edo lehen mailako ikasketak eginikoak dira. Nazionalitatez "euskaldun" sentitzen dira eta egiten dituzten ikasketak motak bereziki Arte Ederrak eta Gizarte eta Informazio Zientziak dira, eta gradu apalagoan Informatika eta Soziologia. Gure eritziz pena merezi du nabarmentzea amaren ikasketak funtsezko aldagai direla bi jarrera-ereduok zehazteko.

Alde horretatik, antza denez, ikasketarik gabeko ama baten eta ikasketak egin dituen alaba baten balore eta jarreraren artean gertatzen den aurkakotasunak erreakzio bat sortarazten du. Erreakzio horretan ohizko amaren ereduak eta haren baloreak arbuiazen dira.

Hala ere, gerta daiteke ikasketak egindako ama baten eta ikasketak egindako alaba baten baloreak eta jarrerak ez horren ezberdinak izatea, eta kasu horretan amaren jokabide eta jarrerak imitatzeko joera izango litzateke.

- Emakumezko unibertsitariak emakume izateaz eta bizitza sozialean nahiz pribatuan, arlo ezberdinetan bete behar duen eginkizunaz daukan ikuspegia markatua dago bereizkeria nozitzen duelako sentipenarekin.

Gai honi buruz, "emakume izatea desabantaila dela" pentsatzeko joera ia guztiz homogenoa da adin orotan, egoera sozial guztietan eta edozein dela ere ikasten ari diren ikasketak mota. Sexuen arabera bereizkeria, batez ere, lan eta soldataren arloan, eta bai etxe eta etxe-ko lanen esparruan ere somatu ohi da. Dena den, emakume izatea abantailatzat jotzen dute sexu harremanetako tenorean.

Joera orokor gisa, bikotearen bi kideen partaidetza galdatzen da etxe-ko lanak egiteko ezezik baita kanpoko lan ordainduan ere. Era berean, seme-alaben arta eta heziketa ere emakumezkoen esparrutik atera eta bien zeregin bihurtzen da.

Gizartean indarrean dauden eskemei buruzko jarrera aldaketa honek pentsarazten du familiaren eta bikotearen harreman egiturak aldatzen ari direla, bai maila pribatuan nola sozialean ere.

AZKEN IRUZKINAK

Ikerteta honetan ukitutako gaiei buruzko ondorioak banan banan eta xeheki aztertuta ondoren azkeneko iruzkin orokorrak egin daitezke:

- Emakumezko unibertsitariak talde bateko parte izateak, zeinen ezaugarriak bait dira emakume, gazte eta goi mailako ikasle izatea, berekin dakar erakusgarri sorta bat amonkomunean izatea, azterlanean agertu den bezala.
- Emakume diren aldetik nozitzen duten bereizkeriaren sentipena orokorra da, bereizkeria hori familian nahiz gizartean agertzen delarik, lanpostua bilatzerakoan nola lankideen pareko soldata maila lortzerakoan. Hala eta guztiz ere, beren bizitza garatzeko eta iharduera profesionala gauzatzeko ez dute “emakumezkoen abileziak”, erabiltzeko asmorik, hots, ez dute beren itxura fisikoaz edota emakumeak diren aldetik duten “nortasun liluragarriaz” baliatu nahi. Aitzitik, fede handiagoa dute adimenean, egokitze ahalmenean edo lan gogorean.
- Horien balore-eskalan adiskidantzak eta maitasunak dute lehentasuna, gizartean itzal handiagoa daukaten beste batzuen gainetik, dirua eta prestigioa kasu.
- Oro har, gizarteko erakunde gehienenganako mesfidantza sentipena dago. Pentsa daiteke horretan datzala bizitza publikoan parte hartzeari ematen dioten balorazio hutsaren gakoa.
- Denboraz egiten duten erabilpenari buruz, ikusten denez, badira antzekotasunak, astialdien eskuragarritasun eskasean bezala aisialdietako iharduera moduetan ere, hauen ardatza komunikabideak eta lagunekin ateratzea direlarik.
- Afektibitate eta bizikidetasun arloko gaietan bikotearen balorazio altua hautematen da, afektibitatezko eskergarritasunaren, lagunartearen eta komunikazioaren eremu gisa eta komunitate ekonomiko eta soziofamiliar baten loturari uko egiten zaio.
- Dena den, antzekotasunezko ezaugarri hauek ez dute ikerketan landutako alderdi guztietan berdintasuna suposatzen. Elementu pertsonalak, ideologikoak eta sozioekonomikoak agertzen dira taldearen aldagai bereizgarri gisa eta azpitalde ezberdinak osatzen dituzte. Sumatu dugu eredu ezberdinak daudela bizitza ikuskatzeko orduan, Bizkaiko kanpuseko emakumezko unibertsitarien artean, denboraren erabilpenean eta sexu jarrera eta jokabideetan. Eredu horiek, batez ere gazte hauek egiten ari diren ikasketa mota ezberdinetan nabarmentzen dira, nahiz eta aldagai hau errotik lotuta dagoen alderdi sozioekonomikoekin, hala nola gurasoen lanbide eta ikasketekin. Halaber bada lotura bat ikasketa motaren eta ikasleek adierazi duten hurbiltasun politikoen artean.
- Deustuko Enpresa Zientziak eta Zuzenbideko eta EHUKo Ingeniaritzako ikasleek osatutako talde bat nabarmentzen da ikasketa lektibo eta pertsonalera emanak direlako ia besterik gabe, horrek astialdiak erabat murrizten dizkielarik. Beste ikasleek baino denbora gutxiago ematen dute etxeko lanetan eta ez da ia inortxo ere inolako lan ordainduan ari.

- Alderantziz, Letrak, FIHZ eta Gizarte eta Informazio Zientzietako ikasleek, eguneroko ikas-tordur gutxiago bait dituzte, soberan duten denbora unibertsitatez kanpoko ikasketetan ematen dute, lan ordainduetan gehiago ari dira eta etxeko lanak ere egiten dituzte.
- Enpresa Zientziak, Zuzenbidea eta Ingeniaritzako ikasleak, bestalde, agian gizarte maila goragokoak direlako eta ideologiz PP, PSOE eta EAJ/PNVtik hurbilago eta sinestun agertzen direnak, balore eta jarrera bereziak dauzkate.
- Munduarekiko ikuspegi bat da, familiako eta erlijioaren bidezko heziketa dela medio gizarteak ezarritako arauak onartzen dituenak. Ezkontzari, familiari eta bikotearen harremanei buruzko jarrera hori indarrean dauden arauak darraie, baina lanbide arloan presentzia aktiboa izateari ukorik egiteke. Gainera bizitzaren aurrean sentipen baikorrago eta positibagoa dutela dirudi.
- Beste puntan dagoen multzoa batez ere EHUko Arte Ederrak eta Gizarte eta Informazio Zientzietako ikasleek eta Deustuko Soziologia eta Informatikakoek osatzen dute. Ez-erlijioso gisa azaltzen dira eta haien joera politikoa HB eta IUtik gertu dago, eta batez ere gizarte maila beheko eta ertain-behekoak dira.
- Azken talde honek garrantzi gutxiago ematen dio emakumezkoen eginkizunari familian, eta lehentasuna ematen die bikoteari eta ongizate ekonomikoaren elementuei. Talde honek ohizko arau sexualetik eta sozializatua izan den familia eta erlijioaren bidezko heziketatik aldendu da eta abortoa edo desbideratutako jokabide sexualak bezalako alderdiekin jarre-ra jasankorragoak onartu eta mantentzen dituzte. Harreman afektiborik izan edo ez izan sexualitateari bere balioa ematen zaio. Bizitzaren eta etorkizunaren aurrean halako sentipen ezkor bati eusten dio eta ez du besteengan konfidantza gehiegirik izaten.
- Eredu hauek jende mota ideal batzu irudikatzen dituzte, horietan ezaugarriak hantu egin dira eta horien artean kokatzen da ikerketa honen gai izan diren unibertsitarien talde osoa.

Bibliografia

- ALBA, Víctor. (1974): "Emakumearen historia soziala". Plaza y Janés Arg. Bartzelona.
- ALBERDI, I. ESKARIO, P. eta HALMOVICH, P. (1984): "Emakumeen jarrerak familiaren aldakuntzaren aurrean". Ikerketa Soziologikoen espainiar aldizkaria, 27. zk. 41-59 orr.
- ANDRES ORIZA, Francisco eta beste batzuk (1985): "Espainiar gazteriaren gaineko txosten soziologikoa 1984". Madril. Santa María Fundazioa.
- AS. Dagfinn. (1982). "Denboraren erabilpenaren neurria". OCDE. Paris.
- CACHINERO, B. (1982): "Soziologiaren alderdi demografikoak: ezkontzeko adina" in CONDE, R. (rec.): "Familia eta aldakuntza soziala Espainian", 63-89 orr. Ikerketa Soziologikoen Zentrua. Madril.
- CONDE, F. (1985): "Gazteen harreman pertsonal eta familiarak". Gazteriaren Erakundea. Kultura Ministeritza. Madril.
- GIZARTE ZIENTZIETAKO HIZTEGIA (1975). S. del Campo, J.F. Marsal eta S.A. Garmendia. ikerketa Politikoetako Erakundea. Madril.
- SOZIOLOGIA HIZTEGIA (1963). Henry Pratt Fairchild. Fondo de Cultura Económica. Mexico.
- DUMAZEDIER, Joffre (1964): "Aisialdiaren zibilizazio bidean". Estela Arg. Bartzelona.
- DUMAZEDIER, Joffre (1975) "Aisialdia" in Gizarte Zientzien Nazioarteko Entziklopedia, VII. alea, 402 eta hurr. orr. Aguilar. Madrid.
- DURÁN, M.A. (1984): "Emakumea eta Hezkuntza". Emakumearen Erakundea. Madril.
- ELZO, Fco. Javier (dir) (1986): "Euskal gazteria 1986". Kultura eta Turismo Saila. Eusko Jaur-laritza. Gasteiz.
- ELZO, Fco. Javier (dir) (1990): "Euskal gazteak 90". Kultura eta Turismo Saila. Eusko Jaur-laritza. Gasteiz.
- GIZARTE ZIENTZIETAKO NAZIOARTEKO ENTZIKLOPEDIA (1974-77). David L. Sills (dir.). Aguilar. Madril.
- FOESSA (1983): "Espainiako aldakuntza sozialaren gaineko txosten soziologikoa 1975/1983". Foessa Txostena II. alea. Euroamericana. Madril.
- GARCÍA RAMOS, Alfredo (1982): "Emakumearen egoera Euskadin". Kultura Saila. Eusko Jaur-laritza. Gasteiz.
- GONZÁLEZ BLASCO, P. (1989): "Espainiar gazteak 89". Santa María Fundazioa. Madril.
- INGLEHART, R. (1984): "Postmaterialismoa segurtasunik gabeko ingurunean" in Ruiz de Olabuenaga, J.I. (1984): "Bizimoduak eta ikerketa soziala". Mensajero Arg. Bilbo.

- EMAKUMEAREN ERAKUNDEA (1988): Emakumeak hezkuntza sisteman". Kultura Ministeritza. Madril.
- ESTADÍSTIKAKO EUSKAL ERAKUNDEA (1984-1990): "Irakaskuntzako estatistikak". Eusko Jaurlaritza. Gasteiz.
- IZQUIERDO, J; DEL RÍO, O. eta RODRÍGUEZ, A. (1988): "Emakumeen ezberdintasunak denboraren erabileran". Emakumearen Erakundea. Gizarte Arazoetarako Ministeritza. Madril.
- MALO DE MOLINA, C. (1988): "Espainiarren sexu jokabidea". B. Arg. Bartzelona.
- HEZKUNTZA MINISTERITZA: "Irakaskuntza unibertsitarioaren estatistikak". (Urteroko argitarapena). Madril.
- MYRDAL, A. (1973): "Emakumea eta gizarte garaikidea". Península Arg. Bartzelona.
- MUÑOZ, J. (1983): "Aisialdiaren soziologia krisian dagoen gizarte batean". Unibertsitate Complutense. Madril.
- NEWLAND, K. (1982): "Emakumea egungo munduan". Alianza Universidad. Madril.
- ORTIZ CORULLA, C. (1987): "Emakumeen partaidetza politikoa demokrazian 1976-1986". Emakumearen Erakundea. Madril.
- PEDRO I GARCÍA, Francesc (1984): "Aisia eta astialdia". Humanitas Arg. Bartzelona.
- RAMOS, R. (1990): "Cronos banatua". Emakumearen Erakundea. Madril.
- ROCHER, G. (1985): "Soziologia Orokorren sarrera". Herder Arg. Bartzelona.
- RODRÍGUEZ, L.M. (1986): "Familia, aldatu den instituzioa?", in Gizarte agiriak, 65. zk., 127-146 orr.
- RODRÍGUEZ-PIÑERO, M. eta FERNÁNDEZ, F. (1986): "Berdintasuna eta bereizkeria". Tecnos Arg. Madril.
- ROKEACH, Milton (1973): "Giza baloreen izakera". The free press. New York.
- ROKEACH, Milton (1979): "Giza baloreak ulertuz". The free press. New York.

A.1. TAULA. Euskalherriko Unibertsitatea 1989-90 Ikaskurtea-matrikulako ikasle ofizialak fakultate, sexu eta ikasturteen arabera sailkatuta

FAKULTATEAK IKASTURTEA	GIZONAK	EMAKUMEAK	
EKONOMIA ETA ENPRESA Z.			
Lehenengoa	420	472	
Bigarrena	481	465	
Hirugarrena	516	457	
Laugarrena	854	695	
Bostgarrena	1.197	831	
GUZTIRA	3.468	2.920	6.388
GIZARTE ETA INFORMAZIO Z.			
Lehenengoa	429	627	
Bigarrena	455	490	
Hirugarrena	350	469	
Laugarrena	328	381	
Bostgarrena	347	398	
GUZTIRA	1.909	2.365	4.274
ZIENTZIAK			
Lehenengoa	528	571	
Bigarrena	384	386	
Hirugarrena	361	362	
Laugarrena	314	292	
Bostgarrena	353	302	
GUZTIRA	1.940	1.913	3.853
INGENIARITZA			
Lehenengoa	1.036	223	
Bigarrena	201	41	
Hirugarrena	410	63	
Laugarrena	123	12	
Bostgarrena	286	25	
Seigarrena	322	20	
GUZTIRA	2.378	384	2.762
MEDIKUNTZA ETA ODONT.			
Lehenengoa	125	223	
Bigarrena	151	232	
Hirugarrena	244	347	
Laugarrena	139	217	
Bostgarrena	145	200	
Seigarrena	288	323	
GUZTIRA	1.092	1.542	2.634
ARTE EDERRAK			
Lehenengoa	103	205	
Bigarrena	97	197	
Hirugarrena	149	195	
Laugarrena	93	132	
Bostgarrena	144	168	
GUZTIRA	586	897	1.483
GUZTIRA EHU_n (Bizkaia)	11.373	10.021	21.394

Iturria: Irakaskuntza Unibertsitarioko Estatistika". Hezkuntza eta Zientzia Ministeritza.

**A.2. TAULA. Deustuko Unibertsitatea 1990-91 ikasturtea - matrikula ikas-
le ofizialak fakultate, sexu eta ikasturteen arabera sailkatuta**

FAKULTATEAK IKASTURTEA	GIZONAK	EMAKUMEAK	
ZUZENBIDEA			
Lehenengoa	324	594	
Bigarrena	289	439	
Hirugarrena	264	436	
Laugarrena	275	383	
Bostgarrena	473	470	
GUZTIRA	1.625	2.322	3.947
INFORMATIKA			
Lehenengoa	349	230	
Bigarrena	265	193	
Hirugarrena	210	135	
Laugarrena	172	159	
Bostgarrena	237	210	
GUZTIRA	1.233	927	2.160
HISTORIA			
Lehenengoa	24	72	
Bigarrena	38	65	
Hirugarrena	48	60	
Laugarrena	39	65	
Bostgarrena	58	115	
GUZTIRA	207	377	584
FILOLOGIA HISPANIKOA			
Lehenengoa	10	14	
Bigarrena	9	13	
Hirugarrena	13	22	
Laugarrena	10	29	
Bostgarrena	17	60	
GUZTIRA	59	138	197
FILOLOGIA INGELESA			
Lehenengoa	20	129	
Bigarrena	36	123	
Hirugarrena	15	123	
Laugarrena	27	123	
Bostgarrena	23	125	
GUZTIRA	121	623	744
EUSKAL FILOLOGIA			
Lehenengoa	13	38	
Bigarrena	14	44	
Hirugarrena	17	29	
Laugarrena	38	69	
Bostgarrena	32	76	
GUZTIRA	114	256	370
GUZTIRA LETRETAN	501	1.394	1.895

F.I.H.Z.

FILOSOFIA

Lehenengoa	9	9	
Bigarrena	13	10	
Hirugarrena	8	6	
Laugarrena	10	15	
Bostgarrena	13	12	

GUZTIRA	53	52	105
----------------	-----------	-----------	------------

PSIKOLOGIA

Lehenengoa	33	143	
Bigarrena	20	136	
Hirugarrena	44	130	
Laugarrena	26	137	
Bostgarrena	23	142	

GUZTIRA	146	688	834
----------------	------------	------------	------------

PEDADOGIA

Lehenengoa	7	53	
Bigarrena	7	50	
Hirugarrena	8	59	
Laugarrena	15	105	
Bostgarrena	7	85	

GUZTIRA	44	352	396
----------------	-----------	------------	------------

GUZTIRA F.I.H.Z.en	243	1.092	1.335
---------------------------	------------	--------------	--------------

EKONOMIA ETA ENPRESA Z.

Lehenengoa	82	91	
Bigarrena	63	84	
Hirugarrena	73	63	
Laugarrena	68	61	
Bostgarrena	77	50	

GUZTIRA	363	349	712
----------------	------------	------------	------------

Z.P. ETA SOZIOLOGIA

Lehenengoa	49	95	
Bigarrena	42	83	
Hirugarrena	28	59	
Laugarrena	30	52	
Bostgarrena	29	63	

GUZTIRA	178	352	530
----------------	------------	------------	------------

GUZTIRA DEUSTUAN	4.143	6.436	10.579
-------------------------	--------------	--------------	---------------

Iturria: Deustuko Unibertsitateko Idazkaritza Nagusia.

GUZTIRA EHUn (Bizkaia)	11.373	10.021	21.394
-------------------------------	---------------	---------------	---------------

GUZTIRA DEUSTUAN	4.143	6.436	10.579
-------------------------	--------------	--------------	---------------

GUZTIRA BIZKAIAN	15.516	16.457	31.973
-------------------------	---------------	---------------	---------------

A.3. TAULA. Aitaren lanbidearen sailkapena, gizarte mailaren arabera

GOIKO MAILA

– NEKAZARITZA	Jabeak, maizterrak eta partzuerrak, soldatapekoekin.
– ARRANTZA	Arrantzuntzien jabeak.
– INDUSTRIA	Soldatapekoak. Zuzendariak, gerenteak eta goi mailako funtzionariak.
– ETA ZERBITZUAK	Goi mailako koadroak: Teknikariak eta goi mailako funtzionariak. Jabeak soldatapekoekin. Nor bere konturako profesio liberalak.

ERTAIN-GOIKO MAILA

– NEKAZARITZA	Administrariak eta soldatapeko Teknikariak.
– ARRANTZA	Arrantza patroiak eta arrantzuntzietako ofizialak.
– INDUSTRIA ETA ZERBITZUAK	Erdi mailako koadroak: Erdi mailako funtzionariak eta teknikariak.
– BESTE BATZUK	Militarrak eta Indar Armatuak. Merkataritza Flotako Ofizialak.

MAILA ERTAINA

– NEKAZARITZA	Jabeak, maizterrak eta partzuerrak soldatapekorik gabe.
– ARRANTZA	Bere konturako edo kooperatiba itsasontzietako arrantzaleak.
– INDUSTRIA	Saltzaile ibiltari eta saltzaileak.
– ETA ZERBITZUAK	Ofizial kualifikatuak lanbide heziketarekin. Arduradunak, kargudunak, kontramaisuak eta obretako. Soldatapekorik gabeko jabeak. Bere konturako langile independenteak.
– BESTE BATZUK	Udaltzain.

MAILA ERTAIN-BEHEKOA

– NEKAZARITZA	Soldatapeko arduradunak.
– ARRANTZA	Soldatapeko arrantzaleak eta arrantzuntzi txikietako marinelak.
– INDUSTRIA	Peoi espezialistak eta L.H. gabeko langile kualifikatuak.
– ETA ZERBITZUAK	Dendariak eta ostalariak. Administrari laguntzaileak.
– BESTE BATZUK	Merkataritza Flotako marinelak.

BEHEKO MAILA

– NEKAZARITZA	Peoiak eta jornalariak.
– INDUSTRIA	Etxeko lanetarako langileak, atezainak...
– ETA ZERBITZUAK	Peoiak, aprendizak, morroiak, ordenantzak, begiraleak...

A.4. TAULA. Faktore-puntuaketen molde errotua. Jarrerak sexualitatearen aurrean

	1. FAKTOREA	2. FAKTOREA	3. FAKTOREA
Bikotearen helburua ezkontzea da	,69609	,04366	-,11159
Haurrak izan baino lehen ezkondu egin behar da	,68101	,16489	-,10355
Ezkondu aurreko harremanak, baina ezkontzeko asmotan	,59167	,24611	-,01275
Heziketa erlijiosoak eragina du sexu jokabidean	,50431	,37526	,16400
Homosexualitatea gauza arrunta da	-,50460	-,07381	,34160
Birginitatea modatik kanpo geratu da	-,40534	-,19463	,27929
Abortatu baino lehen haurra adoptatzeko emango nuke	,10069	,79578	-,09910
Abortua ez du ezerk justifikatzen	,30410	,67367	-,14592
Gizartea degenerazio sexualerantz doa	,34679	,41566	-,02445
Hobe abortatzea nahi ez den umea izatea baino	-,19582	-,67350	,33052
Familiako heziketak bizipen sexuala oztopatzen du	,01272	-,10166	,72291
Mugarik gabeko askatasun sexuala	-,34401	-,05914	,51202
Sexua beharrezkoa da egonkortasun emozionalerako	-,02722	-,27871	,50807
Ez daiteke inorengan konfidantzarik izan	,15753	-,02430	-,05116
Ezkontza modatik kanpo dago	-,38018	-,08269	,17736
Etorkizuna ikusirik hobe haurrik ez izatea	-,10181	-,16612	,03361
Sexua bai baina harreman afektiborik baldin badago	,31316	,35812	,03376
Pornografia gizakiaren degradazioa da	,11306	,22092	-,02554
Prostituzioak eginkizun sozial bat betetzen du	-,13491	,16190	,30648
Gauzak gero eta hobeki doaz	,17590	,07546	-,02259
EIGENVALUE	4,66831	1,44341	1,18349
% ARGITUTAKO ALDARAZPENAREN	%23,3	%7,2	%5,9
% METATURIKO ALDARAZPENAREN	%23,3	%30,6	%36,5

	4. FAKTOREA	5. FAKTOREA	6. FAKTOREA
Etorkizuna ikusirik hobe haurrik ez izatea	,74468	,02959	,03801
Ez daiteke inorengan konfidantzarik izan	,68617	-,15236	-,18472
Ezkontza modatik kanpo dago	,46581	,06239	,29056
Bikotearen helburua ezkontzea da	,00197	,09358	,23908
Haurrak izan baino lehen ezkondu egin behar da	-,00001	,15238	,07260
Ezkondu aurreko harremanak, baina ezkontzeko asmotan	-,01340	,05992	,00158
Heziketa erlijiosoak eragina du sexu jokabidean	-,05793	,08648	-,09873
Homosexualitatea gauza arrunta da	,04777	-,19860	,10962
Birginitatea modatik kanpo geratu da	,09249	,23628	,36609
Abortatu baino lehen haurra adoptatzeko emango nuke	-,11471	,00924	,08218
Abortua ez du ezerk justifikatzen	-,04457	,12673	,01168
Gizartea degenerazio sexualerantz doa	,19635	,29393	-,31458
Hobe abortatzea nahi ez den umea izatea baino	,21161	-,04425	,00641
Familiako heziketak bizipen sexuala oztopatzen du	,09316	-,00065	-,24348
Mugarik gabeko askatasun sexuala	-,02214	-,08081	,19245
Sexua beharrezkoa da egonkortasun emozionalerako	-,06895	-,16035	,16241
Sexua bai baina harreman afektiborik baldin badago	-,10244	,44104	-,10553
Pornografia gizakiaren degradazioa da	,04962	,74324	-,04225
Prostituzioak eginkizun sozial bat betetzen du	,16794	-,58686	-,06167
Gauzak gero eta hobeki doaz	-,05218	-,06499	,77013
EIGENVALUE	1,14584	1,10236	1,01961
ARGITUTAKO ALDARAZPENAREN %	%5,7	%5,5	%5,1
METATURIKO ALDARAZPENAREN %	%42,2	%47,7	%52,8

BIZKAIKO EMAKUMEZKO UNIBERTSITARIEN ERIZPEN INKESTA
(1990ko azaroa-abendua)

01.G. GALDESORTAREAREN ZK (1)

Mezedez, irakur itzazu galderak arretaz eta saia zaitez denei erantzuten.
Aukeratu duzun erantzuna zirkulu batez ingura ezazu. Eskerrik asko

02.G. UNIBERTSITATEA: EHU 1 (2)
DEUSTUA..... 2

03.G. FAKULTATEA: (3)

04.G. KURTSOA: (4)
Lehenengoa..... 1
Bigarrena..... 2
Hirugarrena..... 3
Laugarrena..... 4
Bostgarrena.....5

05.G. ADINA:urte (5)

06.G. EGOERA ZIBILA: (6)
Ezkongai..... 1
Ezkondua..... 2
Bikotearekin bizi naiz 3
Beste batzuk 4

07.G. UDA HONETAN, OPORRETAN ZURE OHIZKO BIZILEKUTIK KANPORA JOAN AL ZARA?

(7)

Bai, Euskal Herriko beste toki batera.....	1
Espainiara, Euskal Herritik kanpora	2
Atzerrira.....	3
Ez naiz kanpora atera.....	4

08.G. UDAKO AZKEN OPORREN ZATIRIK HANDIENA NOREKIN IGARO DUZU?

(8)

Guraso edo familiarekin	1
Lagunekin	2
Bikotearekin	3
Bakarrik	4
Kanpamentuetan, lan lekuetan, kolonietan	5

09.G. ZENBAT DENBORA EMATEN DUZU ASTEAN GUTXI GORA BEHERA EGINBEHARREKOTZAT JOZTEN DIREN HAUETAKO ZEREGIN BAKOITZEAN?
(ORDUTAN EDOTA MINUTUTAN)

	Astelelehenetik ostiralera	Larunbata- igandea
Otorduak (gosaria, bazkaria, afaria)	(9)	(19)
Higienea eta nork bere buruaren prestakuntza.....	(10)	(20)
Unibertsitateko eta nork bere gisako ikasketak	(11)	(21)
Unibertsitateko joan-etorriak	(12)	(22)
Etxeko lanak (ohea egin, garbiketak egin)	(13)	(23)
Lan ordaindua	(14)	(24)
Lanarekin erlazionatutako joan-etorriak	(15)	(25)
Unibertsitatez kanpoko ikasketak.....	(16)	(26)
Ikasketa horiekin erlazionatutako joan-etorriak.....	(17)	(27)
Beste eginbehar batzuk.....	(18)	(28)

10.G. ZENBAT DENBORA DUZU LIBRE ASTEGUNETAN

(29)

Ordu bat bera ere ez.....	1
Ordu bat edo gutxiago	2
Ordu batetik 2ra	3
2 ordutik 3ra.....	4
3 ordu baino gehiago.....	5

11.G. ZENBAT DENBORA GERATZEN ZAIZU LIBRE?

	Larunbatetan	Igandeetan
Egun osoa	1 (30)	1 (31)
Goiz osoa	2	2
Arratsalde osoa	3	3
Goizez parte bat eta arratsalde osoa	4	4
Goizez parte bat eta arratsaldez beste parte bat	5	5
Goiz osoa eta arratsaldez parte bat	6	6
Goizez parte bat.....	7	7
Arratsaldez parte bat.....	8	8
Ez dut astirik izaten	9	9

12.G. ZEIN MAIZTASUNEZ EGITEN DITUZU HONAKO AKTIBITATE HAUEK?: (LERROKO ERANTZUN BAT)

	A behin baino gehiago			
	Behin ere ez	egunero	astean	hilean urtean
Telebista ikusi.....	1	2	3	4 5 (32)
Irratia entzun	1	2	3	4 5 (33)
Etxean musika aditu.....	1	2	3	4 5 (34)
Liburuak irakurri	1	2	3	4 5 (35)
Egunkariak, aldizkariak, e.a. irakurri.....	1	2	3	4 5 (36)
Lagunarteko bilerak etxeren batetan egin	1	2	3	4 5 (37)
Taberna eta kafetegietan ibili.....	1	2	3	4 5 (38)
Bazkaltzera edota afaltzera atera	1	2	3	4 5 (39)
Elkarte, klub, partiduetan parte hartu	1	2	3	4 5 (40)
Diskoteketara joan	1	2	3	4 5 (41)
Kirol ikuskizunetara joan.....	1	2	3	4 5 (42)
Zinera joan	1	2	3	4 5 (43)
Antzerki, musika emanaldi, opera.....	1	2	3	4 5 (44)
Bestelako musika ikuskariak (rock, folk...)	1	2	3	4 5 (45)
Paseatu, mendira joan	1	2	3	4 5 (46)
Museo, erakusketa, mintzaldietara joan	1	2	3	4 5 (47)
Txangoak	1	2	3	4 5 (48)
Ekintza fisiko eta kirola egitea	1	2	3	4 5 (49)
Hobbiak edo zaletasunak (pintura, fotografia...)	1	2	3	4 5 (50)
Denborapasak, gurutzegramak	1	2	3	4 5 (51)
Atsedena, meditazioa, geldi egotea	1	2	3	4 5 (52)

**13.G. ZEINTZU DIRA ZEURE AISIALDIETAN BILATZEN
DITUZUN BI GAUZA GARRANTZITSUENAK, LEHEN
ETA BIGARREN TOKIAN? (BI BESTERIK EZ AUKERA)**

	1. Tokian	2. Tokian
Naturaz gozatu	1 (53)	1 (54)
Errutinatik aldendu	2	2
Ene erantzukizunei ihes egin	3	3
Ariketa fisikoa egin	4	4
Lagunen artean egon.....	5	5
Libre izan, nahi dudana egin.....	6	6
Jende berria ezagutu	7	7
Beste sexuko pertsonen konpainiaz gozatu	8	8
Dirua gastatu	9	9
Familiarekin egon	10	10
Besteen alde zerbait egin ahal izan	11	11
Ene adimena eta ahalmenak garatu	12	12
Ongi pasatu, dena ahantzi	13	13
Diru osagarri bat irabazi	14	14

**14.G. NOLA PASATZEN DUZU ZEURE ASTIALDIAK?
(BAT AUKERATU)**

	(55)
Ene astialdietan oso ongi pasatzen dut eta gogoz probetxatzen dut	1
Gutziz probetxatzen dut	2
Nahikoa probetxatzen dut	3
Denbora pasa ibiltzen naiz.....	4
Aspertzen naiz eta denbora soberan dut	5
Eratat aspertzen naiz eta neure astialdia betetzeko modurik ez dut aurkitzen ...	6

15.G. BAKARRIK SENTITZEN AL ZARA INOIZ?

	(56)
Bai, sarritan	1
Batzuetan	2
Behin edo behin	3
Behinere ez.....	4

**ZURE BIZITZA FAMILIAR ETA AFEKTIBOAREN GAINEAN
GALDERA BATZUK EGINGO DIZKIZUGU SEGIDAN**

16.G. NOREKIN BIZI ZARA NORMALEAN?

(EZ IKASKETENGATIK)

(57)

Bakarrik	1
Nere gurasoekin.....	2
Nere bikotearekin.....	3
Senideekin (gurasorik gabe)	4
Beste senitartekoekin	5
Lagunekin	6
Beste batzuekin	7

17.G. NOREKIN BIZI NAHI ZENUKE GAUR?

(58)

Neure gurasoekin	1
Lagun talde batekin.....	2
Bakarrik	3
Neure bizilagunarekin	4
Ezkonduta	5
Neure bizilagunarekin eta lagun gehiagorekin.....	6

18.G. ZEIN LOTURA MOTARI DERITZOZU EGOKIENA

(BAT AUKERA EZAZU)

(59)

Elizaren bidez ezkontzea	1
Ezkontza zibila egitea.....	2
Loturarik gabeko bategitea	3
Ez dut inorekin ezkontzerik ez bizitzerik nahi.....	4

19.G. ZEIN IZAN DUZU SEXU ARLOAN INFORMAZIO

ITURRI NAGUSIENA? (BAT AUKERA EZAZU)

(60)

Adiskideak eta lagunak.....	1
Gurasoak	2
Eskola edo ikastegia	3
Liburuak eta zinea	4
Beste batzuk (famili plangintzarako zentruak, Inform. telefon. etab.)	5

20.G. SEXU HARREMANEI DAGOKIENEZ, EGIN AL DUZU INOIZ AMODIOA? (BAT AUKERA EZAZU)

(61)

Ez dut behinere egin	1
Noizik behin pertsona berarekin	2
Noizik behin pertsona ezberdinekin	3
Sarritan eta era iraunkorrean (bikote finkoarekin)	4
Sarritan baina bikote finkorik gabe.....	5

21.G. ZEIN ADINETAN HASI ZINEN SEXU HARREMAN MOTA HAUETAN?

(62)

Ez naiz hasi	1
14 urte baino lehen	2
14 eta 18 urte bitartean	3
18 urte egin ondoren	4

22.G. ESAIGUZU, MESEDEZ, ZEIN HARREMAN MOTA DITUZUN ORAIN?

(63)

Batere ez, ez sentimentalik ez sexualik.....	1
Sexu harremanen bat noizean behin.....	2
Amodiozko konpromezua sexu harremanik gabe	3
Amodiozko konpromezua sexu harreman eta guzti.....	4

23.G. ESAN DIEZAIGUKEZU ZEIN SEXU ESPERIENTZI MOTA IZAN DUZUN HANDIENA? (BAT AUKERA EZAZU)

(64)

Sexu egintza osoa	1
Elkarrekiko masturbazioa.....	2
Musu suharrak eta laztan kuttunak	3
Zirriren bat, laztanen bat, musu leunen bat.....	4
Batere ez.....	5

24.G. ADIERAZ EZAZU ZERNOLAKO MAIZTASUNEZ BURUTZEN DUZUN HAUETAKO PRAKTIKA SEXUALEN BAT.(LERROKO ERANTZUN BAT)

	Behinere	Noizik behin	Maiz	
Aldizkari pornoak irakurri eta X filmeak ikusi...	1	2	3	(65)
Masturbazioa	1	2	3	(66)
Harreman homosexualak	1	2	3	(67)
Prostituzioa.....	1	2	3	(68)

25.G. NOLA SENTITZEN ZARA ZURE GORPUTZAREKIN? (JARRI ZAITEZ 1 ETA 5EN ARTEAN)

(69)

Batere gustora ez1 2..... 3..... 4..... 5 Oso gustora

**26.G. ANTISORGAILUEN ERABILPENAZ:
(BAT AUKERA EZAZU)**

(70)

Ez nituzke behinere erabiliko1
Orain ez ditut erabiltzen, baina erabiltzeko asmorik badut.....2
Batzuetan erabiltzen ditut3
Maiz erabiltzen ditut4

27.G. ZERNOLAKO SENTIPENAK IRADOKITZEN DIZKIZU SEXUALITATEAK? (BI BESTERIK EZ EZAZU AUKERA)

	1. Tokia	2. Tokia
Lotsa	1 (71)	1 (72)
Ezaxola.....	2	2
Ikara.....	3	3
Jakingura	4	4
Atsegina.....	5	5
Erruduntasuna.....	6	6
Plazerra	7	7
Dezepzioa	8	8
Desatsegina.....	9	9
Poza.....	10	10
Autoerrealizazioa.....	11	11
Beste batzuk, zeintzuk?	12	12

**28.G. SEXUALITATEAREKIN, ORO HAR, LOTURIKO
ESALDI HAUEKIN ZEIN NEURRITAN ZAUDE
ADOS? (ERANTZUN BAT LERROKO)**

Erabateko desadostasuna Erabateko adostasuna

Sexua nahitaezkoa da egonkortasun emozionala lortzeko	1..... 2..... 3..... 4..... 5	(73)
Ezkundu aurreko sexu harremanak bakarrik onar daitezke ezkontzeko asmorik bada.....	1..... 2..... 3..... 4..... 5	(74)
Birginitatea modatik kanpo dagoen balore bat da	1..... 2..... 3..... 4..... 5	(75)
Harreman homosexualak gauza natu- rala dela iruditzen zait.....	1..... 2..... 3..... 4..... 5	(76)
Gizabanako bakoitzak mugarik gabeko sexu askatasun osoa gozatzeko aukera behar du izan	1..... 2..... 3..... 4..... 5	(77)
Ez zait ongi iruditzen sexu harremanak izatea gainera harreman afektiborik ez badago	1..... 2..... 3..... 4..... 5	(78)
Ez dago abortoa justifika dezakeen deus ere	1..... 2..... 3..... 4..... 5	(79)
Hobe da abortatzea nahi ez den haur bat izatea baino	1..... 2..... 3..... 4..... 5	(80)
Abortatu baino lehen nire seme-alaba adoptatzeko emango nuke	1..... 2..... 3..... 4..... 5	(81)
Pornografia gizakiaren degradazioa da	1..... 2..... 3..... 4..... 5	(82)
Prostituzioa betidanik egon da eta on da hor segitzea, eginkizun sozial bat betetzen baitu	1..... 2..... 3..... 4..... 5	(83)
Uste dut ene heziketa erlijiosoa baduela eraginik nere jokabide sexualean	1..... 2..... 3..... 4..... 5	(84)
Ene eritziz gizarte hau jokabide sexualetan degeneratzen ari da	1..... 2..... 3..... 4..... 5	(85)
Etxeko heziketak oztopoak jartzen ditu sexualitatea era naturalean bizitzeko	1..... 2..... 3..... 4..... 5	(86)

29.G. EZKONTZAK ARRAKASTA IZATEKO ZEIN NEURRITAN IRUDITZEN ZAIZKIZU GARRANTZITSUAK BALORE HAUEK? (LERROKO ERANTZUN BAT)

	Batere garrantzirik gabea					Guztiz funtsezkoa
Leialtasuna.....	1	2	3	4	5	(87)
Elkarrenganako begirunea.....	1	2	3	4	5	(88)
Elkar aditzea eta jasapena	1	2	3	4	5	(89)
Sexu harreman zoriotsua	1	2	3	4	5	(90)
Seme-alabak	1	2	3	4	5	(91)
Zaletasun eta interes beretsuak.....	1	2	3	4	5	(92)
Etxeko zereginak elkarrekin egitea	1	2	3	4	5	(93)
Segurtasun eta ongizate ekonomikoa izatea	1	2	3	4	5	(94)

30.G. ESAIGUZU ZEIN NEURRITAN ZAUDEN ADOS ESALDI HAUEKIN: (LERRO BAKOITZEKO ERANTZUN BAT)

	Erabateko desadostasuna					Erabateko adostasuna
Bikotearen xedea ezkontzea da	1	2	3	4	5	(95)
Ezkontza modatik at dagoen instituzio bat da.....	1	2	3	4	5	(96)
Haurrik izan nahi duten bikoteak, aldeaz aurretik ezkondu beharko lirateke.....	1	2	3	4	5	(97)
Ez dago inorengan fidatzerik.....	1	2	3	4	5	(98)
Gauzak gero eta hobeto daude munduan	1	2	3	4	5	(99)
Etorkizuna ikusten den bezala, hobe haurrik ez edukitzea	1	2	3	4	5	(100)

31.G. ZER DERITZEU ZEURE GURASOEEKIKO HARREMANEI?

	(101)
Oso lotuta gaude.....	1
Ongi konpontzen naiz haiekin	2
Urrunduta gaude, gure harremanak hotzak dira	3
Gatazkatsuak.....	4
Ez dugu harremanik.....	5
Galderak ez du balio (Ez dut gurasorik)	6

32.G. ZENBATERAINO ZAUDE POZIK ALA GOIBEL ZURE ETXeko BIZITZAREKIN?

(102)

Ez nago batere pozik.....1 2..... 3..... 4..... 5 Oso pozik

33.G. ZEIN NEURRITAN ESTUTZEN ZAITU EKONOMIKOKI INDEPENDIENTE EZ IZATEAK?

(103)

Ez nau batere estutzen1 2..... 3..... 4..... 5 Askok estutzen nau
Ekonomikoki independente naiz9

34.G. NORK USTE DUZU HARTU BEHAR DITUELA BERE ESKU ONDOKO HAUEK?

	Senarrak	Emazteak	Biek	Soldatapeko per. batek	
Lan egitea.....	1	2	3	4	(104)
Etxea zaintzea	1	2	3	4	(105)
Haurren ardura	1	2	3	4	(106)

35.G. ZER GARRANTZI EMATEN DIEZU EMAKUMEAK ETXEAN IZATEN DITUEN EGINKIZUN HAUEI?

	Batere garrantzirik ez	Erabat funtsezkoa da	
Ama	1 2..... 3..... 4..... 5		(107)
Lokarria.....	1 2..... 3..... 4..... 5		(108)
Laguna eta emaztea	1 2..... 3..... 4..... 5		(109)
Etxeko antolatzailea.....	1 2..... 3..... 4..... 5		(110)
Hezitzailea	1 2..... 3..... 4..... 5		(111)

36.G. ZURE USTEZ EMAKUME IZATEA ABANTAILA ALA DESABANTAILA DA ONDOKO AFEREI BURUZ, EDOTA EZ DU BATERE ERAGINIK?:

(LERROKO ERANTZUN BAT)

	Abantaila	Desabantaila	Ez du eraginik	
Lana lortzea	1	2	3	(112)
Soldata maila egoki batera iristea.....	1	2	3	(113)
Sexu harremanetan	1	2	3	(114)
Politikan	1	2	3	(115)
Indarrean dagoen legerian.....	1	2	3	(116)
Etxeko zereginetan	1	2	3	(117)

**37.G. LAN ARLOKO ALDERDI HAUEN ARTEAN ESAI-
GUZU ZEINTZUK IRUDITZEN ZAIZKIZUN BI GA-
RRANTZIZKOENAK:**

(BI BAIZIK EZ AUKERA)

	1. Tokian	2. Tokian
Interesgarria izan dadila.....	1 (118)	1 (119)
Dirua irabazteko bidea eman dezala	2	2
Segurtasuna enpleguan	3	3
Igotzeko aukerarik izatea, ikastea.....	4	4
Kezka gehiegi ez sortzea.....	5	5
Adiskideak egiteko aukera	6	6
Bizitzan lasai ibiltzeko aukera izan dadila	7	7
Sozialki baliagarri izan dadila	8	8
Prestigioa eman dezala	9	9
Erantzukizunekin.....	10	10
Asti handia utzi dezala.....	11	11
Ekimena garatzeko bide izan dadila	12	12

**38.G. ZEIN DIRA ZURE USTEZ ARRAKASTA LORTZEKO
BI KUALITATE NAGUSIENAK?**

(BI BAIZIK EZ ITZAZULA AUKERA)

	1. Tokian	2. Tokian
Lan gogorra	1 (120)	1 (121)
Nortasun atsegina izatea	2	2
Adimena.....	3	3
Itzal handiko jendea ezagutzea.....	4	4
Egoera ezberdinetara egokitzeko trebea izatea.....	5	5
Itxura fisiko ona izatea	6	6

**39.G. BIZITZAKO ZEIN BI ARLOTAN ESPERO DUZU
ATSEGIN HANDIENA AURKITZEA?**

(BI BAIZIK EZ ITZAZULA AUKERA)

	1. Tokian	2. Tokian
Lanean edo lanbidean	1 (122)	1 (123)
Maitasunean	2	2
Dibertsioetan, oporretan, etab.	3	3
Familian.....	4	4
Ekintza politikoetan parte hartzean	5	5
Adiskidantzan	6	6
Guztien onerako ihardueretan	7	7
Ekintza erlijiosoetan	8	8
Beste batzuetan (zehaztu behar)	9	9

40.G. ZEREN FALTA SUMATZEN DUZU BIZITZAN?

(LERRO BAKOITZEKO ERANTZUN BAT)

	Deus ez					Asko
Estudiatzeko aukera gehiago	1	2	3	4	5	(124)
Neretzako bizilekua	1	2	3	4	5	(125)
Arropa gehiago	1	2	3	4	5	(126)
Ibilgailu pertsonala	1	2	3	4	5	(127)
Opor gehiago	1	2	3	4	5	(128)
Independentzia ekonomikoa lortzea	1	2	3	4	5	(129)
Harreman bernekoiagoak izatea	1	2	3	4	5	(130)

41.G. ZER DERITZOKU ZEURE BIZITZARI? JARRI ZAITZAZ LERRO BAKOITZEKO BI BAZTERREN ARTEAN

Aspergarria.....	1	2	3	4	5	Interesgarria	(131)
Lagunkoia	1	2	3	4	5	Bakartia	(132)
Loturekin	1	2	3	4	5	Librea	(133)
Dezepzionagarria.....	1	2	3	4	5	Eskergarria	(134)
Nere gaitasunak						Ez dit aukera gehiegirik	
garatzen ditu.....	1	2	3	4	5	eskaintzen	(135)
Zorigaitzekoa.....	1	2	3	4	5	Zorionekoa	(136)

42.G. PENTSATZEN AL DUZU INOIZ BIZITZAREN ESANAHIAZ ETA ZERGATIAZ?

Inoiz ere ez.....	1	2	3	4	5	Sarritan	(137)
-------------------	---	---	---	---	---	----------	-------

43.G. NOLA IKUSTEN DUZU ZEURE BURUA ETORKIZUNEAN? (ERANTZUN GALDERA GUZTIEI)

	BAI		EZ
Ezkondurik.....	1	2	(138)
Haurrekin	1	2	(139)
Edozein modutan ere lanean, dirua behar izan edo ez	1	2	(140)
Nere bizitza profesionalean buru-belarri sartuta.....	1	2	(141)
Lan seguru eta ez oso itogarri batean	1	2	(142)
Lana eta familia elkarrekin egokituz.....	1	2	(143)
Nire familiarengatik lanari uko eginez	1	2	(144)
Gizartearen zuzendaritzan eragin aktiboa izaten.....	1	2	(145)
Hurbileko arazoek konponbidean parte hartzen	1	2	(146)
Nere zereginen bakarrik arduratzen	1	2	(147)
Lanbideko elitearen artean	1	2	(148)

44.G. ZEIN GRADUTAN DIRA GARRANTZIZKO BALORE HAUEK ZURE BIZITZAN?

(ERANTZUN GALDERA GUZTIEI)

	Batere garrantzirik gabea					Erabat funtsezkoa
01. Kultura, Heziketa	1	2	3	4	5	(149)
02. Askatasuna	1	2	3	4	5	(150)
03. Adiskidantza	1	2	3	4	5	(151)
04. Lana	1	2	3	4	5	(152)
05. Maitasuna	1	2	3	4	5	(153)
06. Osasuna	1	2	3	4	5	(154)
07. Dirua eta kontsumoa	1	2	3	4	5	(155)
08. Segurtasuna	1	2	3	4	5	(156)
09. Erlijio sineskerak	1	2	3	4	5	(157)
10. Aisia, josteta iharduerak	1	2	3	4	5	(158)
11. Prestigioa	1	2	3	4	5	(159)
12. Bizitza publikoan parte hartzea	1	2	3	4	5	(160)
13. Familia	1	2	3	4	5	(161)

45.G. BALORE HAUETATIK HIRU BAKARRIK HAUTATU BEHARKO BAZENITU, ZEIN LIRATEKE?:

(BALOREAREN IZENA ETA ZENBAKIA IDATZI, 01ETIK 13RA).

1.	_____	_____	_____	(162)
2.	_____	_____	_____	(163)
3.	_____	_____	_____	(164)

46.G. HELMUGA ZENBAIT BADA, ZEINETARA GIZARTEAK BERE AHALEGINAK BIDERA BAIT DITZATE. ADIERAZ EZAZU HELBURU HORIETAKO BAKOITZARI ZEIN GARRANTZI EMATEN DIOZUN:

	Garrantzirik gabe					Eraba funtsezkoat
Hiritarren segurtasuna hobetzea	1	2	3	4	5	(165)
Gobernuaren erabakietan jendeari mintzatzeko aukera gehiago ematea	1	2	3	4	5	(166)
Prezioen igoeraren aurka ekitea	1	2	3	4	5	(167)
Terrorismoaren aurka ekitea	1	2	3	4	5	(168)
Hazkuntza ekonomikoa maila altuan mantentzea	1	2	3	4	5	(169)
Paisaia eta hiri politagoak lortzea	1	2	3	4	5	(170)
Gizarte abegikorrago eta ez horren inperstonal baterantz abiatzea	1	2	3	4	5	(171)
Kutsaduraren aurka borrokatzea	1	2	3	4	5	(172)

Dagoena denen artean hobeki banatzea.....	1..... 2..... 3..... 4..... 5 (173)
Ideiek diruak baino gehiago balioko luketen gizarte baterantz abiatzea.....	1..... 2..... 3..... 4..... 5 (174)
Langabeziaren aurka ekitea.....	1..... 2..... 3..... 4..... 5 (175)

47.G. INGURA ITZAZU ZIRKULU BATEZ PARTAIDE ZA- RENEKO ELKARTEAK:

	(176)
Jendearen ongizatean arduratzen diren elkarte ongileak.....	1
Eliza edo erakunde erlijiosoa.....	2
Hezkuntza edo arte taldeak.....	3
Sindikatuak.....	4
Partidu edo talde politikoak.....	5
Gizaeskubideez interesatzen diren erakundeak.....	6
Ekologi taldeak.....	7
Gazte taldeekin egiten den lana.....	8
Kontsumitzaileen elkarteak.....	9
Profesionalen elkarteak.....	10
Kultur elkarteak.....	11
Talde bakezaleak.....	12
Auzo elkarteak.....	13
Mugimendu feminista.....	14
Gay mugimendua, lesbianak.....	15
Beste mugimendu alternatiboak.....	16
Kirol elkarte edo klubak.....	17
Beste batzuk (zehaztu).....	18
Ez nago inon ere sartuta.....	19

48.G. BEGIRA, MESEDEZ, ZERRENDIA HONI, ETA ESAI- DAZU ZENBATERAINOKO KONFIDANTZA DU- ZUN ONDOKO ERAKUNDE BAKOITZEAN: (LERROKO ERANTZUN BAT)

	Inolako konfidantzarik ez	Erabateko konfidantza
Eliza.....	1..... 2..... 3..... 4..... 5 (177)	
Indar Armatuak.....	1..... 2..... 3..... 4..... 5 (178)	
Hezkuntza sistema.....	1..... 2..... 3..... 4..... 5 (179)	
Lege sistema (Justizia).....	1..... 2..... 3..... 4..... 5 (180)	
Prentsa.....	1..... 2..... 3..... 4..... 5 (181)	
Sindikatuak.....	1..... 2..... 3..... 4..... 5 (182)	

Enpresariak	1	2	3	4	5	(183)
Polizia.....	1	2	3	4	5	(184)
Ertzaintza	1	2	3	4	5	(185)
Partidu politikoak.....	1	2	3	4	5	(186)
Gobernu zentrala	1	2	3	4	5	(187)
Eusko Jaurlaritza.....	1	2	3	4	5	(188)
Udalak	1	2	3	4	5	(189)

49.G. ZEIN NAZIONALITATEKO A SENTITZEN ZARA?

(190)

Espainiarra	1
Euskaldun espainiarra	2
Euskalduna	3
Beste bat	4

50.G. PARTIDU POLITIKO HAUEK ARTETIK ZEIN DA, ZURE ERITZIZ, TXARRENA EZ DENA?

(BAT AUKERATU)

(191)

CDS	1
EA	2
HB	3
IU	4
EAJ / PNV	5
PP	6
PSOE	7
Berdeak	8
Beste batzuk	9
Batere ez	0

51.G. MEZATARA JOATEN ZAREN ALA EZ ALDE BATERA UTZIZ, NOLA IKUSTEN DUZU ZEURE BURUA ERLIJOAREN ARLOAN?

(192)

Nahiko erlijiosoa	1
Erlijioso samarra	2
Erljioa ez zait interesatzen	3
Agnostikoa	4
Erabateko ateoa	5

52.G. OHIZKO BIZILEKUA (EZ IKASKETENGATIK)

(193)

Herria _____
Probintzia _____

53.G. NOLAKOA DA NORMALEAN BIZI ZARENEKO ETXEBIZITZA?

(194)

Oso txikia (60 m ² baino gutxiago)	1
Txikia (60 m ² tik - 80 m ² ra)	2
Ertaina (81 m ² tik 100 m ² ra)	3
Handia (101 m ² tik 150m ² ra).....	4
Oso handia (150 m ² tik gora)	5

54.G. KURTSOAN ZEHAR NON BIZI ZARA?

(195)

Ohizko bizilekuan	1
Ikasleen pisuan.....	2
Senitarteen etxean (osaba-izebak, etab.)	3
Erresidentzia edo pentsioan	4

55.G. ELKARRIZKETATUAREN ETA BERE GURASOEN JAIOTERRIA

	Elkarrizketatua	Aita	Ama
Araba	1 (196)	1 (197)	1 (198)
Gipuzkoa	2	1	1
Bizkaia.....	3	1	1
Nafarroa	4	1	1
Beste probintziak.....	5	2	2
Atzerria	6	2	2

56.G. GURASOEN IKASKETA MAILA

	Aita	Ama
Batere ez	1 (199)	1 (200)
O.H.O. edo lehen mailako ikasketak.....	2	2
Ikasketa ertainak	3	3
Goi mailako ikasketak	4	4

**57.G. ZURE FAMILIAREN GIZARTE MAILA ZEHAZTU
BAHARKO BEZENU, NOLA KALIFIKATUKO ZE-
NUKE?**

	(201)
Goiko maila.....	1
Ertain-goikoa.....	2
Ertaina	3
Ertain-behekoa	4
Behekoa	5

58.G. GURASOEN LAN EGOERA

	Aita		Ama
Bere konturako langilea	1	(202)	1 (203)
Inoren konturako langilea.....	2		2
Lanik gabe	3		3
Jubilatua	4		4
Ezindua	5		5
Etxekoandrea	6		6
Galderak ez du balio, zendua.....	9		9